

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาใน
สถานบริการสาธารณสุขทางวิชาการ : กรณีศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มนัส วัฒนไชยยศ

คู่มือนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
ปีการศึกษา 2554
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

**FACTORS CONTRIBUTING TO THE ACHIEVEMENT OF
EDUCATION MANAGEMENT IN THE OFF-CAMPUS :
A CASE STUDY AT BANSOMDEJCHAOPRAYA
RAJABHAT UNIVERSITY**

MANAT WATTANACHAIYOT

**A dissertation submitted in partial fulfillment of the requirements
for Doctor of Philosophy in Educational for Locality Development
Academic Year 2011**

Copyright of Bansomdejchaopraya Rajabhat University

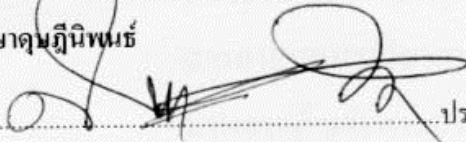
ชื่อเรื่องคุณิพนธ์

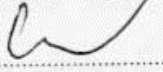
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสาธารณสุขทาง
วิชาการ : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ชื่อนักศึกษา

นายมนัส วัฒนไชยยศ

คณะกรรมการที่ปรึกษาคุณิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.คิตก บุญเรืองรอด)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรพิพัฒน์ เพิ่มผล)

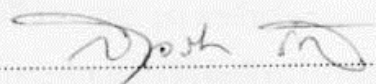

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารมย์)

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาอนุมัติให้คุณิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

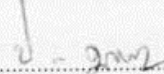

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด)

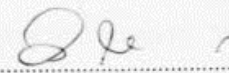

.....ประธานโครงการปรัชญาคุษฎีบัณฑิต
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล วุฒิสาน)

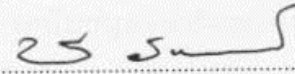
คณะกรรมการสอบคุณิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สุจริต เพียรชอบ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พลสิทธิ์ หนูชูชัย)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ คุณวรัญช์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิไล ตั้งจิตสมคิด)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต ผังนรินทร์)

.....กรรมการ ผู้แทนจากคณะกรรมการบริหาร
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิไพภูฏ์ วัฒนานิมิตกุล) โครงการปรัชญาคุษฎีบัณฑิต

ชื่อเรื่อง	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์การจัดการศึกษาในสถานบริการ สารสนเทศทางวิชาการ : กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ บ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ชื่อผู้วิจัย	มนัส วัฒนไชยยศ
สาขาวิชา	การศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.ดิลก บุญเรืองรอด
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร.พรพิพัฒน์ เพิ่มผล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์
ปีการศึกษา	2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาระดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลและพัฒนาแบบจำลองสมการ โครงสร้างเชิงเหตุของผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ (1) บทบาทของชุมชน (2) การสนับสนุนจากส่วนกลาง (3) พฤติกรรมการสอน (4) การจัดการศูนย์การศึกษา และ (5) ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึกและวิธีวิจัยเชิงปริมาณเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาโท ของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา 10 แห่ง จำนวน 389 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป LISREL

ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายองค์ประกอบพบว่า บทบาทของชุมชน การสนับสนุนจากส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน การจัดการศูนย์การศึกษา และผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04, 3.76, 3.92, 3.69 และ 4.00 ตามลำดับ และบทบาทของชุมชน การสนับสนุนจากส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน การจัดการศูนย์การศึกษาสามารถร่วมกันทำนายผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาได้ร้อยละ 76 และผลนี้สอดคล้องกับการวิจัยเชิงคุณภาพ

Title	Factors Contributing to the Achievement of the Education Management in the Off – Campus : A Case Study at Bansomdejchaopraya Rajabhat University
Author	Manat Wattanachaiyot
Program	Educational for Locality Development
Major Advisor	Associate Professor Dr.Dilok Boonroungrod
Co-advisors	Associate Professor Dr.Pronpiput Piempon Assistant Professor Dr.Pansak Polsaram
Academic Year	2011

ABSTRACT

The purpose of this research was to study and develop structural equation model relation of the level of factors contributing to the achievement of education management in the off – campus of Bansomdejchaopraya Rajabhat University: (1) community support (2) main campus support (3) teaching behavioral (4) campus management and (5) outcome of education management. The sample included 389 post-graduates from 10 campuses. Data were collected using 5-point rating scale questionnaire and were analyzed through LISREL program.

The results revealed that the factors contributing to the achievement of the education management was generally found at high level. After item analysis, the aforementioned 5 factors could be rated in arithmetic mean as followed respectively: 4.048, 3.762, 3.923, 3.692 and 4.00. Community support, main campus support, teaching behavioral, and campus management collaboratively helped predict the achievement of education management at 76%.

กิติกรรมประกาศ

คุณฉันทิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความอนุเคราะห์อย่างดีของ รองศาสตราจารย์ ดร.คิลก บุญเรืองรอด รองศาสตราจารย์ ดร. พรพิพัฒน์ เพิ่มผล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสาริมย์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้ความกรุณาเมตตาตลอดเวลาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และการตรวจแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการดำเนินการวิจัยจนเป็นผลสำเร็จ

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. สุพล วุฒิสเสน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ที่ให้โอกาสแก่ข้าพเจ้าได้เล่าเรียนและได้ให้ความรู้ประสบการณ์ที่เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณอาจารย์วีระชัย คำทร อาจารย์วรศร เนตรทิพย์ และผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการสร้างเครื่องมือและงานวิจัยให้สมบูรณ์ ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด และอาจารย์ธานินทร์ คงอินทร์ ที่ช่วยตรวจสอบภาษาอังกฤษและการพิมพ์รูปเล่ม

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอน้อมระลึกถึงพระคุณอันสูงสุดของคุณพ่อ คุณแม่ ผู้เป็นแรงบันดาลใจให้การอบรมสั่งสอน ปลูกฝังความใฝ่รู้ในการศึกษา พร้อมทั้งให้กำลังใจ และครอบครัวของข้าพเจ้าที่ เป็นผู้ช่วยเหลือข้าพเจ้าทุกอย่าง อย่างไม่เหน็ดเหนื่อยมาตลอด ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนถ่ายทอดความรู้ ส่งเสริมสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยจนประสบผลสำเร็จ

มนัส วัฒนไชยยศ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามในการวิจัย.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	17
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	19
บริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.....	19
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.....	23
ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ.....	26
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับผลลัพธ์ทางการศึกษา.....	29
บทบาทของชุมชนต่อการจัดการศึกษา.....	54
โครงสร้างของบทบาทชุมชนต่อการจัดการศึกษา.....	62
พฤติกรรมการสอนของอาจารย์.....	64
การสนับสนุนจากส่วนกลาง.....	74
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	81

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	84
แนวทางที่ใช้ในการวิจัย.....	84
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	88
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	90
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	113
เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูล.....	114
การวิจัยเชิงคุณภาพ.....	118
การสัมภาษณ์เชิงลึก.....	119
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	128
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ.....	129
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	170
การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล.....	171
รายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	172
บทที่ 5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	183
กระบวนการวิจัย.....	185
สรุปผลการวิจัย.....	185
อภิปรายผล.....	186
ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปฏิบัติ.....	195
ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป.....	196
บรรณานุกรม	198
ภาคผนวก	212
ภาคผนวก ก หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ.....	213
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการทำคุษณินิพนธ์.....	217
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากโปรแกรม LISREL.....	219
ภาคผนวก ง แบบสอบถาม.....	233
ประวัติผู้วิจัย	248

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	88
2	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	89
3	จำนวนข้อคำถามของมาตรวัด จำแนกตามตัวแปรแฝงและตัวแปร ประจักษ์ที่ใช้ในการวิจัยที่ค่า IOC มากกว่า .60 ขึ้นไป.....	93
4	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ของมาตรวัดจำแนกตามตัวแปรแฝงและตัว แปรเชิงประจักษ์ทุกตัวแปรในแบบจำลอง.....	95
5	ข้อคำถามมาตรวัดตัว และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของมาตรวัดตัวแปร ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในศูนย์ให้การศึกษานอกสถาบัน.....	98
6	ข้อคำถามมาตรวัดตัว และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของมาตรวัดตัวแปร การจัดการด้านศูนย์การศึกษา.....	101
7	ข้อคำถามมาตรวัดตัว และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของมาตรวัดตัวแปร การสนับสนุนจากส่วนกลาง.....	105
8	ข้อคำถามมาตรวัดตัว และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของมาตรวัดตัวแปร บทบาทของชุมชน.....	110
9	ข้อคำถามมาตรวัดตัวแปร และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของมาตรวัดตัว แปรบทบาทของชุมชน.....	111
10	กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์เชิงลึก.....	119
11	แบบบันทึกการสัมภาษณ์.....	122
12	แบบสรุบบันทึกการสัมภาษณ์.....	123
13	สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปรที่ทำการศึกษา.....	130
14	สัญลักษณ์แทนค่าสถิติ.....	131
15	จำนวน และร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 389).....	132
16	ผลการวิเคราะห์ระดับของผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการ สารสนเทศทางวิชาการ (n = 389).....	134

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่		หน้า
17	ผลการวิเคราะห์ระดับของบทบาทของชุมชน (n = 389).....	135
18	ผลการวิเคราะห์ระดับของการสนับสนุนจากส่วนกลาง (n = 389).....	136
19	ผลการวิเคราะห์ระดับของพฤติกรรมการสอน (n = 389).....	136
20	ผลการวิเคราะห์ระดับของการจัดการด้านศูนย์การศึกษา (n = 389).....	137
21	การตรวจสอบการกระจายของข้อมูลตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ได้แปลงเป็น คะแนนมาตรฐาน (Normal scale) ด้วยสถิติทดสอบ ไค – สแควร์ (χ^2) (n = 249)	139
22	การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ ทำการศึกษาในแบบจำลองสมการ โครงสร้าง (n = 389).....	141
23	ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของตัวแปรแฝง (Latent Construct Validity) ที่ ทำการศึกษาในแบบจำลองสมการ โครงสร้าง (n=389).....	149
24	การทดสอบความกลมกลืนของแบบจำลองสมการ โครงสร้างตาม สมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	151
25	แสดงการประมาณค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพล โดยรวมของตัวแปรแฝงในแบบจำลองสมการ โครงสร้างตามสมมุติฐาน แสดงเป็นคะแนนมาตรฐาน (Standardize Score).....	153
26	รายละเอียดของการปรับแบบจำลองโดยให้ค่าความคลาดเคลื่อนของตัว แปรเชิงประจักษ์บางคู่ในแบบจำลองมีความสัมพันธ์กัน.....	154
27	การเปรียบเทียบแบบจำลองตามสมมุติฐานกับแบบจำลองทางเลือก.....	156
28	แสดงการประมาณค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพล โดยรวมของตัวแปรแฝงในแบบจำลองสมการ โครงสร้างที่ปรับแก้แล้ว (Adjust Model) แสดงเป็นคะแนนมาตรฐาน (Standardize Score).....	160

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	18
2	แบบจำลองการวัดผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการ สารสนเทศทางวิชาการ.....	39
3	แบบจำลองการวัดผลลัพธ์ของการจัดการในสถานบริการสารสนเทศทาง วิชาการ.....	54
4	แบบจำลองการวัดบทบาทของชุมชนต่อการจัดการศึกษา.....	64
5	แบบจำลองการวัดผลลัพธ์ของพฤติกรรมการสอน.....	74
6	แบบจำลองการวัดการสนับสนุนจากส่วนกลาง.....	81
7	แบบจำลององค์ประกอบของตัวแปรแฝง.....	143
8	ผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างตามสมมุติฐาน (n=389).....	151
9	ผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างปรับแก้(Adjust Model) (n=389).....	159

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเป็นไปอย่างเท่าเทียมกันทั่วประเทศ เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในระยะยาวของประเทศเป็นอย่างมาก เพราะว่าการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาที่มุ่งเน้นไปยังตัวรากฐานของสังคมมากกว่าการพัฒนาในทุกด้าน ซึ่งก็คือการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ ที่นับเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศชาติต่อไปอย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, สำนักติดตามและประเมินผลอุดมศึกษา, 2552) โดยเฉพาะในประเทศที่กำลังพัฒนาแล้วอย่างประเทศไทย ดังเห็นได้ว่า ในระยะเวลาที่ผ่านมา หลังการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง ในปี พ.ศ. 25475 รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับจัดการศึกษาให้กับประชาชนอย่างต่อเนื่อง แม้ว่ากระบวนการจัดการศึกษาเพื่อประชาชนจะประสบปัญหาอุปสรรค แต่อย่างไรก็ตามต้องยอมรับว่า ในปัจจุบันประชาชนของประเทศไทยมีความรู้ มีการศึกษาที่ดีกว่าประชาชนในยุคก่อนที่จะเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองเป็นอย่างมาก (นิรมล กิตติวิบูลย์, 2540 ; กระทรวงศึกษาธิการ, 2536)

การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยเกิดขึ้นหลายครั้งในหลายรัฐบาล แต่ก็ยังไม่เป็นที่พึงพอใจต่อภาคประชาชนในด้านความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยเฉพาะการตั้งคำถามจากภาคประชาสังคมว่า การปฏิรูปทางการศึกษาที่ผ่านมาสามารถที่จะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ในการดำเนินชีวิตได้มากเพียงใด และในปัจจุบันก็พบว่า ยังมีมีการปฏิรูปการศึกษาที่เข้มข้นมาเพียงใด ยิ่งทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนลดลงไปมากเท่านั้น (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2552) โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาก็พบเช่นเดียวกันว่า มีนักศึกษาที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีในสัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้นกว่าในอดีตเป็นอย่างมาก แต่ในทางกลับกันก็พบเช่นเดียวกันว่า นักศึกษาที่จบแล้วจะไม่มีการทำงานเป็นส่วนใหญ่ หรือได้ทำงานไม่ตรงสาย ตลอดจนหน่วยงานภาคเอกชนที่เป็นนายจ้างต่างก็ได้วิพากษ์วิจารณ์ถึงความรู้ความสามารถของบัณฑิตในระดับปริญญาตรีว่า ไม่มีความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างแท้จริง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548) คุณภาพทางการศึกษาย่อมที่จะสามารถบ่งบอกถึงคุณภาพของสังคมได้ หากประเทศไทยมีระบบการจัดการศึกษา การให้โอกาสทางการศึกษาที่ไม่มีประสิทธิภาพ ก็ย่อมที่จะส่งผลโดยตรงทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศขาดโอกาสและองค์ความรู้ทางการศึกษาที่จะสามารถนำมาช่วยพัฒนาประเทศชาติอย่างยั่งยืนได้ ดังนั้นในปัจจุบันนี้จึง

นับได้ว่า ปัญหาด้านการศึกษาเป็นวาระที่สำคัญของประเทศที่จะต้องได้รับการอภิปรายจากภาค ส่วนของสังคมที่กว้างขวาง ควรอย่างยิ่งที่จะมีการทำการศึกษาถึงปัจจัยทางด้านสังคมที่ทำให้ เกิดผลลัพธ์ทางการศึกษตามทีรัฐบาลคาดหวังไว้ในหลายมิติ เพื่อที่จะได้นำข้อมูลมาใช้ในการ เสริมสร้างคุณภาพทางการจัดการศึกษา เพื่อนำมาสู่กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ที่มั่นคงต่อไป (Macdonald & Wisdom, 2002 ; Zuber-Skerritt, 1991 ; พนม พงษ์ไพบูลย์, 2541)

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพทางการศึกษามีมุมมองที่จะทำการพิจารณาได้หลายมุมมอง ดังเช่น ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนซึ่งนับได้ว่าเป็นปัญหาในเชิงพฤติกรรมการสอนของครู และอาจารย์ ปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งนับได้ว่าเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง ปัญหาด้านการบริหารจัดการทางการศึกษาซึ่งเป็นปัญหาด้านระบบการบริหารจัดการ ปัญหาด้าน การกระจายอำนาจทางการศึกษาออกสู่ภูมิภาคอย่างมีคุณภาพซึ่งเป็นปัญหาในเชิงนโยบาย ปัญหา ดังกล่าวเหล่านี้ นับได้ว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญแทบทั้งสิ้นที่กลุ่มนักวิชาการจะต้องให้ ความสำคัญในการศึกษาอย่างละเอียดถี่ถ้วนในทุกแง่มุม เพื่อที่จะนำองค์ความรู้ที่ได้มาทำการ ประติดประต่อเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมด้านการศึกษาที่เกิดขึ้น ซึ่งจะนำมาสู่การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาทางการศึกษาที่มีความยั่งยืนตามมาได้ (สำนักงาน ปฎิรูปการศึกษา, 2544 ; ไพพรรณ เกียรติโชติชัย, 2545) โดยเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบริบททาง การศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่ได้เปิดสอนอยู่ทั่วไป ซึ่งใน ปัจจุบันกำลังอยู่ในความสนใจของสังคมเป็นอย่างมาก ทั้งในประเด็นที่เกี่ยวกับคุณภาพการ จัด การศึกษา ความรู้ความสามารถของนักศึกษาที่จบการศึกษาจากสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ เป็นต้น (สรรค์ วรอินทร์ และทิพวัลย์ คำคง, 2545)

การจัดการศึกษานอกสถาบัน ของมหาวิทยาลัย เป็นรูปแบบหนึ่งของการกระจายโอกาส ทางการศึกษาไปยังส่วนภูมิภาคเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่าง ทั่วถึง เป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถขั้นสูงให้กับนักศึกษา โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอน ในระดับปริญญาโทขึ้นไป ซึ่งแต่ก่อนหากต้องการเรียนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าไปเรียนที่ มหาวิทยาลัยส่วนกลาง ผู้เรียนจะต้องลาเรียนแบบเต็มเวลา ขอมทั้งภาระงานเพื่อเข้ามาแสวงหา ความรู้ในมหาวิทยาลัย แต่การจัดการศึกษาแบบดังกล่าวมีจุดด้อยอยู่หลายประการ เช่น ทำให้ ประชาชนที่ต้องดิ้นรนทำงานประจำไม่สามารถเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท การศึกษาระดับ ปริญญาโทถูกแยกออกจากงานที่ทำอย่างเด็ดขาดทำให้ผู้เรียนไม่สามารถประยุกต์ความรู้ในชั้นเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงได้ และที่สำคัญโอกาสทางการศึกษาถูกจำกัดเฉพาะในเขตเมืองเพียง เท่านั้น เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมเกิดขึ้นเป็นอย่างมาก ระหว่างเมืองกับ

ชนบท (เบร์รี่ และวิลสัน 2002 ; เมตต์ เมตต์การ์ณจิต, 2553) และก็ยังได้รับการตั้งข้อสังเกตจากภาคประชาสังคมว่า การรวมอำนาจในการจัดการศึกษาไว้ที่ส่วนกลางจะสามารถทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพได้จริงหรือไม่ และจะสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนทั่วประเทศได้มากน้อยเพียงใด ตลอดจนจะนำมาซึ่งการพัฒนาประเทศได้อย่างมีทิศ มีความต่อเนื่องเช่นใด (Ryan & Fraser, 2010 ; Maclean & Pavlova, 2010) ในประเทศตะวันตกได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาด้านการกระจายโอกาสทางการศึกษาไปยังประชาชนในส่วนภูมิภาคของประเทศมาอย่างต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยหลักได้พยายามที่จะสร้างวิทยาเขตของตนเองยังมีส่วนภูมิภาคมากยิ่งขึ้น มีการจัดการศึกษาแบบสถานีบริการสารสนเทศทางวิชาการมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการศึกษาในระดับปริญญาโท โดยมีจุดมุ่งหวังที่จะเป็นการเสริมสร้างศักยภาพทางวิชาการชั้นสูงให้เกิดขึ้นกับประชาชนที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมือง สามารถที่จะนำความรู้จากกระบวนการวิจัยไปใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริง โดยที่อาจารย์เป็นผู้คอยชี้แนะแนวทาง (McGrath, 2010) แต่การจัดการศึกษาแบบสถานีบริการ หรือในลักษณะของวิทยาเขตจะต้องมีการตรวจประเมินคุณภาพของการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนมากกว่า 120 แห่ง ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นการตรวจสอบให้กับสังคมว่า การใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษาจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดให้กับสังคมได้ (Kara & Matthew, 2010 ; Tigelaar & Tartwijk, 2010)

ในประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาโดยเฉพาะด้านความเหลื่อมล้ำของสังคมทางการศึกษา ในระยะเวลาที่ผ่านมามหาวิทยาลัยเกือบทุกแห่งของประเทศไทย มีพยายามที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ไปยังส่วนภูมิภาคเพิ่มมากยิ่งขึ้น ส่งผลโดยตรงให้ประชาชนที่มีภารกิจด้านหน้าที่การงาน สามารถที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มข้าราชการที่สามารถจะเพิ่มคุณวุฒิทางการศึกษา นำมาซึ่งความเจริญในอาชีพเป็นจำนวนมาก (พิณสุดา สิริธรรังศรี, 2544) ดังเช่นในอาชีพครูที่พบว่า มีครูในต่างจังหวัดที่จบการศึกษาระดับปริญญาเพิ่มมากขึ้น มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัยเพิ่มมากขึ้น สามารถที่จะนำความรู้ไปใช้ในการทำผลงานวิชาการเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งในอาชีพของตนเองได้ แต่อย่างไรก็ตามกลับพบว่า การที่ครูมีคุณวุฒิเพิ่มขึ้นไม่สามารถที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนของครูให้สามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ เช่นเดียวกับข้าราชการในสังกัดอื่นๆ ที่มีความรู้ในระดับปริญญาโทเพิ่มมากขึ้น แต่กลับพบว่าผลสัมฤทธิ์ในการทำงานกลับเท่าเดิมไม่แตกต่างจากก่อนที่ได้เรียนในระดับปริญญาโท ไม่สามารถนำความรู้ในเชิงทฤษฎีเข้ามาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนกระทั่งทำให้ผู้บริหารของหน่วยงานเกิดข้อ

สงสัยในความสามารถของพนักงานที่จบการศึกษาในระดับปริญญาโท (สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน, 2545 ; สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, 2544)

เอกสารข้างต้นเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาแบบสถานีบริการสารสนเทศทางวิชาการของประเทศทางฝั่งตะวันตกกับประเทศไทย มีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก ส่วนหนึ่งเป็นเพราะว่าประเทศตะวันตกมีหน่วยงานกลางที่คอยตรวจสอบคุณภาพทางการศึกษามากกว่าประเทศไทย และสิ่งที่สำคัญกว่านั้นคือ วัฒนธรรมทางการศึกษาของสังคมตะวันตก ไม่ได้ให้ความสำคัญกับปริญญา แต่ให้ความสำคัญกับการนำความรู้ความสามารถเข้ามาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาในการทำงานของตนเอง การมีปริญญาที่สูงกว่าไม่สามารถที่จะรับประกันความก้าวหน้าในอาชีพได้ จึงส่งผลให้การเรียนรู้ของนักศึกษาเป็นไปเพื่อตอบคำถามของตนเองอย่างแท้จริง ความแตกต่างระหว่างผู้เรียนที่เรียนในวิทยาเขตกับส่วนกลาง จึงมีความแตกต่างกันไม่มากนัก (Hart & Fellabaum, 2008 ; Gumprecht, 2007)

การศึกษาในระดับปริญญาโท มีจุดมุ่งเน้นที่สำคัญคือ การทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะประยุกต์นำความรู้ในเชิงทฤษฎีเพื่อเข้าสู่กระบวนการวิจัย อันจะนำมาซึ่งการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงได้ ส่วนหนึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยการฝึกฝนทางวิชาการอย่างเข้มข้นในระดับหนึ่งก่อน จึงจะสามารถทำงานวิจัยที่มีทิศทางได้ การจัดการศึกษานอกสถานีบริการ ของมหาวิทยาลัยต่างๆ ก็เช่นเดียวกัน ต้องมีจุดเน้นด้านการวิจัยให้กับนักศึกษาควบคู่กัน แต่เนื่องจาก ลักษณะการเรียนดังกล่าว ไม่เอื้อที่จะให้นักศึกษาได้มีกระบวนการฝึกฝนเรียนรู้ในเชิงลึกอย่างแท้จริง จึงส่งผลให้ในภาพรวมแล้ว ผลงานทางวิชาการของนักศึกษาระดับปริญญาของสถานีบริการสารสนเทศทางวิชาการมีความอ่อนด้อยกว่านักศึกษาส่วนกลาง จึงทำให้อาสาสมัครมองว่าเกิดปัญหาด้านคุณภาพการจัดการศึกษาหรือไม่ (สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, 2544 ; สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, 2544 ; สรรค์ วรรณิทธิ์ และทิพวัลย์ คำคง, 2545 ; สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544)

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้จัดการศึกษาแบบสถานีบริการสารสนเทศทางวิชาการเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ ซึ่งเกิดข้อสงสัยกับภาคส่วนของสังคมเช่นเดียวกัน แต่ในขณะที่อยู่กับกลับยังไม่พบว่ามีการศึกษาในเชิงการวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงทำให้ผู้วิจัยมุ่งที่จะทำการศึกษาดังกล่าวถึง ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานีบริการสารสนเทศทางวิชาการ โดยมุ่งเน้นการศึกษาถึงอิทธิพลของปัจจัยสำคัญที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุ ซึ่งได้แก่ บทบาทของชุมชน การสนับสนุนจากส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน และการจัดการด้านสถานีบริการ เพื่อที่จะได้นำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของสถานีบริการสารสนเทศทางวิชาการ ที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สามารถตอบสนองความต้องการ

ทางด้านวิชาการของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ นำมาซึ่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้กับประเทศชาติได้
เกิดการพัฒนายั่งยืนได้

คำถามในการวิจัย

ความสำคัญของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการในระดับบัณฑิตศึกษา ที่จะส่งผลให้
ผู้เรียนในส่วนภูมิภาคได้เพิ่มศักยภาพทางการวิจัย ความรู้ในเชิงวิชาการ เพื่อเป็นกำลังหลัก
สำคัญในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ได้
กำหนดคำถามในการวิจัยคือ

- 1) ระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลของบทบาทของชุมชน การสนับสนุนจากส่วนกลาง พฤติกรรม
การสอน และการจัดการด้านสถานบริการ และผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการ
สารสนเทศทางวิชาการ มีปริมาณอยู่ที่เท่าไร อย่างไร
- 2) รูปแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของ บทบาทของชุมชน การสนับสนุนจากส่วนกลาง
พฤติกรรมการสอน และการจัดการด้านสถานบริการ ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาใน
สถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ เป็นอย่างไร

สมมุติฐานการวิจัย

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาซึ่งการสร้างแบบจำลองสมการ โครงสร้าง
ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของ บทบาทของชุมชน การสนับสนุนจากส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน
และการจัดการด้านสถานบริการ ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการ
สารสนเทศทางวิชาการ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมุติฐานเส้นทางความสัมพันธ์ดังนี้

- 1) การสนับสนุนจากส่วนกลางส่งผลทางตรงต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถาน
บริการสารสนเทศทางวิชาการ และส่งผลทางอ้อมผ่านบทบาทของชุมชน พฤติกรรมการสอน
การจัดการด้านสถานบริการ
- 2) การจัดการด้านสถานบริการส่งผลทางตรงต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถาน
บริการสารสนเทศทางวิชาการ
- 3) บทบาทของชุมชนส่งผลทางตรงต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการ
สารสนเทศทางวิชาการ และส่งผลทางอ้อมผ่านพฤติกรรมการสอน
- 4) พฤติกรรมการสอนส่งผลทางตรงต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการ
สารสนเทศทางวิชาการ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเป็นการดำเนินการค้นหาคำตอบของคำถามการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยหลักไว้ดังนี้

1) ศึกษาระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลของบทบาทชุมชน และปัจจัยการสนับสนุนจากส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน และการจัดการด้านสถานบริการ และผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ

2) เพื่อพัฒนาแบบจำลองสมการ โครงสร้างความสัมพันธ์ของอิทธิพลของบทบาทชุมชน และปัจจัยการสนับสนุนจากส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน และการจัดการด้านสถานบริการ ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ

วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อให้ได้คำตอบสำหรับคำถามการวิจัยทั้งในเชิงกว้างและเชิงลึก ได้นำระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Method) เข้ามาใช้ โดยเริ่มต้นจากกระบวนการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) เริ่มต้นจากการทบทวนเอกสารและวรรณกรรมเพื่อค้นหาลักษณะของ ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ในเชิงทฤษฎี แล้วทำการค้นหาถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อที่จะสร้างแบบจำลองสมการ โครงสร้าง

ดำเนินการพัฒนาแบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 5 (Rating Scale) ตามแนวทางของลิเคิร์ต (Likert Scale) ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามด้วยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเป็นผู้ประเมินข้อคำถาม โดยใช้เทคนิคการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า .60 ขึ้นไป แล้วนำแบบสอบถามไปทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ด้วยการนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 50 ฉบับเพื่อตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยเลือกข้อที่มีค่า .20 ขึ้นไป และหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ

ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ กับกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยแล้วดำเนินการศึกษาระดับของ บทบาทของชุมชน การสนับสนุนจากส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน การจัดการศูนย์ และผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) และดำเนินการวิเคราะห์แบบจำลองสมการ โครงสร้างความสัมพันธ์ของบทบาทของชุมชน การสนับสนุนจากส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน การจัดการศูนย์ ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการ

สารสนเทศทางวิชาการ ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Model, SEM) ด้วยโปรแกรม LISREL

หลังจากที่ได้ทราบผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งเป็นข้อมูลเชิงกว้าง ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงลึก ด้วยเทคนิคการสังเกตภาคสนาม (Field Observation) ในสถานการณ์จริงของการจัดการเรียนการสอนตามสถานบริการต่างๆ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ แล้วทำการบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นไว้อย่างเป็นระบบ และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) จากกลุ่มเป้าหมายสำคัญ (Key Information) เพื่อค้นหารายละเอียดปลีกย่อยเกี่ยวกับทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรในสนามการวิจัยจริง (Field Study) ซึ่งเป็นรายละเอียดที่เทคนิคการวิจัยเชิงปริมาณไม่สามารถให้รายละเอียดได้ ทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยเทคนิคแบบ 3 เสา (Triangle) แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ตามแนวทางของ อัลันและโรเบิร์ต (Alan & Robert, 1995) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมิยอมปล่อยให้อคติของผู้วิจัยเข้าไปเกี่ยวข้องกับข้อมูลและทำการมองข้อมูลที่ได้ในลักษณะของภาพรวมทั้งหมดโดยไม่แยกส่วน (Holistic) แล้วทำการตีความหมายที่ได้จากถ้อยคำอย่างเป็นระบบ (Interpretation approaches)

ขอบเขตของการวิจัย

1) ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่เป็นหน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล (Unit of Analysis) คือนักศึกษาระดับปริญญาโท ของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ 10 แห่ง ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ที่ได้ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 รวมจำนวน 687 คน

2) ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาระดับปริญญาโท ของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ 10 แห่ง ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ที่ได้ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 รวมจำนวน 389 คน ได้มาจากระบวนการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling)

3) ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์เชิงลึก การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เก็บข้อมูลจากนักศึกษาระดับปริญญาโท ของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จากจำนวน 10 แห่ง กลุ่มเป้าหมาย โดยแต่ละสถานบริการจะกำหนดให้หัวหน้ากลุ่มในแต่ละสาขาวิชา เป็นผู้ถูกสัมภาษณ์ รวมแล้วจะได้สถานบริการละ 3 คน รวม 30 คน

4) ขอบเขตด้านพื้นที่สำหรับการสังเกตการณ์ กำหนดพื้นที่เป้าหมายในการสังเกตการณ์ ภาคสนามให้เป็นสถานบริการตามที่กำหนดไว้ในการวิจัยเชิงปริมาณ รวมจำนวน 10 แห่ง โดยกำหนดช่วงเวลาในการสังเกตการณ์แห่งละ 4 วัน ตามที่ผู้วิจัยจะไปจัดการเรียนการสอน วันละ 8 ชั่วโมง สถานีบริการ ได้แก่ สุพรรณบุรี (รร.อุ้มทอง) กาญจนบุรี วัดไร่ขิง สมุทรสาคร (พรพิริยะ) สมุทรปราการ รร.เบย์ (บางเมือง) นครปฐม (โรงแรมเวล) บางบัวทอง จ.นนทบุรี อ้อมน้อย จ. นครปฐม ดำเนินสะดวก (ร.ร.สายธรรมจันทร์) และสถานีจันทบุรี โดยผู้วิจัยได้เข้าไปทำการสังเกตการณ์ก่อนข้างที่จะสมัคร กล่าวคือ ในแต่ละสถานีบริการจะเข้าไปสังเกตการณ์อย่างน้อย 4 ครั้ง แต่แต่ละครั้งใช้เวลาในการสังเกตทั้งวัน คือตั้งแต่เวลา 09.00 น. – 16.00 น.

5) ขอบเขตของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย: ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย ตัวแปรภายนอก และตัวแปรภายใน มีรายละเอียดดังนี้

1) ตัวแปรแฝงภายนอก ได้แก่ ปัจจัยการสนับสนุนจากส่วนกลาง มีองค์ประกอบ คือ การสนับสนุนการเงิน การสนับสนุนบุคลากร การสนับสนุนด้านวิชาการ

2) ตัวแปรแฝงภายใน ได้แก่ อิทธิพลและปัจจัยดังนี้

1) ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานีบริการสารสนเทศทางวิชาการ มีองค์ประกอบคือ ความรู้ความสามารถของผู้เรียน ทักษะคิดต่อการเรียนรู้ ความสามารถด้านการวิจัย

2) การจัดการด้านสถานีบริการ มีองค์ประกอบคือ การจัดการธุรการ การให้บริการของพนักงาน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางสังคม

3) พฤติกรรมการสอน มีองค์ประกอบ ได้แก่ องค์ความรู้ผู้สอน เทคนิคการสอน มนุษยสัมพันธ์

4) บทบาทของชุมชน มีองค์ประกอบคือ สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก การยอมรับ ให้ความช่วยเหลือ

ข้อจำกัดของการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อในครั้งนี้ดำเนินการระหว่าง วันที่ 10 มีนาคม 2552 ถึง 10 กุมภาพันธ์ 2553 เฉพาะกับสถานีบริการสารสนเทศทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 10 สถานีบริการเท่านั้น จึงอาจจะมีข้อจำกัดในการนำผลการวิจัยไปใช้กล่าวอ้างในอนาคตที่มีสถานีบริการเพิ่มมากขึ้นหรือลดลงได้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้นำวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Method) เข้ามาใช้ซึ่งทำให้ได้ข้อมูล ทั้งในเชิงลึกและเชิงกว้างเพื่อตอบคำถามการวิจัยเกี่ยวกับระดับของตัวแปรที่ทำการศึกษา และ อิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสาธารณสุข ทางวิชาการ ซึ่งเกิดประโยชน์ดังนี้

ประโยชน์ในเชิงวิชาการ

1) ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงปริมาณของของ บทบาทของชุมชน การสนับสนุนจาก ส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน และการจัดการด้านสถานบริการ และผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา ในสถานบริการสาธารณสุขทางวิชาการ ทั้งที่ได้จากแบบสอบถามและรายละเอียดจากข้อมูลเชิง คุณภาพ

2) ทำให้ทราบถึงรูปแบบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของบทบาทชุมชน การสนับสนุน จากส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน และการจัดการด้านสถานบริการ ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของการจัดการ ศึกษาในสถานบริการสาธารณสุขทางวิชาการ ทั้งจากการยืนยันด้วยเทคนิคการวิเคราะห์สมการ โครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Model, SEM) ซึ่งแสดงถึงปริมาณในการทำนายอิทธิพล ระหว่างตัวแปรหนึ่งไปยังอีกตัวแปรหนึ่ง และทราบรายละเอียดปลีกย่อยจากข้อมูลเชิงคุณภาพ

3) ทำให้ทราบถึงค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรเชิงประจักษ์ที่มีต่อตัวแปรแฝงแต่ละ ตัว เพื่อเป็นการยืนยันถึงความถูกต้องในเชิงทฤษฎีที่ได้นำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ตลอดจนเป็นการ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบจำลองการวัด (Measurement Model)

ประโยชน์เชิงนโยบาย

1) เป็นข้อสารสนเทศที่สำคัญให้กับมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาได้นำไปใช้ ในการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการสถานบริการสาธารณสุขทางวิชาการ ให้สามารถ ตอบสนองความต้องการของนักศึกษาได้อย่างตรงประเด็น จะทำให้เกิดการรับทราบว่าหาก ต้องการจะพัฒนาให้เกิดผลลัพธ์ตามที่ต้องการจะต้องเน้นความสำคัญ หรือหุ้มเหงบประมาณในการ พัฒนาในประเด็นหรือตัวแปรใด จึงจะเกิดความคุ้มค่ามากที่สุด ลดความสูญเสียในเชิงงบประมาณ จากการพัฒนาที่ตรงประเด็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ทำให้ทราบถึงจุดเด่นและจุดด้อยของการบริหารจัดการในภาพรวม ของมหาวิทยาลัย ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จากการวิเคราะห์ระดับของตัวแปรที่ทำการศึกษา ข้อค้นพบดังกล่าวจะ ทำให้ฝ่ายบริหารได้เห็นว่าประเด็นไหนในตัวแปรที่ทำการวัดที่ควรจะมีการพัฒนาเพิ่มเติมให้มีความเข้มแข็ง และประเด็นไหนในตัวแปรที่ทำการวัดที่ควรจะเร่งปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้อยู่ใน ระดับที่น่าพึงพอใจต่อไป

3) ผลการวิจัยจะเป็นข้อเสนอแนะให้กับหน่วยงานระดับชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกสถาบันของมหาวิทยาลัยทั่วประเทศไทย ให้มีความตระหนักและมีความเข้าใจร่วมกันมากขึ้นถึงจุดมุ่งหมายหลักที่แท้จริงที่ได้ขยายโอกาสทางการศึกษาไปยังส่วนภูมิภาค เพราะว่าในปัจจุบันเป็นที่ทราบกันดีว่า หลายภาคส่วนของสังคมได้ตั้งข้อสังเกตกับการจัดการศึกษาในรูปแบบดังกล่าว

4) ผลการวิจัยจะเป็นข้อสารสนเทศให้กับนักศึกษาในส่วนภูมิภาคที่กำลังจะตัดสินใจเลือกเรียนในระดับปริญญาโท หรือ เอก ของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการของมหาวิทยาลัยต่างๆ ว่าสมควรที่จะเลือกเรียนหรือไม่ การจัดการศึกษาในรูปแบบดังกล่าวมีจุดเน้นที่สำคัญอยู่ที่ตรงไหน และหากเข้าศึกษาแล้ววัฒนธรรมองค์กรและปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ตามที่กำหนดไว้คืออะไร จะทำให้การวางแผนในการเรียนรู้ของนักศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัจจัยที่มีอิทธิพล หมายถึง ความสามารถและแรงผลักดันที่มีมาจากบทบาทของชุมชน ในพื้นที่ การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยส่วนกลาง พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ และ การบริหารจัดการการศึกษาของผู้เกี่ยวข้อง

สถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ หมายถึง สถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ที่จัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาโท ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 10 แห่ง ได้แก่ สุพรรณบุรี (ร.ร.อู่ทอง) กาญจนบุรี วัดไร่ขิง สมุทรสาคร (พรพิริยะ) สมุทรปราการ รร.เบย์ (บางเมือง) นครปฐม (โรงแรมเวล) บางบัวทอง จ.นนทบุรี อ้อมน้อย จ.นครปฐม ดำเนินสะดวก (ร.ร.สายธรรมจันทร์) และสถานีจันทบุรี

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาโท ที่เรียนในสาขา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต และการบริหารการศึกษามหาบัณฑิต ของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ

ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร ที่ต้องการให้นักศึกษามีองค์ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาอย่างลึกซึ้ง มีทัศนคติต่อการเรียนรู้ที่ดี ใฝ่เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับอาชีพของตนเอง ตลอดจนมีความรู้สามารถและทักษะในการทำวิจัยได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ มีองค์ประกอบดังนี้

ความรู้ความสามารถของผู้เรียน หมายถึง การที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ในสาขาวิชาต่างๆ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนได้อย่างลึกซึ้ง สามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในเชิงทฤษฎีเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของตนเองได้อย่างสอดคล้องกับบริบททางสังคม สามารถที่จะบูรณาการแนวคิดทฤษฎีที่หลากหลายเพื่อวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางสังคมได้ สามารถค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหา แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากแหล่งสืบค้นที่หลากหลายได้เป็นอย่างดี และมีความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถจะนำองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนไปเผยแพร่แก่เพื่อนร่วมงานได้อย่างเหมาะสมกับ

ทัศนคติต่อการเรียนรู้ หมายถึง การที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ในสาขาวิชาต่างๆ มีมุมมองต่อการเรียนรู้ในทิศทางที่ดี เชื่อว่าการเรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีการต่างๆ จะสามารถพัฒนาศักยภาพการทำงานของตนเองดี มีพฤติกรรมชอบแสวงหาความรู้ได้อย่างเหมาะสม มีพฤติกรรมการเข้าร่วมประชุมทางวิชาการ ในระดับต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับอาชีพของตนเอง มีความพยายามที่จะเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ ให้กับบุคคลรอบข้าง

ความสามารถด้านการวิจัย หมายถึง การที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ พบว่ามีงานวิจัยหลายชิ้นที่ได้ทำการวัดตัวแปรที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เช่น ผลลัพธ์จากการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพในการทำงาน ด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Teresa, Elizabeth, Giovanni & Steven, 2004 ; Amabile, 1988 ; Ancona & Caldwell, 1992) ดังนั้นการวัดตัวแปรผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้วิธีการวัดจากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อให้ผู้ตอบรายงานตนเอง (Self Report) ตามสภาพความเป็นจริงและการรับรู้ ตั้งแต่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งได้กำหนดช่วงของการแปลความหมายของคะแนน ดังนี้ 1.00 – 1.50 หมายถึง เป็นจริงน้อยที่สุด 1.51 - 2.50 หมายถึง เป็นจริงน้อย 2.51 - 3.50 หมายถึง เป็นจริงปานกลาง 3.51 - 4.50 หมายถึง เป็นจริงมาก และ 4.51 - 5.00 หมายถึง เป็นจริงมากที่สุด

การจัดการด้านสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ หมายถึง การที่สถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้จัดให้มีกระบวนการจัดการและการบริหารงานที่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษาได้อย่างเป็นที่น่าพึงพอใจ เป็นหน่วยงานกลางที่สามารถเชื่อมการติดต่อสื่อสารระหว่างนักศึกษากับมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาวิทยาเขตหลักได้อย่างรวดเร็ว มีระบบการจัดการด้านงานธุรกิจการที่รวดเร็ว ถูกต้อง พนักงานผู้ดูแลมีประสิทธิภาพในการทำงาน สามารถจัดการกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ระดับปริญญาโท การจัดการด้านสถานบริการ มีองค์ประกอบดังนี้

การจัดการธุรการ หมายถึง การที่สถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สามารถที่จะจัดการกับงานด้านเอกสารของที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้อย่างรวดเร็ว มีความถูกต้อง และมีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม สามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกของงานด้านเอกสารได้อย่างเหมาะสม มีระบบการประชาสัมพันธ์ที่ทั้งถึง การจัดให้มีเอกสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับงานด้านเอกสารให้กับนักศึกษาอย่างทั่วถึง

การให้บริการของพนักงาน หมายถึง การที่พนักงาน เจ้าหน้าที่ผู้ประสานงาน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มีความรู้ความสามารถในการติดต่อประสานงานด้านการจัดการศึกษากับมหาวิทยาลัยส่วนกลางได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง มีความมุ่งมั่นที่จะให้บริการแก่นักศึกษา มีความสุภาพ กระตือรือร้นที่จะให้บริการแก่นักศึกษาทุกคนด้วยความเต็มใจ การมีพนักงานในจำนวนที่เพียงพอ

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง การที่สถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สามารถจัดสภาพแวดล้อมของสถานบริการให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม จัดหาห้องเรียนที่เพียงพอกับจำนวนของนักศึกษา สามารถจัดหาเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการให้กับนักศึกษาได้เป็นอย่างดี การจัดการให้บริการของสถานบริการมีบรรยากาศที่ร่มรื่นเอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดหาหนังสือที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาให้กับนักศึกษาได้อย่างเพียงพอ

สภาพแวดล้อมทางสังคม หมายถึง การที่สถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้บริหารจัดการความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกันเองและระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ให้มีความสนิทสนมเป็นเครือข่ายการทำงานและเครือข่ายทางวิชาการที่เข้มแข็งได้ การจัดกิจกรรมที่สามารถเชื่อมความสัมพันธ์ของ

อาจารย์กับนักศึกษาได้อย่างเหมาะสมและมีความต่อเนื่อง เป็นศูนย์กลางทางการสื่อสารระหว่าง นักศึกษากับมหาวิทยาลัยส่วนกลางได้อย่างเหมาะสม

การค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดการจัดการด้านสถานบริการ พบว่ามีงานวิจัยหลาย ชิ้นที่ได้ทำการวัดตัวแปรในลักษณะใกล้เคียงกัน เช่น การวัดการจัดการขององค์กร การบริหารจัดการโครงการ การบริหารจัดการสถานศึกษา สภาพแวดล้อมขององค์กร ด้วยแบบสอบถามแบบ มาตรฐานประมาณค่า (Hoy & Miskel, 1991 ; Hersey & Blanchard, 1972 ; Tracey, Tannenbaum, & Kavanagh, 1995) ดังนั้นการวัดตัวแปรการจัดการด้านสถานบริการ ครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้ วิธีการวัดจากแบบสอบถามแบบมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อให้ผู้ตอบรายงานตนเอง (Self Report) ตามสภาพความเป็นจริงและการรับรู้ ตั้งแต่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งได้กำหนดช่วงของการแปลความหมายของคะแนน ดังนี้ 1.00 – 1.50 หมายถึง เป็นจริงน้อยที่สุด 1.51 - 2.50 หมายถึง เป็นจริงน้อย 2.51 - 3.50 หมายถึง เป็นจริงปานกลาง 3.51 - 4.50 หมายถึง เป็นจริงมาก และ 4.51 - 5.00 หมายถึง เป็นจริงมากที่สุด

พฤติกรรมการสอน หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อการถ่ายทอดความรู้ของคณาจารย์ ที่เดินทางมาสอนยังสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่แท้จริงในเนื้อหาที่ได้จัดการเรียนการสอน ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความตั้งใจและการเตรียมการสอน ความเชื่อมั่นในตัวผู้สอนว่าจะสามารถถ่ายทอดความรู้ที่ทันสมัยเทียบเท่ากับการสอนในมหาวิทยาลัยส่วนกลาง การมีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับนักศึกษา มีองค์ประกอบดังนี้

องค์ความรู้ผู้สอน หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อการถ่ายทอดความรู้ของคณาจารย์ที่เดินทางมาสอนยังสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในวิชาที่ได้สอนในเชิงลึก และมีความทันสมัยในเนื้อหาสาระสำคัญของรายวิชา เชื่อมั่นว่าผู้สอนมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาด้วยการวิจัยอย่างต่อเนื่องในเรื่องที่ตนเองได้ทำการสอน เห็นว่าผู้สอนมีความสามารถในการประยุกต์องค์ความรู้เพื่อแก้ไขปัญหาในสถานการณ์จริงได้เป็นอย่างดี สามารถต่อยอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ให้สูงขึ้นไปได้อย่างต่อเนื่อง

เทคนิคการสอน หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อการถ่ายทอดความรู้ของคณาจารย์ที่เดินทางมาสอนยังสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ว่ามีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจได้อย่างถ่องแท้สามารถนำเทคนิคการสอนที่มีความหลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่ม

ประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษา เน้นการสอนที่เป็นการลงมือปฏิบัติกิจกรรมมากกว่าการฟังบรรยาย

มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อการถ่ายทอดความรู้ของคณาจารย์ที่เดินทางมาสอนยังสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ว่าเป็นบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์กับนักศึกษาเป็นอย่างดี มีความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนรอบสถานบริการ การใช้เวลากับนักศึกษาเพื่อสอบถามความรู้และประสบการณ์จากผู้สอน การมีความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอนตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

การค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดพฤติกรรมการสอน พบว่ามีงานวิจัยหลายชิ้นที่ได้ทำการวัดตัวแปรในลักษณะเดียวกันและใกล้เคียง เช่น พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอน ทักษะการจัดการเรียนการสอน พฤติกรรมในเชิงเทคนิคการทำงาน เป็นต้น ด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Johnston & Pennypacker, 1971 ; Higgins, Ivey, & Uhlemann, 1970 ; MacLaren & Cohen, 2005) ดังนั้นในการวัดตัวแปรครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ตัดสินใจเลือกทำการวัดตัวแปรพฤติกรรมการสอนด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อให้ผู้ตอบรายงานตนเอง (Self Report) ตามสภาพความเป็นจริงและการรับรู้ ตั้งแต่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งได้กำหนดช่วงของการแปลความหมายของคะแนน ดังนี้ 1.00 – 1.50 หมายถึง เป็นจริงน้อยที่สุด 1.51 - 2.50 หมายถึง เป็นจริงน้อย 2.51 - 3.50 หมายถึง เป็นจริงปานกลาง 3.51 - 4.50 หมายถึง เป็นจริงมาก และ 4.51 - 5.00 หมายถึง เป็นจริงมากที่สุด

บทบาทของชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนซึ่งอาศัยอยู่ในชุมชนรอบสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้ให้การสนับสนุนและส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ด้วยการสนับสนุนทั้งทางด้านวัสดุสิ่งของ งบประมาณ และการสนับสนุนทางด้านกำลังใจ โอกาส การมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชน การให้การยอมรับ ไว้วางใจต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานบริการ และการให้ความช่วยเหลือด้วยความจริงใจ มีองค์ประกอบดังนี้

สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง การที่ประชาชนที่อาศัยในชุมชนรอบสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้ให้การสนับสนุนในด้านวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาโทแก่สถานบริการ ตามที่ได้ร้องขอการสนับสนุนให้ใช้สถานที่ของชุมชนเพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการ

สอน การอำนวยความสะดวกในกรณีที่นักศึกษาและอาจารย์ได้ออกทำการศึกษาศาสนเทศทางวิชาการในบริเวณชุมชน ตลอดจนการเสนอตัวที่จะให้ความช่วยเหลือด้านสถานที่ด้วยความเต็มใจ การยอมรับ หมายถึง การที่ประชาชนที่อาศัยในชุมชนรอบสถานบริการศาสนเทศทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้แสดงออกให้เห็นว่าได้ให้การยอมรับถึงประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของ สถานบริการศาสนเทศทางวิชาการ มีทัศนคติในเชิงบวก เห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพของประชาชนในท้องถิ่น การได้พูดถึงสถานบริการในแง่ดี ความรู้สึกไว้วางใจต่อการจัดการศึกษาศาสนเทศทางวิชาการว่าจะเป็นการพัฒนาท้องถิ่น ให้การยอมรับนับถือคณาจารย์ที่เดินทางไปสอนในแต่ละครั้ง การให้เกียรติซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนกับสถานบริการ

ให้ความช่วยเหลือ หมายถึง การที่ประชาชนที่อาศัยในชุมชนรอบสถานบริการศาสนเทศทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้ออกมาให้ความช่วยเหลือในการทำกิจกรรมต่างๆ ตามที่สถานบริการได้ร้องขอไป การเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมทางวิชาการของสถานบริการด้วยความจริงใจ การมอบ การได้เข้าไปร่วมแสดงความคิดเห็นในด้านที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาของสถานบริการมีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อการเป็นประโยชน์ของคนในชุมชน

การค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดบทบาทของชุมชน พบว่ามีงานวิจัยหลายชิ้นที่ได้ทำการวัดตัวแปรในลักษณะใกล้เคียงกัน เช่น การสนับสนุนของชุมชนต่อการศึกษา การสนับสนุนเทคโนโลยีของชุมชนเพื่อการศึกษา การวางแผนของชุมชนเพื่อการศึกษา เป็นต้น ด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า และการสัมภาษณ์เชิงลึก (Herriot, et al 2002 ; Culp, 2010 ; Phahlamohlaka & Friend, 2004 ; Boaz, S ., Claire & Hilary, 2009) แต่อย่างไรก็ตามการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวัดตัวแปรบทบาทของชุมชนด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อให้ผู้ตอบรายงานตนเอง (Self Report) ตามสภาพความเป็นจริงและการรับรู้ ตั้งแต่มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งได้กำหนดช่วงของการแปลความหมายของคะแนน ดังนี้ 1.00 – 1.50 หมายถึง เป็นจริงน้อยที่สุด 1.51 - 2.50 หมายถึง เป็นจริงน้อย 2.51 - 3.50 หมายถึง เป็นจริงปานกลาง 3.51 - 4.50 หมายถึง เป็นจริงมาก และ 4.51 - 5.00 หมายถึง เป็นจริงมากที่สุด

การสนับสนุนจากส่วนกลาง หมายถึง การที่มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ส่วนกลางได้ให้การส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานบริการศาสนเทศทางวิชาการ ระดับบัณฑิตศึกษา ให้มีความสามารถในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ มีความเข้มข้นทางวิชาการและการวิจัยด้วยการให้การสนับสนุนทั้งทางด้านการเงินที่เพียงพอ การจัดหาอาจารย์พิเศษที่มีความรู้ความสามารถ

เฉพาะทางมาให้ความรู้แก่นักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และสนับสนุนองค์ความรู้ทางด้านวิชาการด้วยเทคนิคต่างๆ อย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนจากส่วนกลาง มีองค์ประกอบดังนี้

การสนับสนุนการเงิน หมายถึง การที่มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ส่วนกลางได้ให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณที่เพียงพอให้กับสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อให้มีเงินในจำนวนที่เพียงพอสำหรับการจัดหาสถานที่เรียนที่มีความเหมาะสม การจัดหาเงินเป็นจำนวนที่เพียงพอในการจัดถ่ายเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน จัดหาเงินการจัดกิจกรรมทางวิชาการให้กับนักศึกษาได้แสดงออก และมีสภาพคล่องทางด้านการเงินเพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานีมีความคล่องตัว

การสนับสนุนบุคลากร หมายถึง การที่มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ส่วนกลางได้จัดหาอาจารย์พิเศษที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะด้านเพื่อมาถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ทางด้านวิชาการให้กับนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาศักยภาพของผู้ประสานงานให้มีความรู้ความสามารถเพียงพอในการอำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษา การรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับความต้องการทางด้านบุคลากรที่จะมาถ่ายทอดความรู้ การจัดการกับอาจารย์ที่มาสอนแต่ไม่มีความตั้งใจที่แท้จริง การประเมินคุณภาพของบุคลากรเป็นระยะ เพื่อทำการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

การสนับสนุนด้านวิชาการ หมายถึง การที่มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ส่วนกลางได้ให้การสนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีการแสดงออกด้านความรู้ทางวิชาการที่เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการส่งเสริมภายในและภายนอก การสนับสนุนเอกสารความรู้ทางด้านวิชาการพร้อมกับการส่งเสริมให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของเอกสารดังกล่าว การยอมผ่อนปรนเกี่ยวกับระยะเวลาในการบรรยายให้ความรู้ของอาจารย์ให้เพิ่มขึ้นหรือลดลงได้อย่างเหมาะสมกับความต้องการทางด้านวิชาการของนักศึกษา การจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้กับนักศึกษา

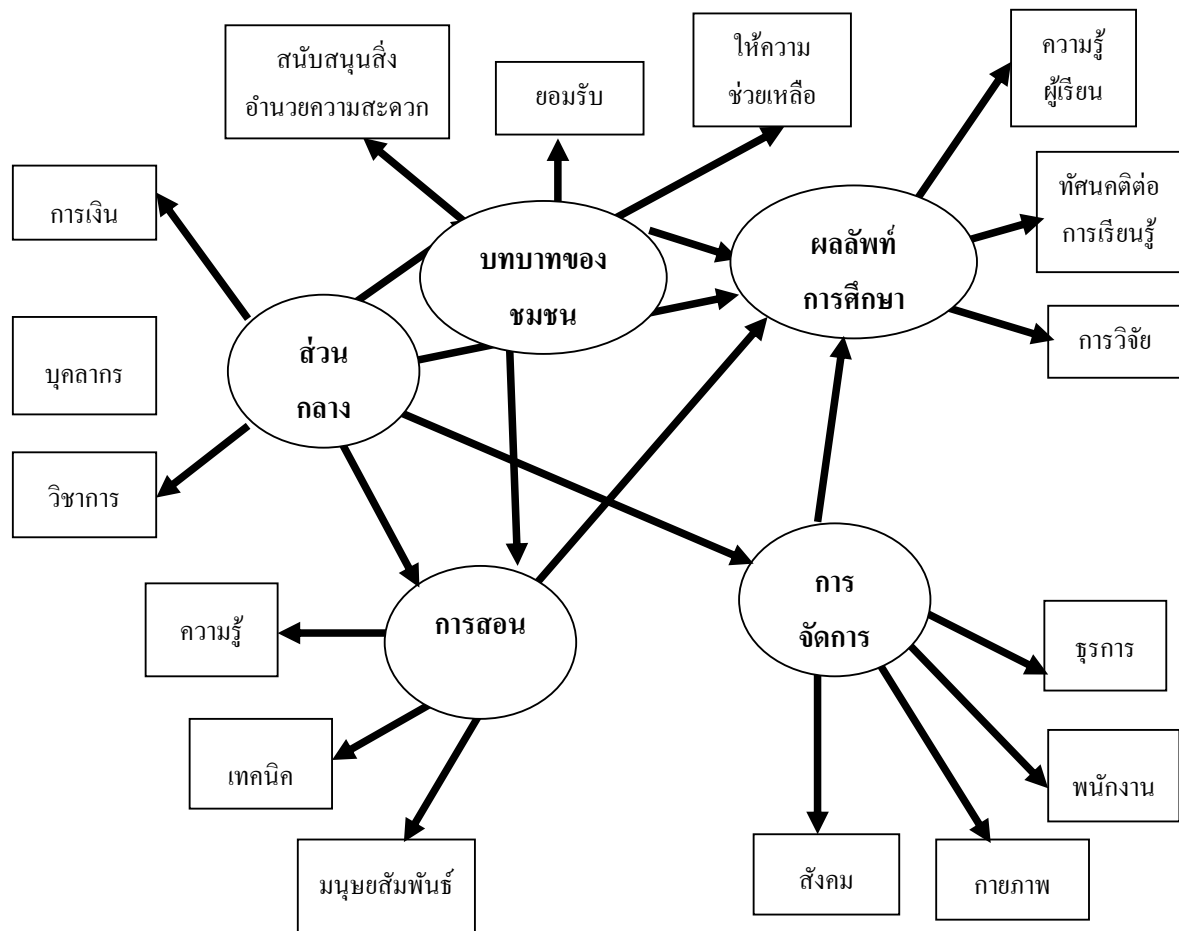
การค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดการสนับสนุนจากส่วนกลาง พบว่ามีงานวิจัยหลายชิ้นที่ได้ทำการวัดตัวแปรในลักษณะใกล้เคียงกัน เช่น การสนับสนุนทางสังคม การสนับสนุนจากสำนักงานใหญ่ การสนับสนุนจากผู้บริหาร เป็นต้น ด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (วอร์สคัลด์ ทองศิริ, 2553 ; Hobohm, 2004 ; Kannedy, 1997 ; Drafke.& Kossen, 2002 ; Eisenberger, Huntington, Hutchison, & Sowa, 1986) ดังนั้นการวัดตัวแปรการสนับสนุนจากส่วนกลางครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้วิธีการวัดจากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อให้ผู้ตอบรายงานตนเอง (Self Report) ตามสภาพความเป็นจริงและการรับรู้ ตั้งแต่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งได้กำหนดช่วงของการแปลความหมายของคะแนน ดังนี้ 1.00 – 1.50

หมายถึง เป็นจริงน้อยที่สุด 1.51 - 2.50 หมายถึง เป็นจริงน้อย 2.51 - 3.50 หมายถึง เป็นจริงปานกลาง 3.51 - 4.50 หมายถึง เป็นจริงมาก และ 4.51 - 5.00 หมายถึง เป็นจริงมากที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยเพื่อทำความเข้าใจกับลักษณะของตัวแปรผลลัพธ์ ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ในเชิงทฤษฎี ตลอดจนการค้นหาคำแปรสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ การศึกษากรอบแนวคิดเกี่ยวกับ แบบจำลองการวัดผลลัพธ์การปฏิบัติงาน นำเสนอโดย สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน (สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน, 2545) ซึ่งได้นำเสนอถึงกระบวนการสำคัญที่จะส่งผลทำให้เกิดผลลัพธ์ในการปฏิบัติงานตามที่กำหนดไว้ ตลอดจนการศึกษาแบบจำลองผลลัพธ์การปฏิบัติงานที่นำเสนอโดย มายเลอร์ (Maylor, 1996) ที่ได้ชี้ให้เห็นถึงวัฏจักรของกระบวนการบริหารจัดการ โครงการที่จะทำให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ทำให้ผู้วิจัยค้นพบว่า ปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์ ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ น่าจะประกอบด้วย บทบาทของชุมชน การสนับสนุนจากส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน และการจัดการด้านสถานบริการ โดยมีรูปแบบเส้นทางความสัมพันธ์ดังนี้

การสนับสนุนจากส่วนกลางจะส่งผลทางตรงต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ และส่งผลทางอ้อมผ่านบทบาทของชุมชน การสนับสนุนจากส่วนกลาง และการจัดการด้านสถานบริการ (Cutrona, 1996 ; Bloom, 1990 ; Hobohm, 2004 ; Kannedy, 1997; Huntington, Hutchison, & Sowa, 1986) การจัดการด้านสถานบริการส่งผลทางตรงต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ (Hoy & Miskel, 1991 ; Hersey & Blanchard, 1972 ; Tracey, Tannenbaum, & Kavanagh, 1995) บทบาทของชุมชนส่งผลทางตรงต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ และส่งผลทางอ้อมผ่านพฤติกรรมการสอน (Herriot, et al 2002 ; Culp, 2010 ; Phahlamohlaka & Friend, 2004 ; Boaz, S ., Claire & Hilary, 2009) และ พฤติกรรมการสอนส่งผลทางตรงต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ (Johnston & Pennypacker, 1971 ; Higgins, Ivey, & Uhlemann, 1970 ; MacLaren & Cohen, 2005) นำเสนอเป็นแผนผังแบบจำลองสมการ โครงสร้างดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อทำการพัฒนาแบบจำลองสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสาธารณสุขทางวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งได้ใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model, SEM) ที่ทำการวัดทั้งแบบจำลองการวัด (Measurement Model) ซึ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงประจักษ์ (ตัวชี้วัด) กับตัวแปรแฝง และทำการวัดแบบจำลองโครงสร้าง (Structural Model) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงที่ทำการศึกษาในแบบจำลอง การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อตอบสนองเทคนิคการวิจัยดังกล่าว มีรายละเอียดในการศึกษาดังนี้

1. บริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารมหาวิทยาลัย
3. ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสาธารณสุขทางวิชาการ
4. การจัดการในสถานบริการสาธารณสุขทางวิชาการ
5. บทบาทของชุมชนต่อการจัดการศึกษา
6. พฤติกรรมการสอนของอาจารย์
7. การสนับสนุนจากส่วนกลาง
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ปรัชญาของมหาวิทยาลัย คือ “สร้างองค์ความรู้ระดับสากล ขยายผลสู่ท้องถิ่นและนานาชาติ” “World’s Local University”

ปณิธาน มหาวิทยาลัย ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา คือ มุ่งมั่นที่จะเป็นแหล่งค้นคว้า สะสม พัฒนาองค์ความรู้ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อผลิตบัณฑิตให้เพียบพร้อมด้วยสติปัญญา มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และ ความรับผิดชอบต่อสังคม และประเทศชาติ วิสัยทัศน์มหาวิทยาลัย ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา คือ มุ่งมั่นที่จะเป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้า พัฒนาองค์ความรู้ในสรรพศาสตร์ เป็นศูนย์รวมแห่งการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม และเป็นแหล่งผลิตบัณฑิตที่มีความพร้อมด้วย

ความรู้ ทักษะ สร้างสมคุณลักษณะของบัณฑิตให้รัก การ เรียนรู้ตลอดชีวิต มีคุณธรรมนำความรู้ พร้อมที่จะนำความวัฒนาถาวรสู่ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และชาวมโลกพันธกิจ

บริหารจัดการมหาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์รวมของสรรพศาสตร์ ดังนี้

1. เป็นมหาวิทยาลัยที่เป็น “World’s Local University” เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า พัฒนาองค์ความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีต่างๆ ของคณาจารย์ บุคลากร นักศึกษา และบุคลากรทั่วไป ที่นำไปสู่การขยายผล เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สังคม ประเทศชาติและประชาคมโลกภายใต้แนวคิด TRENDS Model

2. เป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นแหล่งประสานความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างหน่วยงาน สถาบัน องค์กร และภาคีต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ

3. บริหารจัดการศึกษาโดยมุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรู้และมีทักษะชำนาญการในแขนงวิชาที่เข้ารับการศึกษามีความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ มีลักษณะเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่มุ่งมั่นในการค้นคว้าหาความรู้และขยายวงความรู้ในลักษณะเครือข่ายสู่ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และประชาคมโลก

4. เป็นแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริม และสืบสานศิลปะและวัฒนธรรม รวมทั้งเอกลักษณ์ภูมิปัญญา และความเป็นไทย อันจะส่งผลให้เกิดความสำนึก และเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น

5. เป็นแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริม และสืบสานศิลปะและวัฒนธรรม รวมทั้งเอกลักษณ์ภูมิปัญญา และความเป็นไทย อันจะส่งผลให้เกิดความสำนึก และเข้าใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่น

6. เสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครู ผลิตครูอาชีพและส่งเสริมครูประจำการให้มีคุณภาพและมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง

7. การปรับปรุงและพัฒนาทางด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัยให้เป็นบรรยากาศแห่งวิชาการ เพื่อรองรับการพัฒนาและสามารถให้บริการทางวิชาการและชุมชนได้ทั่วถึง

8. การสร้างระบบประกันคุณภาพการศึกษา ที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งระบบการบริหารงาน และคุณภาพทางวิชาการ เพื่อการติดตามตรวจสอบ และยืนยันประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการบริหารจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย

การดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการทางวิชาการ 2551 – 2555: บนฐานการทำงานของบัณฑิต ในภาคการผลิตและภาคสังคมคณะบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้ศึกษาและกำหนดแนวทางร่วมกันตลอดเวลาติดต่อกันอย่างเป็นระบบ จนสามารถกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และเทคนิคการปฏิรูปของตนเอง ดังจะเสนอในบทความฉบับนี้ ซึ่งนำเสนอสำหรับการดำเนินงานในช่วงปี พ.ศ. 2551 - 2555 ทั้งนี้โดยการมองไกลไปถึงปี พ.ศ.

2570 กำหนดแนวปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้มีผลในทางปฏิบัติสิ่งกำหนดในการบริหารจัดการทางวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

1. ในระดับสากล ปฏิญญาจากการประชุม “World University Presidents Summit” ที่กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 19-22 กรกฎาคม 2549 อาจใช้เป็นแนวทางสากลในการดำเนินกิจกรรมมหาวิทยาลัยได้เป็นอย่างดี ปฏิญญาจากการประชุมได้กล่าวไว้โดยสรุปว่า “Universities must strive to be beyond politics and business interests and serve their societies and communities by providing a voice and space in which to cultivate rational, mutual and moderate dialogues will shape intellectual, cultural and economic development on a shared basis within and across boundaries and nations.” ยังมีองค์การ Organization for Economic Co-Operation and Development – OECD ซึ่งศึกษาและกำหนดลักษณะการดำเนินการโดยระบุผลผลิตของมหาวิทยาลัย โดยในปี พ.ศ. 2550 OECD มีแนวชี้แนะที่เป็นปัจจัยความสำเร็จของมหาวิทยาลัยไว้ 10 ประการ ได้แก่ 1) มีทิศทางกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยชัดเจน (Clear strategic direction) 2) มีความมั่นคงทางการเงิน (Financial stability) 3) นักศึกษามีคุณภาพ (Quality of the student experience) 4) งานวิชาการและงานวิจัยมีคุณภาพ (Quality and relevance of the academic and research profiles) 5) มีความผูกพันกับท้องถิ่นที่ดี (Engagement with communities the University was established to serve) 6) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและการบริหารที่ดี (Leadership and management) 7) มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ดี (Staffing) 8) มีธรรมาภิบาลในการบริหารระดับสูง (สภามหาวิทยาลัย) (Governance) 9) มีกลยุทธ์ที่ดีด้านการตลาด (Sound market strategy) 10) มีการจัดการด้านสาธารณูปโภคและสารสนเทศที่ดี (Infrastructure buildings and information technology)

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำหนดแนวโน้มทางเทคโนโลยีในการดำเนินการมหาวิทยาลัยในยุคใหม่ในอนาคต ทั้ง 12 ประการ ได้แก่ 1) บรรยากาศการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีอุปกรณ์ทางเทคโนโลยี 2) มีวิทยาเขตศูนย์กลางและผู้เรียนเรียนได้ทุกที่ 3) แหล่งวิชามีสัญลักษณ์ของตนเองเป็นลิขสิทธิ์ที่เข้าถึง 4) จัดสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้เป็นระบบสถาบันการศึกษา 5) มีช่องทางสื่อสารรับความรู้ในหลายรูปแบบเทคโนโลยี 6) ระบบความปลอดภัยทั้งระบบและทรัพย์สินตลอดจนชีวิตหลายวิธี 7) จัดระบบอาคาร สถานที่ มหาวิทยาลัยในแนวใหม่ (เช่น ห้องสมุดที่เน้น ITและบริการการสืบค้นระหว่างเครือข่าย) 8) บริหารจัดการผ่านระบบสารสนเทศ โดยงานธุรการเปลี่ยนไป 9) ผสมผสานวัย สถานที่ เชื้อชาติในการศึกษา 10) บูรณาการข่าวสารร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษาอย่างเป็นระบบเครือข่าย 11) ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข บันเทิงสนุกไม่เคร่งเครียด 12) ประหยัดพลังงานในทุกรูปแบบโดยเน้น “โลกสีเขียว”

2. สิ่งที่กำหนดในระดับประเทศ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกำหนด วิสัยทัศน์ประเทศไทยอีก 20 ปี คือใน พ.ศ. 2570 และมีผลต่อการกำหนดทิศทางในระดับมหาวิทยาลัยในการผลิต “บุคลากร” ของประเทศ โดยสรุปว่า “คนไทยภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีมิตรไมตรีบนวิถีชีวิตแห่งความพอเพียง ยึดมั่นในวัฒนธรรมประชาธิปไตย และหลักธรรมาภิบาล การบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึง มีคุณภาพ สังคมมีความปลอดภัยและมั่นคง อยู่ในสภาวะแวดล้อมที่ดี เกื้อกูลและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ระบบการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน อยู่บนฐานทางเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองและแข่งขันได้ในเวทีโลก สามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”

เป้าหมายของกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว โดยประมาณไว้สิ้นสุดปี พ.ศ. 2565 ไว้ว่า “คุณภาพอุดมศึกษาไทย เพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพสามารถปรับตัวสำหรับงานที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต พัฒนาศักยภาพยกระดับอุดมศึกษาในการสร้างความรู้และนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในโลกาภิวัตน์ สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนของท้องถิ่นไทย โดยใช้กลไกของธรรมาภิบาล การเงิน การกำกับมาตรฐาน และเครือข่ายอุดมศึกษาบนพื้นฐานของเสรีภาพทางวิชาการ ความหลากหลาย และเอกภาพเชิงระบบ”

ภาพรวมของการบริหารจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จุดมุ่งหมายของผลผลิตและผลที่มีต่อสังคม หรือคุณลักษณะบัณฑิตมหาบัณฑิตคุณวุฒิบัณฑิต จะเป็นสิ่งชี้นำการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย การจัดองค์กร การสนับสนุนและตรวจสอบและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ หลักการดำเนินงานจะยึด ภารกิจตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 เป็นแนวทาง ซึ่งแนวปฏิบัติมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาได้มี TRENDS - Model เป็นแนวทางของตนเอง (สมศ. ได้แสดงแนวปฏิบัติของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาในการตรวจประเมิน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เมื่อปี พ.ศ. 255๐)

การกระจายอำนาจดังกล่าวก่อให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องกระจายการสนับสนุนด้านการเงิน การประเมิน ติดตาม และตรวจสอบการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ด้วยกลไกดังกล่าวทำให้มั่นใจได้ว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จะปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล ทั้งในด้านความเป็น “มหาวิทยาลัย” ความเป็น “ราชภัฏ” ความเป็น “บ้านสมเด็จเจ้าพระยา” การเป็นนักวิชาการของผลผลิต อันทำให้มีงานทำตามศาสตร์และสาขาที่ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาวิชานั้น ๆ จะมีผลชัดเจนอย่างเป็นระบบ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษา เกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศไทยนับแต่ปี พ.ศ. 2432 เริ่มมีการตั้งโรงเรียนแพทย์ โรงเรียนกฎหมาย โรงเรียนมหาดเล็กหลวง และโรงเรียนข้าราชการพลเรือน ตามลำดับ ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยต่างๆตามมาโดยการตราเป็นพระราชบัญญัติเป็นรายมหาวิทยาลัย แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของอุดมศึกษาไทย (ประกอบ คูปรัตน์, 2538; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543) มีดังต่อไปนี้

1. ระบบจะมีลักษณะเป็นประชาธิปไตย มากขึ้น โดยผู้ทรงคุณวุฒิตัวแทนของประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทำให้สถาบันอุดมศึกษาตอบสนองความต้องการของชุมชนมากขึ้นกว่าเดิม
2. การสร้างความหลากหลาย เพื่อตอบสนองต่อระบบเศรษฐกิจที่มีการผลิตที่หลากหลาย
3. การสร้างจุดเน้นด้านคุณภาพ เพราะสังคมจะบริโภคสิ่งที่มีคุณภาพที่ตรวจสอบได้ยิ่งขึ้น
4. สถาบันจะมีขนาดที่เหมาะสม เพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่าย และเพื่อความคุ้มค่า
5. จะมีใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา มากยิ่งขึ้น เพื่อให้บริการที่หลากหลายรูปแบบ
6. จะมีความสัมพันธ์กันในระบบเครือข่าย มากขึ้นกว่าความสัมพันธ์ในแนวดิ่ง เน้นการตอบสนองความต้องการที่มีประสิทธิภาพเป็นหลัก
7. จะมีการลงทุนร่วม ในการจัดการอุดมศึกษา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อให้ได้รับประโยชน์จากกิจกรรมร่วมกัน
8. จะมีการก้าวไปสู่ความเป็นนานาชาติ มากขึ้น ทั้งในเชิงการแข่งขันคุณภาพนานาชาติ และความร่วมมือ
9. จะมีการบุกเบิกการวิจัยและพัฒนา มากขึ้น ทั้งองค์ความรู้เพื่อพัฒนาวิชาการ สถาบัน และท้องถิ่น เพื่อนำสังคมไปสู่ทิศทางที่ถูกต้อง
10. จะต้องมีการพัฒนาบุคลากร อย่างหลากหลายและจริงจัง ทั้งนี้เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสถาบันที่ผูกอยู่กับความต้องการของท้องถิ่น ประเทศ และโลก

การบริหารสถาบันอุดมศึกษาได้ขยายตัวมากขึ้น ทั้งนี้ด้วยเหตุผลต่อไปนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2546) การขยายตัวของนักศึกษา และมีความต้องการศึกษามากขึ้น การขยายตัวทางเศรษฐกิจ และต้องทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น กระแสโลกาภิวัตน์ มีการสื่อสารข้อมูล สารสนเทศกระจายไปอย่างรวดเร็ว ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้สามารถจัดการศึกษาได้หลากหลายรูปแบบ ข้อจำกัดเรื่องงบประมาณทำให้สถาบันอุดมศึกษา

ต้องช่วยตัวเองมากขึ้น และ การปรับเปลี่ยนทางเศรษฐกิจทำให้สถาบันอุดมศึกษาต้องปรับตัวด้วยการปรับหลักสูตรให้สามารถตอบสนองความเปลี่ยนแปลง

การประชุมของคณะกรรมการอุดมศึกษาเกี่ยวกับกรอบแผนระยะยาวฉบับที่ 2 (2551-2565) เสนอแนวคิดการพัฒนาอุดมศึกษาเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย วิทยาลัยชุมชน มหาวิทยาลัยศิลปะศาสตร์ มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือมหาวิทยาลัยเฉพาะทาง และมหาวิทยาลัยวิจัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2550) ซึ่งผลการดำเนินการเช่นนี้จะช่วยให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ด้วยเหตุผลและแนวทางต่อไปนี้

1. สถาบันต่างๆจะสามารถพัฒนาได้ตามพันธกิจภายใต้งบประมาณที่กำหนดให้
2. สถาบันการศึกษาต้องกำหนดทิศทางพัฒนาให้สอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาของรัฐเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
3. สถาบันต้องคำนึงถึงการลงทุนเพื่อการผลิต หรือพัฒนาอาจารย์ให้มีเป้าหมายในการสนองตอบต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
4. สถาบันต้องสามารถปรับจำนวนนักศึกษาให้ตรงกับความต้องการกำลังคนของประเทศ ทั้งทำให้การสร้างองค์ความรู้ใหม่ และการผลิตบัณฑิตให้เป็นกระบวนการเดียวกัน
5. วิทยาลัยชุมชน จะต้องขยายตัวต่อไปตามหลักของความร่วมมือทางวิชาการกับท้องถิ่น และปรัชญาของวิทยาลัยชุมชนในการสร้างคนให้ชุมชน

หรืออาจกล่าวโดยสรุป หลักและแนวทางการบริหารงานอุดมศึกษาที่กล่าวมา ถือว่ามีความสำคัญที่สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งต้องตระหนัก และดำเนินการ เพื่อช่วยให้การพัฒนาองค์ความรู้ชั้นสูง การพัฒนานุเคราะห์ และการบริการวิชาการ รวมทั้งการทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม มีความเหมาะสมในเชิงปริมาณ และคุณภาพสูง อันจะส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของสังคมไทยสืบไป

แนวคิดสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีจะถูกนำมาใช้ในการอธิบายถึงการบริหารงานมหาวิทยาลัยคือ แนวคิดการบริหารงานเชิงระบบ (System Management) เป็นรูปแบบการบริหารที่กล่าวถึงและใช้อันอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน เพราะการบริหารงานในรูปแบบนี้มีลักษณะของการวางแผนและจัดระบบงานอย่างรอบคอบเป็นขั้นตอนที่ผ่านไปอย่างเป็นอัตโนมัติ ไม่ต้องมีการตัดสินใจบ่อยครั้ง ลดการเสียเวลา และเวลารอคอย ที่สำคัญมีการควบคุมงานให้เป็นไปตามเป้าหมายได้ดีทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ด้วยเหตุนี้ เมื่อกล่าวถึงการประกันคุณภาพที่ดี หรือการรับรองคุณภาพที่ดี มักจะต้องเริ่มต้นด้วยการพัฒนาหรือปฏิรูปหน่วยงานให้มีการใช้แนวคิดเชิงระบบมาใช้เสมอ ความคิดเรื่องการบริหารงานเชิงระบบมีมาแต่หลังปฏิบัติอุตสาหกรรมที่มีการ (Kinicki & Williams, 2006; Bank, 1992 ; Maas, 2008) ใช้เครื่องจักรแทนแรงงานคนและสัตว์

เครื่องจักรทำงานเป็นระบบร่วมกับคนในชื่อยุคของการบริหารจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) ที่มีการเผยแพร่ศาสตร์ด้านนี้กันอย่างจริงจัง มีการประยุกต์ใช้กันหลากหลายมากขึ้น เพื่อลดจุดอ่อนเรื่องการบริหารงานบุคคล มีการประยุกต์พฤติกรรมศาสตร์เข้ามาใช้สร้างระบบให้เกิดความสมดุลระหว่างบุคคลกับผลงาน และได้ประยุกต์ความคิดเชิงระบบในการจัดการสงครามของกองทัพสหรัฐอเมริกาในสงครามโลกครั้งที่ 2 ด้วยการสร้างระบบ ZI ขึ้น

อย่างไรก็ตาม ความงอกงามของความคิดนี้กลับเกิดที่ประเทศญี่ปุ่นเมื่อนายพลแมคอาเธอร์ได้เชิญศาสตราจารย์เดมมิ่งไปพัฒนาการบริหารจัดการในยุคหลังสงครามในรูปของการจัดคุณภาพทั้งระบบ ยังผลให้เศรษฐกิจของญี่ปุ่นพัฒนาก้าวหน้าขึ้นอย่างรวดเร็วจนทำให้ความคิดการบริหารจัดการเชิงระบบได้กลับไปสู่ระบบงานภาคเอกชนในทศวรรษที่ 1980 ตามด้วยระบบงานของรัฐเมื่อประมาณสิบปีถัดมา

ปัจจุบัน การบริหารเชิงระบบ ได้แพร่หลายไปมาก และหลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะในวงการศึกษาศตฟิเลบีม (Stufflebeam, ed al, 1971) และคณะได้นำความคิดและแนวปฏิบัติในการประเมินผลเชิงระบบมาใช้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพัฒนาสร้างระบบบริหารการศึกษาที่เข้มแข็งขึ้นตามลำดับ และส่งผลดีต่อคุณภาพการศึกษาได้อย่างชัดเจน ความคิดรวบยอดของการบริหารเชิงระบบ (Kinicki & Williams, 2006) เริ่มจากคำว่าระบบ หรือ system ซึ่งหมายถึงกลุ่มของส่วนต่างที่มีความสัมพันธ์และทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลร่วมกัน ส่วนที่สนใจในเชิงการบริหารองค์การจะพิจารณา

1. ส่วนย่อยของหน่วยงานร่วมกันเป็นระบบใหญ่ และ 2) ขณะเดียวกัน ระบบใหญ่ก็เป็นส่วนย่อยของระบบที่ใหญ่กว่า ในรูปของระบบเปิด (open system) โดยที่ส่วนต่างๆของระบบประกอบด้วย ทรัพยากร (inputs) บุคคล เงิน ข้อมูลข่าวสาร เครื่องมือ วัตถุดิบ ที่จำเป็นสำหรับการผลิตผลผลิตหรือบริการ

2. กระบวนการ (transformation processes) เป็นสมรรถนะของหน่วยงานและเทคโนโลยีในการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรออกมาเป็นผลผลิตหรือบริการ

3. ผลผลิต (outputs) ประกอบด้วย ตัวผลผลิต หรือ บริการ และรวมถึงส่วนอื่นๆ เช่นกำไร การสูญเสีย ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และอื่นๆที่เกิดขึ้นจากการกระทำของหน่วยงาน

4. การส่งผลย้อนกลับ (feedback) เป็นข้อมูลย้อนของสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อผลผลิตหรือบริการที่มีผลต่อทรัพยากร เช่น การใช้ หรือ การซื้อ หรือ ไม่ซื้อของลูกค้า เป็นตัวอย่างของการส่งผลย้อนกลับการประเมินมหาวิทยาลัยโดยทั่วไป จะละเลยเสียมิได้ในการพิจารณามิติด้านการบริหารงานเชิงระบบ

ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสาธารณสุขทางวิชาการ

การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เป็นความมุ่งหวังในระดับประเทศที่ทุกรัฐบาลต้องการ จะให้เกิดขึ้น โดยเน้นผลผลิตที่สำคัญคือ คุณภาพของผู้เรียน ซึ่งในระดับบัณฑิตศึกษานั้น เป็นการจัดการศึกษาระดับสูงที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนที่จบการศึกษาออกไปแล้วมีความรู้ความสามารถในเชิงการวิจัย การตรวจสอบข้อเท็จจริงในเชิงการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ซึ่งแตกต่างไปจากการศึกษาในระดับปริญญาตรี และต่ำกว่า ในการทบทวนเอกสารและวรรณกรรมเกี่ยวกับผลลัพธ์ทางการศึกษานี้ มุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาโท ที่เรียนในสถานบริการสาธารณสุขทางวิชาการเป็นสำคัญ ได้ประยุกต์แนวคิดที่หลากหลาย รายละเอียดดังนี้

ความหมายของผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา

นักการศึกษาจำนวนมากได้ให้ความหมายเกี่ยวกับ ผลลัพธ์ทางการศึกษา ไว้ค่อนข้างที่จะหลากหลาย เป็นเพราะว่า พลวัตทางการศึกษาของแต่ละประเทศ และการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ มีจุดมุ่งหมายที่ค่อนข้างแตกต่างกัน โดยเฉพาะในยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปได้ทำให้การจำกัดนิยามของ ผลลัพธ์ทางการศึกษา มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2540; ราตรี อินกัน, 2544; เอกรินทร์ สิมหาศาล, 2545) ดังในบริบทของประเทศไทยที่พบว่า การศึกษาระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา (ป. 1 – ม.6) พบว่าจุดมุ่งเน้นสำคัญของผลลัพธ์ทางการศึกษาในระดับมหภาค คือ การมุ่งปรับโครงสร้างที่เอื้อต่อวัฒนธรรมการทำงานแบบมุ่งเน้นผลงาน มีการกระจายอำนาจทุกด้านสู่สถานศึกษาจนทำให้สามารถบริหารสถานศึกษา โดยใช้รูปแบบ “โรงเรียนเป็นฐาน” ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบการจัดบริการการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สามารถรับเด็กเข้าเรียนได้อย่างทั่วถึงสถานศึกษา ในสังกัดทุกแห่งได้รับการสนับสนุนทางกายภาพและวัสดุครุภัณฑ์ จนมีศักยภาพเพียงพอที่จะจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความปลอดภัย มีแหล่งการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่หลากหลาย ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความเป็นครูมืออาชีพ มีความตระหนักและกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง โดยได้รับการเกื้อกูลด้านสวัสดิการและความก้าวหน้าทางอาชีพอย่างเป็นธรรม มีผลผลิตนักเรียนคุณภาพอันเกิดจากการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและมีการวัดผล/ประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ภายใต้หลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมให้มีความผูกพันกับชุมชนและพร้อมเป็นพลเมืองที่ทรงคุณค่า และมีระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีเครือข่ายเกื้อกูลกันอย่างต่อเนื่องร้อยละ 80 ของสถานศึกษาในสังกัดได้รับการตรวจสอบทบทวนคุณภาพจากกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ร้อยละ 60 และสถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งที่รับการตรวจการประกันคุณภาพภายนอกจะมีผลการประเมินภายนอกตามเกณฑ์ที่ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ นอกจากนี้แล้ว สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งจัดการศึกษาในรูปแบบหุ้นส่วนที่เป็นเครือข่ายเชื่อมโยงทุกระดับทั้งภายใน

ภายนอกสถานศึกษาและต่างประเทศ ผสมผสานภูมิปัญญาไทยกับภูมิปัญญาสากลได้อย่างกลมกลืน มีการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ เพื่อมุ่งหวังให้เกิดการบูรณาการทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545; สมาน อัสวภูมิ, 2549; สุเทพ ลีมอรุณ, 2552)

สำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาพบว่า ผลลัพธ์ในเชิงมหภาคที่ต้องการให้เกิดขึ้นในระดับประเทศไทย ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544 ได้ระบุถึงผลลัพธ์ทางการศึกษาที่ต้องการไว้ 4 เป้าหมายสำคัญ ได้แก่ เป้าหมายที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการรับนักศึกษาเข้าเรียนที่มีคุณสมบัติและจำนวนตรงตามแผนการรับนักศึกษาและสอดคล้องกับเป้าหมายการผลิตบัณฑิตอย่างมีคุณภาพ สถาบันผลิตบัณฑิตได้ตามคุณลักษณะ จุดเน้นของสถาบัน ตรงตามเป้าหมายที่กำหนด และจัดให้มีข้อเสนอแนะที่ชัดเจนเผยแพร่ต่อสาธารณะในเรื่องหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน คณาจารย์ ที่ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ทั้งในและนอกหลักสูตร และตอบสนองความต้องการของนักศึกษา เป้าหมายที่ 2 สถาบันอุดมศึกษามีการดำเนินงานพันธกิจด้านการวิจัยอย่างมีคุณภาพประสิทธิภาพ และภายใต้จุดเน้นเฉพาะ โดยมีการดำเนินการตามนโยบาย แผน งบประมาณ มีการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนคณาจารย์ นักวิจัย บุคลากรให้มีสมรรถนะในการทำวิจัยส่งเสริมและสร้างเครือข่ายการทำวิจัยกับหน่วยงานภายนอกสถาบันเพื่อให้ได้ผลงานวิจัย ผลงานประดิษฐ์และงานริเริ่มสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพ มีประโยชน์ สนองยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้ในวงกว้างและก่อให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณชน เป้าหมายที่ 3 สถาบันอุดมศึกษามีการให้บริการทางวิชาการที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั้งในวงกว้างและกลุ่มเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งอาจให้บริการโดยการใช้ทรัพยากรร่วมกันทั้งในระดับสถาบันและระดับบุคคลได้ในหลายลักษณะ อาทิ การให้คำปรึกษา การศึกษาวิจัยการค้นคว้าเพื่อแสวงหาคำตอบให้กับสังคม การให้บริการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นต่าง ๆ การจัดให้มีการศึกษาต่อเนื่องบริการแก่ประชาชนทั่วไป การให้บริการทางวิชาการนี้ สามารถจัดในรูปแบบของการให้บริการแบบให้เปล่าหรือเป็นการให้บริการเชิงพาณิชย์ที่ให้ผลตอบแทนเป็นรายได้หรือเป็นข้อมูลย้อนกลับมาพัฒนาและปรับปรุงเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ และ เป้าหมายที่ 4 สถาบันอุดมศึกษามีการดำเนินการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติทั้งในระดับหน่วยงานและระดับสถาบัน มีระบบและกลไกในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ศิลปะและวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน โดยตรงหรือโดยอ้อม เพื่อให้ผู้เรียนและบุคลากรของสถาบันได้รับการปลูกฝังให้มีความรู้ตระหนักถึงคุณค่า เกิดความซาบซึ้งและมีสุนทรียะต่อศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องจรรโลงความดีงามในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพมีวิถีชีวิตที่ปรารถนาและ

เรียนรู้วิธีการจัดการวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่ไม่พึงปรารถนาได้ สถาบันมีการควบคุมการดำเนินงานด้านนี้ อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพตามเป้าหมายของแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านการทำนุบำรุง ศิลปะและวัฒนธรรมของสถาบัน

ในระดับจุลภาคเกี่ยวกับ ผลลัพธ์ทางการศึกษาที่แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับ คุณลักษณะของผู้เรียนในประเทศไทย พบว่า ตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 31 มุ่งเน้นผลลัพธ์ทางการศึกษาที่จะเกิดขึ้นกับคนไทยไว้ 5 ประการ ได้แก่ 1. คุณลักษณะ มีรูปลักษณ์ (สุขภาพ บุคลิกภาพ) กิจลักษณะ (พฤติกรรม ทักษะความสามารถ) 2. คุณค่า มีประสบการณ์จากการเรียนรู้ สัมพันธ์เชื่อมโยงกับการพัฒนาชีวิต 3. คุณประโยชน์ มีชีวิตที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม ร่วมสร้างและให้สิ่งดีแก่สังคม 4. คุณภาพ มีชีวิตร่มเย็นเป็นสุข พออยู่พอกิน เป็นสมาชิกครอบครัว พลเมืองและพลโลก ที่ดี และ 5. คุณธรรม มีความดี เข้าถึงความงามและความจริง ดำเนินชีวิตโดยกายสุจริต วาจาสุจริต และมนโสุจริต

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง 5 ข้างต้น จะเกิดขึ้นได้ด้วยการจัดการเรียนรู้ของครู และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตาม "พรพระราชทาน 3 ประการ คือ ของงมี ความเพียรที่บริสุทธิ์ ปัญญาที่เฉียบแหลม กำลังกายที่สมบูรณ์ " (จาก...การวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย เพื่อตอบคำถามว่า "เราจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้อะไร?" จากข้อมูลหลายแหล่ง และการบูรณาการตามแนวพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องพระมหาชนก (สุมน อมรวิวัฒน์, 2546) ดังนี้

1. ความเพียรที่บริสุทธิ์ (pure perseverance) ประกอบด้วย ความสามารถ (performance and skills) เป็นผู้รัก ใฝ่ใจในหน้าที่การงาน มีทักษะทางภาษา ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงาน ทักษะทางสังคม ทักษะชีวิต ทักษะการคิดคำนวณ ทักษะการค้นคว้าทดลองพิสูจน์เหตุผล ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการจัดการ คุณธรรมและจิตสำนึก (morality and conscience) มีคุณธรรมในการกระทำ ด้านความสะอาดซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูรู้คุณ ความไม่เห็นแก่ตัว ความปรารถนาดีเอื้อเฟื้อต่อกัน ความจริงใจ และความขยันหมั่นเพียร และมีจิตสำนึกในการกระทำ ด้านจิตสำนึกความรับผิดชอบ จิตสำนึกในคุณค่าของตนและผู้อื่น จิตสำนึกความเป็นไทย จิตสำนึกประชาธิปไตย

2. ปัญญาที่เฉียบแหลม ประกอบด้วย ความฉลาดรู้ (knowledge and wisdom) เป็นผู้รู้จักจริง รู้ครบถ้วน รู้เหตุผล รู้เท่าทัน รู้เชื่อมโยงความเป็นไทยกับสากล รู้จักตนเอง รู้จักสังคมและธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รู้วิธีทำมาหากิน และสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิต สติปัญญาและความคิด (intelligence and thinking) จิตและสมองมีการทำงานเกิดการรับรู้ จดจำ และการคิดอย่างถูกต้องแยกแยะ สามารถคิดวิเคราะห์วิจารณ์ คิดริเริ่มและสร้างสรรค์ คิดต่อเนื่องเชื่อมโยง คิดสุจริต

คิดมีเหตุผล คิดเป็นระบบ คิดเร็ว คิดคล่อง คิดละเอียด คิดมีจินตนาการ สามารถแสดงความคิดเห็น เพื่อสื่อสารแก่ผู้อื่นได้

3. กำลั้กายที่สมบูรณ์ (completely physical health) ประกอบด้วย มีสุขภาพกายและจิต (physical, mental and spiritual health) รวมทั้งสุขภาพ (well being) ทางกายและจิต มีร่างกายแข็งแรง ปราศจากโรค มีภูมิคุ้มกัน ภาวะโภชนาการดี บริหารกาย เล่นกีฬา ทำทางคล่องแคล่วว่าเร็ง และมีสภาพจิตใจที่แจ่มใส ไม่เครียด มีสุขภาพจิตดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีสุนทรียภาพ มีทักษะทางดนตรี ศิลปะ และใช้เวลาว่างอย่างเกิดประโยชน์

แนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา เป็นแนวคิดที่การจำกัดขอบเขตในเชิงความหมายลักษณะที่กว้าง โดยแบ่งได้เป็น 2 นัยยะ ได้แก่ นัยยะที่หนึ่ง ขอบเขตเชิงโครงสร้างของระบบการศึกษา ซึ่ง ณ ที่นี้ไม่ได้ทำการศึกษา และ นัยยะที่สอง ขอบเขตเชิงคุณลักษณะของผู้เรียน ซึ่งอยู่ในขอบเขตที่จะทำการศึกษา ดังนั้น ความหมายในบริบทดังกล่าวคือ ศักยภาพของนักศึกษาระดับปริญญาโท ที่มีความสามารถในการทำวิจัยขั้นพื้นฐานได้ มีทัศนคติที่ดีต่อการแสวงหาความรู้ และมีความรู้ความสามารถในศาสตร์ที่เรียน สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในการปฏิบัติงานของตนเองได้

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับผลลัพธ์ทางการศึกษา

การจัดการศึกษามีลักษณะเป็นพลวัต (Dynamic) มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุค ตามสมัย และตามความต้องการจำเป็นที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง ดังนั้นผลลัพธ์ทางการศึกษาที่พึงประสงค์ของคนในยุคหนึ่งย่อมที่จะแตกต่างไปจากอีกยุคสมัยหนึ่ง (Sund & Leslie, 1976) การวิเคราะห์ให้เห็นถึงเบื้องหลัง (Background) ของผลลัพธ์ทางการศึกษาให้มีความลึกซึ่งจะต้องทำการวิเคราะห์ในเชิงปรัชญาทางการศึกษา สามารถพัฒนาจากปรัชญาแม่บทที่ว่าด้วยความรู้ความจริงของชีวิต ซึ่งนักการศึกษาจะเลือกเอาหลักบางประการมาตัดแปลงอย่างเป็นระบบเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นไปอย่างสอดคล้องกันเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาดังกล่าว (สาโรช บัวศรี, 2544; แปลโดย สุนทร โคตรบรรเทา). แนวคิดของปรัชญาในลัทธิต่างๆจะเป็นสิ่งกำหนดแนวทางการสร้างหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โดยจะตอบคำถามสำคัญเกี่ยวกับความรู้ที่มีประโยชน์หรือมีคุณค่าต่อมนุษย์ ธรรมชาติของมนุษย์ วิธีการเรียนรู้ของมนุษย์และ จุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ควรจะเป็น ปรัชญาของแต่ละลัทธิจะมีความแตกต่างกันหรือให้คำตอบในแนวทางที่ต่างกัน ซึ่งปรัชญาการศึกษาสากลที่นิยมนำมาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาโดยทั่วไปมีดังนี้ (ทิสนา แจมมณี, 2545; ชาญชัย ยมดิษฐ์, 2548)

1. ปรัชญาสารัตถนิยม (Essentialism) มีความเชื่อว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรมและอุดมการณ์ทางสังคม หลักสูตรจึงควรประกอบด้วยความรู้ ทักษะ เจตคติ ค่านิยมและวัฒนธรรม การจัดการเรียนการสอนเน้นที่บทบาทของครูในการถ่ายทอดสาระต่างๆให้แก่ผู้เรียน

2. ปรัชญาสัจนิยม (Perennialism) มีความเชื่อว่า มนุษย์มีธรรมชาติที่เหมือนกันและเป็นผู้สามารถใช้เหตุผล การศึกษาจึงควรพัฒนาความมีเหตุผลในการดำรงชีวิต และการควบคุมกำกับตนเอง การจัดการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนจดจำ ใช้เหตุผล และตั้งใจกระทำในสิ่งต่างๆ

3. ปรัชญาพิพัฒน์นิยม (Progressivism) มีความเชื่อว่า การดำรงชีวิตที่ดีต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการคิดที่ดีและการกระทำที่เหมาะสม การจัดการเรียนการสอนจึงเน้นให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และเรียนรู้จากการคิด การลงมือทำ และการแก้ปัญหาด้วยตนเอง

4. ปรัชญาอัตถนิยม (Existentialism) มีความเชื่อว่า ความมีอยู่เป็นอยู่ของมนุษย์ มนุษย์แต่ละคนจะต้องเป็นผู้กำหนดหรือแสวงหาสาระสำคัญและตัดสินใจด้วยตนเอง การจัดการศึกษาจึงให้ความสำคัญกับเสรีภาพในการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสรู้จักตนเอง

5. ปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructions) มีความเชื่อว่า การปฏิรูปสังคมหรือการพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นเป็นหน้าที่ของสมาชิกในสังคม การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม การจัดการเรียนการสอนจึงเน้นให้ผู้เรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของสังคมเพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

การจัดการศึกษาของไทยได้รับเอาปรัชญาการศึกษาสากลดังที่กล่าวมาในข้างต้น มาใช้ในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนจนถึงปัจจุบัน ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา นักการศึกษาไทยจำนวนหนึ่งได้หันกลับมาค้นหาสิ่งที่มีคุณค่าในวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทย โดยเชื่อว่าน่าจะเหมาะสมกับสังคมไทยมากกว่าสิ่งที่รับมาจากต่างประเทศ (ทิตนา แจมมณี, 2545) การนำเอาหลักธรรมทางพุทธศาสนา มาเป็นสิ่งกำหนดปรัชญาการศึกษาของไทยเป็นอีกแนวทางหนึ่ง ที่ปัจจุบันสถาบันการศึกษาได้นำมาใช้แพร่หลายมากขึ้น สาระสำคัญมีดังนี้

ปรัชญาการศึกษาไทยตามแนวพุทธธรรม (พระพรหมคุณาภรณ์, 2548; ทิตนา แจมมณี, 2545) พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) เป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นปราชญ์ทางการศึกษาที่ได้นำหลักธรรมในพุทธศาสนา มาเป็นแนวทางกำหนดปรัชญาการศึกษาของไทย ซึ่งมีข้อดีเนื่องจากพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานของสังคมไทยมาเป็นเวลานาน จึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความคิด ความเชื่อ และการดำเนินชีวิตของคนไทย ทั้งนี้การจัดการศึกษาตามแนวพุทธมีหลักการที่สัมพันธ์กับการมองชีวิตมนุษย์และธรรมชาติทั้งหมด โดยเริ่มจากการมองชีวิตมนุษย์ว่าเป็นอย่างไรแล้วนำความรู้ความจริงมาจัดการศึกษาหรือพัฒนามนุษย์ให้สอดคล้องกับความเป็นจริงนั้น ปรัชญาพื้นฐานของการศึกษาตามหลักพุทธธรรมถือว่า ภารกิจสำคัญของการศึกษา คือการฝึกอบรมบุคคล

ให้พัฒนาปัญญา แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญาจึงมีดังต่อไปนี้ (พระธรรมปิฎก, 2544)

1. ภารกิจสำคัญของการศึกษา คือ การช่วยให้บุคคลเกิดเจตคติที่ถูกต้อง รู้จักมองสิ่งทั้งหลายตามที่มันเป็น สามารถจัดการกับสิ่งเหล่านั้นตามที่ควรจะเป็น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ไม่มองเห็นและจัดการสิ่งทั้งหลายตามอำนาจค้นหา

2. เจตคติที่ถูกต้องและความสามารถในการจัดการ จะเกิดขึ้นได้ด้วยการพัฒนาปัญญา ซึ่งเป็นความรู้ความเข้าใจที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลนั่นเอง ผู้อื่นจะนำมาบังคับให้รับไว้ไม่ได้

3. ภารกิจของผู้สอนและผู้ให้การศึกษาทั้งหลายเป็นเพียงผู้ชี้แนะทางหรือผู้อำนวยโอกาสเพื่อช่วยให้ผู้เรียนหรือผู้รับการอบรมดำเนินเข้าสู่ปัญญา สิ่งที่ดีที่สุดที่ผู้สอนจะทำได้ก็คือ ตั้งใจช่วยเหลือพยายามสรรหาอุปมาและอุปกรณต่างๆที่จะช่วยผู้เรียนให้เข้าถึงปัญญาอย่างได้ผลดีที่สุด หรือเรียกว่าเป็น กัลยาณมิตร

4. ในระบบการศึกษาเช่นนี้ ผู้เรียนจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นผู้สร้างปัญญาให้เกิดแก่ตน จึงต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมและเป็นผู้ลงมือกระทำให้มากที่สุด ดังนั้น ความสามารถ ความถนัดและอุปนิสัยต่างๆของผู้เรียนจึงเป็นสิ่งที่ผู้สอนต้องคำนึงถึง เพื่อจัดสภาพการเรียนและกลวิธีการสอนให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างได้ผลดีที่สุด

5. การเรียนการสอนต้องใช้วิธีการแห่งปัญญา คือ ผู้เรียนต้องเป็นอิสระในการใช้ความคิด ซักถามโต้ตอบ และสืบเสาะค้นหาความจริงต่างๆให้เกิดความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง

ปรัชญาดังกล่าว และจากทัศนะของพุทธศาสนาที่มองว่า มนุษย์มีส่วนประกอบสำคัญ 2 ประการคือ กาย (Physical) และจิต (Mind) การศึกษาจึงเน้นการพัฒนาตนเองทั้งทางกายและทางจิต เพื่อทำความเข้าใจในสิ่งต่างๆ สามารถดำรงชีวิตอย่างรู้เท่าทันและมีคุณค่า ดังนั้น กระบวนการในการจัดการศึกษาจึงเป็นระบบที่มุ่งฝึกฝนและพัฒนาบุคคล โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ที่ดำเนินควบคู่กันไปตลอดเวลา เรียกว่า ไตรสิกขา หรือหลักแห่งการศึกษา 3 ประการ ได้แก่ (พระธรรมปิฎก, 2547)

1. การพัฒนาด้านความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรือเรียกว่า สีล หมายถึง การมีพฤติกรรมที่ดียามทั้งกาย วาจา และอินทรีย์ทั้ง 6 ด้วยความเคยชิน คล่องแคล่ว อยู่ตัว มีวินัย ในวิถีชีวิต

2. การพัฒนาด้านจิตใจ หรือเรียกว่า สมาธิ หมายถึง การวางใจแน่วแน่ มั่นคง หนักแน่นมีคุณธรรม และมีความสุข

3. การพัฒนาด้านปัญญา หรือเรียกว่า ปัญญา หมายถึง การรู้จัก เข้าใจ มองเห็นความจริง แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เท่าทัน มีเหตุผล เชื่อมโยงประยุกต์ใช้ และสร้างความรู้ใหม่ได้ การพัฒนามนุษย์โดยหลักไตรสิกขาจะเป็นไปได้ดีต้องอาศัยปัจจัยภายนอก คือ กัลยาณมิตรและ

ปัจจัยภายใน คือ โยนิโสมนสิการหรือการคิดอย่างถูกวิธี โดยหลักปฏิบัติทั้งหมดของพุทธศาสนาจะรวมอยู่ในไตรสิกขา

นอกจากแนวคิดทางด้านปรัชญา ที่จะนำมาใช้ในการอธิบายถึงผลลัพธ์ทางการศึกษาที่พึงประสงค์ได้ในระดับหนึ่งแล้ว ปัจจุบัน การศึกษาของประเทศไทยอยู่มีลักษณะเป็นโครงสร้างและระบบใหญ่ ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน การกำหนดเป้าหมายเชิงผลลัพธ์ของผู้เรียนในแต่ละมหาวิทยาลัยจะต้องมีความสอดคล้องกันตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ถึงผลลัพธ์ทางการศึกษา ซึ่งตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความหมายของการปฏิรูปการศึกษาว่า การปรับปรุงการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ โดยการเลือกสรร เปลี่ยนแปลง และเพิ่มเติมแนวทางการดำเนินงานที่มีอยู่เดิมให้เบาบางลงหรือหมดไป และสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมาย ความเป็นเลิศทางการศึกษาในปี 2550 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2539) ซึ่งการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงานไว้เป็น 4 ด้าน คือ การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานในแต่ละด้านดังนี้

1. การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา จะเร่งรัดให้โรงเรียนและสถานศึกษาทุกระดับจัดการศึกษาให้มีมาตรฐานคุณภาพทัดเทียมกัน และให้กระจายการจัดบริการครอบคลุมทุกพื้นที่ ซึ่งดำเนินการดังนี้ จัดทำแผนที่ตั้งสถานศึกษา (School Mapping) ของโรงเรียนและสถานศึกษาทุกระดับทุกประเภท กำหนดขนาดของโรงเรียนและสถานศึกษาระดับต่างๆ ในแต่ละภูมิภาคเพื่อให้ได้ขนาดโรงเรียนที่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น โดยที่มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา

2. การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องมีการเร่งปฏิรูประบบการผลิต การสรรหา และการพัฒนาครูที่ทำการสอนในสถานศึกษาของรัฐและเอกชนอย่างครบวงจร รวมทั้งการพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยที่ต้องสร้างจิตสำนึกในความรับผิดชอบของครูผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรทางการศึกษาให้มุ่งมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง ซึ่งในการประเมินความก้าวหน้าของครู ให้มุ่งเน้นที่การวัดประสิทธิภาพของผลการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน และสนับสนุนให้ครูทำการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนควบคู่กันไปให้ครูทุกคนได้เพิ่มพูนความรู้ และพัฒนาทักษะในรูปแบบต่างๆ อย่างต่อเนื่องทั่วถึงและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี โดยในทุกๆ 2 ปี ต้องผ่านการอบรมอย่างน้อย 1 ครั้ง ทั้งการอบรมของกระทรวงศึกษาธิการและหรือกรมต้นสังกัด และการอบรมของสถาบันอื่นๆ ทั้ง

ภาครัฐและเอกชนที่มีวุฒิปับตรับรอง ตลอดจนการอบรมทางไกลการเข้าประชุมสัมมนา และการพัฒนาตนเองในรูปแบบต่างๆ ให้ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ และให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาส่วนหนึ่งของผลการปฏิบัติงานของครูด้วย อีกทั้งให้ครูเลือกแผนการสอนหรือพัฒนาให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนสามารถสร้างและพัฒนาความรู้ได้ตลอดชีวิตอย่างแท้จริง ให้ครูที่สังกัดส่วนราชการต่างๆ ในกระทรวงศึกษาธิการสามารถทำการสอนในสถานศึกษาทั้งในและนอกสังกัดได้มากกว่า 1 แห่ง ทั้งนี้ โดยได้รับความเห็นชอบจากผู้บังคับบัญชาและให้ได้รับค่าตอบแทนพิเศษ และให้นำรวมเป็นส่วนหนึ่งของผลงานของครูในการบรรจุครูใหม่ให้นำประสบการณ์ของครูมาพิจารณาประกอบการกำหนดเงินเดือน การกำหนดคุณลักษณะและเปิดโอกาสให้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ ครูชาวบ้านจากภาคเอกชนและส่วนราชการต่างๆ รวมทั้งผู้เกษียณอายุราชการมาสอนในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีค่าตอบแทนให้ตามความเหมาะสม ในการแก้ไขครูขาดแคลน โดยบรรจุแต่งตั้งให้ครบทุกตำแหน่งตามแผนอัตรากำลังของแต่ละสถานศึกษา การเกลี้ยอัตรากำลังครูและการลดจำนวนครูช่วยราชการให้คงเหลือน้อยที่สุด สำหรับครูผู้สอนวิชาที่ขาดแคลนให้ได้รับค่าตอบแทนพิเศษ

นอกจากนี้ยังสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษาระดับหลังมัธยมศึกษา ที่มีความพร้อมในการเปิดสอนสาขาวิชาที่ขาดแคลน จัดสอนได้ถึงระดับปริญญาตรี ให้มีการปรับรื้อระบบตำแหน่งครูในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อจําแนกความก้าวหน้าในสายงาน ระหว่างครูและผู้บริหารสถานศึกษาให้มีสายวิชาชีพชัดเจนมีความยืดหยุ่น และสามารถสับเปลี่ยนหมุนเวียนได้ โดยเฉพาะครูสามารถก้าวหน้าตามสายงานการสอนในระดับตำแหน่งที่สูงขึ้นไปด้วยผลงานของตนเอง ทั้งนี้กำหนดให้มีคู่มือปฏิบัติงานของครูและคู่มือปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู โดยให้ครูสภา คณะกรรมการข้าราชการครู และสถานศึกษาผลิตครูดำเนินการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และให้มีมาตรการพัฒนาวิชาชีพ โดยการกำหนดให้มีใบประกอบวิชาชีพครู ปฏิรูประบบสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูลของครูทุกประเภท ทุกสังกัดเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ส่งเสริมขวัญกำลังใจ และความมั่นคงในอาชีพให้กับครู รวมทั้งปรับปรุงโครงสร้างเงินเดือนและสวัสดิการอื่นๆ ของครู โดยมุ่งส่งเสริมสนับสนุนแก่ครูในถิ่นทุรกันดาร ครูที่สอนหลายชั้นพิเศษมีการพัฒนาระบบและกลไกในการเลือกสรรบุคคลเข้าเรียน ในสถาบันผลิตครู พร้อมทั้งพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอนในการผลิตครูทั้งครูที่สอนหลายวิชาและครูที่สอนเฉพาะวิชาที่เน้นการปฏิบัติเพื่อให้ได้ครูที่มีความรู้ความสามารถในเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ และมีคุณธรรมจริยธรรมรวมทั้งให้มีการปรับปรุงวิธีการสอบคัดเลือก และการบรรจุครูประจำการ โดยให้สถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนด ทั้งนี้ไม่ควรบรรจุครูที่มาจากสถานศึกษาเอกชนระหว่างปีการศึกษา เร่งรัดพัฒนานักบริหาร

การศึกษา โดยการเพิ่มพูนแนวความคิด ความรู้ตลอดจนทักษะในการบริหารและการจัดการ เพื่อให้สามารถพัฒนาโรงเรียนและสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ก้าวหน้าต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ให้ศึกษานิเทศก์ทุกสังกัดผนึกกำลังทำงานร่วมกัน โดยการนิเทศ ติดตามงานวิชาการในสถานศึกษา

3. การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน เร่งการปฏิรูปหลักสูตรและการเรียนการสอน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาทุกระดับทุกประเภท โดยการจัดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนมีลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษาจัดประสบการณ์เตรียมความพร้อมจัดทำหลักสูตรทุกระดับทุกประเภทภายใต้หลักการสำคัญคือการสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนทุกระดับชั้น ได้เรียนรู้อย่างมีความสุข จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดอย่างเป็นระบบและเน้นการปฏิบัติมากกว่าการท่องจำ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการสร้างความรู้ ซึ่งจะเป็พื้นฐานการเรียนรู้ในโลกแห่งอนาคต ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้นให้ผู้เรียนนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับจากครอบครัวชุมชนมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนตามหลักสูตร พัฒนาและสนับสนุนสถานศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ให้เป็นเครือข่ายรับรองการกระจายอำนาจทางวิชาการ

4. การปฏิรูประบบบริหารการศึกษา มุ่งกระจายอำนาจเพื่อเอื้อให้สถานศึกษามีอำนาจตัดสินใจด้านการบริหารและการจัดบริการทางการศึกษาที่เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในท้องถิ่นมากที่สุด พัฒนาองค์กรรองรับการกระจายอำนาจในระดับจังหวัดให้เข้มแข็ง พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และเอกชน โดยกำหนดหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการจัดบริการทางการศึกษาและองค์กรประสานงานในระดับจังหวัดสำหรับบริหารการศึกษาในท้องถิ่น และในการจัดบริการทางการศึกษาทุกระดับทุกประเภท เพื่อให้เกิดความชัดเจนในภารกิจ พื้นที่บริการ งบประมาณและบุคลากร

คราฟี่แมน (Kaufman, 1992) ได้สรุปว่าการปฏิรูปการศึกษามุ่งเน้นไปที่วิถีโดยไม่ตรวจสอบจุดมุ่งหมายใกล้ชิด การวางแผนกลยุทธ์ เสนอวิธีการบูรณาการของทั้งวิถีและจุดมุ่งหมายเข้าด้วยกันการให้ ความสนใจยังไม่เพียงพอการเปลี่ยนแปลงก็ยังไม่เพียงพอการใช้จ่ายเงินจำนวนมากก็ยังไม่เพียงพอ การยกระดับมาตรฐานก็ยังไม่เพียงพอ ในข้อเท็จจริงปัญหาแต่ละปัญหาที่อยู่ในการศึกษาอาจเป็น การให้เหตุผลที่ผิดพลาดก็ได้ เราเคยเลือกวิธีการก่อนตกลงเป้าหมาย บัดนี้ได้เวลาแล้วที่จะกำหนด เป้าหมายและวิถีให้สัมพันธ์กัน การสร้างกลยุทธ์เราจะได้ว่าเราจะต้องการสัมฤทธิ์ผลอะไรสามารถกำหนดทิศทางแล้วก็หาแนวทางที่ดีที่สุดไปถึงนั้น ซึ่งโรงเรียนสามารถมีแผนการพัฒนาโรงเรียน หรือบางครั้งก็เรียกว่าแผนพัฒนาสถาบัน โดยแท้จริงสิ่งเหล่านี้เป็นความคาดหวังของสำนักงานตรวจสอบมาตรฐานการศึกษา แผนพัฒนาโรงเรียนควรจะสอดคล้องร่วมกับ

การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาการบริหาร การบริการการเงินในสถานการณ์ที่ สับสน ในขณะที่จะมีแผนปฏิบัติการของสถาบันตรวจสอบมาตรฐานการศึกษา ซึ่งทุกโรงเรียน จำเป็นต้องทำในสิ่งเหล่านั้น และ ผู้ตรวจสอบจะต้องวินิจฉัยปัญหาสำคัญ (แก้วตา ไทรงาม และ คณะ, 2548)

การปฏิรูปการศึกษาของชาติภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ก่อให้เกิดกระแสการตื่นตัวครั้งใหญ่ของครู อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ทั้งหลาย เพราะประเทศไทยจะต้องมีการปฏิรูปการศึกษา ปรับเปลี่ยนโฉมหน้าใหม่ไปสู่การจัดการศึกษาให้เกิดความรู้คู่คุณธรรมและการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุดเพื่อทำให้เกิดการพัฒนา ลักษณะของคนไทยที่พึงปรารถนา คือ เป็นคนดี เก่ง และมีสุข ซึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวทางการศึกษาของชาติไว้ในหมวด 4 ตั้งแต่มาตราที่ 22-30 ซึ่งมี สาระ ดังนี้

1. ผู้เรียนสำคัญที่สุดตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ในการเรียนการสอนมีมุ่งเน้น ประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องมีการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ ทำได้คิดเป็นทำเป็น มีนิสัยรักการเรียนรู้ และเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัด กิจกรรมการเรียนการสอน ประสบการณ์เรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพครูต้องจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศรวมทั้งแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ให้หลากหลาย เพื่อเอื้อต่อความสามารถของแต่ละบุคคล และ พัฒนาตามธรรมชาติที่สอดคล้องกับความถนัดเพื่อให้การเรียนรู้เกิดขึ้น ได้ทุกเวลาสถานที่

2. ผู้เรียนมีความสามารถและพัฒนาตนเองได้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุดเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความ สนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมี บทบาทร่วมในการพัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพ โดยเน้นทักษะกระบวนการมีส่วนร่วมในการ แสดงออกการปฏิบัติและการประกอบอาชีพระหว่างเรียน กิจกรรมกลุ่ม การจัดบรรยากาศ ประชาธิปไตย การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรวมถึงการสอดแทรกกิจกรรมการพัฒนาบุคลิกภาพ พัฒนาลักษณะนิสัยอย่างกลมกลืน

3. กระบวนการเรียนรู้และการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนมีบทบาท รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนผู้เรียนเป็นผู้เรียน ครูมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนความรู้ และ ให้บริการด้านความรู้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนรับผิดชอบตั้งแต่การเลือกและวางแผนสิ่งที่ตนเรียนหรือเข้าไป มีส่วนร่วมในการเลือก และจะเริ่มต้นการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการศึกษาค้นคว้ารับผิดชอบการ เรียนตลอดจนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเนื้อหาวิชาที่มีความสำคัญและมีความหมายต่อการ เรียนรู้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ปัจจัยสำคัญที่จะต้องนำมาพิจารณาประกอบด้วยเนื้อหา

ประสบการณ์เดิมและความต้องการของผู้เรียนขึ้นอยู่กับเนื้อหาและเทคนิคการสอน การเรียนรู้จะประสบความสำเร็จผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนได้รับความสนุกสนานจากการเรียน หากได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้ทำงานร่วมกับเพื่อนๆ ได้ค้นพบข้อคำถามและคำตอบใหม่ๆ ประเด็นที่ท้าทายและความสามารถในเรื่องใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นรวมทั้งการบรรลุผลสำเร็จของงานที่พวกเขาเริ่มด้วยตนเอง โดยที่ต้องมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เรียน การมีสัมพันธที่ดีในกลุ่มจะช่วยในการส่งเสริมความเจริญงอกงาม

การพัฒนาความเป็นผู้ใหญ่ การปรับปรุงการทำงาน และการจัดการกับชีวิตของแต่ละบุคคลสัมพันธภาพที่เท่าเทียมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของผู้เรียน ผู้เรียนได้เห็นความสามารถของตนในหลายๆ ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมุ่งให้ผู้เรียนมองเห็นความสามารถของตนในแง่มุมที่แตกต่างกันออกไปผู้เรียนจะมีความมั่นใจในตนเองและควบคุมตนเองได้มากขึ้น สามารถเป็นในสิ่งที่อยากเป็นมีวุฒิภาวะสูงมากขึ้นปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและมีส่วนร่วมับเหตุการณ์ต่างๆ มากขึ้น ผู้เรียนได้พัฒนาประสบการณ์เรียนรู้หลายๆ ด้านพร้อมกันไป การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นจุดเริ่มต้น

4. การประเมินผลการเรียนรู้ การประเมินผลการจัดกระบวนการเรียนรู้นั้น ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผลผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติการสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมนอกจากนี้ การประเมินผลผู้เรียนต้องเกี่ยวข้องกับหลักการสำคัญ คือ การใช้วิธีการหลากหลายในการประเมินผู้เรียน การใช้วิธีการหลากหลายในการจัดสรรโอกาสเข้าศึกษาต่อการใช้วิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน และมุ่งการประกันคุณภาพโดยสถานศึกษาทำการประเมินผลภายในทุกปี และรายงานผลการประเมินต่อต้นสังกัดและสาธารณชน โดยที่สถานศึกษาได้รับการประเมินผลภายนอก อย่างน้อย 1 ครั้ง ทุก 5 ปี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543)

ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545–2559) เพื่อให้การจัดการศึกษาสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และตอบสนองความต้องการของประชาชน แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545–2559) ได้กำหนดแนวนโยบายไว้ 11 ประการได้แก่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

1. การพัฒนาทุกคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิตให้มีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้
2. การปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

3. การปลูกฝังและเสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระบบวิถีชีวิตที่ดีงาม

4. การพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพึ่งพาตนเองและเพิ่มสมรรถนะการแข่งขันในระดับชาติ

5. การพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อสร้างเสริมความรู้ ความคิด ความประพฤติและคุณธรรมของคน

6. การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และการเรียนรู้ของคนและสังคมไทย

7. การสร้างสรรค์ ประยุกต์ใช้ และเผยแพร่ความรู้และการเรียนรู้ เพื่อสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้

8. การส่งเสริมและสร้างสรรค์ทุนทางสังคม วัฒนธรรม ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมบนฐานของศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ไทย

9. การจำกัด ลด ขจัด ปัญหาทางโครงสร้างที่ก่อให้เกิด และหรือคงไว้ซึ่งความยากจนข้นสน ด้อยทั้งโอกาสและศักดิ์ศรีของคนและสังคมไทย เพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม

10. การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและการพัฒนาประเทศ

11. การจัดระบบทรัพยากร และการลงทุนทางการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคนและสังคมไทย

หากมองในลักษณะเชิงปัจเจกบุคคลพบว่า ผลลัพธ์ทางการศึกษาที่ต้องการตาม การปฏิรูปการศึกษาคือ ความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน สุวิทย์ และอรทัย มูลคำ (2543) ได้กล่าวถึงลักษณะการเรียนรู้ที่ดีไว้ดังนี้ เกิดจากกระบวนการที่สร้างความเข้าใจ การให้ความหมายกับสิ่งที่รับรู้มา ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสิ่งที่รู้มาก่อนแล้วและจะมีกระบวนการเชื่อมโยงระหว่างความรู้เก่ากับความรู้ใหม่ เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ผู้เรียนสามารถกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ และวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีความชัดเจนในเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการเรียน และเป้าหมายของการเรียนนั้นมีความหมายกับตัวผู้เรียน มีการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่เรียนกับชีวิตจริง การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้มิใช่เกิดจากการสั่ง การสอน การถ่ายทอดเพียงอย่างเดียว แต่ต้องเกิดจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของมนุษย์ คือรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัสของมนุษย์โดยเน้น เนื้อหาที่มีความหลากหลายครอบคลุมทุกมิติของชีวิตมนุษย์ กระบวนการเรียนรู้ที่มีลักษณะหลากหลายร่วมกันในลักษณะผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น เรียนรู้จากสื่อธรรมชาติ จากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ จากแหล่งงานอาชีพในชุมชน จากการค้นคว้าทางสื่อเทคโนโลยี ฯลฯ

โครงสร้างของผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสาธารณสุขทางวิชาการ

การตรวจสอบเอกสารเกี่ยวข้องข้างต้น ทำให้ทราบถึงความหมาย และขอบเขตของการศึกษาผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสาธารณสุขทางวิชาการ ตลอดจนทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดในเชิงปรัชญาทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องโดยตรง และการทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดการปฏิรูปการศึกษา แล้วนำแนวคิดดังกล่าวไปใช้เพื่อค้นหาถึงโครงสร้างการวัดของตัวแปรผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสาธารณสุขทางวิชาการ ซึ่งจากการสังเคราะห์สามารถกำหนดในเชิงโครงสร้างได้ 3 องค์ประกอบได้แก่ ความรู้ความสามารถของผู้เรียน ทักษะต่อการเรียนรู้ และความสามารถด้านการวิจัย โดยได้สรุปเป็นนิยามปฏิบัติการได้ว่า ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสาธารณสุขทางวิชาการ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของศูนย์การศึกษานอกสถาบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร ที่ต้องการให้นักศึกษามีองค์ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาอย่างลึกซึ้ง มีทัศนคติต่อการเรียนรู้ที่ดี ใฝ่เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับอาชีพของตนเอง ตลอดจนมีความรู้สามารถและทักษะในการทำวิจัยได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในศูนย์การศึกษานอกสถาบัน มีองค์ประกอบดังนี้

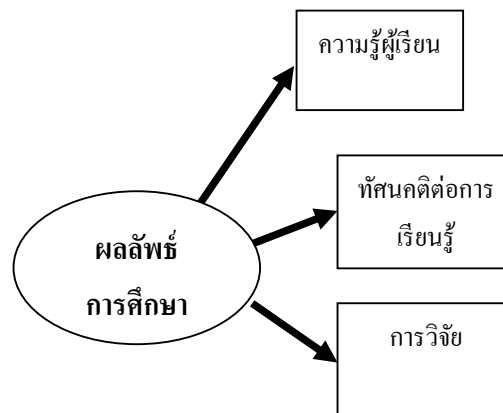
1. ความรู้ความสามารถของผู้เรียน หมายถึง การที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของศูนย์การศึกษานอกสถาบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ในสาขาวิชาต่างๆ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนได้อย่างลึกซึ้ง สามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในเชิงทฤษฎีเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของตนเองได้อย่างสอดคล้องกับบริบททางสังคม สามารถที่จะบูรณาการแนวคิดทฤษฎีที่หลากหลายเพื่อวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางสังคมได้ สามารถค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหา แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากแหล่งสืบค้นที่หลากหลายได้เป็นอย่างดี และเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถจะนำองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนไปเผยแพร่แก่เพื่อนร่วมงานได้อย่างเหมาะสมกับ

2. ทักษะต่อการเรียนรู้ หมายถึง การที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของศูนย์การศึกษานอกสถาบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ในสาขาวิชาต่างๆ มีมุมมองต่อการเรียนรู้ในทิศทางที่ดี เชื่อว่าการเรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีการต่างๆ จะสามารถพัฒนาศักยภาพการทำงานของตนเองดี มีพฤติกรรมชอบแสวงหาความรู้ได้อย่างเหมาะสม มีพฤติกรรมการเข้าร่วมประชุมทางวิชาการในระดับต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับอาชีพของตนเอง มีความพยายามที่จะเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ ให้กับบุคคลรอบข้าง

3. ความสามารถด้านการวิจัย หมายถึง การที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของศูนย์การศึกษานอกสถาบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ในสาขาวิชาต่าง ๆ มีความรู้ความเข้าใจ

เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเป็นอย่างดี สามารถที่จะทำงานวิจัยในเชิงวิชาการได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานด้วยการนำเทคนิคกระบวนการวิจัยเข้าไปช่วยในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยให้กับเพื่อนร่วมงานและบุคคลรอบข้างได้อย่างเหมาะสม

การค้นคว้าเอกสารเกี่ยวข้องกับการวัดผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในศูนย์ให้การศึกษา นอกสถาบัน พบว่ามีงานวิจัยหลายชิ้นที่ได้ทำการวัดตัวแปรที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เช่น ผลลัพธ์จากการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพในการทำงาน ด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Teresa, Elizabeth, Giovanni & Steven, 2004 ; Amabile, 1988 ; Ancona & Caldwell, 1992) ดังนั้นการวัดตัวแปรผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในศูนย์ให้ศึกษานอกสถาบัน ครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้วิธีการวัดจากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อให้ผู้ตอบรายงานตนเอง (Self Report) ตามสภาพความเป็นจริงและการรับรู้ ตั้งแต่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งได้กำหนดช่วงของการแปลความหมายของคะแนน ดังนี้ 1.00 – 1.50 หมายถึง เป็นจริงน้อยที่สุด 1.51 - 2.50 หมายถึง เป็นจริงน้อย 2.51 - 3.50 หมายถึง เป็นจริงปานกลาง 3.51 - 4.50 หมายถึง เป็นจริงมาก และ 4.51 - 5.00 หมายถึง เป็นจริงมากที่สุด สามารถแสดงเป็นภาพประกอบของแบบจำลองการวัดได้ดังนี้

ภาพที่ 2 แบบจำลองการวัดผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ

การจัดการในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ

การจัดการเรียนการสอนในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ เป็นรูปแบบหนึ่งของการให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน โดยมหาวิทยาลัยจะต้องมีหน้าที่ในการบริหารจัดการสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการด้วยความเป็นมาตรฐาน โดยเฉพาะความพยายามในการบริหารจัดการให้

เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนของสถานบริการให้เอื้อต่อการเป็น ศูนย์การเรียนรู้ให้มากที่สุดเพื่อเป็นการกระตุ้นศักยภาพของผู้เรียน ตลอดจนมีระบบการบริหารงาน ที่มีคุณภาพสูงสุดเพื่อคอยอำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษา แนวทางในการทบทวนเอกสารและ วรรณกรรมในประเด็นนี้ มีการบูรณาการแนวคิดที่หลากหลายเพื่ออธิบายสภาพการณ์ของการ จัดการในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ รายละเอียดดังนี้

ความหมายของการจัดการในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ

การจัดการในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ เป็นเรื่องของการจัดการองค์กร ทางการศึกษาที่แตกต่างไปจากภาคเอกชน แนวคิดสำคัญที่จะนำมาใช้ในการจัดการบริบทที่มีความ เฉพาะดังกล่าวจึงเป็นแนวคิดทางด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้ คือ การจัดการให้สถานบริการ สารสนเทศทางวิชาการให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เอื้อต่อการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน แนวคิดที่สำคัญซึ่งได้ถูกนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แนวคิดของการจัดการองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งองค์กร ได้ขยายขอบเขตความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่มและ ระดับองค์กร เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่บุคคลในระดับต่างๆ ต้องการอย่างแท้จริงเป็นองค์กรที่มี ความคิดใหม่ๆ และการแตกแขนงของความคิดที่ได้รับการยอมรับ เอาใจใส่ และเป็นองค์กรที่ บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในเรื่องของวิธีการที่จะเรียนรู้ไปด้วยกันทั้งองค์กร หรือ องค์กร(Senge, 1990) ที่มีทักษะในการสร้าง การสรรหา การถ่ายโอนองค์ความรู้ และสามารถปรับขยายพฤติกรรม ที่จะสะท้อนถึงการหยั่งรู้และความรู้ใหม่อยู่ตลอดเวลา (Garvin, 1993) หรืออีกความหมายที่ว่า เป็น องค์กรที่ใช้คนสร้างความเป็นเลิศให้แก่องค์กรขณะเดียวกันองค์กรก็สร้างความเป็นเลิศให้แก่คน โดยการใช้การเรียนรู้เป็นกระบวนการเชิงกลยุทธ์ที่ต่อเนื่องและบูรณาการเข้ากับการทำงาน และใช้การ มอบอำนาจ(Empowerment) ให้แก่คนในองค์กรเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือและเรียนรู้ ร่วมกันเป็นทีมส่งเสริมการสนทนาอย่างเปิดเผยและเชื่อมโยงการพึ่งพาระหว่างบุคคล องค์กร และ ชุมชนที่องค์กรตั้งอยู่ (แก้วตา ไทรงาม; และคณะ, 2548)

หรือเป็นองค์กรที่ใช้การเรียนรู้เป็นหนทางในการปฏิรูปองค์กรให้ไปสู่การเป็นผู้นำ ใช้ การเรียนรู้เป็นหนทางในการปรับปรุงผลงาน ใช้การมุ่งมั่นในการเรียนรู้ในการสร้างความสำเร็จ ให้แก่องค์กร ภายใต้การเรียนรู้มีการแทรกการเรียนรู้เข้าไปในการปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ที่มีการ พัฒนาความสามารถใหม่สร้างสมรรถนะใหม่ อันจะนำไปสู่การปรับปรุงผลงานให้ดียิ่งขึ้น เป็น องค์กรที่มีความสามารถในการเรียนที่จะเรียนรู้สร้างความสามารถให้เกิด และรักษาความสามารถ ในการเรียนรู้โดยที่การพัฒนาและการปรับปรุงองค์กรไม่ก่อให้เกิดการสูญเสียเอกภาพขององค์กร องค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นการพัฒนาที่สำคัญขององค์กร ที่มุ่งสร้างความสามารถในการเรียนรู้ ร่วมกันในทุกระดับขององค์กร (สุพัตรา จารุวัฒนพานิช, 2543) หรือองค์กรที่มีการปฏิรูปอย่าง

ต่อเนื่องอำนวยความสะดวกกระตุ้นและสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้เน้นกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นทุกระดับ ซึ่งคนในองค์กรสามารถขยายขอบเขตความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่บุคคลในระดับต่างๆ ต้องการอย่างแท้จริงมีการเรียนรู้ร่วมกันทั้งบทเรียนที่ผิดพลาดและประสบความสำเร็จ สามารถนำความรู้มาปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในองค์กร ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน (แก้วตา ไทรงาม; และคณะ, 2548)

แนวคิดดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ หมายถึง การจัดองค์กรให้อยู่ในรูปแบบเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด การให้ความสำคัญกับ คน ว่าเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญสูงสุดและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จะต้องเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่พัฒนาขึ้น ด้วยการอำนวยความสะดวกในด้านการจัดการบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ การสรรหาพนักงานที่มีความรู้ความสามารถในบริบททางการศึกษา การจัดหาสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่สามารถกระตุ้นบรรยากาศการเรียนรู้ได้ และการพัฒนาสังคมให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ

แนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นแนวคิดหนึ่งที่ใช้อธิบายรูปแบบขององค์กรหลายชนิดที่มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้วยการจัดการศึกษา การวิเคราะห์พบว่าในบริบทของการจัดการเรียนการสอนของสถานบริการทางวิชาการมีความสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าว เพราะเป็นองค์กรทางด้านการศึกษา จากการศึกษาเอกสารได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ ได้เป็น 4 แนวคิด หลักดังนี้ 1.แนวคิดวินัย 5 ประการ (The Fifth Discipline) ของเซ็งกี (Senge, 1990) 2.แนวคิดบริษัทแห่งการเรียนรู้ (The Learning Company) ของเพดเลอร์ บูลคอยน์ และบอยเดล (Pedler, Burgoyne & Boydell, 1991) 3.แนวคิดกิจกรรมหลัก 5 ประการ (Five main activities) ในการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของการ์วิน (Garvin, 1993) 4.แนวคิดการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามรูปแบบ “The Systems – Linked Organization Model “ของมาร์ควาร์ด (Marquardt, 1996) ซึ่งแนวคิดทั้ง 4 นี้เป็นแนวคิดที่จะนำองค์กรไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยขออธิบายรายละเอียดในแต่ละแนวคิดดังนี้

1. แนวคิดวินัย 5 ประการ (The Fifth Discipline) ของเซ็งกี (Senge, 1990) เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับความสามารถในการเรียนรู้ที่เร็วกว่าคู่แข่ง และมองว่าความรู้จะเป็นตัวที่สร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน และนำองค์กรไปสู่ความยั่งยืน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ ที่มีลักษณะเป็นการเรียนรู้ร่วมกันทั้งองค์กร รวมทั้งมองว่าธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนมีความรักที่จะเรียนรู้ โดยที่ เซ็งกีได้เสนอแนวทางการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยใช้วินัย 5 ประการเป็นหลักในการฝึกฝน เพื่อนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้

ความเป็นเลิศส่วนบุคคล (Personal Mastery) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดขององค์การแห่งการเรียนรู้ ก็คือตัวบุคคลหรือสมาชิกขององค์การ ซึ่งเป็นรากฐานขององค์การแห่งการเรียนรู้ คนที่มีความเป็นเลิศส่วนบุคคลจะสามารถขยายความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานที่เขาต้องการได้อย่างต่อเนื่องจากกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษของบุคคลนั้นเป็นการยกระดับพิเศษในความเชี่ยวชาญของบุคคลที่ทำให้คนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและชัดเจนในเป้าหมายในชีวิต สามารถที่จะกำหนดแนวทางของตนเองได้ มีการเรียนรู้ควบคู่กับการทำงาน สามารถค้นคว้าและกำหนดวิสัยทัศน์ของตนเองที่สอดคล้องกับความเป็นจริง มีความอดทน จะเห็นได้ว่าการศึกษาที่บุคคลมีความเชี่ยวชาญพิเศษ จะส่งผลให้องค์การก้าวไปสู่องค์การแห่งการเรียนรู้ ความเป็นเลิศส่วนบุคคลมีองค์ประกอบพื้นฐานคือ วิสัยทัศน์ส่วนบุคคล (Personal vision) การจัดการความตึงเครียดอย่างสร้างสรรค์ (Holding Creative Tension) และการเรียนรู้โดยใช้จิตสำนึก (Subconscious)

มีโลกทัศน์ (Mental Model) ที่มองโลกตามความเป็นจริง โลกทัศน์หรือความคิดวิธีการคิดของบุคคล ความคิดของบุคคลที่มีต่อตัวเองและผู้อื่น นั้นมีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมของคน การพัฒนาโลกทัศน์มีความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในองค์การ หากเราเปลี่ยนแปลงความคิดความเข้าใจที่มีต่อคน สิ่งรอบตัวอย่างเหมาะสม บุคคลก็จะมีพฤติกรรมปฏิบัติที่ถูกต้องตามไปด้วย การพัฒนาโลกทัศน์นั้นไม่ต้องการให้ทุกคนเห็นเพียงแนวทางเดียวกันทั้งองค์การ แต่ต้องการให้เกิดแนวคิดของแต่ละบุคคลภายหลังจากมีการเรียนรู้ในระดับบุคคลแล้ว เพื่อนำไปสู่ขั้นตอนของการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การจะทำให้คนมีโลกทัศน์ที่มองโลกตามความเป็นจริงได้นั้นมีองค์ประกอบพื้นฐานคือ ใช้การวางแผนเป็นกระบวนการเรียนรู้และต้องฝึกฝนทักษะในการใคร่ครวญและตั้งคำถาม โลกทัศน์ที่มองโลกตามความเป็นจริงจะทำให้เกิดการเข้าใจสมมติฐานในการคิดขณะที่การคิดอย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนสมมติฐานใหม่ในการหาสาเหตุของปัญหาอย่างถูกต้อง หากปราศจากการใคร่ครวญและตั้งคำถามที่ทำอยู่ก็ปราศจากการทดลองทำสิ่งใหม่ เมื่อไม่มีการทดลองสิ่งใหม่ก็ไม่เกิดการเรียนรู้และเข้าใจโลกมากกว่าที่เป็นอยู่ และมองโลกในระยะยาวมากขึ้น

วิสัยทัศน์ที่ทุกคนมีส่วนร่วม (Shared Vision) การทำให้เกิดวิสัยทัศน์ขององค์การที่ทุกคนมีความผูกพันเนื่องจากเห็นว่าได้สะท้อนวิสัยทัศน์ส่วนบุคคล การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันของคนทั้งองค์การเป็นการสร้างความร่วมมือกันของบุคคลในองค์การ ทำให้สมาชิกทุกคนมีความตระหนักและเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงอนาคตขององค์การ เพื่อช่วยให้สมาชิกเกิดการยอมรับในข้อผูกพันต่ออุดมมุ่งหมายในการดำเนินงานด้านต่างๆ เป็นการพัฒนาวิสัยทัศน์ร่วมขององค์การ สนับสนุน

ให้เกิดการร่วมพลังของสมาชิกที่มีความคาดหวังต่อการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าต่อไป ภายใต้อุดมภ์หมายเดียวกัน การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันมีองค์ประกอบพื้นฐาน คือ การกระตุ้นให้แต่ละคนมีวิสัยทัศน์ โดยสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นให้เกิดการสร้างสรรควิสัยทัศน์ของตน เพื่อพัฒนาวิสัยทัศน์ส่วนบุคคลให้เป็นวิสัยทัศน์ร่วมกันขององค์กร สร้างทัศนคติต่อวิสัยทัศน์ในระดับความผูกพัน(Commitment) มากที่สุดเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่สนับสนุนโดยไม่ต้องมีการควบคุม ทำให้วิสัยทัศน์ร่วมกันเป็นทิศทางไปสู่อุดมภ์หมายที่เห็นได้ชัดและจับต้องได้

การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning) เป็นการถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกัน การสร้างบทเรียนแห่งความสำเร็จ เพื่อขยายผลต่อไปในหน่วยงานอื่น และเป็นการคิดและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ภายใต้การประสานงานร่วมกัน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกที่อาศัยความรู้ความคิดของสมาชิกในกลุ่มมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของทีมให้เกิดขึ้น การเรียนรู้เป็นทีมจะเกิดขึ้นต่อเมื่อมีการรวมพลังของสมาชิกให้ได้มีโอกาสเรียนรู้สิ่งต่างๆร่วมกัน โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องจะเกิดความคิดร่วมกันของกลุ่ม ซึ่งการเรียนรู้เป็นทีมมี 3 มิติ คือ การคิดประเด็นที่ซับซ้อนด้วยกัน การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ภายใต้การประสานงานกัน และบทบาทของสมาชิกของทีมในการสนับสนุนทีมอื่นๆ โดยที่การเรียนรู้เป็นทีมมีองค์ประกอบพื้นฐาน คือ การสนทนาและอภิปราย (Dialogue and Discussion) การเรียนรู้สภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และการเรียนรู้วิธีการปฏิบัติ

การคิดอย่างเป็นระบบ (System Thinking) การคิดอย่างเป็นระบบมีหลักการที่ว่าปัญหานั้นเป็นจักร มีลักษณะบูรณาการอย่างเป็นองค์รวม นั่นคือปัญหาทุกอย่างเป็นผลมาจากแนวทางแก้ปัญหาที่ผิดพลาดของเมื่อวานนี้ โดยการมองโลกแบบแยกส่วน ทำให้เกิดปัญหาเหมือนลูกโซ่ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อไปยังทุกๆ ส่วนของระบบเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ที่ดีจากความรู้เชี่ยวชาญเป็นพิเศษของบุคคล (Personal Mastery) ให้ต่อเนื่องเป็นระบบการที่บุคคลมีแนวคิดแบบองค์รวมทำให้สามารถมองกรอบการทำงานอย่างเป็นระบบ ช่วยให้เห็นรูปแบบต่างๆ ได้อย่างชัดเจนในการตัดสินใจแก้ปัญหา การแก้ปัญหาแบบองค์รวมต้องใคร่ครวญและวางแผนในระยะยาว ซึ่งอาจไม่สามารถเห็นผลในระยะสั้นได้นั้น การเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยสามารถสร้างผลที่ยิ่งใหญ่ได้ในองค์กร การที่จะสามารถคิดอย่างเป็นระบบ หรือการมองโลกแบบองค์รวมได้นั้นต้องมีการปรับเปลี่ยนด้านจิตใจดังนี้ เปลี่ยนจากการมองโลกแบบแยกส่วนมาเป็นการมองแบบองค์รวม เปลี่ยนจากการมองมนุษย์ว่าเป็นคนเลวร้าย ไร้ประโยชน์ มาเป็นการมองว่ามนุษย์เป็นผู้มีความกระตือรือร้นในการที่มีส่วนร่วมกับการเปลี่ยนแปลงความจริงของพวกเขา และเปลี่ยนจากการตั้งรับในปัจจุบันมาเป็นการสร้างสรรค์ในอนาคต

การมององค์การแห่งการเรียนรู้ เป็นการมองในเชิงป้องกันปัญหาในระยะยาวเป็นการวางแผนเพื่ออนาคต โดยมีความเชื่อที่ว่าหากสมาชิกขององค์การเข้าใจการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ขององค์การและสภาพแวดล้อมแล้ว จะสามารถปฏิบัติการเชิงรุกที่จะป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ และสร้างสรรค์งานที่เหนือความคาดหมายได้ (สุพัตรา จารุวัฒนพานิช, 2543) ซึ่งก็เห็นว่าองค์การแห่งการเรียนรู้ช่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระยะยาว และเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จากทุกด้านแบบองค์รวม (Holistic) ทำให้เกิดการคิดอย่างเป็นระบบ (Systems Thinking) ที่จะช่วยให้เข้าใจปัญหา รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ตามความเป็นจริง การคิดอย่างเป็นระบบจึงเป็นหัวใจขององค์การแห่งการเรียนรู้ เพราะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาและผสมผสานหลักการและองค์ประกอบขององค์การแห่งการเรียนรู้เข้าด้วยกัน และซึ่งก็ได้ให้ความสำคัญกับความสามารถในการเรียนรู้ที่เร็วกว่าคู่แข่ง ซึ่งถือเป็นข้อได้เปรียบ และการเรียนรู้จะต้องเป็นการเรียนรู้อย่างเต็มที่ของบุคลากรทุกคน ทุกระดับในองค์การ โดยถือว่าทุกคนมีธรรมชาติของการเป็นนักเรียนผู้เพื่อแสวงหาสิ่งที่ดีให้แก่ชีวิตแนวคิดสำคัญขององค์การแห่งการเรียนรู้อยู่ที่การให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้และความสามารถในการเรียนรู้ของทุกคนในองค์การ โดยองค์การมีบทบาทเป็นผู้สร้างและสนับสนุนการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้กลายเป็นวัฒนธรรมองค์การ และมีทฤษฎีการเรียนรู้ เป็นตัวนำเมื่อบุคคลได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการจนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดี ซึ่งจะส่งผลทำให้องค์การเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและพัฒนาไปในทางที่ดีด้วย (แก้วตา ไทรงามและคณะ, 2548)

2. แนวคิดบริษัทแห่งการเรียนรู้ (The Learning Company) ของ เพดเลอร์ บูลกอยน์และบอยเดล (Pedler, Burgoyne & Boydell, 1991) แนวคิดบริษัทแห่งการเรียนรู้มีความสำคัญต่อองค์การมากเพราะสามารถนำองค์การไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ โดยเน้นการลงมือปฏิบัติจริง มีรายละเอียดดังนี้

กลยุทธ์ (Strategy) องค์การต้องมีการเรียนรู้ในการกำหนดกลยุทธ์ กำหนดนโยบายขององค์การร่วมกัน แนวทางการเรียนรู้ที่นำไปสู่กลยุทธ์ (Learning approach to strategy) โดยปกติต้องมีการปรับปรุงกลยุทธ์ไปในทิศทางที่เหมาะสม การกำหนดนโยบายและกลยุทธ์จะเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยในขณะเดียวกัน การวางแผนอย่างเป็นทางการมีการทดลองอย่างเป็นระบบ มีการสะท้อนกลับของข้อมูลในกระบวนการวางแผน เพื่อปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

การสร้างนโยบายแบบมีส่วนร่วม (Participation policy making) สมาชิกทุกคนในองค์การมีส่วนร่วมในการร่างนโยบายและกลยุทธ์ร่วมกับองค์การ นโยบายมีความสำคัญที่มีอิทธิพลในมุมมองของการเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งความผูกพันที่จะอยู่เหนือความแตกต่าง

การมองภายในองค์กร (Looking in) การให้ข้อมูลข่าวสาร (Information) นำไปใช้สำหรับการทำความเข้าใจร่วมกัน เทคโนโลยีสารสนเทศนำไปใช้ในการสร้างฐานข้อมูล และระบบการสื่อสาร ที่ช่วยให้ทุกคนเข้าใจว่ากำลังจะไปทางไหน โดยคนในองค์กรจะได้รับการสะท้อนกลับของข้อมูลว่าการทำงานของตนเป็นอย่างไรทำให้เข้าใจธรรมชาติ และความแปรปรวนของระบบ และการแปลความข้อมูลข่าวสารให้สอดคล้องกัน ซึ่งเมื่อได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและรวดเร็วแล้ว ก็สามารถทำให้การตัดสินใจเป็นไปได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพตามไปด้วย

การสร้างระบบตรวจสอบ และการควบคุม (Formative accounting and control) ระบบการตรวจสอบถูกจัดขึ้นเพื่อช่วยในการเรียนรู้ ทุกคนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรที่รับผิดชอบทรัพยากรของตนเอง ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมรับผิดชอบในทรัพย์สินขององค์กร

การแลกเปลี่ยนภายในองค์กร (Internal exchange) ทุกฝ่ายจำเป็นต้องแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ และอำนวยความสะดวกซึ่งกันและกัน โดยการคำนึงถึงนโยบายและเป้าหมายขององค์กรเป็นหลัก

การให้รางวัลอย่างยืดหยุ่น (Reward flexibility) สมมติฐานขั้นพื้นฐานและค่านิยม ภายใต้ระบบรางวัลตอบแทนถูกใช้และแบ่งปันกันในองค์กร โดยเลือกถูกทดสอบอภิปราย และทดลองใช้รูปแบบการทำงานแบบยืดหยุ่น ทำให้คนมีการเข้าร่วม และความคาดหวังเกี่ยวกับรางวัลแตกต่างกัน ทุกคนต้องเกี่ยวข้องกับการกำหนดธรรมชาติ และรูปแบบของกระบวนการให้รางวัลทั้งหมด

โครงสร้าง (Structures) โครงสร้างที่มีการกระจายอำนาจ (Enabling structure) มีลักษณะที่สามารถยืดหยุ่นได้เป็นไปเพื่อการทดลองการเติบโตและการปรับตัวการประเมินผลการปฏิบัติงานถูกใช้ในการเรียนรู้และพัฒนามากกว่าการให้รางวัลหรือโทษ

การมองภายนอกองค์กร (Looking out) สมาชิกทุกคนเปรียบเสมือนผู้วิเคราะห์สภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานทุกคนที่จะรวบรวมนำกลับมา และรายงานข่าวสารที่เกิดขึ้นภายในองค์กร โดยองค์กรจะส่งพนักงานออกไปทำงานภายนอก วิธีนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลภายนอกองค์กร การเรียนรู้ระหว่างองค์กร (Inter-company learning) องค์กรมีการติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกับองค์กรอื่นๆ ที่มีลักษณะงานคล้ายกัน เพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสาร และความรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งทำให้สามารถมองเห็นข้อดี ข้อเสียในการปฏิบัติงานของกันและกัน

โอกาสในการเรียนรู้ (Learning opportunities) บรรยากาศในการเรียนรู้ (Learning climate) ทุกคนในองค์กรมีการช่วยเหลือและสนใจในบทเรียน เมื่อเกิดความผิดพลาดขึ้นในองค์กร สมาชิกในองค์กรรู้จักแก้ปัญหาและนำข้อผิดพลาดนั้นมาเป็นประสบการณ์ในการเรียนรู้ให้ทุกคนมีโอกาสในการพัฒนาตนเอง (Self-development for all) จัดสรรงบประมาณสำหรับพัฒนาตนเอง โดยแต่ละบุคคลพิจารณาว่าการฝึกอบรมและพัฒนาอะไรที่ต้องการคำแนะนำที่เหมาะสม และถูก

กระตุ้นให้รับผิดชอบในการพัฒนาตนเอง ต้องมีการให้โอกาสและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้

3. แนวคิดกิจกรรมหลัก 5 ประการ (Five main activities) ในการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ของการ์วิน (Garvin, 1993) ในการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ จะต้องมีทักษะในการดำเนินกิจกรรมที่สำคัญ 5 ประการ คือ การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ (Systematic problem solving) การทำการทดลอง (Experimentation) การเรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีต (Learning from past experience) การเรียนรู้จากผู้อื่น (Learning from others) การถ่ายทอดความรู้ (Transferring knowledge) ทักษะต่างๆ ดังกล่าวต้องอาศัยกรอบแนวคิด เครื่องมือทางการบริการ และแบบแผนของพฤติกรรมขององค์การเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะดำเนินกิจกรรมต่างๆ ใด้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในแต่ละองค์การจะมีระดับของการทำกิจกรรมดังกล่าวแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับความสามารถในการสร้างระบบงาน กระบวนการและกิจกรรม เข้าสู่การดำเนินงานประจำวันขององค์การ เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยขออธิบายทักษะต่างๆ ดังนี้

การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ (Systematic problem solving) เป็นกิจกรรมการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ จะมีความเชื่อมโยงถึงวิธีการ และปรัชญาในการจัดการกับปัญหาขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจุบันได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง โดยมีเทคนิคและเครื่องมือที่สนับสนุนดังนี้ วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) ในการวิเคราะห์ปัญหาต้องมีหลักการ โดยมีการทดสอบสมมติฐานในวงจร Deming ที่เรียกว่า “Plan-Do-Check-Act” โดยเป็นไปตามขั้นตอนดังนี้ มีการวางแผน (Plan) เมื่อมีปัญหาก็ปฏิบัติตามแผน (Do) โดยมีการตรวจสอบ (Check) และปฏิบัติตาม (Act) ยึดข้อมูลและข้อเท็จจริงมากกว่าข้อสันนิษฐาน เพื่อประกอบการตัดสินใจโดยดูจากข้อมูลจากข้อเท็จจริง ใช้เครื่องมือทางสถิติอย่างง่ายในการจัดระเบียบข้อมูลในการจัดข้อมูลที่มีประสิทธิภาพอย่างมีระเบียบ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลจะทำให้เข้าใจถึงข้อเท็จจริงได้ง่าย เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและอ้างอิงข้อมูล

การทำการทดลอง (Experimentation) เป็นการค้นหา และทดสอบความรู้ใหม่อย่างเป็นระบบ ซึ่งคล้ายกับการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ แต่การทำการทดลองถูกกระตุ้นโดยโอกาสและการขยายขอบเขตขององค์การ ไม่ใช่การกระตุ้นโดยปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ส่วนใหญ่การทดลองแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) โปรแกรมที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (Ongoing Program) เป็นโปรแกรมที่ต้องการการทดลองอย่างต่อเนื่อง เป็นการทดลองเพื่อการค้นหาความรู้ และความเข้าใจใหม่ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยต้องมีการทำงานอย่างหนักเพื่อให้อึดใจได้ว่าได้รับความรู้และความเข้าใจใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง มีการนำความรู้ภายนอกองค์การมาปรับใช้ให้เกิดในองค์การ และต้องมีการสร้างระบบจูงใจ เพื่อให้สมาชิกมีความกล้าที่จะเสี่ยง และมีความรู้สึกถึง

ผลลัพธ์ที่ได้จากการทดลอง โดยผู้บริหารต้องรักษาสมดุลภาพกระบวนการทำงานให้ได้ตามจุดมุ่งหมายกับการทดลองทำสิ่งใหม่ๆ ที่อาจจะเกิดความล้มเหลวขึ้นได้ และต้องมีการวัดผลสำเร็จจากการทดลองให้เห็นเป็นรูปธรรม โดยผู้บริหารและสมาชิกจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการวัดประเมินผล และ 2) โครงการสาธิต (Demonstration) จะมีบทบาทและความสลับซับซ้อนมากกว่าโปรแกรมที่ดำเนินอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในองค์กรในภาพกว้าง เป็นกิจกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ และมักจะมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาความสามารถใหม่ๆ ให้กับองค์กร ซึ่งมักทดลองทำกับกลุ่มเล็กๆ ก่อนจะเป็นโครงการที่ปรับปรุงหลักการและวิธีการในการปฏิบัติงานที่องค์กรหวังว่าจะนำไปใช้ในองค์กร โดยรวมในอนาคตมีความจำเป็นต้องทดสอบความเห็นพ้อง และพันธะที่สมาชิกยอมรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ โดยเป็นโครงการที่ถูกดำเนินการจากทีมที่มีความสามารถสูง และมาจากหลายลักษณะของงานร่วมกัน โดยทำงานใกล้ชิดกับผู้บริหารระดับสูงขององค์กร มักจะถูกกำหนดเป็นกลยุทธ์ เพื่อการสืบทอดการเรียนรู้และขยายผลสู่การดำเนินการขององค์กรต่อไป

การเรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีต (Learning from past experience) องค์กรต้องมีการทบทวนความสำเร็จและความล้มเหลวที่เกิดขึ้น โดยการประเมินวิเคราะห์อย่างเป็นระบบมีการบันทึกบทเรียนที่ผ่านมา ในรูปที่สมาชิกในองค์กรสามารถศึกษาค้นคว้าได้อย่างสะดวก

การเรียนรู้จากผู้อื่น (Learning from other) การเรียนรู้ไม่ได้จำกัดเฉพาะแต่ในองค์กรเท่านั้น แต่การเรียนรู้ที่ดีต้องมาจากการเรียนรู้จากองค์กรอื่นด้วย โดยต้องมีการเปรียบเทียบว่าอะไรเป็นแนวทางที่ถือปฏิบัติกันจนเป็นที่ยอมรับ หรือได้รับความนิยมนั้นอยู่ในขณะนี้ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับองค์กรของตน นำมาศึกษาเรียนรู้วิเคราะห์ปฏิบัติได้

การถ่ายทอดความรู้ (Transferring knowledge) การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในองค์กรนั้นมีการถ่ายทอดซึ่งกันและกันอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ซึ่งกระบวนการถ่ายทอดนี้สามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น การพูด การเขียน การศึกษาดูงาน สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ การให้การศึกษอบรม ระบบการหมุนเวียนงาน เป็นต้น สิ่งสำคัญที่สุดคือ ความรู้จะถูกถ่ายทอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็ต่อเมื่อได้รับการส่งเสริมอย่างเหมาะสม

4.แนวคิดในการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามรูปแบบ The Systems – Linked Organization Model ของ มาร์ควอร์ด (Marquardt, 1996) ได้เสนอแนวคิดการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามรูปแบบ The Systems-Linked Organization Model ซึ่งประกอบหลัก 5 ประการ คือ 1) การเรียนรู้ (Learning)-พลวัตแห่งการเรียนรู้ (Learning Dynamics) 2) องค์กร (Organization)-การปรับเปลี่ยนองค์กร (Organization Transformation) 3) สมาชิกในองค์กร (People)-การเพิ่ม

อำนาจแก่บุคคล (People Empowerment) 4) ความรู้ (Knowledge)-การจัดการความรู้ (Knowledge Management) และ 5) เทคโนโลยี (Technology)-การใช้เทคโนโลยี (Technology Application)

องค์ประกอบทั้ง 5 ประการนี้ การเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญที่สุดในการพัฒนา ทั้งในระดับบุคคล ทีมงาน และองค์กร โดยถ้าองค์กรใดสามารถส่งเสริม และสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ซึ่งจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาในองค์ประกอบอื่นๆ ทั้งอีก 4 องค์ประกอบซึ่งเมื่อทุกองค์ประกอบเกิดความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบแล้ว องค์กรก็จะสามารถก้าวสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ ได้ ซึ่งขอกกล่าวถึงรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การเรียนรู้ (Learning)-พลวัตแห่งการเรียนรู้ (Learning Dynamics) องค์ประกอบนี้จะต้องมีการส่งเสริมให้การเรียนรู้ในองค์กรมีลักษณะของความเป็นพลวัตกล่าวคือ การเรียนรู้จะมีลักษณะเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ 1) ระดับการเรียนรู้ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ การเรียนรู้ระดับบุคคล (Individual Learning) การเรียนรู้ระดับทีมงาน (Team Learning) และการเรียนรู้ระดับองค์กร (Organizational Learning) 2) รูปแบบการเรียนรู้ แบ่งได้เป็น 4 วิธี คือการเรียนรู้จากการปรับเปลี่ยน การประยุกต์ (Adaptive Learning) การเรียนรู้จากการวางแผนล่วงหน้า (Anticipatory Learning) การผสมผสานปริมาณและคุณภาพชีวิตการทำงาน สร้างสรรค์และประสานช่องว่างของการเรียนรู้ การให้อำนาจแก่พนักงานสร้างสรรค์ แลกเปลี่ยนสิ่งที่ได้รับของทีมงาน บุคคล คำนึงถึงการสนับสนุนความก้าวหน้า สร้างสรรค์โอกาสในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้จากอุปสรรคที่ผ่านมา (Deuteron Learning) และ การเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Action Learning) และ 3) ทักษะในการเรียนรู้ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ประการ ได้แก่ การพัฒนาตนเองให้เป็นเลิศ (Personal Mastery) กรอบความเชื่อที่สมเหตุสมผล (Mental Models) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Shared Vision) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning)การคิดอย่างเป็นระบบ (Systems Thinking) การสนทนาแบบมีแบบแผน (Dialogue)

องค์กรต้องให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนรู้ มีการฝึกอบรม และเรียนรู้วิธีการทำงานเป็นทีม ประกอบกับบุคลากรจะต้องมีการพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ สามารถมีวิธีการส่งเสริม และเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเอง ตลอดจนการแลกเปลี่ยนความรู้ มีความสามารถในการคิด และปฏิบัติงานที่สลับซ้อนร่วมกับทีมงานได้อย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้เรื่องของบรรยากาศในองค์กรก็มีความสำคัญ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ง่าย รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพนั้นสิ่งสำคัญก็คือบรรยากาศในองค์กรต้องเอื้อให้สมาชิกในองค์กรเกิดการเรียนรู้ร่วมกันทั้งองค์กร

องค์ประกอบที่ 2 องค์การ (Organization) – การปรับเปลี่ยนองค์การ (Organization Transformation) การที่องค์การจะสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้นั้น องค์การต้องมีการปรับเปลี่ยนทุกองค์ประกอบย่อยเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งองค์การต้องมีลักษณะต่างๆ ได้แก่

1. วิสัยทัศน์ (Vision) เป็นภาพความสำเร็จในอนาคต ที่สมาชิกทุกคนในองค์การมุ่งที่จะไปให้ถึง ซึ่งองค์การแห่งการเรียนรู้จะต้องเป็นองค์การที่มีการพัฒนาวิสัยทัศน์ของบุคคลแต่ละคนให้มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์รวมขององค์การ โดยที่องค์การจะต้องให้อิสระทางความคิดกับสมาชิกทุกคน

2. วัฒนธรรมองค์การ (Culture) คือ สิ่งต่างๆ ที่ประกอบด้วยสิ่งประดิษฐ์ แบบแผน พฤติกรรม บรรทัดฐาน ความเชื่อ ค่านิยม อุดมการณ์ ความเข้าใจ และข้อสมมติฐานของคนจำนวนหนึ่งหรือส่วนใหญ่ภายในองค์การ

3. กลยุทธ์ (Strategy) เป็นวิธีการออกแบบให้เหมาะสมกับการกำหนดเป้าหมายในอนาคต หรือสิ่งที่ต้องการที่จะให้เป็นในอนาคต ซึ่งกลยุทธ์จะขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ที่สมาชิกในองค์การ ร่วมกันกำหนดขึ้น การสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้เป็นวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ขององค์การที่ผู้บริหารระดับสูงต้องให้การส่งเสริมและสนับสนุน เพื่อให้เกิดการพัฒนาไปสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยจะต้องจัดโครงสร้างสายบังคับบัญชาที่ไม่สลับซับซ้อน รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน และมีการเพิ่มพูนความรู้อยู่ตลอดเวลา สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับพนักงานทุกคนในองค์การ ให้เห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้ร่วมกันในองค์การ

องค์ประกอบที่ 3 สมาชิกในองค์การ (People) – การเพิ่มอำนาจแก่บุคคล องค์การวิสัยทัศน์ โครงสร้าง วัฒนธรรม กลยุทธ์ (People Empowerment) องค์การจะต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในองค์การ ได้มีการเรียนรู้ร่วมกันมีลักษณะเป็นความสัมพันธ์อย่างเป็นเครือข่าย และมีการทำประโยชน์ร่วมกันเพื่อสังคมและชุมชน ซึ่งในการเพิ่มอำนาจแก่บุคคล โดยให้ทุกคนมีการเรียนรู้ร่วมกัน มีการแก้ปัญหาาร่วมกัน รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกัน เพื่อที่จะรับทราบแนวคิดตลอดจนเป็นแนวทางในการเรียนรู้ที่จะสามารถพัฒนาองค์การ ซึ่งองค์การแห่งการเรียนรู้ต้องให้ความสำคัญในการสนับสนุน และส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และการฝึกอบรมด้วย

องค์ประกอบที่ 4 ความรู้ (Knowledge) – การจัดการความรู้ (Knowledge Management) องค์การต้องมีการจัดการความรู้ในองค์การ โดยเริ่มตั้งแต่ การจัดหาความรู้ โดยให้ลักษณะของการผสมผสาน ทั้งจากแหล่งความรู้ภายในและภายนอก แล้วนำมาปรับให้เกิดการสร้างสรรค์ ให้

สามารถใช้ได้กับองค์กร เมื่อได้ความรู้ที่ต้องการแล้วต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ ต่อจากนั้นจึงนำมาถ่ายทอดและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับองค์กรต่อไป

องค์ประกอบที่ 5 เทคโนโลยี (Technology) – การใช้เทคโนโลยี (Technology Application) โลกของเราทุกวันนี้เป็นยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงส่งผลให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ มีความสำคัญอย่างมาก การรับข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็ว การเรียนรู้ทางด้านเทคโนโลยี จึงเป็นสิ่งที่องค์กรต้องนำมาใช้ในการจัดการกับการเรียนรู้ของสมาชิกในองค์กรในทุกระดับ องค์กรต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก และเอื้อต่อการเรียนรู้ของสมาชิกทุกคนในองค์กร เช่น ห้องประชุมฝึกรอบรมคอมพิวเตอร์ สื่อวีดิทัศน์ โสตทัศนูปกรณ์เสริมการเรียนรู้ มีการจัดตั้งทีมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงการจัดการฝึกรอบรมให้สมาชิกให้คอมพิวเตอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การตรวจสอบเอกสารยังพบว่า ลักษณะขององค์กรแห่งการเรียนรู้ เราสามารถเห็นภาพขององค์กรว่า องค์กรที่จะก้าวไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้นั้น ต้องมีลักษณะของการเรียนรู้ว่าเป็นอย่างไร โดยที่ มาร์ควอร์ด และเรย์นอร์ด (Marquardt & Reynolds, 1994) ได้กล่าวไว้ว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้จะต้องมีลักษณะ 11 ประการ ดังนี้ (ปัญญา อัสวกุลประดิษฐ์, 2544)

1. มีโครงสร้างที่เหมาะสม (Appropriate Structure) โดยที่ไม่มีสายการบังคับบัญชามากเกินไป มีความยืดหยุ่น คล่องตัว มีคำพรรณาน้ำที่ความรับผิดชอบของงานในตำแหน่งที่ยืดหยุ่นเอื้อต่อการจัดตั้งทีมงานได้ ใช้สมรรถนะแทนการบรรยายลักษณะงาน

2. มีวัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร (Corporate Learning Culture) สมาชิกในองค์กรมีนิสัยใฝ่รู้ศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่ต่อกัน มีแรงจูงใจที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอและได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร

3. มีการเพิ่มอำนาจปฏิบัติในงาน (Empowerment) เปิดโอกาสให้สมาชิกมีความสามารถในการเรียนรู้ มีอิสระในการตัดสินใจ ขยายความสามารถในการเรียนรู้ของตนเองให้เกิดขึ้น และสร้างสรรค์อย่างเต็มที่ ส่งเสริมให้สมาชิกระดับล่างมีความรับผิดชอบ และตัดสินใจแก้ปัญหาได้

4. มีการตรวจสอบสภาพแวดล้อม (Environment Scanning) เป็นการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดและมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมองค์กร และเลือกเป้าหมายในสภาพแวดล้อมที่องค์กรมุ่งที่จะมีปฏิสัมพันธ์ด้วย

5. ทุกคนมีส่วนร่วมและถ่ายโอนความรู้ (Knowledge Creation and Transfer) สมาชิกที่มีหน้าที่สร้างนวัตกรรมองค์ความรู้ใหม่ มีบทบาทเสริมสร้างความรู้ เรียนรู้จากส่วนอื่นๆ โดยการติดต่อกันผ่านการสื่อสารและเทคโนโลยีต่างๆ มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างกัน

6. มีเทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ (Learning Technology) มีการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล ประมวลผลถ่ายทอดข้อมูลกันอย่าง

รวดเร็วและถูกต้อง สร้างเครือข่าย สร้างฐานข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ มีการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence)

7. มุ่งเน้นคุณภาพ (Quality) การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ต้องเน้นการพัฒนาคุณภาพ

8. เน้นการมีกลยุทธ์ (Strategy) กระบวนการเรียนรู้ขององค์การแห่งการเรียนรู้เน้นให้มีกลยุทธ์ ทั้งในด้านการดำเนินงานและการประเมินผล ผู้บริหารเป็นผู้มีหน้าที่เป็นผู้กำหนดมากกว่า เป็นผู้กำหนดแนวทางปฏิบัติหรือตอบคำถาม

9. มีบรรยากาศที่เกื้อหนุน (Supportive Atmosphere) มีการมุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตของสมาชิก เพื่อให้พัฒนาศักยภาพของตน ได้อย่างเต็มที่ โดยการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อดทน ต่อความแตกต่างความหลากหลายให้ความเท่าเทียมเสมอภาค ให้ความเป็นอิสระ สร้างบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วม

10. มีการทำงานเป็นทีมและเครือข่าย (Teamwork and Network) การส่งเสริมความร่วมมือ การสร้างการแข่งขันและพลังร่วม (Synergy) เครือข่ายทรัพยากรต่างๆ ทั้งภายในทีมและระหว่างทีมกับบุคคลภายนอกทีม สร้างพันธมิตรในการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างรวดเร็วยืดหยุ่น และฉลาดขึ้น

11. มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Vision) วิสัยทัศน์เป็นแรงผลักดันให้การปฏิบัติงานมุ่งเข้าสู่เป้าหมาย ในพื้นฐานของค่านิยม ปรัชญา ความคิดความเชื่อที่คล้ายคลึงกัน ส่งผลให้มีการร่วมทำกิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน

นอกจากนี้ วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2544) ได้ถึงลักษณะขององค์การแห่งการเรียนรู้ควรประกอบที่สำคัญๆ 5 ประการ ดังนี้คือ

1. มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในทุกระดับของระบบภายในองค์การ บุคคลร่วมกันเรียนรู้และถ่ายโอนการเรียนรู้แก่กัน ร่วมกันผลักดันให้เกิดมรรคผลในทางปฏิบัติ

2. มีการสร้างองค์ความรู้และมีการแบ่งปันความรู้ ไม่เพียงแต่มุ่งสร้างหรือจับกระแสใหม่ๆ เท่านั้น แต่ต้องมีการส่งผ่านความรู้ร่วมกันอย่างรวดเร็ว เผยแพร่ให้แก่ผู้ที่ต้องการใช้ได้อย่างรวดเร็วทันที

3. สนับสนุนการคิดอย่างเป็นระบบและวิพากษ์วิจารณ์ ให้บุคคลได้รู้จักคิดวิธีใหม่ๆ รวมทั้งตรวจสอบความคิด ความเชื่อ ค่านิยมของตน

4. สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ ให้รางวัลกับความคิดสร้างสรรค์ วัฒนธรรม การบริหารงาน และวัฒนธรรมการบริหารงาน และวัฒนธรรมขององค์การ ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานที่เกื้อหนุนความเป็นผู้ทำหน้าที่เป็นครู เป็นพี่เลี้ยง

5. ยึดคนเป็นศูนย์กลาง คำนึงความเป็นอยู่ที่ปกติสุข มีส่วนให้กับองค์กรและได้รับการพัฒนาไปด้วย

โครงสร้างของการจัดการในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ

การตรวจสอบเอกสารเกี่ยวข้องข้างต้น ทำให้ทราบถึงความหมาย และขอบเขตของการจัดการในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ซึ่งได้ใช้องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการในเชิง องค์กร แห่งการเรียนรู้ ทำให้เข้าใจถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในองค์กรที่มีประสิทธิภาพอันจะเป็นการ ผลักดัน หรือดึงดูดให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม แล้วจึงนำแนวคิดดังกล่าว ไข่เพื่อค้นหาถึงโครงสร้างการวัดของตัวแปรการจัดการในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ซึ่ง จากการสังเคราะห์สามารถกำหนดในเชิงโครงสร้างได้ 3 องค์ประกอบได้แก่ การจัดการธุรการ การให้บริการของพนักงาน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และ สภาพแวดล้อมทางสังคม โดยได้ สรุปเป็นนิยามปฏิบัติการได้ว่า การจัดการในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ หมายถึง การที่ ศูนย์การศึกษานอกสถาบัน ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้จัดให้มี กระบวนการจัดการและการบริหารงานที่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษาได้อย่างเป็น ที่ น่าพึงพอใจ เป็นหน่วยงานกลางที่สามารถเชื่อมการติดต่อสื่อสารระหว่างนักศึกษากับมหาวิทยาลัย ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาวิทยาเขตหลักได้อย่างรวดเร็ว มีระบบการจัดการด้านงานธุรกิจการที่ รวดเร็ว ถูกต้อง พนักงานผู้ดูแลมีประสิทธิภาพในการทำงาน สามารถจัดการกับสภาพแวดล้อมทาง กายภาพและทางสังคมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ระดับปริญญาโท การจัดการด้านศูนย์การศึกษา มีองค์ประกอบดังนี้

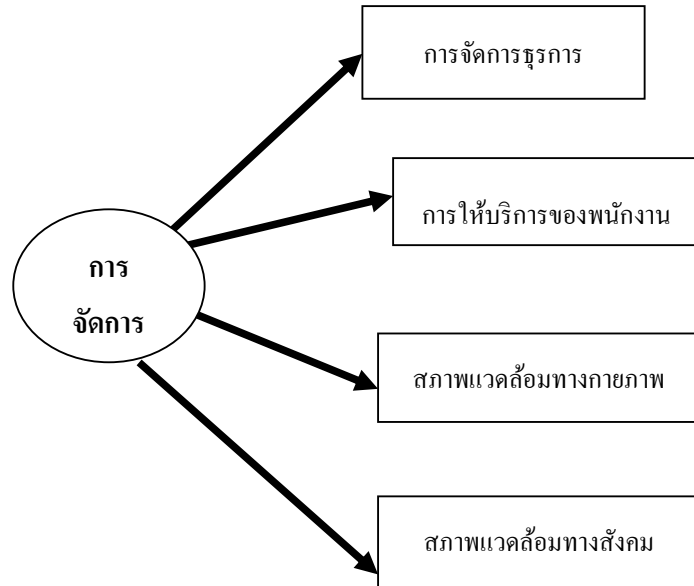
1. การจัดการธุรการ หมายถึง การที่ศูนย์การศึกษานอกสถาบัน ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สามารถที่จะจัดการกับงานด้านเอกสารของที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการศึกษาได้อย่างรวดเร็ว มีความถูกต้อง และมีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ได้อย่าง เหมาะสม สามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกของงานด้าน เอกสารได้อย่างเหมาะสม มีระบบการประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึง การจัดให้มีเอกสารประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับงานด้านเอกสารให้กับนักศึกษาอย่างทั่วถึง

2. การให้บริการของพนักงาน หมายถึง การที่พนักงาน เจ้าหน้าที่ผู้ประสานงาน และ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของศูนย์การศึกษานอกสถาบัน ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้าน สมเด็จเจ้าพระยา มีความรู้ความสามารถในการติดต่อประสานงานด้านการจัดการศึกษากับ มหาวิทยาลัยส่วนกลางได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง มีความมุ่งมั่นที่จะให้บริการแก่นักศึกษา มีความ สุขภาพ กระตือรือร้นที่จะให้บริการแก่นักศึกษาทุกคนด้วยความเต็มใจ การมีพนักงานในจำนวนที่ เพียงพอ

3. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง การที่ศูนย์การศึกษานอกสถาบัน ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สามารถจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์การศึกษาให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม จัดหาห้องเรียนที่เพียงพอกับจำนวนของนักศึกษา สามารถจัดหาเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการให้กับนักศึกษาได้เป็นอย่างดี การจัดการให้บริเวณของศูนย์การศึกษามีบรรยากาศที่ร่มรื่นเอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดหาหนังสือที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาให้กับนักศึกษาได้อย่างเพียงพอ

4. สภาพแวดล้อมทางสังคม หมายถึง การที่ศูนย์การศึกษานอกสถาบัน ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้บริหารจัดการความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกันเองและระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ให้มีความสนิทสนมเป็นเครือข่ายการทำงานและเครือข่ายทางวิชาการที่เข้มแข็งได้ การจัดการที่สามารถเชื่อมความสัมพันธ์ของอาจารย์กับนักศึกษาได้อย่างเหมาะสมและมีความต่อเนื่อง เป็นศูนย์กลางทางการสื่อสารระหว่างนักศึกษากับมหาวิทยาลัยส่วนกลางได้อย่างเหมาะสม

การค้นคว้าเอกสารเกี่ยวข้องกับการวัดการจัดการด้านศูนย์การศึกษา พบว่ามีงานวิจัยหลายชิ้นที่ได้ทำการวัดตัวแปรในลักษณะใกล้เคียงกัน เช่น การวัดการจัดการขององค์กร การบริหารจัดการโครงการ การบริหารจัดการสถานศึกษา สภาพแวดล้อมขององค์กร ด้วยแบบสอบถามแบบมาตรฐานประมาณค่า (Hoy & Miskel, 1991 ; Hersey & Blanchard, 1972 ; Tracey, Tannenbaum & Kavanagh, 1995) ดังนั้นการวัดตัวแปรการจัดการด้านศูนย์การศึกษา ครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้วิธีการวัดจากแบบสอบถามแบบมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อให้ผู้ตอบรายงานตนเอง (Self Report) ตามสภาพความเป็นจริงและการรับรู้ ตั้งแต่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งได้กำหนดช่วงของการแปลความหมายของคะแนน ดังนี้ 1.00 – 1.50 หมายถึง เป็นจริงน้อยที่สุด 1.51 - 2.50 หมายถึง เป็นจริงน้อย 2.51 - 3.50 หมายถึง เป็นจริงปานกลาง 3.51 - 4.50 หมายถึง เป็นจริงมาก และ 4.51 - 5.00 หมายถึง เป็นจริงมากที่สุด สามารถแสดงเป็นภาพประกอบของแบบจำลองการวัดได้ดังนี้

ภาพที่ 3 แบบจำลองการวัดผลลัพธ์ของการจัดการในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ

บทบาทของชุมชนต่อการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาปัจจุบันมีความจำเป็นต้องดึงภาคส่วนต่างๆ ของสังคมเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้การจัดการศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการของคนในสังคมให้มากที่สุด การจัดการศึกษาของสถานบริการการศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี เพราะอย่างน้อยที่สุดหากไม่ได้รับความร่วมมือแล้วก็จะไม่สามารถเปิดการเรียนการสอนได้เลย ในประเด็นนี้จึงได้ทำการศึกษาบทบาทในประเด็นของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

ความหมายของบทบาทชุมชนต่อการจัดการศึกษา

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2537) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า เป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องหรือกิจกรรมต่างๆอาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือกระบวนการบริหารประสิทธิภาพขององค์การขึ้นอยู่กับการรวมพลังของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์การนั้นในการปฏิบัติการกิจให้บรรลุเป้าหมาย วิธีการหนึ่งในการรวมพลังความคิดและสติปัญญาก็คือการให้บุคคลมีส่วนร่วมในองค์การนั้นบุคคลจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง (Involvement) ในการดำเนินการหรือปฏิบัติการกิจต่างๆเป็นผลให้บุคคลนั้นมีความผูกพัน (Commitment) กับกิจกรรมและองค์การในที่สุด สอดคล้องกับ สร้อยตระกูล (ดิทยานนท์) อรรถมาณะ (2541) กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายหรือการริเริ่มโครงการด้วยตัวของเขาเอง จะเกิดความผูกมัดทางจิตวิทยา ที่จะทำให้เป้าหมายเหล่านั้นบรรลุ เกิด

ความรู้สึกเป็นเจ้าของในเป้าหมายหรือโครงการ และยังหมายถึงการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการกิจต่าง ๆ ขององค์การเป็นการตอบสนองความต้องการในทางสังคม ความรักใคร่และความเป็นเจ้าของ เช่นเดียวกับ วันเพ็ญ บัวทอง (2545) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมเป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารและบุคลากรในองค์การร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันประเมินผลเพื่อให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จและผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องเข้าใจถึงประเภทของการให้มีส่วนร่วมด้วยเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไปการมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกผู้ร่วมงานผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกอย่างตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดบทบาทของบุคคลในการปฏิบัติงานรวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกผลสุดท้ายคือความสำเร็จขององค์การ นอกจากนี้ นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547) ได้สรุปความหมายว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจหรือเคยเข้ามาร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยแท้จริงยิ่งขึ้น และการเข้าร่วมนั้นต้องตั้งแต่นั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

ชัยวรรณ สมศรีรัตน์ (2548) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า คือ กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลทุกระดับ โดยเกี่ยวข้องกับการแสดงความรู้สึกการเป็นเจ้าของ การแสดงความรู้สึกนึกคิด และการร่วมแสดงออกถึงความคิดเห็น ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติ ร่วมการรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามผล ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพความคิด ความเชื่อของแต่ละบุคคล และขึ้นอยู่กับยุคสมัยอีกด้วย สอดคล้องกับ จูिताพร ประเสริฐสุด (2548) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การเกี่ยวข้องกันของบุคคลด้านจิตใจ อารมณ์ ในสถานการณ์เดียวกัน โดยมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันเพื่อปรับปรุงสถานะความเป็นอยู่ไปสู่วัตถุประสงค์ที่กำหนด ในกิจกรรมทุกชั้นตอนตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการด้วยความสมัครใจ ตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการปฏิบัติ ร่วมประเมินผลและร่วมกันรับผลประโยชน์ ด้วยความสมัครใจ เสียสละ บนรากฐานของระบบความเชื่อ ทศนคติและวัฒนธรรมองค์การ เช่นเดียวกับ เดวิด และนิวสตรอม (Devis & Newstrom, 1989) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องของความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและความรู้สึกนึกคิดของแต่ละคนที่มีต่อกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของกลุ่มหรือเป็นความรับผิดชอบต่อกิจกรรมร่วมกัน ด้วยการเข้าไปเกี่ยวข้อง (Involvement) ช่วยเหลือ (Contribution) และร่วมรับผิดชอบ (Responsibility)

กุสตาโว (Gustavo, 1992) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมหมายถึง การเข้าไปมีหน้าที่หรือมีส่วนร่วมรับผิดชอบในบางสิ่งบางอย่าง แต่ต่อมาความหมายของการมีส่วนร่วมนี้เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการในการเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบของแต่ละบุคคลหรือกระบวนการในการ

เปลี่ยนแปลงในภาพรวม เช่นเดียวกับ จอห์นสัน และโลแกน (Johnson ;& Logan, 2000) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนย่อมสามารถตัดสินใจร่วมกันได้ ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอนเป็นการรับการกระจายอำนาจที่จะมีขึ้น

บริบทของการมีส่วนร่วมดังกล่าว เมื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนต่อสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ อธิบายได้ว่าเป็นกระบวนการเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ การรับผิดชอบร่วมกันในภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย โดยเน้นในด้านการอำนวยความสะดวกในด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์การจัดการเรียนการสอน การยอมรับความมีอยู่ของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ให้ให้ความเชื่อมั่น เชื่อถือ และการให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ตามที่ได้รับร้องขอ

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทชุมชนต่อการจัดการศึกษา

เป็นที่ชัดเจนว่า ตามแนวทางการปฏิรูปทางการศึกษาแห่งชาติ มีความมุ่งหวังให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาด้านการผลิตบัณฑิตที่ไม่ตรงกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่น แนวคิดสำคัญที่สามารถใช้อธิบายบทบาทของชุมชนคือ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ชูชาติ พวงสมจิตร (2540) แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มโครงการ 2) การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผน 3) การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินโครงการ และ 4) การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลโครงการ วาด หนูมา (2540) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วม คือ การที่สมาชิกของหน่วยงานนั้นได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหน่วยงานของตนเอง ระหว่างสมาชิกด้วยกัน ระหว่างสมาชิกกับองค์กร ด้วยข้อเท็จจริงที่ว่า งานจะสำเร็จได้ด้วยการมีส่วนร่วมของสมาชิก ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือแห่งการดำรงชีวิตในสังคมเดียวกัน สมาชิกควรจะมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ดังนี้ 1) การรับรู้ด้านข่าวสาร 2) การแสดงความคิดเห็น 3) การตัดสินใจ 4) การวางแผนและดำเนินการ 5) การประเมินผล 6) ความรับผิดชอบ และ 7) การรับผลประโยชน์

พงศ์วัช วิวังสุ (2546) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมเป็นการใช้กระบวนการตามวงจร PDCA ในการศึกษาการมีส่วนร่วม โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. การวางแผน (Plan) เป็นการกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการดำเนินงานและพัฒนาคุณภาพ ซึ่งต้องอาศัย 4 กระบวนการสำคัญ คือ 1.1) ตระหนักและกำหนดปัญหา คือ ต้องมีการแก้ไขหรือปรับปรุงให้ดีขึ้นซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือและประสานงานอย่างใกล้ชิดในการระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน 1.2) การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อวิเคราะห์และตรวจสอบการดำเนินงานหรือหาสาเหตุของปัญหา 1.3) การอธิบายปัญหาและกำหนดทางเลือก เป็นการวิเคราะห์

ปัญหาเพื่อใช้กำหนดสาเหตุของความบกพร่อง ตลอดจนแสดงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและนำมาใช้ในการตัดสินใจเลือกทางที่เหมาะสม

2. การดำเนินงาน (Do) เป็นการนำแผนไปใช้ในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการที่บุคลากรหาความรู้เพื่อการดำเนินงานทั้งด้วยการฝึกอบรมหรือการศึกษาด้วยตนเองเพื่อใช้ประกอบการทำงาน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่จะต้องอาศัยความร่วมมือประสานงานในการปฏิบัติอย่างจริงจัง และการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ ควบคุม ดูแลการดำเนินงานให้เป็นตามแผนที่วางไว้

3. การตรวจสอบผลการปฏิบัติ (Check) เป็นการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลงานที่ปฏิบัติโดยมีการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานก่อนและหลังการปฏิบัติงาน เพื่อนำไปจัดทำเป็นมาตรฐานและข้อกำหนดสำหรับการดำเนินในครั้งต่อไป ในขั้นตอนนี้มีความจำเป็นที่หน่วยงานจะต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรในการหาจุดบกพร่องและปัญหาของแผนที่ตั้งไว้ รวมถึงการร่วมประเมินถึงผลได้ผลเสียของกระบวนการหรือระบบทำงาน เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงต่อไป

4. การปรับปรุง (Action) เป็นการกำหนดมาตรฐานหรือข้อกำหนดจากผลการตรวจสอบผลการดำเนินงาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในอนาคต ทั้งนี้เป็นขั้นตอนที่บุคลากรเห็นควรที่จะปรับปรุงหรือพัฒนาแผนการดำเนินงานที่วางไว้ หลังจากการได้มีการปฏิบัติและประเมินผลให้เหมาะสมและสร้างประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงาน

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547) กล่าวว่า โดยหลักการระดับการมีส่วนร่วม ขึ้นอยู่กับว่าจะมีส่วนร่วมในเรื่องประเภทใด หรือขั้นตอนใด แต่หลักใหญ่ อาจแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

1. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูล ของตน/ครอบครัว/ชุมชน ของตน เช่น การให้ข้อมูลการเจ็บป่วยของตนแก่แพทย์ (แต่แพทย์ต้องรับฟังด้วย) ถ้าไม่ร่วมให้ข้อมูลที่เป็นจริง หรือแพทย์ไม่ฟังจริงก็อาจรักษาไม่ได้ผลดี

2. การมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูล-ข่าวสาร เช่นการร่วมรับรู้ข้อมูลของตนจากแพทย์เพื่อจะเป็นแนวทางตัดสินใจให้ดีขึ้น เพราะสิ่งที่แพทย์รู้เกี่ยวกับคนนั้น ตนเองอาจไม่รู้

3. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ (Co-decision) โดยเฉพาะเกี่ยวกับโครงการที่ตนจะมีส่วนได้ส่วนเสียด้วย โดยแบ่งเป็น 3 กรณี แล้วแต่กิจกรรมนั้นตนอยู่ในขั้นตอนใดต่อไปนี้

- คนมีน้ำหนักการตัดสินใจน้อยกว่าเจ้าของโครงการ เช่น ก่อนเริ่มทำ โครงการจะตัดสินใจว่าโครงการควรทำขนาดใด ทำกิจกรรมอะไรบ้าง เป็นต้น ผู้อื่นมีส่วนร่วมด้วยน้อย

- คนมีน้ำหนักการตัดสินใจเท่ากับเจ้าของโครงการ เช่น เมื่อเป็นหุ้นส่วนที่เท่าเทียมกันและจะตัดสินใจว่าจะเริ่มโครงการนั้นหรือไม่

- คนมีน้ำหนักรตัดสินใจมากกว่าเจ้าของโครงการ เช่น เมื่อเป็นผู้รับประโยชน์จากน้ำที่ได้รับจากอ่างเก็บน้ำ กลุ่มผู้ได้รับประโยชน์ควรเป็นผู้มีน้ำหนักรตัดสินใจมากกว่าเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

4. การมีส่วนร่วมทำ คือ ร่วมในขั้นตอนการดำเนินการ เช่น ร่วมสร้างถนนในชนบท

5. การมีส่วนร่วมสนับสนุน คือ ไม่มีโอกาสร่วมทำ แต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือด้านอื่นๆ โดยแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของบุคคลอาจอยู่ในระดับหนึ่งหรือหลายระดับ การที่บุคคลจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมระดับใดนั้น ขึ้นอยู่กับว่าจะมีส่วนร่วมในเรื่องใด หรือขั้นตอนใด อาจจะมีส่วนร่วมมากหรือน้อยไปตามบทบาทหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ

นอกจากนี้ โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1977) ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นกระบวนการกำหนดความต้องการ และการจัดลำดับความสำคัญ การเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้นการตัดสินใจในช่วงการดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) เป็นการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน และประสานงาน

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) เป็นการมองถึงความสำคัญของผลประโยชน์และต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่ม ซึ่งผลประโยชน์รวมถึงผลประโยชน์ทางบวกและผลประโยชน์ทางลบที่บุคคลต้องร่วมกันรับผิดชอบซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ในทางวัตถุทางสังคมหรือโดยส่วนตัว

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เป็นการควบคุมตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไปจากแนวคิดลักษณะการมีส่วนร่วมดังกล่าว สรุปได้ว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของบุคคลมีหลายระดับขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่แต่ละบุคคลเข้าร่วม

นิรันดร์ จงวุฒิเวศ (2527) ที่ได้แบ่งประเภทการมีส่วนร่วมเป็น 4 ขั้นตอน คือ. มีส่วนร่วมในการคิด ศึกษา ค้นคว้าปัญหาและสาเหตุปัญหา ตลอดจนความต้องการของชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายหรือแผนงานโครงการหรือกิจกรรม เพื่อลด และ แก้ไขปัญหา มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัด หรือปรับปรุงระบบการบริหารทรัพยากร อย่างมีประสิทธิภาพ และปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย และ มีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตาม และประเมินผลการทำงานลักษณะที่สำคัญของการมีส่วนร่วมนั้นเป็นกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสิ้นสุดการดำเนินการ กล่าวโดยสรุปการมีส่วนร่วมมี 3 ขั้นตอนหลัก ๆ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ การตัดสินใจลงมือปฏิบัติการ หรือปรับปรุงระบบการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

2. การมีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตามและประเมินผล ตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด ประกอบด้วย การสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมประสานขอความร่วมมือ

3. การคิด การศึกษา การเข้าร่วมในการบริหาร วางนโยบายหรือแผนงาน โครงการหรือกิจกรรม เพื่อลดและแก้ไขปัญหา ตลอดจนความต้องการของชุมชน

เช่นเดียวกับ ปิยนันท์ ภิรมย์ไกรศักดิ์ (2544) ได้แบ่งประเภทของการมีส่วนร่วมไว้ว่าประกอบด้วย

1. การกระตุ้น รูปแบบนี้รัฐบาลจะเป็นผู้จัดทำแบบหรือโครงการซึ่งได้มาจากการประเมินความต้องการของประชาชนแล้วมาชักจูงให้ประชาชนมีส่วนร่วมทำโครงการนั้น ๆ ให้สำเร็จ

2. การเจรจาต่อรอง รูปแบบนี้รัฐบาลและประชาชนร่วมกันกำหนดแผนปฏิบัติให้บรรลุแผน โดยรัฐบาลทำหน้าที่ในการกระตุ้น แนะนำ และสนับสนุน ให้โครงการสำเร็จลุล่วงไปได้

3. การจัดการโดยตนเอง รูปแบบนี้สังคมจะจัดการและควบคุมการใช้ทรัพยากรของสังคมนั้น ๆ กันเอง

การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนขอชุมชนนับได้ว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก พิศนาคะ สว่างศักดิ์ (2549) ได้กล่าวว่าการร่วมมือกันของบุคคลในการพัฒนาการศึกษามีเป้าหมายเพื่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนก้าวไปสู่อนาคตด้วยการมีความรู้ ความสามารถ และมีสิ่งต่าง ๆ ที่มีความสำคัญที่จะทำให้การมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาเกิดความสำเร็จสูงสุด ดังเช่น บุคคลจะต้องมองเห็นถึงสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ของการศึกษา ต้องมีความเข้าใจถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จทางการศึกษา ต้องมีวิสัยทัศน์ที่สามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมาย การร่วมมือกันของโรงเรียน สังคมและครอบครัว ในการพัฒนาการศึกษานั้นจะเป็นกระบวนการที่พยายามสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับสถานศึกษาให้เร็วขึ้น โดยมีเป้าหมายในการประเมินคุณภาพการสอน ประเมินวัตถุประสงค์ แนวทางการดำเนินงาน และประเมินคุณภาพของการจัดการ สอดคล้องกับ สุชาติ จักรพิสูทธิ์ (2547) ศึกษาเรื่องชุมชนกับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งได้ออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านเหตุผล โดยการเปิดโอกาสให้สังคมองค์กรต่างๆ ในชุมชน ประชาชนมีบทบาทหลักตามสิทธิ หน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่การคิดริเริ่มการพิจารณาตัดสินใจ วางแผนการร่วมปฏิบัติและการรับผิดชอบในผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดด้วยความสมัครใจ

2. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่เกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ รวมทั้งค่านิยมของประชาชนเป็นเครื่องชี้นำตนเอง ให้เข้ามามีส่วนร่วม แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การกระทำที่บรรลุดัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม เกิดความผูกพัน มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อกิจกรรมที่ดำเนินงานด้วยความสมัครใจ

สอดคล้องกับ ยูทซ์ ตรีชัย (2544) ได้อธิบายว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้นเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกผู้ร่วมงาน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกอย่าง ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดบทบาทของบุคคลในการปฏิบัติงาน รวมถึงการสร้าง ความผูกพันระหว่างสมาชิก ผลสุดท้าย คือ ความสำเร็จของราชการ เช่นเดียวกับ ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542) ได้อธิบายว่า การมีส่วนร่วมว่าเป็นการให้บุคคลชุมชน มีสิทธิหน้าที่เข้ามามีส่วนร่วมแก้ปัญหาให้เขาเป็นผู้มีความคิดริเริ่ม มุ่งใช้ความพยายามและความเป็นตัวของตัวเองเข้าดำเนินการ รวมทั้งมีความรู้สึกว่าเขาเองร่วมเป็นเจ้าของ ต้องการร่วมในการแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมทำให้ผู้เกี่ยวข้องรู้สึกว่าเขาเองมีสิทธิในการตัดสินใจในสิ่งที่เกี่ยวข้อง

ปัทมาพร เลียงประเสริฐ (2549) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน ถ้ามองในแง่ของการบริหารงานพัฒนา มีดังนี้ คือจะช่วยให้ประชาชนยอมรับ โครงการมากขึ้น ความต้องการของประชาชนประชาชนจะมีความรู้สึกผูกพัน รู้สึกเป็นเจ้าของ โครงการมากขึ้น การดำเนินโครงการจะราบรื่น ได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากขึ้น โดยโครงการจะให้ประโยชน์แก่ประชาชนมากขึ้นมีการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนามากขึ้นและจะช่วยพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนมากขึ้น การมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการติดต่อสื่อสารกล่าวคือการที่สมาชิกทุกคนในชุมชนมีความสามารถและมีโอกาสสื่อความหมาย และเข้าใจข้อมูลเหตุผลได้ดี ซึ่งจะทำให้ชุมชนนั้น ๆ สามารถแยกแยะความต้องการ และพัฒนาความสนใจร่วมกัน อันจะนำไปสู่การร่วมดำเนินการ หรือกิจกรรมใด ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังนั้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วม กล่าวโดยรวมจึงเป็นการพัฒนาวิธีการสื่อสารระหว่างฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องหรือการถูกกระตุ้นจากภายนอก การพัฒนาที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมจะเกิดขึ้นได้ เมื่อมีการเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าร่วมในกระบวนการคิด และตัดสินใจอนาคต (สินธุ์ สโรบล, 2546) ในการศึกษาประเด็นในเรื่องการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตในการพิจารณาไว้ 7 ด้าน ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม เงื่อนไขของการมีส่วนร่วม เทคนิคที่กระตุ้นการมีส่วนร่วมและบทบาทของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในอันที่จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในส่วนของยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน จากการศึกษาพบว่าเอกสารส่วนใหญ่ เป็นประสบการณ์ที่ได้จากการสรุปบทเรียนการ

ทำงานในระดับพื้นที่ที่เน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและใช้กระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมพื้นฐานของการมีส่วนร่วมจะเกี่ยวข้องกับ “อำนาจ” กล่าวคือ การมีส่วนร่วมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของอำนาจทางการเมืองของกลุ่มผู้เสียเปรียบการให้ประชาชนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงเป็นผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และเป็นแบบฝึกหัดที่ช่วยให้คนในชนบทมีเครื่องมือในการเข้าไปในโครงการพัฒนานั้นหมายความว่า การมีส่วนร่วมนั้นจะต้องให้ประชาชนมีพลังความสามารถที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องในการทำงานพัฒนา

การศึกษายังพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ปัญหาส่วนใหญ่ที่จะพบเป็นปัญหาด้านนโยบายของรัฐ ปัญหาด้านโครงสร้างสังคมไทย ปัญหาด้านเงินทุน ฯลฯ ในส่วนของปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของภาครัฐ และเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การครอบงำโดยรัฐบาล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในลักษณะที่เรียกว่า การพัฒนาที่จัดการให้แก่ประชาชน ถึงแม้รัฐบาลจะเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมแต่การมีส่วนร่วมนั้นเป็นไปเพื่อสนับสนุนกิจกรรมตามแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนด ดังนั้นบทบาทของประชาชน คือ เป็นผู้สนับสนุนและเป็นผู้ยินยอมตามที่รัฐบาลกำหนด นอกจากนี้ สุรพงษ์ ปนากุล (2550) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหาอยู่ที่รัฐเป็นฝ่ายกำหนดเป้าหมายและกิจกรรม การพัฒนาไว้ก่อน และให้ชาวบ้านได้เข้าร่วมในกิจกรรมที่กำหนดไว้ ส่วน สมเกียรติ วรรณวัฒน์ (2540) ได้สรุปพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายและองค์การของรัฐ เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้ 1. นโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องบางประการ ไม่เอื้อต่อการทำงาน 2. ระบบการบริหารของภาครัฐเป็นระบบรวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจจากบนสู่ล่าง 3. หน่วยงานในระดับปฏิบัติของรัฐ ขาดความรู้และทักษะในการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา

เชษฐชัย ศรีชูชาติ (2541) ได้กล่าวว่า ในการประชุม ณ องค์การสหประชาชาติ ได้ระบุว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นคำที่ไม่อาจกำหนดนิยามความหมายเดียวที่ครอบคลุมได้ เพราะความหมายอาจมีความแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ หรือแม้แต่ประเทศเดียวกันก็ตาม หากจะเข้าใจชัดเจนแล้วการนิยามความหมายมีส่วนร่วมของประชาชน ควรมีลักษณะจำกัดเฉพาะเจาะจงในระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองหนึ่งๆ เท่านั้น อย่างไรก็ตาม การให้คำนิยามความหมายควรครอบคลุมถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน ครอบคลุมถึงการสร้างโอกาสที่เอื้อให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและสังคมได้ร่วมกิจกรรม ซึ่งนำไปสู่และอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนาและเอื้อให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน สะท้อนถึงการเข้าร่วมโดยสมัครใจและเป็นประชาธิปไตย

ในการตัดสินใจ เพื่อกำหนดนโยบาย การวางแผน และดำเนิน โครงการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และการแบ่งสรรผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และการแบ่งสรรผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนา

3. การพิจารณาในมติดังกล่าว การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงเป็นการเชื่อมโยงระหว่าง ส่วนที่ประชาชนลงทุน (แรงงานและทรัพยากร) เพื่อพัฒนากับประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุน

4. ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจแตกต่างกันไปตามสภาพโครงสร้างการบริหารนโยบายและลักษณะเศรษฐกิจสังคมของประชากร การมีส่วนร่วมของประชาชน มิได้เป็นเพียงเทคนิควิธีการ แต่เป็นปัจจัยสำคัญในการประกันให้เกิดการพัฒนาที่มุ่งประโยชน์ต่อประชาชน แนวคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้นำแนวคิดที่เกี่ยวกับชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการควบคุม อาชญากรรมกับตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ซึ่งงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์นั้น เป็นนโยบายของ สำนักงานตำรวจแห่งชาติในการให้ลงพื้นที่ปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความใกล้ชิดกับชุมชน และรู้ถึงปัญหา ของชุมชน รวมทั้งเป็นการปฏิบัติงานควบคุมอาชญากรรมในชุมชนที่ได้ผลอีกด้วย

สมชาย ไชยเวช (2534) ได้กล่าวถึง เงื่อนไขสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ ที่จะส่งผลต่อการตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาของประชาชน ได้แก่ 1. ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม 2. ประชาชนต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วม และ 3. ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมนอกเหนือจากเงื่อนไขสำคัญ 3 ประการ ดังกล่าวแล้ว ยังขึ้นอยู่กับเงื่อนไขดังต่อไปนี้ 1. ประชาชนต้องมีเวลาที่จะมีส่วนร่วมก่อนเริ่มกิจกรรม การมีส่วนร่วมไม่เหมาะสม ในสถานการณ์ฉุกเฉิน 2. ประชาชนต้องไม่เสียเงินเสียทอง ค่าใช้จ่ายในการมีส่วนร่วมมากเกินไป เขา ประเมินค่าตอบแทนที่จะได้รับ 3. ประชาชนต้องมีความสนใจที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมนั้น 4. ประชาชนต้องสามารถสื่อสารรู้เรื่องกันทั้งสองฝ่าย 5. ประชาชนต้องไม่รู้สึก กระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่หรือสถานภาพทางสังคมหากจะมีส่วนร่วม

Reeder (1974) จัดลำดับขั้นของความต้องการมีส่วนร่วมในลักษณะต่างๆ ดังนี้ การร่วม ประชุม การออกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ การตีปัญหาให้กระจ่าง การออกเสียงสนับสนุน หรือ ค้านปัญหา การบริจาคเงิน การบริจาควัตถุ การช่วยเหลือด้วยแรงงาน การใช้โครงการที่เป็น ประโยชน์ให้ถูกต้อง การช่วยเหลือในการรักษาโครงการ และ การทำงานกับตัวนำความ เปลี่ยนแปลง

โครงสร้างของบทบาทชุมชนต่อการจัดการศึกษา

การตรวจสอบเอกสารเกี่ยวข้องข้างต้น ทำให้ทราบถึงความหมาย และขอบเขตของบทบาท ชุมชนต่อการจัดการศึกษาซึ่งได้ใช้องค์ความรู้เกี่ยวกับ กระบวนการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชน

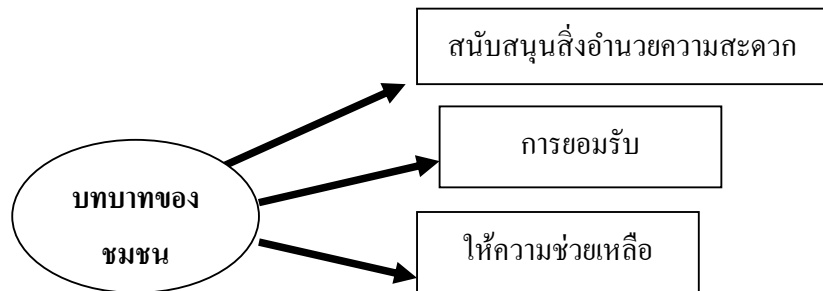
รูปแบบสำคัญของการเข้าไปมีส่วนร่วม ความสำคัญ ลักษณะการเข้าไปมีส่วนร่วม ปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้เกิดการเข้าไปมีส่วนร่วม แล้วจึงนำแนวคิดดังกล่าวใช้เพื่อค้นหาถึงโครงสร้างการวัดของตัวแปรบทบาทชุมชนต่อการจัดการศึกษา ซึ่งจากการสังเคราะห์สามารถกำหนดในเชิงโครงสร้างได้ 3 องค์ประกอบได้แก่ สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก การยอมรับ และการให้ความช่วยเหลือ โดยได้สรุปเป็นนิยามปฏิบัติได้ว่า บทบาทของชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนซึ่งอาศัยอยู่ในชุมชนรอบศูนย์การศึกษานอกสถานที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้ให้การสนับสนุนและส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ด้วยการสนับสนุนทั้งทางด้านวัสดุสิ่งของ งบประมาณ และการสนับสนุนทางด้านกำลังใจ โอกาสการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชน การให้การยอมรับ ใ่วางใจต่อการจัดการเรียนการสอนของศูนย์การศึกษา และการให้ความช่วยเหลือด้วยความจริงใจ มีองค์ประกอบดังนี้

1. สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง การที่ประชาชนที่อาศัยในชุมชนรอบศูนย์การศึกษานอกสถานที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้ให้การสนับสนุนในด้านวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในระดับโทแก่ศูนย์การศึกษาตามที่ได้อำนาจของ การสนับสนุนให้ใช้สถานที่ของชุมชนเพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน การอำนวยความสะดวกในกรณีที่นักศึกษาและอาจารย์ได้ออกทำการศึกษานอกสถานที่ในบริเวณชุมชน ตลอดจนการเสนอตัวที่จะให้ความช่วยเหลือด้านสถานที่ด้วยความเต็มใจ

2. การยอมรับ หมายถึง การที่ประชาชนที่อาศัยในชุมชนรอบศูนย์การศึกษานอกสถานที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้แสดงออกให้เห็นว่าได้ให้การยอมรับถึงประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของศูนย์การศึกษานอกสถานที่ มีทัศนคติในเชิงบวก เห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพของประชาชนในท้องถิ่น การได้พูดถึงศูนย์การศึกษาในแง่ดี ความรู้สึกใ่วางใจต่อการจัดการศึกษานอกสถานที่ที่จะเป็นการพัฒนาท้องถิ่น ให้การยอมรับนับถือคณาจารย์ที่เดินทางไปสอนในแต่ละครั้ง การให้เกียรติซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนกับศูนย์การศึกษา

3. ให้ความช่วยเหลือ หมายถึง การที่ประชาชนที่อาศัยในชุมชนรอบศูนย์การศึกษานอกสถานที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้ออกมาให้ความช่วยเหลือในการทำกิจกรรมต่างๆ ตามที่ศูนย์การศึกษาได้อำนาจของไป การเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมทางวิชาการของศูนย์การศึกษาด้วยความจริงใจ การมอบ การได้เข้าไปร่วมแสดงความคิดเห็นในด้านที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อการเป็นประโยชน์ของคนในชุมชน

การค้นคว้าเอกสารเกี่ยวข้องกับการวัดบทบาทของชุมชน พบว่ามีงานวิจัยหลายชิ้นที่ได้ทำการวัดตัวแปรในลักษณะใกล้เคียงกัน เช่น การสนับสนุนของชุมชนต่อการศึกษา การสนับสนุนเทคโนโลยีของชุมชนเพื่อการศึกษา การวางแผนของชุมชนเพื่อการศึกษา เป็นต้น ด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า และการสัมภาษณ์เชิงลึก (Herriot, et al 2002 ; Culp, 2010 ; Phahlamohlaka & Friend, 2004 ; Boaz, S ., Claire & Hilary, 2009) แต่อย่างไรก็ตามการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวัดตัวแปรบทบาทของชุมชนด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อให้ผู้ตอบรายงานตนเอง (Self Report) ตามสภาพความเป็นจริงและการรับรู้ ตั้งแต่มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งได้กำหนดช่วงของการแปลความหมายของคะแนน ดังนี้ 1.00 – 1.50 หมายถึง เป็นจริงน้อยที่สุด 1.51 - 2.50 หมายถึง เป็นจริงน้อย 2.51 - 3.50 หมายถึง เป็นจริงปานกลาง 3.51 - 4.50 หมายถึง เป็นจริงมาก และ 4.51 - 5.00 หมายถึง เป็นจริงมากที่สุด สามารถแสดงเป็นภาพประกอบของแบบจำลองการวัดได้ดังนี้

ภาพที่ 4 แบบจำลองการวัดบทบาทของชุมชนต่อการจัดการศึกษา

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์

การจัดการเรียนการสอนเป็นบทบาทหลักของอาจารย์ผู้สอน เป็นบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนด้วยกระบวนการและวิธีการต่างๆ ที่เหมาะสม สอดคล้องกับยุคสมัย ที่เปลี่ยนแปลงไป ดังเช่น ในสมัยโบราณ การจัดการเรียนการสอนเป็นรูปแบบการถ่ายทอดความรู้ด้วยการบอกต่อ สืบทอดกันมา แต่ในปัจจุบันกระบวนการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบดังกล่าว ปัจจุบันไม่ได้รับการยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ แต่กลับให้ความสำคัญกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การทบทวนเอกสารและวรรณกรรมในประเด็นดังกล่าวนี้ จึงเป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในยุคสมัยปัจจุบัน มีรายละเอียดที่ทำการศึกษาดังนี้

ความหมายของพฤติกรรมการสอนของอาจารย์

การเรียนการสอน (Instruction) เป็นศาสตร์ที่มีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย จากการสอนที่เป็นไปตามธรรมชาติไม่มีรูปแบบมาสู่การสอนอย่างมีแบบแผนจนกระทั่งเปลี่ยนเป็นการสอนที่เน้นตัวผู้เรียนเป็นสำคัญหรือผู้เรียนมีบทบาทในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และมีการเรียนการสอนในหลากหลายลักษณะ การจัดการเรียนการสอนที่ดี จึงต้องมีการวางแผนและนำแนวคิด ทฤษฎีหรือหลักการต่างๆ มาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการออกแบบการเรียนการสอน (Instructional Design) อย่างมีประสิทธิภาพ (ทิสนา แคมมณี, 2545) ดังนั้น ผู้สอนจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมโนทัศน์ ปรัชญา ทฤษฎี หลักการ และแนวคิดของการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนนั้นบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

มโนทัศน์ของการเรียนการสอน (Instruction) ในปัจจุบันพัฒนามาจากการสอน (Teaching) ที่แต่เดิมเน้นการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเชื่อ ทักษะ และเจตคติ ซึ่งครูผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้บอกกล่าว สั่ง อธิบาย หรือแสดงให้ดูตามความคิดเห็นและความสามารถของตน ในขณะที่ผู้เรียนเป็นผู้รับการถ่ายทอดตามแต่ครูจะให้ เปลี่ยนมาเป็นการสอนโดยคำนึงถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญหรือการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม โดยมีการวางแผน ดำเนินกระบวนการและประเมินผลอย่างเป็นระบบ สามารถตรวจสอบปรับปรุงได้ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ (ทิสนา แคมมณี, 2545; ครุณี รุจกรกานต์, 2541; ชาญชัย ยมคิษฐ์, 2548) ดังนั้น มโนทัศน์ของการเรียนการสอนในปัจจุบันจึงมีความหมายครอบคลุมลักษณะต่อไปนี้

1. การเรียนการสอนคำนึงถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ และผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้
2. การเรียนการสอนเป็นการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และ เจตคติต่างๆ หรือเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีการวางแผน มีขั้นตอนหรือกระบวนการเรียนการสอนที่มีแบบแผนชัดเจน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้
3. การเรียนการสอนครอบคลุมปฏิสัมพันธ์หลายรูปแบบ โดยอาจเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล หรือบุคคลกับสื่อก็ได้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมโนทัศน์ของการเรียนการสอนจะนำไปสู่การออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสถานการณ์และดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนต้องอาศัยความเชื่อของผู้จัดหลักสูตรและของผู้สอนเป็นสำคัญ ซึ่งมักจะมาจากการนำทฤษฎีการเรียนรู้และมโนทัศน์ของการเรียนการสอนมาผสมผสานกัน (ครุณี รุจกรกานต์, 2541)

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน สามารถจำแนกแนวคิดที่เป็นพื้นฐานของผู้สอนได้ออกเป็นหลายแบบ แต่หากจะทำการจำแนกตามหลักปรัชญาแล้ว พบว่า ปรัชญาการสอนตามกลุ่มของมนุษยนิยมจะให้ความสำคัญกับคุณค่าของความเป็นมนุษย์ โดยมีความเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรี มีความดีงาม มีความสามารถ และมีแรงจูงใจภายในที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หากได้รับอิสรภาพและเสรีภาพ (ทิสนา เขมมณี, 2545; ชาญชัย ยมดิษฐ์, 2548; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537) แนวคิดสำคัญของทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม มีดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนมีความต้องการพื้นฐานเป็นลำดับขั้น (hierarchy of Needs) เริ่มตั้งแต่ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการความรัก ความต้องการการยอมรับนับถือ ไปจนถึงความต้องการแสดงศักยภาพที่แท้จริงของตน (Self-actualization) ซึ่งมนุษย์มีความพยายามที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยที่ความต้องการขั้นต่ำต้องได้รับการตอบสนองก่อนอย่างเพียงพอในแต่ละขั้น

2. มนุษย์เป็นผู้มีศักดิ์ศรีและมีความดีโดยธรรมชาติ หากมนุษย์อยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่อบอุ่น มีความรัก มีอิสระและเสรีภาพ (Freedom and Autonomy) มนุษย์จะพัฒนาไปในทางที่ดีทั้งต่อตนเองและสังคม

3. มนุษย์มีความเป็นปัจเจก มีความสามารถ และมีศักยภาพ (Individual and Potential) ในการตัดสินใจเลือกกระทำสิ่งต่างๆตามที่ตนพอใจ และรับผิดชอบในผลของการกระทำนั้นๆ

4. มนุษย์มีความเป็นเอกลักษณ์ (Uniqueness) และมีความสามารถแตกต่างกัน การพัฒนามนุษย์จึงต้องเคารพในความเป็นบุคคลและคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล

5. มนุษย์จะเรียนรู้ได้ดีหากมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีอิสระในการเรียนรู้สิ่งที่ต้องการ และเรียนรู้ด้วยวิธีการที่ตนเองพอใจ เนื่องจากการเรียนรู้เป็นกระบวนการภายในคนที่มนุษย์สามารถควบคุมตนเองและนำประสบการณ์ ความรู้ ทักษะ ค่านิยมต่างๆเข้ามาสู่การเรียนรู้ของตนได้

จากแนวคิดดังกล่าว หลักการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มมนุษยนิยมจึงควรเป็นดังนี้

1. จัดการเรียนการสอนโดยเข้าใจถึงความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งการที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี จำเป็นต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานที่ผู้เรียนต้องการเสียก่อน

2. ระบบการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน ควรเป็นระบบที่ให้อิสรเสรีภาพในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน โดยผู้เรียนมีโอกาสที่จะคิดเอง ไม่ถูกสั่งหรือบังคับให้ทำ และ มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

3. การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีความอบอุ่นปลอดภัย ไร้กังวล การคำนึงถึงความรู้สึกของผู้เรียน การสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

4. การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน รับผิดชอบร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกสิ่งที่เรียนและวิธีเรียนด้วยตนเอง รวมทั้งนำประสบการณ์ ความรู้ ทักษะ และค่านิยมต่างๆเข้ามาใช้ในการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

5. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องมีความหมายที่สัมพันธ์กับผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม สาระวิชาจะต้องใกล้เคียงกับความต้องการพื้นฐานและชีวิตความเป็นอยู่ สามารถนำเอาผลการเรียนรู้ไปใช้ได้จริง

6. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้จะต้องครอบคลุมคนทั้งคนอย่างเป็นองค์รวม (Holistic) คือ พัฒนาทั้งทางด้านความสนใจ อารมณ์ ความรู้สึก ค่านิยม โดยไม่มุ่งเน้นการส่งเสริมพัฒนาด้านสติปัญญาเพียงอย่างเดียว รวมทั้งจะต้องส่งเสริมวิธีการเรียนรู้ เน้นการพัฒนาคนให้รักที่จะเรียน มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามความคาดหวังของตนเอง

7. กระบวนการเรียนการสอนถือเป็นมนุษยสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน บทบาทสำคัญของผู้สอน คือ การเป็นผู้ชี้แนะการเรียน เป็นแหล่งวิทยาการ และสร้างบรรยากาศการเรียนให้อบอุ่นมีชีวิตชีวา ทำทนายต่อการเรียนรู้ ซึ่งในการเรียนการสอนแบบนี้ ผู้สอนควรมีลักษณะเป็นคนที่อบอุ่นมีความเห็นอกเห็นใจ จริงใจ และนับถือผู้อื่น

โดยสรุปแล้ว อาจกล่าวได้ว่าแนวคิดสำคัญของกลุ่มมนุษยนิยม เน้นที่คุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ โดยเชื่อว่ามนุษย์มีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง จุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นไปเพื่อส่งเสริมพัฒนาการสูงสุดของศักยภาพของบุคคล การจัดการเรียนการสอนจะให้ความสำคัญกับความเป็นเจ้าของการเรียนรู้ (Ownership) ของผู้เรียน โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้

การสอนในระดับอุดมศึกษาถือเป็นกระบวนการที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงแก่ผู้เรียนเป็นกระบวนการกระตุ้น เร่งเร้า ชี้แนะและช่วยเหลือให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (เกษม วัฒนชัย, 2544) เพื่อให้ผู้เรียนออกไปเป็นบัณฑิตที่มีความรอบรู้ทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนเป็นผู้ที่มีความคิดและพฤติกรรมที่ถูกต้องเป็นที่ยอมรับในสังคม (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2544) ซึ่งการที่ผู้เรียนจะสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับส่วนหนึ่งที่สำคัญอยู่ในความรับผิดชอบหรือขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการสอนของผู้สอน ทั้งนี้เนื่องจากพฤติกรรมการสอนของผู้สอนถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการที่จะส่งเสริมหรือหยุดยั้งการเรียนรู้ของผู้เรียน (บุญสม สุขุมลพงษ์, 2536) กล่าวคือ ถ้าผู้สอนมีพฤติกรรมการสอนที่ดี ที่มีประสิทธิภาพ เช่น มีการจัด

บรรยากาศการสอนในชั้นเรียนที่ผ่อนคลายและสนุกสนาน สอนด้วยความมั่นใจ นำเสนอเนื้อหาที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียนที่จะเรียนรู้และเข้าใจได้ ใช้สื่อการสอนที่มีความน่าสนใจหรือมีวิธีการที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะมาเรียน ฯลฯ ก็จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ที่ดี (Hativa, 2000; Ramsden, 2003) เป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ซึ่งถือว่าเป็นเป้าหมายสูงสุดในการจัดการเรียนการสอน ในขณะเดียวกันถ้าผู้สอนขาดประสิทธิภาพในการสอน เช่น ขาดความมั่นใจในตนเองในการสอน บรรยากาศในการเรียนเต็มไปด้วยความตึงเครียดไม่สนใจว่าเนื้อหาที่นำเสนอเหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียนในการที่จะเรียนรู้หรือไม่ ฯลฯ ก็จะส่งผลทำให้ผู้เรียนไม่อยากเข้าชั้นเรียนหรือยกเลิกวิชาเรียนนั้นในที่สุด ซึ่งถือว่าเป็นการหยุดยั้งการเรียนรู้ของผู้เรียน (Hativa, 2000)

การออกแบบการเรียนการสอน: ในการจัดการเรียนการสอนทุกระดับ ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบและรูปแบบการจัดเรียนการสอนที่เหมาะสม ดังนั้น จึงต้องมีการวางแผนหรือออกแบบการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ซึ่ง ปีเตอร์ (สังค อุทรานันท์, 2532; อ้างอิงจาก Peter, 1975) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนจะได้ผลดีหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับ ทักษะในการสอน ความเข้าใจในระบบการเรียนการสอน และ ความเข้าใจในหลักจิตวิทยาการเรียนการสอน รวมทั้งเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้อง โดยที่การจัดระบบการเรียนการสอนเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามจุดมุ่งหมาย

ระบบการเรียนการสอน (Instructional System) หมายถึง การรวบรวมส่วนย่อยๆ ที่สัมพันธ์กันไว้อย่างเป็นระเบียบ มีเหตุผล โดยสิ่งที่รวมกันอาจเป็นได้ทั้งสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือนามธรรม เพื่อการทำหน้าที่ต่างๆ ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ (ชาญชัย ยมดิษฐ์, 2548: 24) จากความหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ระบบจะต้องประกอบไปด้วยสิ่งสำคัญ 3 ประการคือ องค์ประกอบของระบบ ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ของระบบ และ เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายของระบบ (ทิตินา แจมมณี, 2545)

ระบบการเรียนการสอน จึงเป็นการจัดองค์ประกอบของการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์กัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งระบบการเรียนการสอนเป็นระบบย่อยของระบบการศึกษา โดยอาจมีลักษณะเป็นระบบใหญ่ที่ครอบคลุมองค์ประกอบของการเรียนการสอนในภาพรวม หรืออาจเป็นระบบย่อยที่เกิดจากนำองค์ประกอบย่อยๆ ไปอีกมาจัดระบบก็ได้การออกแบบระบบการเรียนการสอน (Instructional System Design) การออกแบบระบบการเรียนการสอน เปรียบได้กับการออกแบบเพื่อสร้างนวัตกรรม ซึ่งถ้าออกแบบได้ดีก็จะสามารถสร้างคุณภาพให้แก่ผู้เรียน และเกิดประโยชน์ต่อสังคม (ชาญชัย ยมดิษฐ์, 2548)

ในการออกแบบเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนในระดับใดๆ ไม่ว่าจะ เป็นระบบใหญ่ ระบบย่อย หรือเป็นการพัฒนาในระดับรายวิชา (Course) หน่วย (Unit) หรือ หัวข้อ (Topic) ผู้สอน จะต้องตอบคำถามสำคัญในการออกแบบระบบดังนี้ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537)

1. สอนทำไม หรือ จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน ในการจัดการเรียนสอนแต่ละครั้ง ผู้สอนจะต้องทราบจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจน เพื่อที่จะได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ได้ถูกต้อง รวมทั้งเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ ตลอดจนการประเมินผลว่า ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด

2. สอนอะไร หรือ เนื้อหาสาระ เป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องทำการศึกษาค้นคว้ามาอย่างถี่ถ้วนทั้ง พิจารณาคัดเลือกว่า เนื้อหาสาระนั้นมุ่งเน้นความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ หรือค่านิยมในด้านใดที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน การศึกษาเนื้อหาสาระเชิงวิเคราะห์จึงมีความจำเป็นสำหรับผู้สอน

3. สอนอย่างไร หรือ กลวิธีการจัดการเรียนการสอน เป็นการวางแผนเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ รวมถึงวิธีการเรียนการสอนที่จะใช้ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ซึ่งผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกกลวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับ เนื้อหาสาระและความสามารถของผู้เรียน

4. ผลการสอนเป็นอย่างไร หรือ การประเมินผลการจัดการเรียนการสอน การเรียนการสอนที่ดีจะต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบคือ มีการกำหนดจุดประสงค์ที่ชัดเจน มีการเลือกเนื้อหา สาระและกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ ดังนั้น จึงต้องมีการประเมินผล เพื่อหาประสิทธิภาพของการเรียนการสอนว่ามีจุดใดบ้างที่ควรปรับปรุง

สำหรับองค์ประกอบของระบบการเรียนการสอนที่สรุปได้จากกระบวนการออกแบบการเรียนการสอนโดย ทิศนา ขัมมณี (2545) ประกอบด้วย วัตถุประสงค์การเรียนการสอน (Objectives) เนื้อหาและมโนทัศน์การเรียนการสอน (Content and Concept) ยุทธศาสตร์/ยุทธวิธีการเรียนการสอน (Instructional Strategies) กิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อ (Instructional Activity) และการวัดและ ประเมินผลการเรียนการสอน (Instructional Measurement and Evaluation) ซึ่ง สอดคล้องกับองค์ประกอบของระบบการเรียนการสอนของวิชัย วงษ์ใหญ่ ดังที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นในส่วนของ ขั้นตอนการออกแบบระบบการเรียนการสอน ได้มีนักวิชาการเสนอแนวทางไว้ อย่างหลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ามาเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ดิกและคาเรย์ (Dick & Carey, 1996) เสนอรูปแบบของระบบการเรียนการสอนซึ่งสรุปได้ ว่า องค์ประกอบของระบบการเรียนการสอนมี 3 องค์ประกอบคือ (1) การกำหนดจุดมุ่งหมายหรือ ผลลัพธ์ของการเรียนการสอน (2) การพัฒนาการเรียนการสอน และ (3) การประเมินการเรียนการสอนจากทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ ทำให้มีกิจกรรมการจัดระบบการเรียนการสอน 10 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน (Identify Instructional Goals) เป็นการตั้งเป้าหมายว่า เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอนแล้วต้องการให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอย่างไร ซึ่งต้องกำหนดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทางการศึกษาหรือหลักสูตร
 2. การวิเคราะห์ภารกิจการเรียนการสอน (Conduct Instructional Analysis) เป็นการวิเคราะห์ขั้นตอนการดำเนินการสอนเพื่อจัดหมวดหมู่ภารกิจให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้แล้ว
 3. การวิเคราะห์พฤติกรรมและคุณลักษณะของผู้เรียน (Identify Entry Behaviors and Characteristics) เป็นการวิเคราะห์ผู้เรียนและบริบทที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยในการกำหนดวิธีเรียนวิธีสอน
 4. การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ (Write Performance Objectives) เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะ หรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งจะช่วยให้มองเห็นแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แนวทางการประเมินผลการเรียนรู้ และ ช่วยให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีจุดมุ่งหมาย
 5. การสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (Develop Criterion Reference Test) เป็นการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินความสามารถของผู้เรียน ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
 6. การพัฒนากลยุทธ์การเรียนการสอน (Develop Instructional Strategy) เป็นการกำหนดวิธีดำเนินการและกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 7. การพัฒนาและเลือกสื่อการเรียนการสอน (Develop and Select Instructional Materials) เป็นการพัฒนาและเลือกสื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ที่กำหนด
 8. การออกแบบและประเมินผลระหว่างการเรียนการสอน (Design and Conduct Formative Evaluation) เป็นการประเมินผลย่อยเพื่อทราบข้อบกพร่องและนำไปสู่การปรับปรุงการเรียนการสอน
 9. การแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน (Revise Instruction) เป็นการทบทวนการจัดการเรียนการสอน โดยนำข้อมูลจากการประเมินผลย่อยมาแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
 10. การออกแบบและประเมินผลหลังการเรียนการสอน (Design and Conduct Summative Evaluation) เป็นการประเมินผลเพื่อตัดสินคุณค่าของการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมทั้งหมด
- นอกจากนี้ จะต้องทำความเข้าใจกับแนวคิดของ รูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยคำว่า “รูปแบบ (Model)” เป็นเครื่องมือทางความคิดที่ใช้ในการสืบสอบหาคำตอบ หรือ ความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ทั้งหลาย ซึ่งสร้างขึ้นจากความคิด ประสบการณ์ หรือทฤษฎีและหลักการ

ต่างๆ ลักษณะที่สำคัญของรูปแบบคือ จะต้องนำไปสู่การทำนายผล (Prediction) ที่สามารถพิสูจน์ได้ โครงสร้างของรูปแบบจะต้องมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ได้ และสามารถสร้างความคิดรวบยอด (Concept) ได้ (ทิสนา แคมมณี, 2545)

รูปแบบการเรียนการสอน จึงหมายถึง สภาพหรือลักษณะของการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ ตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่างๆ โดยประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ ที่สามารถช่วยให้การเรียนการสอนนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้น รูปแบบการเรียนการสอน จึงต้องมียุทธศาสตร์ประกอบดังต่อไปนี้

1. มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อ ที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักของรูปแบบการเรียนการสอนนั้นๆ

2. มีการบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ

3. มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้นๆ

4. มีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ อันจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนนั้นๆเกิดประสิทธิภาพสูงสุดนอกจากนี้ รูปแบบการเรียนการสอนจะต้องสามารถทำนายผลที่จะเกิดตามมาได้ และมีศักยภาพในการสร้างความคิดรวบยอดและความสัมพันธ์ใหม่ๆ ได้

“รูปแบบการเรียนการสอน” มีความหมายเหมือนกันกับ “ระบบการเรียนการสอน” แต่นิยมใช้ต่างกันในแต่ละระบบใหญ่และระบบย่อย โดยนิยมใช้คำว่า “ระบบ” กับการจัดการเรียนการสอนในระบบใหญ่ที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญในภาพรวม ส่วน “รูปแบบ” จะใช้กับระบบที่ย่อยกว่า โดยเฉพาะกับวิธีสอน และยังพบว่า มีการใช้คำที่มีความหมายเดียวกันกับรูปแบบการเรียนการสอนอีกหลายคำได้แก่ “การสอน” “กระบวนการเรียนการสอน” “การจัดการเรียนการสอน” “รูปแบบการสอน” “รูปแบบการจัดการเรียนการสอน” (ทิสนา แคมมณี, 2545)

นอกจากนี้ ปรัชญาการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ โดยเฉพาะในระดับมหาวิทยาลัย ยังเน้นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ซึ่งหมายถึง การนำศาสตร์ต่างๆที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานกันเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ จึงหมายถึง การนำเอาความรู้สาขาวิชาต่างๆหรือเนื้อหาสาระที่มีความสัมพันธ์กันมาผสมผสานกัน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวม และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทั้งนี้

นอกเหนือจากการบูรณาการในเนื้อหาสาระแล้ว การจัดการเรียนการสอนควรมีการบูรณาการในลักษณะอื่นๆควบคู่ไปด้วย ได้แก่ การบูรณาการระหว่างความรู้กับกระบวนการเรียนรู้การบูรณาการระหว่างพัฒนาการทางด้านความรู้กับทางด้านจิตใจ และ การบูรณาการระหว่างสิ่งที่เรียนในห้องเรียนกับสิ่งที่ป็นอยู่ในชีวิตจริง (วัฒนาพร ระวังทุกข์, 2542; ทิศนา แคมมณี, 2545)

แนวคิดสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการมีหลักการว่า ในชีวิตจริงสรรพสิ่งล้วนเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน การเรียนรู้ที่จริงจังควรมีลักษณะเป็นองค์รวมไม่แยกเป็นส่วนๆ ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้ไม่สัมพันธ์กับชีวิตจริงและความเป็นจริง เป็นผลให้ผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ การบูรณาการจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และแก้ปัญหาหลายด้าน ช่วยให้เกิดพัฒนาการทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติไปพร้อมๆกัน นอกจากนี้ยังช่วยเปิดโลกทัศน์ของทั้งผู้สอนและผู้เรียนให้กว้างขึ้น มีความคิดและมุมมองที่กว้างขึ้นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ สามารถทำได้ 2 ลักษณะคือ

1. แบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ทำได้โดยกำหนดประเด็นหรือหัวเรื่อง (Theme) ขึ้นมา แล้วนำความรู้จากวิชาต่างๆมาเชื่อมโยงให้สัมพันธ์กับหัวเรื่องนั้น การจัดแบบนี้ทำให้ผู้เรียนต้องแสวงหาความรู้ ทักษะและประสบการณ์จากวิชาต่างๆมากกว่า 2 วิชา จึงเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง

2) แบบพหุวิทยาการ (Multidisciplinary) ทำได้โดยนำเรื่องที่ต้องการจะบูรณาการไปสอดแทรก (Infusion) ในวิชาต่างๆ ซึ่งเป็นวิธีที่ทำได้ง่าย เพราะผู้สอนสามารถบูรณาการเรื่องใดเรื่องหนึ่งกับวิชาที่ตนกำลังสอนอยู่

โครงสร้างของพฤติกรรมการสอนของอาจารย์

การตรวจสอบเอกสารเกี่ยวข้องข้างต้น ทำให้ทราบถึงความหมาย และขอบเขตของพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ตลอดจนทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการจัดการเรียนการสอน ปรัชญาการสอนตามแนวทางมนุษยนิยม รูปแบบการสอนแบบสหวิทยาการเชิงบูรณาการ ตลอดจนระบบการสอนที่มีประสิทธิภาพ แล้วจึงนำแนวคิดดังกล่าวใช้เพื่อค้นหาถึงโครงสร้างการวัดของตัวแปรพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ซึ่งจากการสังเคราะห์สามารถกำหนดในเชิงโครงสร้างได้ 3 องค์ประกอบได้แก่ องค์ความรู้ผู้สอน เทคนิคการสอน และมนุษยสัมพันธ์ โดยได้สรุปเป็นนิยามปฏิบัติการได้ว่า พฤติกรรมการสอน หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อการถ่ายทอดความรู้ของคณาจารย์ที่เดินทางมาสอนยังศูนย์การศึกษานอกสถานที่ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่แท้จริงในเนื้อหาที่ได้จัดการเรียนการสอน ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความตั้งใจและการเตรียมการสอน ความ

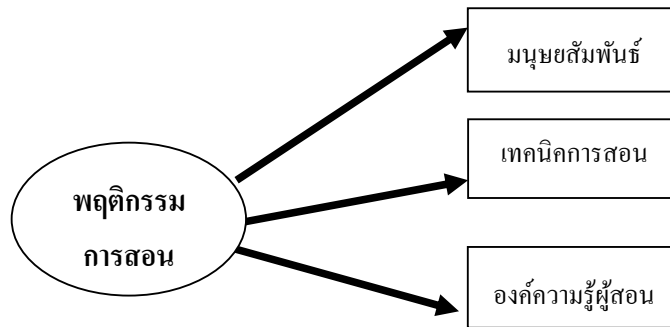
เชื่อมั่นในตัวผู้สอนว่าจะสามารถถ่ายทอดความรู้ที่ทันสมัยเทียบเท่ากับการสอนในมหาวิทยาลัย ส่วนกลาง การมีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับนักศึกษา มีองค์ประกอบดังนี้

1. องค์ความรู้ผู้สอน หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อการถ่ายทอดความรู้ของคณาจารย์ที่เดินทางมาสอนยังศูนย์การศึกษานอกสถานที่ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ว่า เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในวิชาที่ได้สอนในเชิงลึก และมีความทันสมัยในเนื้อหาสาระสำคัญของรายวิชา เชื่อมั่นว่าผู้สอนมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาด้วยการวิจัยอย่างต่อเนื่องในเรื่องที่ตนเองได้ทำการสอน เห็นว่าผู้สอนมีความสามารถในการประยุกต์องค์ความรู้เพื่อแก้ไขปัญหาในสถานการณ์จริงได้เป็นอย่างดี สามารถต่อยอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ให้สูงขึ้นไปได้อย่างต่อเนื่อง

2. เทคนิคการสอน หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อการถ่ายทอดความรู้ของคณาจารย์ที่เดินทางมาสอนยังศูนย์การศึกษานอกสถานที่ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ว่า มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจได้อย่างถ่องแท้ สามารถนำเทคนิคการสอนที่มีความหลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษา เน้นการสอนที่เป็นการลงมือปฏิบัติกิจกรรมมากกว่าการฟังบรรยาย

3. มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อการถ่ายทอดความรู้ของคณาจารย์ที่เดินทางมาสอนยังศูนย์การศึกษานอกสถานที่ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ว่าเป็นบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์กับนักศึกษาเป็นอย่างดี มีความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนรอบศูนย์การศึกษา การใช้เวลากับนักศึกษาเพื่อสอบถามความรู้และประสบการณ์จากผู้สอน การมีความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอนตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

การค้นคว้าเอกสารเกี่ยวข้องกับการวัดพฤติกรรมการสอน พบว่ามีงานวิจัยหลายชิ้นที่ได้ทำการวัดตัวแปรในลักษณะเดียวกันและใกล้เคียง เช่น พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอน ทักษะการจัดการเรียนการสอน พฤติกรรมในเชิงเทคนิคการทำงาน เป็นต้น ด้วยแบบสอบถามแบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า(Johnston & Pennypacker, 1971 ; Higgins, Ivey, & Uhlemann, 1970 ; MacLaren & Cohen, 2005) ดังนั้นในการวัดตัวแปรครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ตัดสินใจเลือกทำการวัดตัวแปรพฤติกรรมการสอนด้วยแบบสอบถามแบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อให้ผู้ตอบรายงานตนเอง (Self Report) ตามสภาพความเป็นจริงและการรับรู้ ตั้งแต่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งได้กำหนดช่วงของการแปลความหมายของคะแนน ดังนี้ 1.00 – 1.50 หมายถึง เป็นจริงน้อยที่สุด 1.51 - 2.50 หมายถึง เป็นจริงน้อย 2.51 - 3.50 หมายถึง เป็นจริงปานกลาง 3.51 - 4.50 หมายถึง เป็นจริงมาก และ 4.51 - 5.00 หมายถึง เป็นจริงมากที่สุด สามารถแสดงเป็นภาพประกอบของแบบจำลองการวัดได้ดังนี้

ภาพที่ 5 แบบจำลองการวัดผลลัพธ์ของพฤติกรรมการสอน

การสนับสนุนจากส่วนกลาง

การจัดการเรียนการสอนของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ แม้ว่าจะได้รับความเป็นอิสระในระดับหนึ่งจากส่วนกลาง แต่อย่างไรก็ตาม บทบาทหลักในการบริหารจัดการในภาพรวมทั้งในด้าน ระเบียบการ การงบประมาณ การวางแผนทางการบริการ ก็ยังคงอยู่ที่ส่วนกลางเป็นสำคัญ ดังนั้น การสนับสนุน หรือการบริหารจัดการในส่วนกลางต่อสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการจึงยังเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน และต่อผลลัพธ์ทางการศึกษาที่พึงประสงค์ ในประเด็นนี้ได้ทำการศึกษาเอกสารที่มีความเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนจากส่วนกลาง มีรายละเอียดดังนี้

ความหมายของการสนับสนุนจากส่วนกลาง

แนวคิดหลักที่นำมาใช้ในการอธิบายรูปแบบการสนับสนุนจากส่วนกลางคือ แนวคิดการสนับสนุนทางสังคมในการทำงาน (Social Work Support) นักวิชาการจำนวนมากได้ให้ความหมาย หรือ คำจำกัดความไว้ในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ดังเช่น บุญเยี่ยม ตรีคุณวงศ์ (2535) ได้อธิบายว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง สิ่งที่บุคคลได้รับซึ่งอาจจะเป็นการช่วยเหลือทางด้านข้อมูล ข่าวสาร วัตถุสิ่งของหรือการสนับสนุนทางด้านจิตใจจากบุคคลอื่นและ ทำให้บุคคลปฏิบัติในทางที่ตนต้องการ เช่นเดียวกับ Cobb (1976) ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมว่าเป็นการที่ทำให้บุคคลเชื่อว่าตนได้รับความรัก ความเอาใจใส่ การเห็นคุณค่า การได้รับการยกย่อง เป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในฐานะที่ตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เช่นเดียวกับ Tolsdorf (1976) และ Kahn (1979) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม ไว้ในลักษณะคล้ายกันว่า หมายถึง การที่บุคคลได้รับการช่วยเหลือจากอีกบุคคลหรือกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งช่วยให้บุคคลนั้นตอบสนองความต้องการของตนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเฉพาะตน หรือสามารถแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ที่เผชิญอยู่ในขณะนั้นได้ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีจุดมุ่งหมาย ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความพึงพอใจของบุคคลหนึ่งกับอีกบุคคลหนึ่ง อาจจะ

แสดงออกโดยการยอมรับ เช่นเดียวกับ Thoits (1982) และ Hess (2004) กล่าวถึง การสนับสนุนทางสังคม ในทำนองเดียวกันว่า เป็นการที่บุคคลในสังคมได้รับการช่วยเหลือด้านอารมณ์และสังคม สิ่งของหรือข้อมูล ซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆ และสามารถจัดการกับเหตุการณ์เหล่านั้นได้อย่างรวดเร็วกล่าวว่าการสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การสนับสนุนทางบวกที่บุคคลได้รับจากครอบครัว เพื่อนและชุมชน ซึ่งทำให้บุคคลได้รับรู้ถึงความรัก ความห่วงใย การเห็นคุณค่าและการยอมรับนับถือจากบุคคลเหล่านั้น

แนวคิดดังกล่าวเห็นได้ว่า แนวคิดการสนับสนุนทางสังคม เป็นรูปแบบการให้ความช่วยเหลือในบริบทของการทำงานที่มีต่อบุคลากรของตนเอง สามารถที่จะนำมาใช้ในการอธิบายถึงการสนับสนุนจากส่วนกลาง หรือ มหาวิทยาลัยหลัก ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ โดยมุ่งเน้นความสำคัญของการสนับสนุนในด้านงบประมาณ บุคลากร และการสนับสนุนทางวิชาการ สามารถสรุปความหมายได้ว่าเป็นการสนับสนุน ส่งเสริมให้เกิดความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มศักยภาพ ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่

แนวคิดเกี่ยวกับการสนับสนุนจากส่วนกลาง

ความสามารถในการอธิบายการสนับสนุนจากส่วนกลาง ด้วยแนวคิดการสนับสนุนทางสังคม นับได้ว่ามีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นแนวคิดในการพูดถึงการส่งเสริม การสนับสนุน ศักยภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ระดับของ การสนับสนุนทางสังคม จริยาวัตร คมพยัคฆ์ (2531: 97-98) แบ่งระดับของการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 3 ระดับ คือ 1. ระดับกว้าง (Macro Level) ซึ่งวัดได้จากความสัมพันธ์กับสถาบันทางสังคม การเข้ากลุ่มและการดำเนินชีวิตอย่างไม่เป็นทางการ 2. ระดับกลุ่มเครือข่าย (Mezzo Level) ซึ่งวัดได้จากการความสัมพันธ์กับบุคคลที่ปฏิสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอ และ 3. ระดับแคบ (Micro Level) พิจารณาถึงความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันและเชื่อว่าคุณภาพของความสัมพันธ์มีความสำคัญมากกว่า ปริมาณความถี่ หรือระยะเวลาของความสัมพันธ์ ซึ่งวัดจากความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว หรือคนรัก หรืออาจแบ่งแหล่งการสนับสนุนเป็น 2 ประเภท (Ivancevich & Matteson, 2002) คือ 1. การสนับสนุนจากที่ทำงาน ได้แก่ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา และลูกจ้าง และ 2. การสนับสนุนจากนอกที่ทำงาน ได้แก่ สมาชิกในครอบครัว หรืออาจจะแบ่งเป็นแหล่งของการให้การสนับสนุน (Greenberg & Baron, 2000) ออกเป็น 3 แหล่ง ได้แก่ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และครอบครัวซึ่งรวมทั้งเพื่อนสนิทเข้าไปด้วย หรือ 2 แหล่ง ได้แก่ กลุ่มที่ทำงาน ซึ่งได้แก่ ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน และกลุ่มที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ได้แก่ คู่สมรส เพื่อน และญาติ

การสนับสนุนทางสังคมทำหน้าที่เปรียบเสมือนสื่อกลางที่คอยช่วยเหลือบุคคลให้สามารถเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆในชีวิตได้ (สุริย์ กาญจนวงศ์, 2545) การได้รับการสนับสนุนทางสังคมอย่างเพียงพอจะช่วยลดระดับความเครียดลงได้ ทำให้บุคคลสามารถปรับตัวเพื่อเผชิญกับสภาพปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการแบ่งประเภทของการสนับสนุนทางสังคมอาจมีความแตกต่างกันออกไป ดังต่อไปนี้

เฮาส์ (Haslam, 2004) ได้แบ่งการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. การสนับสนุนด้านสิ่งของ (Instrumental Support) เป็นการช่วยเหลือโดยตรงและมักจะได้ผลในทางปฏิบัติ เช่น วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน และเงินทอง เป็นต้น
2. การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ (Emotional Support) เป็นการแสดงความสนใจ ใส่ใจและเห็นอกเห็นใจ
3. การสนับสนุนด้านข้อมูล (Informational Support) เพื่อให้บุคคลสามารถที่จะนำไปใช้ในการจัดการปัญหาของตนได้
4. การสนับสนุนด้านการประเมิน (Appraisal Support) เป็นการให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) เกี่ยวกับการทำงานเพื่อช่วยบุคคลให้สามารถพัฒนาศักยภาพของตนให้สูงขึ้นได้

เดตัน (Dalton, 2001) แบ่งการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. การสนับสนุนทั่วไป (Generalized Support) เป็นการสนับสนุนที่อาจมีต่อเนื่องหรือไม่ก็ได้ขึ้นอยู่กับความต้องการของบุคคล ในประเด็นของสัมพันธภาพระหว่างกัน การยอมรับ และการได้รับการเอาใจใส่ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ 1.1) การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Social Integration) เป็นความรู้สึกของบุคคลในการเข้าไปอยู่ในสังคม ตัวอย่างเช่น ความเป็นมิตร ความสัมพันธ์ในที่ทำงานและการเป็นสมาชิกในทางศาสนาหรือการช่วยเหลือเพื่อนบ้าน 1.2) การสนับสนุนทางอารมณ์ (Emotional Support) เป็นการให้กำลังใจและเอาใจใส่ ซึ่งเกิดจากความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นรูปแบบของการสนับสนุนที่ได้รับจากคนที่สนิทสนม และมีความสัมพันธ์อันแนบแน่น เช่น คู่สามีภรรยา ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูกหรือสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อน ซึ่งมักไม่มีเงื่อนไขและอาจจะผูกพันกับความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดนั้น
2. การสนับสนุนที่เฉพาะเจาะจง (Specific Support) เป็นการสนับสนุนที่มุ่งเน้นโดยตรงกับการจัดการกับสิ่งที่ก่อให้เกิดความเครียด โดยอาจได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนบ้าน ที่ทำงานหรือโรงเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 2.1) การส่งเสริม (Encouragement) เป็นการสนับสนุนให้บุคคลรู้สึกว่าคุณมีความสามารถในการจัดการกับความท้าทายต่างๆ ได้ 2.2) การสนับสนุนด้านข้อมูล (Information Support) เป็นการให้คำปรึกษาหรือการแนะนำซึ่งมักเกิดขึ้นในสถานการณ์เฉพาะ 2.3) การสนับสนุนในสิ่งที่จับต้องได้ (Tangible Support) เป็นการช่วยเหลือโดยการให้สิ่งที่

สามารถจับต้องได้ ซึ่งมักจะหมายถึง สิ่งของ เงินทองหรือช่วยเหลือในการทำงาน เช่น การให้ยืม อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน เป็นต้น

คินิชิ และไคร์เออร์ (Kinicki & Kreitner, 2001) กล่าวว่า เครือข่ายของการสนับสนุน เป็นการเชื่อมโยงของบรรทัดฐานทางวัฒนธรรม สถาบันทางสังคม องค์กร กลุ่ม และบุคคล โดยแบ่งการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. การสนับสนุนด้านความเคารพนับถือ (Esteem Support) เป็นการให้ข้อมูลที่บุคคลรู้สึกถึงการยอมรับและนับถือ โดยไม่เกี่ยวข้องกับปัญหา
2. การสนับสนุนด้านข้อมูล (Informational Support) เพื่อประโยชน์ในการอธิบาย เข้าใจ และเผชิญกับปัญหาได้ดี
3. ความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Companionship) เป็นการใช้เวลากับคนอื่นๆ เพื่อเป็นการพักผ่อน
4. การสนับสนุนด้านอุปกรณ์ (Instrumental Support) เช่น ความช่วยเหลือด้านการเงิน วัสดุ อุปกรณ์หรือการบริการ เป็นต้น

นอกจากนี้ (Ivancevich & Matteson 2002) อาจแบ่งการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 3 ประเภท คือ การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ เป็นการแสดงความเห็นห่วงเป็นใย การไว้วางใจ การยกย่องนับถือ เป็นต้น การสนับสนุนด้านการประเมิน เป็นการให้ข้อมูลป้อนกลับ และการรับรอง (Affirmation) การสนับสนุนด้านข้อมูล เป็นการให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ เพื่อทำความเข้าใจกับปัญหาและหาทางจัดการได้

การศึกษาเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม ทำให้ทราบว่า การสนับสนุนทางสังคม คือ การรับรู้เกี่ยวกับการได้รับการช่วยเหลือ ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ อีกทั้งการสนับสนุนทางสังคมยังสามารถป้องกันไม่ให้เกิดความเครียดและสามารถลดความเครียดได้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการสนับสนุนทางสังคมกับความเครียด และผู้วิจัยได้ใช้การสนับสนุนทางสังคมตามการเรียบเรียงของ (Ivancevich & Matteson, 2002) ซึ่งมีการศึกษา และพัฒนามาจากการศึกษาของ Durkheim ในปี 1951 มาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ โดยแบ่งการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 2 ประเภท คือ 1. การสนับสนุนจากที่ทำงาน โดยแบ่งเป็น ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และนักเรียน สาเหตุที่ไม่ได้เลือกการสนับสนุนจากผู้ได้บังคับบัญชาเนื่องจากไม่เหมาะสมกับลักษณะการบังคับบัญชาของครู และการสนับสนุนจากนอกที่ทำงาน ซึ่งได้แก่ สมาชิกในครอบครัว

เมื่อทำการค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับ โครงสร้างการสนับสนุนจากองค์กรนั้น พบว่า โรดส์ และไอเซนเบอเกอร์ (Rhoades & Eisenberger, 2002) ได้สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการรับรู้การ

สนับสนุนจากองค์กร สรุปถึงองค์ประกอบที่สำคัญในการสนับสนุนจากองค์กรมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ความยุติธรรม (Fairness) คือ แนวทางที่ใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการแบ่งสรรทรัพยากร และสิ่งที่มีผลต่อลูกจ้าง เช่น เรื่องสวัสดิการของลูกจ้าง ซึ่งเป็นการตัดสินใจอย่างมีแบบแผนอย่างเป็นทางการในกฎและนโยบายที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ รวมไปถึงการสังเกตอย่างเพียงพอก่อนนำการตัดสินใจไปใช้ปฏิบัติ และการได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง

2. การสนับสนุนจากหัวหน้างาน (Supervisor Support) คือ การได้รับรู้ถึงความมีคุณค่าจากการสนับสนุนในทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และดูแลเอาใจใส่เกี่ยวกับความเป็นอยู่ที่ดีจากหัวหน้างาน

3. การให้รางวัลตอบแทนและสภาวะของงานจากองค์กร(Organizational rewards and Job conditions) การแสดงออกในการปฏิบัติด้านทรัพยากรบุคคล(Human resources practices) เพื่อการสนับสนุนพนักงานที่มีความสัมพันธ์ต่อการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ความหลากหลายของการให้รางวัลตอบแทนและสภาวะในการทำงานที่ศึกษาพบว่าเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ต่อการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ประกอบด้วย การยอมรับ การจ่ายค่าตอบแทน และการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง (Recognition, pay and promotions) ความปลอดภัยในงาน (Job security) ความเป็นอิสระ (Autonomy) ตัวก่อความเครียดในบทบาท (Role stressors) และการฝึกอบรม (Training)

องค์ประกอบที่ส่งผลให้เกิดการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรของ โรดส์ และไอเซนเบอเกอร์ (Rhoades & Eisenberger, 2002) ที่กล่าวมาเป็นการกล่าวถึงความสัมพันธ์ในลักษณะที่เกิดขึ้นระหว่างลูกจ้างเป็นรายบุคคลกับองค์กร แนวคิดประสิทธิผลของทีมในส่วนของปัจจัยด้านการสนับสนุนจากองค์กรของหัวหน้างาน นอกจากนี้ยังพบว่าการสนับสนุนจากองค์กรที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มงานกับองค์กรที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลของทีมงาน ซึ่งประกอบด้วยการสนับสนุนทีมจากองค์กรในด้าน (Zachary & Kuzuhara, 2005)

1. ระบบรางวัลตอบแทน (Reward system) เป็นการตั้งวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการกระทำให้มีความเฉพาะเจาะจง และให้ผลลัพธ์ทางบวกหรือรางวัลในผลการกระทำที่ดี องค์ประกอบที่จำเป็นในระบบรางวัลตอบแทนคือการทำให้แน่ใจได้ว่าเป้าหมายเป็นเป้าหมายของกลุ่มและรางวัลคือรางวัลของกลุ่มในการแสดงพฤติกรรมกลุ่ม

2. ระบบการศึกษา (Education system) เป็นระบบที่เกื้อหนุนเมื่อความรู้และทักษะเป็นสิ่งจำเป็นต่อการสร้างความสมบูรณ์ของงาน โดยเฉพาะทักษะความรู้ที่ไม่มีในกลุ่ม ซึ่งการให้การศึกษาแก่กลุ่มโดยอาจเริ่มจากการอบรมในทักษะที่ง่าย ๆ ไปสู่ทักษะที่ยาก

3. ระบบข้อมูลข่าวสาร (Information system) กลุ่มต้องการระบบข้อมูลข่าวสารที่สามารถสนับสนุนให้เกิดประโยชน์ ทันสมัย ชัดเจน เชื่อถือได้ ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้า แหล่งทรัพยากรที่สำคัญ หรือแนวทางต่างๆ ที่ทำให้งานสำเร็จได้

โรดส์และไอเซนเบอเกอร์ (Rhoades & Eisenberger, 2002) ได้สังเคราะห์รวบรวมผลงานวิจัยเกี่ยวกับการสนับสนุนจากองค์กร พบว่าการสนับสนุนก่อให้เกิดผลกับองค์การหลายแนวทาง ซึ่งได้สรุปไว้ดังนี้

1. ความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กร (Organizational commitment) ตามหลักของบรรทัดฐานของการตอบแทนซึ่งกันและกัน การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรควรสร้างความเกี่ยวพันผูกพันด้านความรู้สึกไปสู่การให้การดูแลใส่ใจในองค์กร

2. ความรู้สึกที่สัมพันธ์กับงาน (Job-related affect) การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรมีอิทธิพลต่อการตอบสนองความรู้สึกที่มีต่องาน ได้แก่ ความพึงพอใจในงานและอารมณ์ทางบวก

3. ความเกี่ยวข้องกับงาน (Job involvement) ความสนใจต่อการทำงานที่เฉพาะเจาะจงของงาน ผลการปฏิบัติงาน (Performance) การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ควรจะเพิ่มผลการปฏิบัติงานในกิจกรรมของงานให้ได้มาตรฐานและเป็นการกระทำที่เป็นที่พอใจขององค์กร ไปเกินการความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย

4. ความตึงเครียด (Strains) การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรถูกคาดหวังว่าจะเป็นการลดปฏิกริยาทางจิตวิทยาและความวิตกกังวลที่ไม่ดี เช่น สิ่งก่อความเครียดโดยชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการหามาซึ่งการช่วยเหลือทางวัตถุและบริการสนับสนุนทางอารมณ์เมื่อจำเป็นต้องเผชิญกับความตึงเครียดในระดับสูงในที่ทำงาน

5. ความต้องการคงอยู่ (Desire to remain) การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรในสิ่งที่ตรงกับที่พนักงานต้องการจะรักษาให้พนักงานยังคงอยู่กับองค์กรต่อไปพนักงานมีแนวโน้มที่จะออกจากองค์กรเมื่อพบว่ามีทางเลือกที่สูงกว่า มีอิสระทางอาชีพและมีสถานภาพที่สูงกว่าหรือมีเพื่อนร่วมงานที่เป็นมิตรกว่า

6. พฤติกรรมถอยหนี (Withdrawal behavior) การลดลงของการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นของพนักงาน พฤติกรรมถอยหนี เช่น ความเฉื่อย การขาดงานการลาออกโดยสมัครใจ

โครงสร้างของการสนับสนุนจากส่วนกลาง

การตรวจสอบเอกสารเกี่ยวข้องข้างต้น ทำให้ทราบถึงความหมาย และขอบเขตของการสนับสนุนจากส่วนกลางซึ่งได้ใช้องค์ความรู้เกี่ยวกับ แนวคิดในการให้การสนับสนุนทางสังคมต่อ

บุคลากรซึ่งสามารถนำไปใช้อธิบายการสนับสนุนการทำงานโดยทั่วไปได้ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการสนับสนุนทางสังคม เป้าหมายการสนับสนุนทางสังคม และวิธีการเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม แล้วจึงนำแนวคิดดังกล่าวไปใช้เพื่อค้นหาถึงโครงสร้างการวัดของตัวแปรการสนับสนุนจากส่วนกลาง ซึ่งจากการสังเคราะห์สามารถกำหนดในเชิงโครงสร้างได้ 3 องค์ประกอบได้แก่ การสนับสนุนการเงิน การสนับสนุนบุคลากร และการสนับสนุนด้านวิชาการ โดยได้สรุปเป็นนิยามปฏิบัติการได้ว่า การสนับสนุนจากส่วนกลาง หมายถึง การที่มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ส่วนกลางได้ให้การส่งเสริม สนับสนุน ให้ศูนย์การศึกษาออกสถาบัน ระดับบัณฑิตศึกษา ให้มีความสามารถในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ มีความเข้มข้นทางวิชาการและการวิจัยด้วยการให้การสนับสนุนทั้งทางด้านการเงินที่เพียงพอ การจัดหาอาจารย์พิเศษที่มีความรู้ความสามารถ เฉพาะทางมาให้ความรู้กับนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และสนับสนุนองค์ความรู้ทางด้านวิชาการด้วยเทคนิคต่างๆ อย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนจากส่วนกลาง มีองค์ประกอบดังนี้

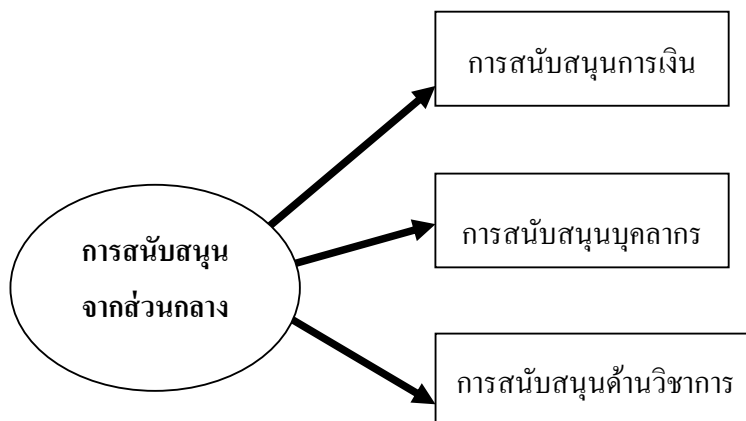
1. การสนับสนุนการเงิน หมายถึง การที่มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ส่วนกลางได้ให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณที่เพียงพอให้กับศูนย์การศึกษาออกสถาบัน ระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อให้มีเงินในจำนวนที่เพียงพอสำหรับการจัดหาสถานที่เรียนที่มีความเหมาะสม การจัดหาเงินเป็นจำนวนที่เพียงพอในการจัดถ่ายเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน จัดหาเงินการจัดกิจกรรมทางวิชาการให้กับนักศึกษาได้แสดงออก และมีสภาพคล่องทางด้านการเงินเพื่อให้การจัดการศึกษาของศูนย์มีความคล่องตัว

2. การสนับสนุนบุคลากร หมายถึง การที่มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ส่วนกลางได้จัดหาอาจารย์พิเศษที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะด้านเพื่อมาถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ทางด้านวิชาการให้กับนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาศักยภาพของผู้ประสานงาน ให้มีความรู้ความสามารถเพียงพอในการอำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษา การรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับความต้องการทางด้านบุคลากรที่จะมาถ่ายทอดความรู้ การจัดการกับอาจารย์ที่มาสอนแต่ไม่มีความตั้งใจที่แท้จริง การประเมินคุณภาพของบุคลากรเป็นระยะเพื่อทำการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

3. การสนับสนุนด้านวิชาการ หมายถึง การที่มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ส่วนกลางได้ให้การสนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีการแสดงออกด้านความรู้ทางวิชาการที่เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการส่งเสริมภายในและภายนอก การสนับสนุนเอกสารความรู้ทางด้านวิชาการพร้อมกับการส่งเสริมให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของเอกสารดังกล่าว การยอมผ่อนปรนเกี่ยวกับระยะเวลาในการบรรยายให้ความรู้ของอาจารย์ให้เพิ่มขึ้นหรือลดลงได้อย่างเหมาะสมกับความต้องการทางด้านวิชาการของนักศึกษา การจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน

ให้กับนักศึกษา

การค้นคว้าเอกสารเกี่ยวข้องกับการวัดการสนับสนุนจากส่วนกลาง พบว่ามีงานวิจัยหลายชิ้นที่ได้ทำการวัดตัวแปรในลักษณะใกล้เคียงกัน เช่น การสนับสนุนทางสังคม การสนับสนุนจากสำนักงานใหญ่ การสนับสนุนจากผู้บริหาร เป็นต้น ด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (วรศักดิ์ ทองศิริ, 2553 ; Hobohm, 2004 ; Kannedy, 1997 ; Drafke.& Kossen, 2002 ; Eisenberger, Huntington, Hutchison, & Sowa, 1986) ดังนั้นการวัดตัวแปรการสนับสนุนจากส่วนกลางครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้วิธีการวัดจากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อให้ผู้ตอบรายงานตนเอง (Self Report) ตามสภาพความเป็นจริงและการรับรู้ ตั้งแต่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งได้กำหนดช่วงของการแปลความหมายของคะแนน ดังนี้ 1.00 – 1.50 หมายถึง เป็นจริงน้อยที่สุด 1.51 - 2.50 หมายถึง เป็นจริงน้อย 2.51 - 3.50 หมายถึง เป็นจริงปานกลาง 3.51 - 4.50 หมายถึง เป็นจริงมาก และ 4.51 - 5.00 หมายถึง เป็นจริงมากที่สุดสามารถแสดงเป็นภาพประกอบของแบบจำลองการวัดได้ดังนี้

ภาพที่ 6 แบบจำลองการวัดการสนับสนุนจากส่วนกลาง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศราวุฑ อรรถานุรักษ์ (2542 ,บทคัดย่อ) ได้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 2 ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่มีอายุระดับการศึกษาประสบการณ์สอนในชั้นเรียนขนาดเปิดสอนตามใบรับอนุญาตและภูมิสำเนาต่างกันมีพฤติกรรมการสอนภาษาไทย ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ใน

ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ($P=0.012$) และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านการใช้สื่อ ($P=0.403$) และด้านการใช้วิธีสอน ($P=0.106$)

กฤษฎา กรุดทอง (2542,บทคัดย่อ)การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ทั่วไปเพื่อจัดทำแนวทางการอธิบายมาตรฐานของ ISO 9000 ตามภารกิจการจัดการศึกษาของสถาบันราชภัฏ โดยกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะไว้ 3 ประการ คือ (ก) เพื่อวิเคราะห์กรอบข้อกำหนดในมาตรฐานระบบบริหารงานคุณภาพ ISO 9000 (ข) เพื่อวิเคราะห์กรอบภารกิจการจัดการศึกษาของสถาบันราชภัฏ (ค) เพื่อวิเคราะห์วิธีการประยุกต์ข้อกำหนดในมาตรฐานระบบบริหารงานคุณภาพ ISO 9000 ไปใช้ให้สอดคล้องกับภารกิจการจัดการศึกษาของวงสถาบันราชภัฏ ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลการวิเคราะห์กรอบข้อกำหนดในมาตรฐานระบบบริหารงานคุณภาพ ISO 9000 (2) ผลการวิเคราะห์กรอบภารกิจการจัดการศึกษาของสถาบันราชภัฏ (3) ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ข้อกำหนดตามมาตรฐานระบบบริหารงานคุณภาพ ISO 9000 ไปใช้ให้สอดคล้องกับภารกิจการจัดการศึกษาของสถาบันราชภัฏ และ (4) ผลการเขียนแนวทางการประยุกต์ใช้มาตรฐานISO 9000 ตามภารกิจการจัดการศึกษา

จรรยา แก้วสองเมือง (2546,บทคัดย่อ) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการ (2) เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านความมีวินัยในตนเอง ทักษะการคิด และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการ ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (2) ศักยภาพด้านความมีวินัยในตนเอง ทักษะการคิด และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดิเรก ทวยมีฤทธิ์(2543,บทคัดย่อ) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของครูโรงเรียนเอกชน (2) ศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานตามขั้นตอนการประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับปัญหาการปฏิบัติตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของครูโรงเรียนเอกชนทั้ง 7 มาตรฐาน พบว่า มีปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 มาตรฐาน ได้แก่ ด้านกิจการนักเรียน และมีปัญหาการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 มาตรฐาน ได้แก่ ด้านกิจกรรมนักเรียน และมีปัญหาการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 6 มาตรฐานด้วยกันโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากน้อยไปมากได้ดังนี้ บุคลากร , ปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน, ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน, การจัดการ การบริหาร

, สัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนและหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน 2. ปัญหาในการปฏิบัติงานตามขั้นตอนการประกันคุณภาพการศึกษาทั้ง 4

อมร บุญช่วย และปัทมา โกมารทัต (2542, บทคัดย่อ) วัตถุประสงค์ของงานวิจัยเป็นการศึกษาความต้องการพัฒนาทางวิชาการของบุคลากรเขตการศึกษา 3 ผลการศึกษา ดังนี้ 1. บทบาทของสำนักพัฒนาการศึกษา เขตการศึกษา 3 ในการส่งเสริมงานวิชาการแก่บุคลากรในสังกัด โดยภาพรวมบุคลากรมีความเห็นไม่แตกต่างกัน โดยมีการปฏิบัติงานตามบทบาทนี้อยู่ระดับปานกลาง ในข้อเท็จจริงแล้วศักยภาพด้านความพร้อมของตามกรอบอัตรากำลังปีงบประมาณ 2. ความรู้ความเข้าใจทางวิชาการของบุคลากรที่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน บุคลากรทุกกลุ่มมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน โดยยอมรับว่าอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง มีแต่ศึกษานิเทศก์และนักวิชาการศึกษา ที่ต้องปฏิบัติทั้งงานการวางแผนและงานส่งเสริมพัฒนา เท่านั้นที่มีความรู้ความเข้าใจสูงกว่ากลุ่มอื่นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3. การจัดอันดับความรู้ทางวิชาการที่ควรนำมาพัฒนาแก่บุคลากร เขตการศึกษา 3 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่น่าสังเกตว่า ความรู้เกี่ยวกับวิธีการวิเคราะห์นโยบาย การพัฒนาองค์กร การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายเหล่านี้เป็นองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่บุคลากรเขตการศึกษา 3 มีความต้องการที่จะให้มีการพัฒนาโดยเร่งด่วนสภาพการณ์นี้อาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุคลากร เขตการศึกษา 3 มีความพอใจกับการปฏิบัติหน้าที่ปัจจุบันเพียงร้อยละ 59.60

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยที่จะนำมาซึ่งการตอบคำถามการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาระดับอิทธิพลของบทบาทชุมชน และปัจจัยการสนับสนุนจากส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน และการจัดการด้านศูนย์การศึกษา และผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ2) เพื่อพัฒนาแบบจำลองสมการ โครงสร้างความสัมพันธ์ของอิทธิพลบทบาทของชุมชน และปัจจัยการสนับสนุนจากส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน และการจัดการด้านศูนย์การศึกษา ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ได้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Method) กล่าวคือ ได้ใช้ทั้งระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ทั้งนี้ในบทที่ 3 ได้กำหนดประเด็นการนำเสนอเรียงตามลำดับดังนี้

1. แนวทางที่ใช้ในการศึกษา
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างมาตรวัดและคำนิยามปฏิบัติการ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูล
7. การวิจัยเชิงคุณภาพ

แนวทางที่ใช้ในการวิจัย

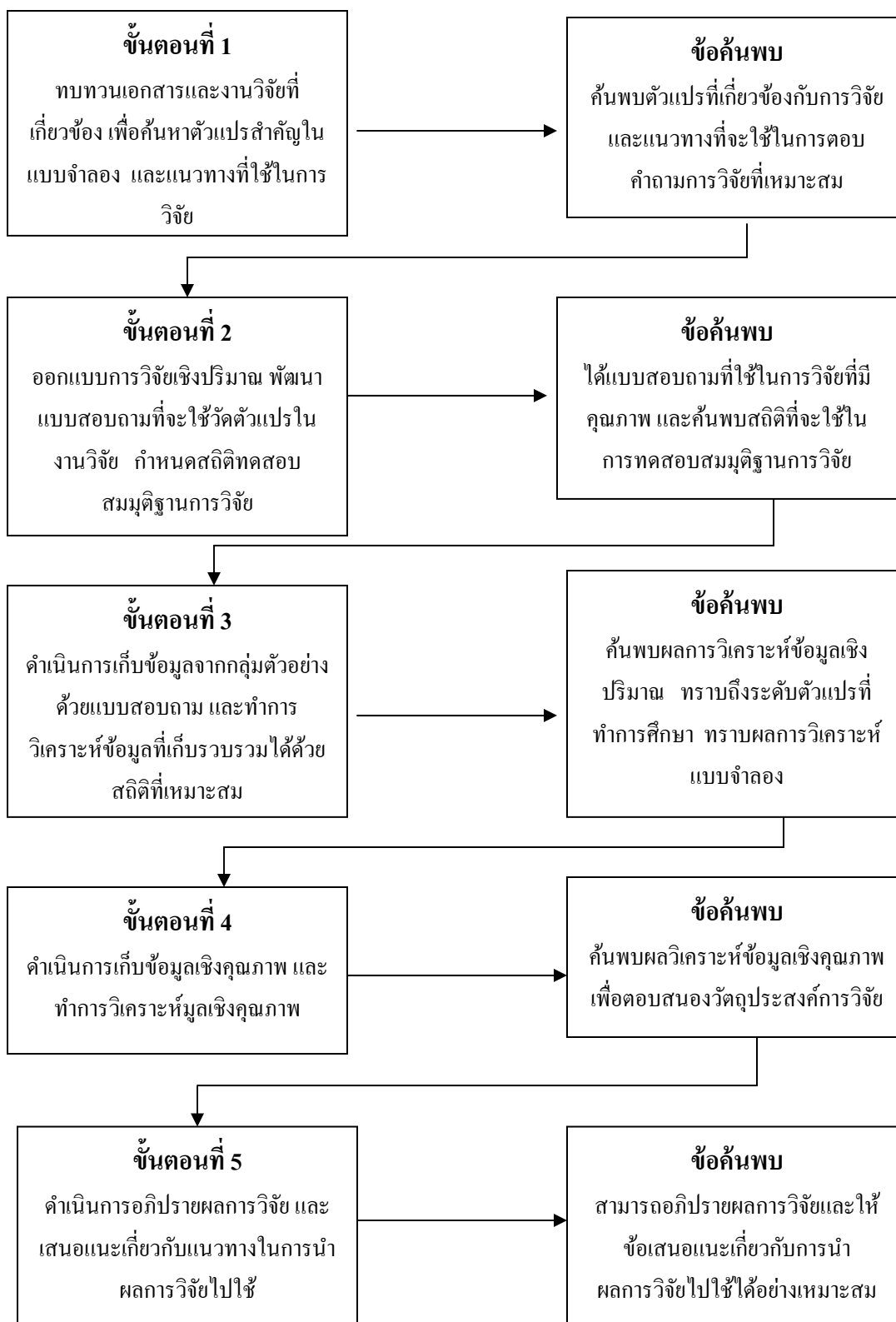
คำถามการวิจัยในครั้งนี้คือ 1) ระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลของบทบาทของชุมชน การสนับสนุนจากส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน และการจัดการด้านศูนย์การศึกษา และผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ มีเท่าไร และ 2) แบบจำลองสมการ โครงสร้าง ความสัมพันธ์ของบทบาทของชุมชน การสนับสนุนจากส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน และการจัดการด้านศูนย์การศึกษา ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ เป็นอย่างไร จะมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ และมีทิศทางความสัมพันธ์เป็น

อย่างไร และเพื่อเป็นการดำเนินการให้ได้มาซึ่งการตอบคำถามสำหรับการวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้เริ่มต้นทำการศึกษาด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) จากการทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อค้นหาคำตอบในเชิงทฤษฎี ทำความเข้าใจกับตัวแปรที่ทำการศึกษ ทำการกำหนดขอบเขตของตัวแปรที่จะทำการศึกษาทั้งหมด พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งคือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 Rating Scale) ตามแนวทางของลิเคิร์ต (Likert Scale) ทำการกำหนดประชากรและกลุ่มเป้าหมายที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล (Unit of Analysis)

ดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็น นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา รวมจำนวน 389 คน แล้วนำข้อมูลที่เก็บได้มาทำการวิเคราะห์หาค่าสถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ทำการศึกษา เพื่อเป็นการตอบสนองต่อวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 แล้วดำเนินการวิเคราะห์แบบจำลองสมการ โครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Model, SEM) ด้วยโปรแกรม LISREL เพื่อเป็นการตอบสนองต่อวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2

หลังจากที่ได้รับทราบถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณซึ่งเป็นข้อมูลเชิงกว้างที่ได้รายงานถึงระดับของตัวแปรที่ทำการศึกษา และขนาดของค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงภายในแบบจำลองสมการ โครงสร้างที่พัฒนาขึ้น แต่ยังไม่สามารถให้รายละเอียดในเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในสนามการวิจัยจริง ขาดความลุ่มลึกในการตอบคำถามการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) โดยใช้เทคนิคการสังเกตการณ์ภาคสนาม (Field Observation) เพื่อทำการบันทึกสิ่งที่สังเกตได้อย่างเป็นระบบจากสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 10 แห่งๆ ละ 4 ครั้งๆ ละ 8 ชั่วโมง เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนซึ่งประกอบด้วย อาจารย์ นักศึกษา ผู้ประสานงาน และผู้คนในชุมชน และดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการเรียนการสอนคือ นักศึกษาระดับปริญญาโท ที่เป็นหัวหน้ากลุ่มๆ ละ 1 คน จาก 3 สาขาวิชา ทั้ง 10 สถานบริการสารสนเทศทางวิชาการรวมทั้งสิ้นจำนวน 18 คน แล้วนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่เก็บได้จากทั้ง 2 เทคนิควิธีการทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำข้อมูลที่ได้อามาสนับสนุน อธิบายเกี่ยวกับรายละเอียดปลีกย่อยของผลการวิจัยเชิงปริมาณทั้งข้อที่ 1 และ 2 ตลอดจนนำมาเป็นข้อมูลที่จะใช้ในการอภิปรายผลการวิจัยเพิ่มเติมให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

สรุปแล้วแนวทางที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำกระบวนการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเข้ามาใช้เพื่อตอบคำถามการวิจัย เพื่อให้ผลการวิจัยสามารถตอบคำถามได้ทั้งเชิงกว้างและเชิงลึก และมีความน่าเชื่อถือในเชิงวิชาการ สามารถที่จะนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบาย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาโท ของสถาบันบริการสารสนเทศทางวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะนำมาสู่การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ได้อย่างสูงสุด เกิดการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาในภาพรวม ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบเป็นแผนผังของแนวทางที่ใช้ในการศึกษาดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้จะอธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาโดยกำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ที่จะทำการศึกษาคือ สถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ระดับปริญญาโท 10 แห่ง และได้ทำการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากร: ประชากรที่เป็นหน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล (Unit of Analysis) คือนักศึกษาระดับปริญญาโท ของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ 10 แห่ง ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ที่ได้ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 รวมจำนวน 687 คน รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

สถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ	ร.ป.ม	บธ.ม	คม.	รวม (คน)
1. สุพรรณบุรี (รร.อุทุมพร)	19	-	-	19
2. กาญจนบุรี	80	30	-	110
3. วัดไร่ขิง	26	26	-	52
4. สมุทรสาคร (พรพิริยะ)	80	20	-	100
5. สมุทรปราการ รร.เบย์ (บางเมือง)	25	29	-	54
6. นครปฐม (โรงแรมเวล)	30	-	-	30
7. บางบัวทอง จ.นนทบุรี	97	30	25	152
8. อ้อมน้อย จ.นครปฐม	30	30	-	60
9. ดำเนินสะดวก (ร.ร.สายธรรมจันทร์)	30	30	-	60
10. สถานีจันทบุรี	50	-	-	50
รวม	467	195	25	687

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นตัวแทนของประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาโท ของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ 10 แห่ง ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ที่ได้ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 รวมจำนวน 389 คน ได้มาจากกระบวนการสุ่มแบบหลาย

ขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) รายละเอียดของการสุ่มกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำของการวิจัยด้วยวิธีการประมาณค่าที่ค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ตามแนวทางของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1967) ใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Nd^2} \Rightarrow \frac{687}{1 + 687 \times (0.05 \times 0.05)^2} = 253 \text{ ตัวอย่าง}$$

ผลการวิเคราะห์ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำตามแนวทางของ ทาโร่ ยามาเน่ ผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำที่จะเป็นตัวแทนของประชากรในการวิจัยจำนวน 253 คน

2.2 ทำการแบ่งชั้นภูมิ (Strata) ของกลุ่มตัวอย่าง ตามสถานี่บริการสารสนเทศทางวิชาการ ทั้ง 10 แห่ง และสาขาวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาโท

2.3 ทำการกำหนดโควต้าของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิ (Quota) ไว้ที่ร้อยละ 36.82 ตามสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างเทียบกับประชากรที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

สถานี่บริการสารสนเทศทางวิชาการ	รป.ม	บธ.ม	คม.	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. สุพรรณบุรี (รร.อุ่มทอง)	19	-	-	19	13
2. กาญจนบุรี	80	30	-	110	66
3. วัดไร่ขิง	26	26	-	52	27
4. สมุทรสาคร (พรพิริยะ)	80	20	-	100	59
5. สมุทรปราการ รร.เบย์ (บางเมือง)	25	29	-	54	29
6. นครปฐม (โรงแรมเวล)	30	-	-	30	20

ตารางที่ 2 ต่อ

สถานีบริการสารสนเทศทางวิชาการ	รป.ม	บธ.ม	คม.	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง
7. บางบัวทอง จ.นนทบุรี	97	30	25	152	83
8. อ้อมน้อย จ.นครปฐม	30	30	-	60	32
9. ดำเนินสะดวก (ร.ร.สายธรรมจันทร์)	30	30	-	60	32
10. สถานีจันทบุรี	50	-	-	50	28
รวม	467	195	25	687	389 คน

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามทั้งสิ้น 450 ฉบับ และพบว่ามีแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 389 ฉบับ ซึ่งมากกว่ากลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำที่กำหนดไว้ ซึ่งสามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชาชนที่ใช้ในการวิจัยได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดตัวแปร (Measure Variable) ในงานวิจัยครั้งนี้ได้แก่ บทบาทของชุมชน การสนับสนุนจากส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน และการจัดการด้านศูนย์การศึกษา และผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานีบริการสารสนเทศทางวิชาการ พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ได้ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ระดับ (5 Rating Scale) ตามแนวทางของลิเคิร์ต (Likert Scale) มาใช้กันอย่างแพร่หลาย (Pettit, Goris & Vaught, 1997 ; O'Reilly & Chatman, 1986 ; Nahm, , Vonderembse; & Koufteros, 2003) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ (Subject of Unit of Analysis) ได้รายงานตามสภาพการรับรู้ของตนเอง และยังเป็นมาตรวัดที่มีความเหมาะสมในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคแบบจำลองสมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Model, SEM) ด้วยโปรแกรม LISREL การวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้จึงได้ตัดสินใจพิจารณาเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อวัดตัวแปรเชิงประจักษ์ทั้ง 16 ตัวแปร ตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย รายละเอียดของการสร้างและพัฒนาแบบสอบถามมีรายละเอียดเรียงตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ภาพรวมของแบบสอบถาม

การวัดตัวแปรเชิงประจักษ์ (Observation Variable) ได้ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 Rating Scale) ตามแนวทางของลิเคิร์ต (Likert Scale) มาตรวัดมีตั้งแต่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้รายงานตามการรับรู้ของตนเอง แบบสอบถามมีทั้งสิ้น 6 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับ เพศ อายุ อาชีพ และสาขาวิชาที่เรียน เป็นข้อความแบบแบ่งกลุ่มเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้รายงานตามสภาพความเป็นจริง

ตอนที่ 2 สอบถามบทบาทของชุมชน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้สำหรับการวัดตัวแปรเชิงประจักษ์สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก การยอมรับ และให้ความช่วยเหลือ

ตอนที่ 3 สอบถามการสนับสนุนจากส่วนกลาง มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้สำหรับการวัดตัวแปรเชิงประจักษ์การสนับสนุนการเงิน การสนับสนุนบุคลากร และการสนับสนุนด้านวิชาการ

ตอนที่ 4 สอบถามพฤติกรรมการสอน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้สำหรับการวัดตัวแปรเชิงประจักษ์องค์ความรู้ผู้สอน เทคนิคการสอน และมนุษยสัมพันธ์

ตอนที่ 5 สอบถามการจัดการด้านศูนย์การศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้สำหรับการวัดตัวแปรเชิงประจักษ์การจัดการธุรการ การให้บริการของพนักงาน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางสังคม

ตอนที่ 6 สอบถามผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้สำหรับการวัดตัวแปรเชิงประจักษ์ความรู้ความสามารถของผู้เรียน ทักษะคิดต่อการเรียนรู้ และความสามารถด้านการวิจัย

การหาคุณภาพของแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ในตอนที่ 2 – 6 สำหรับวัดตัวแปรเชิงประจักษ์ทั้ง 16 ตัวแปร ที่ทำการศึกษาในแบบจำลองสมการโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ดำเนินการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเป็นผู้ประเมินว่าข้อความที่ได้สร้างขึ้นสามารถวัดตัวแปรในเชิงทฤษฎีได้อย่างกลมกลืน ด้วยเทคนิคการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC) แล้วคัดเลือกข้อความที่มีค่า IOC มากกว่า .60 ขึ้นไป และดำเนินการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ด้วยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 50 ฉบับ เพื่อตรวจสอบค่าอำนาจ

จำแนกรายข้อด้วยวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์คะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total correlation) และหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) ด้วยเทคนิคแบบอัลฟา (Cronbach's Alpha)

2. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นการตรวจสอบว่า ข้อคำถามที่ผู้วิจัยได้ทำการสร้างขึ้นซึ่งมีพื้นฐานทางความคิดมาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อวัดตัวแปรเชิงประจักษ์ทั้ง 16 ตัว มีความเที่ยงเพียงพอในเชิงทฤษฎีมากน้อยเพียงใด มีความสอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมากน้อยเพียงใด และสามารถที่จะทำการวัดตัวแปรในเชิงทฤษฎีได้อย่างถูกต้องหรือไม่

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเทคนิคการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC) เข้ามาใช้แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า .60 ขึ้นไป เทคนิคดังกล่าวเป็นการนำแบบสอบถามที่สร้างและพัฒนาขึ้นมาแต่ละข้อคำถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เป็นผู้ประเมิน ได้แก่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ระวีง เนตรโพธิ์แก้ว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ ฉิมะสังคนันท์

รองศาสตราจารย์ ดร. สุธรรม เลิศพงษ์ประเสริฐ

รองศาสตราจารย์ ดร. สุรินทร์ นิยมางกูร

ศาสตราจารย์ ดร. เรวัตร์ ชาตรีวิศิษฎ์

ผู้เชี่ยวชาญจะให้คะแนนสำหรับการประเมินว่าข้อคำถามแต่ละข้อมีความสอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการมากน้อยเพียงใดมีคะแนนตั้งแต่ -1 หมายความว่า ข้อคำถามดังกล่าวไม่สอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการและแนวคิดทฤษฎี 0 หมายความว่า ไม่ค่อยแน่ใจมากกว่าข้อคำถามดังกล่าวจะสอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการและแนวคิดทฤษฎี +1 หมายความว่า แน่ใจว่าข้อคำถามดังกล่าวมีความสอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการและแนวคิดทฤษฎี รายละเอียดเกี่ยวกับความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามที่ใช้ในการวัดตัวแปรเชิงประจักษ์มีรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนข้อคำถามของมาตรวัด จำแนกตามตัวแปรแฝงและตัวแปรประจักษ์ที่ใช้ในการวิจัยที่ค่า IOC มากกว่า .60 ขึ้นไป

ตัวแปร	จำนวนข้อคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น	จำนวนข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญปรับปรุง	จำนวนข้อคำถามที่ใช้ได้
1.ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในศูนย์ให้			
การศึกษานอกสถาบัน	15	5	15
1.1 ความรู้ความสามารถของผู้เรียน	5	1	5
1.2 ทักษะคิดต่อการเรียนรู้	5	2	5
1.3 ความสามารถด้านการวิจัย	5	2	5
2. บทบาทของชุมชน	15	5	15
2.1 สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก	5	2	5
2.2 การยอมรับ	5	2	5
2.3 ให้ความช่วยเหลือ	5	1	5
3.การสนับสนุนจากส่วนกลาง	15	5	15
3.1 การสนับสนุนการเงิน	5	1	5
3.2 การสนับสนุนบุคลากร	5	1	5
3.3 การสนับสนุนด้านวิชาการ	5	3	5
4.พฤติกรรมการสอน	15	5	15
4.1 องค์กรความรู้ผู้สอน	5	2	5
4.2 เทคนิคการสอน	5	1	5
4.3 มนุษยสัมพันธ์	5	2	5
5.การจัดการด้านศูนย์การศึกษา	20	7	20
5.1 การจัดการธุรการ	5	3	5
5.2 การให้บริการของพนักงาน	5	1	5
5.3 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ	5	1	5
5.4 สภาพแวดล้อมทางสังคม	5	2	5
รวม	80	27	80

จากตารางที่ 3 ข้อคำถามสำหรับตัวแปรเชิงเชิงประจักษ์ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นมา มีจำนวนข้อคำถามทั้งสิ้น 80 ข้อ แล้วได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านทำการประเมิน ซึ่งได้นำกลับมาดำเนินการแก้ไขทั้งสิ้น 27 ข้อ แล้วได้นำกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งได้ข้อคำถามที่สามารถใช้ได้จริงทั้งสิ้นจำนวน 80 ข้อคำถาม และเป็นข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC) มากกว่า .60 ขึ้นไป

3. ความเชื่อถือได้ของมาตรวัดตัวแปรเชิงประจักษ์ (Reliability)

หลังจากที่ได้ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Analysis) แล้วพบว่า มีข้อคำถามที่จะใช้วัดตัวแปรเชิงประจักษ์ทั้ง 16 แปรทั้งสิ้น 80 ข้อคำถาม ที่มีค่า Item Objective Congruence : IOC) มากกว่า .60 ขึ้นไป ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามดังกล่าวไปทดลองเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน ซึ่งได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ที่เรียนอยู่ในสถานบริการมหาชัย จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อทำการตรวจสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) ของมาตรวัดแต่ละตัวแปรเชิงประจักษ์ โดยใช้วิธีการวัดความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งเป็นการตรวจสอบว่าแบบสอบถามมีความคงเส้นคงวาในวัดแต่ละครั้ง และการมีความสอดคล้องกันของข้อคำถามแต่ละข้อ ซึ่งนับได้ว่าเป็นวิธีการที่ยอมรับได้ในการหาค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยกำหนดเกณฑ์ของค่าอัลฟาที่อยู่ระหว่าง 0.50 - 0.65 เป็นค่าที่เชื่อถือได้ระดับปานกลาง ค่าอัลฟาตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไปเป็นค่าที่เชื่อถือได้ระดับสูง แต่หากค่าอัลฟาต่ำกว่า .50 ถือว่าเชื่อถือได้น้อย (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ, 2551 ; สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2550 ; ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2551 ; พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ, 2549) ตลอดจนทำการพิจารณาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามด้วยวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์คะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total correlation, r) ไปพร้อมกันด้วย รายละเอียดของความเชื่อถือได้ของมาตรวัดตัวแปรเชิงประจักษ์ (Reliability) มีดังตาราง 3.4

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ของมาตรวัดจำแนกตามตัวแปรแฝงและตัวแปรเชิงประจักษ์
ทุกตัวแปรในแบบจำลอง

ตัวแปร	จำนวนข้อคำถาม ที่สร้าง	จำนวนข้อคำถามที่ ใช้ได้	Cronbach's Alpha
1.ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในศูนย์ให้ การศึกษานอกสถาบัน	15	15	
1.1 ความรู้ความสามารถของผู้เรียน	5	5	.804
1.2 ทักษะคิดต่อการเรียนรู้	5	5	.768
1.3 ความสามารถด้านการวิจัย	5	5	.686
2. บทบาทของชุมชน	15	15	
2.1 สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก	5	5	.923
2.2 การยอมรับ	5	5	.823
2.3 ให้ความช่วยเหลือ	5	5	.870
3.การสนับสนุนจากส่วนกลาง	15	15	
3.1 การสนับสนุนการเงิน	5	5	.919
3.2 การสนับสนุนบุคลากร	5	5	.939
3.3 การสนับสนุนด้านวิชาการ	5	5	.948
4.พฤติกรรมการสอน	15	15	
4.1 องค์กรความรู้ผู้สอน	5	5	.908
4.2 เทคนิคการสอน	5	5	.916
4.3 มนุษยสัมพันธ์	5	5	.911
5.การจัดการด้านศูนย์การศึกษา	20	20	
5.1 การจัดการธุรการ	5	5	.904
5.2 การให้บริการของพนักงาน	5	5	.912
5.3 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ	5	5	.922
5.4 สภาพแวดล้อมทางสังคม	5	5	.937
รวม	80	80	-

จากตารางที่ 4 การตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามที่ใช้วัดตัวแปรเชิงประจักษ์แต่ละตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยได้ใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นของมาตรวัดแต่ละตัวแปรเชิงประจักษ์อยู่ระหว่าง -1.00 -1.00 ได้ข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงได้ทั้งสิ้น จำนวน 80 ข้อคำถาม คิดเป็นร้อยละ 100.00

4. นิยามปฏิบัติการ ข้อคำถามมาตรวัดตัว และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ

ดำเนินการสร้างนิยามปฏิบัติการของตัวแปรแฝงและตัวแปรเชิงประจักษ์ ที่ใช้ในงานวิจัยทุกตัวแปร ซึ่งมาจากพื้นฐานทางแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนดำเนินการสร้างข้อคำถามสำหรับวัดตัวแปร ได้นำข้อคำถามแต่ละข้อไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เป็นผู้ประเมินเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามดังกล่าวไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน เพื่อหาอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามด้วยวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์คะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total correlation, r) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .20 ขึ้นไป (ค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีพิสัยอยู่ระหว่าง (-1.00 – 1.00) และหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามแต่ละมาตรวัดตัวแปรเชิงประจักษ์ ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) รายละเอียดของ นิยามปฏิบัติการ ข้อคำถามมาตรวัดตัวแปร และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ มีรายละเอียดดังนี้

4.1 มาตรวัดตัวแปรผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสาธารณสุขทางวิชาการ

ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสาธารณสุขทางวิชาการ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถานบริการสาธารณสุขทางวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร ที่ต้องการให้นักศึกษามีองค์ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาอย่างลึกซึ้ง มีทัศนคติต่อการเรียนรู้ที่ดี ใฝ่เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับอาชีพของตนเอง ตลอดจนมีความรู้สามารถและทักษะในการทำวิจัยได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสาธารณสุขทางวิชาการ มีองค์ประกอบดังนี้

1) ความรู้ความสามารถของผู้เรียน หมายถึง การที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถานบริการสาธารณสุขทางวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ในสาขาวิชาต่างๆ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน ได้อย่างลึกซึ้ง สามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในเชิงทฤษฎีเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของตนเองได้อย่างสอดคล้องกับบริบททางสังคม สามารถที่จะบูรณา

การแนวคิดทฤษฎีที่หลากหลายเพื่อวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางสังคมได้ สามารถค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหา แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากแหล่งสืบค้นที่หลากหลายได้เป็นอย่างดี และมีความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถจะนำองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนไปเผยแพร่แก่เพื่อนร่วมงานได้อย่างเหมาะสมกับ

2) ทักษะคิดต่อการเรียนรู้ หมายถึง การที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ในสาขาวิชาต่าง ๆ มีมุมมองต่อการเรียนรู้ในทิศทางที่ดี เชื่อว่าการเรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีการต่างๆ จะสามารถพัฒนาศักยภาพการทำงานของตนเองดี มีพฤติกรรมชอบแสวงหาความรู้ได้อย่างเหมาะสม มีพฤติกรรมการเข้าร่วมประชุมทางวิชาการในระดับต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับอาชีพของตนเอง มีความพยายามที่จะเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ ให้กับบุคคลรอบข้าง

3) ความสามารถด้านการวิจัย หมายถึง การที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ในสาขาวิชาต่างๆ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเป็นอย่างดี สามารถที่จะทำงานวิจัยในเชิงวิชาการได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานด้วยการนำเทคนิคกระบวนการวิจัยเข้าไปช่วยในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยให้กับเพื่อนร่วมงานและบุคคลรอบข้างได้อย่างเหมาะสม

การค้นคว้าเอกสารเกี่ยวข้องกับการวัดผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ พบว่ามีงานวิจัยหลายชิ้นที่ได้ทำการวัดตัวแปรที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เช่น ผลลัพธ์จากการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพในการทำงาน ด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Teresa, Elizabeth, Giovanni & Steven, 2004 ; Amabile, 1988 ; Ancona & Caldwell, 1992) ดังนั้นการวัดตัวแปรผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้วิธีการวัดจากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อให้ผู้ตอบรายงานตนเอง (Self Report) ตามสภาพความเป็นจริงและการรับรู้ ตั้งแต่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งได้กำหนดช่วงของการแปลความหมายของคะแนน ดังนี้ 1.00 – 1.50 หมายถึง เป็นจริงน้อยที่สุด 1.51 - 2.50 หมายถึง เป็นจริงน้อย 2.51 - 3.50 หมายถึง เป็นจริงปานกลาง 3.51 - 4.50 หมายถึง เป็นจริงมาก และ 4.51 - 5.00 หมายถึง เป็นจริงมากที่สุด

ตารางที่ 5 ข้อคำถามมาตรวัดตัวแปร และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของมาตรวัดตัวแปรผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ

ข้อที่	รายการข้อคำถาม	Item Objective Congruence : IOC	Corrected Item – total Correlation
ความรู้ความสามารถของผู้เรียน คำถามเกริ่นนำ : การเรียนระดับปริญญาโทที่สถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ของ มรภ. บ้านสมเด็จพระยาทำให้ท่าน.....			
1.	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับอาชีพได้	1	.622
2.	สามารถประยุกต์ใช้แนวคิด ทฤษฎีทางวิชาการที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาในองค์กรได้เหมาะสม	1	.593
3.	สามารถบูรณาการองค์ความรู้ศาสตร์ต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหา ระหว่างการทำงานประจำได้เหมาะสม	1	.691
4.	สามารถวิเคราะห์ปัญหาและปรากฏการณ์ทางสังคมได้อย่างมีหลักวิชาการ	1	.668
5.	มีความสามารถเพียงพอที่จะนำองค์ความรู้ทางวิชาการไปถ่ายทอดให้กับเพื่อนร่วมงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1	.402
Cronbach's Alpha = .804			
ทัศนคติต่อการเรียนรู้ คำถามเกริ่นนำ : การเรียนระดับปริญญาโทที่สถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ของ มรภ. บ้านสมเด็จพระยาทำให้ท่าน.....			
6.	มองเห็นว่าการพัฒนาสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้าความจำเป็นที่จะต้องอาศัยการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ	1	.463
7.	มองเห็นว่าการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทำได้ตลอดเวลา	1	.670

(ต่อ)

ข้อที่	รายการข้อคำถาม	Item Objective Congruence : IOC	Corrected Item – total Correlation
8.	เชื่อว่าพฤติกรรมแสวงหาความรู้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ		
9	มองเห็นถึงความสำคัญของการเข้าร่วมประชุมวิชาการในระดับต่างๆ ว่าจะสามารถเพิ่มพูนศักยภาพของตนเองได้	1	.497
10.	พยายามที่จะเป็นแบบอย่างของการเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่กับบุคคลรอบข้างได้อย่างเหมาะสม	1	.511

Cronbach's Alpha = .768

ความสามารถด้านการวิจัย คำถามเกริ่นนำ : การเรียนระดับปริญญาโทที่สถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ของ มรภ. บ้านสมเด็จเจ้าพระยาทำให้ท่าน.....

11.	แปลงปัญหาทั่วไปทางสังคมและการทำงานให้กลายเป็นปัญหาทางการวิจัยที่ชัดเจน มีลักษณะเป็นตัวแปรได้	1	.805
12.	มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทำวิจัยภาพรวมในระดับที่สามารถใช้งานได้จริง	1	.767
13.	สามารถแก้ไขปัญหาการทำงานด้วยการนำเทคนิคกระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือหลักได้	1	.745
14.	มีความเข้าใจเชิงมนทัศน์เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่ชัดเจน	1	.779
15.	มีความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานวิจัยในระดับสามารถนำไปถ่ายทอดให้กับเพื่อนร่วมงานได้อย่างเหมาะสม	1	.404

Cronbach's Alpha = .686

4.2) มาตรการตัวแปรการจัดการด้านศูนย์การศึกษา

การจัดการด้านศูนย์การศึกษา หมายถึง การที่สถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้จัดให้มีกระบวนการจัดการและการบริหารงานที่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษาได้อย่างเป็นที่น่าสนใจ เป็นหน่วยงานกลางที่สามารถเชื่อมการติดต่อสื่อสารระหว่างนักศึกษากับมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาวิทยาเขตหลักได้อย่างรวดเร็ว มีระบบการจัดการด้านงานธุรกิจการที่รวดเร็ว ถูกต้อง พนักงานผู้ดูแลมีประสิทธิภาพในการทำงาน สามารถจัดการกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ระดับปริญญาโท การจัดการด้านศูนย์การศึกษา มีองค์ประกอบดังนี้

1) การจัดการธุรการ หมายถึง การที่สถานบริการสารสนเทศทางวิชาการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สามารถที่จะจัดการกับงานด้านเอกสารของที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้อย่างรวดเร็ว มีความถูกต้อง และมีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม สามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกของงานด้านเอกสารได้อย่างเหมาะสม มีระบบการประชาสัมพันธ์ที่ทันถึง การจัดให้มีเอกสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับงานด้านเอกสารให้กับนักศึกษาอย่างทั่วถึง

2) การให้บริการของพนักงาน หมายถึง การที่พนักงาน เจ้าหน้าที่ผู้ประสานงาน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มีความรู้ความสามารถในการติดต่อประสานงานด้านการจัดการศึกษากับมหาวิทยาลัยส่วนกลางได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง มีความมุ่งมั่นที่จะให้บริการแก่นักศึกษา มีความสุภาพ กระตือรือร้นที่จะให้บริการแก่นักศึกษาทุกคนด้วยความเต็มใจ การมีพนักงานในจำนวนที่เพียงพอ

3) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง การที่สถานบริการสารสนเทศทางวิชาการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สามารถจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์การศึกษาให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม จัดหาห้องเรียนที่เพียงพอกับจำนวนของนักศึกษา สามารถจัดหาเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการให้กับนักศึกษาได้เป็นอย่างดี การจัดการให้บริการของศูนย์ศึกษามีบรรยากาศที่ร่มรื่นเอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดหาหนังสือที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาให้กับนักศึกษาได้อย่างเพียงพอ

4) สภาพแวดล้อมทางสังคม หมายถึง การที่สถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้บริหารจัดการความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกันเองและระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ให้มีความสนิทสนมเป็นเครือข่ายการทำงานและ

เครือข่ายทางวิชาการที่เข้มแข็งได้ การจัดกรรมที่สามารถเชื่อมความสัมพันธ์ของอาจารย์กับนักศึกษาได้อย่างเหมาะสมและมีความต่อเนื่อง เป็นศูนย์กลางทางการสื่อสารระหว่างนักศึกษากับมหาวิทยาลัย ส่วนกลางได้อย่างเหมาะสม

การค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดการจัดการด้านศูนย์การศึกษา พบว่ามีงานวิจัยหลายชิ้นที่ได้ทำการวัดตัวแปรในลักษณะใกล้เคียงกัน เช่น การวัดการจัดการขององค์กร การบริหารจัดการโครงการ การบริหารจัดการสถานศึกษา สภาพแวดล้อมขององค์กร ด้วยแบบสอบถามแบบมาตรฐานประมาณค่า (Hoy & Miskel, 1991 ; Hersey & Blanchard, 1972 ; Tracey, Tannenbaum, & Kavanagh, 1995) ดังนั้นการวัดตัวแปรการจัดการด้านศูนย์การศึกษา ครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้วิธีการวัดจากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อให้ผู้ตอบรายงานตนเอง (Self Report) ตามสภาพความเป็นจริงและการรับรู้ ตั้งแต่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งได้กำหนดช่วงของการแปลความหมายของคะแนน ดังนี้ 1.00 – 1.50 หมายถึง เป็นจริงน้อยที่สุด 1.51 - 2.50 หมายถึง เป็นจริงน้อย 2.51 - 3.50 หมายถึง เป็นจริงปานกลาง 3.51 - 4.50 หมายถึง เป็นจริงมาก และ 4.51 - 5.00 หมายถึง เป็นจริงมากที่สุด

ตารางที่ 6 ข้อคำถามมาตรวัดตัว และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของมาตรวัดตัวแปรการจัดการด้านศูนย์การศึกษา

ข้อที่	รายการข้อคำถาม	Item Objective Congruence : IOC	Corrected Item – total Correlation
การจัดการธุรการ คำถามเกริ่นนำ : ท่านรับรู้ว่าคุณบริการ			
สารสนเทศทางวิชาการ ของ มรภ. บ้านสมเด็จเจ้าพระยาแห่งนี้.....			
1.	มีระบบการจัดการเอกสารที่รวดเร็ว ถูกต้อง	1	.685
2.	การจัดการงานด้านธุรการมีความยืดหยุ่นได้เหมาะสมกับสถานการณ์	1	.776
3.	ได้นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการจัดการงานด้านเอกสารได้อย่างเหมาะสม รวดเร็ว เช่น การลงทะเบียนทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น	1	.728

(ต่อ)

ข้อที่	รายการข้อคำถาม	Item Objective Congruence : IOC	Corrected Item – total Correlation
4.	มีระบบการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับงานด้านเอกสารให้นักศึกษาทราบได้อย่างทั่วถึง	1	.810
5.	มีเอกสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับงานด้านธุรการที่มีความละเอียด แจกจ่ายให้กับนักศึกษา	1	.822
Cronbach's Alpha = .904			
<p>การให้บริการของพนักงาน คำถามเกริ่นนำ : ท่านรับรู้ว่าพนักงาน / เจ้าหน้าที่ผู้ประสานงาน ของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ของ มรภ. บ้านสมเด็จเจ้าพระยาแห่งนี้.....</p>			
6.	มีความกระตือรือร้นที่จะให้บริการนักศึกษาด้วยความจริงใจ	1	.485
7.	พยายามที่จะพัฒนาศักยภาพการทำงานของตนเองอยู่ตลอดเวลา	1	.861
8.	มีความสุขท่อนักศึกษาทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน	1	.868
9.	มีจำนวนที่เพียงพอแก่การให้บริการการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ	1	.875
10.	มีความรู้ความเข้าใจในการติดต่อประสานงานกับมหาวิทยาลัยส่วนกลางได้อย่างรวดเร็ว	1	.829
Cronbach's Alpha = .912			
<p>สภาพแวดล้อมทางกายภาพ คำถามเกริ่นนำ : ท่านรับรู้ว่าสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการของมรภ. บ้านสมเด็จเจ้าพระยาแห่งนี้</p>			
11.	จัดการให้บริการศูนย์การศึกษามีบรรยากาศที่ร่มรื่น เอื้อต่อการเรียนรู้	1	.803

(ต่อ)

ข้อที่	รายการข้อคำถาม	Item Objective Congruence : IOC	Corrected Item – total Correlation
12.	จัดให้มีห้องเรียนที่กว้างขวาง เพียงพอกับจำนวนของนักศึกษาในแต่ละรายวิชา	1	.857
13.	จัดให้มีเทคโนโลยีทางการศึกษาที่เหมาะสม เช่น โปรเจ็คเตอร์ คอมพิวเตอร์ อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน	1	.820
14.	จัดหาหนังสือเชิงวิชาการที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาให้กับนักศึกษาได้อย่างเพียงพอ	1	.732
15.	จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ห้องน้ำ กาแฟ น้ำดื่ม เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1	.812
Cronbach's Alpha = .922			
สภาพแวดล้อมทางสังคม คำถามเกริ่นนำ : ท่านรับรู้ว่สถานนี้			
บริการสารสนเทศทางวิชาการ ของมรภ.บ้านสมเด็จเจ้าพระยาแห่งนี้			
16.	นักศึกษาที่เรียนในหลักสูตรเดียวกันมีความสนิทสนม สามารถสร้างเครือข่ายทางวิชาการร่วมกันได้เป็นอย่างดี	1	.808
18.	จัดกิจกรรมเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาหลักสูตรต่างๆ ได้เป็นอย่างดี	1	.881
19.	สร้างบรรยากาศวิชาการให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้ทางวิชาการ	1	.766
20.	สร้างบรรยากาศของการเป็นศูนย์กลางทางการสื่อสารระหว่างนักศึกษากับมหาวิทยาลัยส่วนกลางได้อย่างเหมาะสม	1	.863
Cronbach's Alpha = .937			

4.3) มาตรการตัวแปรการสนับสนุนจากส่วนกลาง

การสนับสนุนจากส่วนกลาง หมายถึง การที่มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาเป็นส่วนกลางได้ให้การส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานบริการสารสนเทศทางวิชาการระดับบัณฑิตศึกษา ให้มีความสามารถในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ มีความเข้มข้นทางวิชาการและการวิจัยด้วยการให้การสนับสนุนทั้งทางการเงินที่เพียงพอ การจัดหาอาจารย์พิเศษที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางมาให้ความรู้แก่นักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และสนับสนุนองค์ความรู้ทางด้านวิชาการด้วยเทคนิคต่างๆ อย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนจากส่วนกลาง มีองค์ประกอบดังนี้

1) การสนับสนุนการเงิน หมายถึง การที่มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาส่วนกลางได้ให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณที่เพียงพอให้กับสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อให้มีเงินในจำนวนที่เพียงพอสำหรับการจัดหาสถานที่เรียนที่มีความเหมาะสม การจัดหาเงินเป็นจำนวนที่เพียงพอในการจัดถ่ายเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน จัดหาเงินการจัดกิจกรรมทางวิชาการให้กับนักศึกษาได้แสดงออก และมีสภาพคล่องทางการเงินเพื่อให้การจัดการศึกษาของศูนย์มีความคล่องตัว

2) การสนับสนุนบุคลากร หมายถึง การที่มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาส่วนกลางได้จัดหาอาจารย์พิเศษที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะด้านเพื่อมาถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ทางด้านวิชาการให้กับนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาศักยภาพของผู้ประสานงานให้มีความรู้ความสามารถเพียงพอในการอำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษา การรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับความต้องการทางด้านบุคลากรที่จะมาถ่ายทอดความรู้ การจัดการกับอาจารย์ที่มาสอนแต่ไม่มีความตั้งใจที่แท้จริง การประเมินคุณภาพของบุคลากรเป็นระยะเพื่อทำการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

3) การสนับสนุนด้านวิชาการ หมายถึง การที่มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาส่วนกลางได้ให้การสนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีการแสดงออกด้านความรู้ทางวิชาการที่เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการส่งเสริมภายในและภายนอก การสนับสนุนเอกสารความรู้ทางด้านวิชาการพร้อมกับการส่งเสริมให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของเอกสารดังกล่าว การขอมผ่อนปรนเกี่ยวกับระยะเวลาในการบรรยายให้ความรู้ของอาจารย์ให้เพิ่มขึ้นหรือลดลงได้อย่างเหมาะสมกับความต้องการทางด้านวิชาการของนักศึกษา การจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้กับนักศึกษา

การค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดการสนับสนุนจากส่วนกลาง พบว่ามีงานวิจัยหลายชิ้นที่ได้ทำการวัดตัวแปรในลักษณะใกล้เคียงกัน เช่น การสนับสนุนทางสังคม การสนับสนุนจากสำนักงานใหญ่ การสนับสนุนจากผู้บริหาร เป็นต้น ด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (วรัคคั้ ทองศิริ, 2553 ; Hobohm, 2004 ; Kannedy, 1997 ; Drafke.& Kossen, 2002 ; Eisenberger, Huntington, Hutchison, & Sowa, 1986) ดังนั้นการวัดตัวแปรการสนับสนุนจากส่วนกลางครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้วิธีการวัดจากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อให้ผู้ตอบรายงานตนเอง (Self Report) ตามสภาพความเป็นจริงและการรับรู้ ตั้งแต่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งได้กำหนดช่วงของการแปลความหมายของคะแนน ดังนี้ 1.00 – 1.50 หมายถึง เป็นจริงน้อยที่สุด 1.51 - 2.50 หมายถึง เป็นจริงน้อย 2.51 - 3.50 หมายถึง เป็นจริงปานกลาง 3.51 - 4.50 หมายถึง เป็นจริงมาก และ 4.51 - 5.00 หมายถึง เป็นจริงมากที่สุด

ตารางที่ 7 ข้อคำถามมาตรวัดตัวแปร และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของมาตรวัดตัวแปรการสนับสนุนจากส่วนกลาง

ข้อที่	รายการข้อคำถาม	Item Objective Congruence : IOC	Corrected Item – total Correlation
การสนับสนุนการเงิน คำถามเกริ่นนำ : ท่านรับรู้ว่ามี มรภ. บ้านสมเด็จเจ้าพระยาส่วนกลางได้			
.....			
1	จัดสรรงบประมาณที่เพียงพอในการดูแลเรื่องสวัสดิการทั่วไป เช่น กาแฟ อาหารว่าง เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษา	1	.575
2	จัดสรรงบประมาณที่เพียงพอในการจัดหาสถานที่เรียนให้มีความเหมาะสมกับลักษณะของรายวิชา	1	.871

(ต่อ)

ข้อที่	รายการข้อคำถาม	Item Objective Congruence : IOC	Corrected Item – total Correlation
3	จัดสรรงบประมาณที่เพียงพอสำหรับการจัดทำเอกสารประกอบการเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆ	1	.888
4	จัดสรรงบประมาณที่เพียงพอให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันในระหว่างเรียน	1	.897
5	จัดสรรงบประมาณเพื่อให้ศูนย์การศึกษาแห่งนี้ในจำนวนที่เพียงพอเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารงาน	1	.736
Cronbach's Alpha = .918			
การสนับสนุนบุคลากร คำถามเกริ่นนำ : ท่านรับรู้ว่ามี มรภ. บ้านสมเด็จเจ้าพระยาส่วนกลางได้			
6.	เชิญวิทยากรพิเศษที่มีความเชี่ยวชาญมาบรรยายให้ความรู้แก่นักศึกษาเป็นประจำ	1	.736
7.	จัดพยายามจัดหาวิทยากรตามที่นักศึกษาได้ร้องขอไป ด้วยความกระตือรือร้น	1	.876
8.	ทำการประเมินผลการทำงานของอาจารย์ที่เดินทางมาสอนที่ศูนย์การศึกษาอย่างต่อเนื่อง	1	.866
9.	ได้ประเมินผลการทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน	1	.888
10.	ได้สนับสนุนให้อาจารย์ประจำได้รับการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร	1	.829
Cronbach's Alpha = .939			

(ต่อ)

ข้อที่	รายการข้อคำถาม	Item Objective Congruence : IOC	Corrected Item – total Correlation
การสนับสนุนด้านวิชาการ คำถามเกริ่นนำ : ท่านรับรู้ว่า มรภ. บ้านสมเด็จเจ้าพระยาส่วนกลางได้.....			
1.	จัดกิจกรรมทางวิชาการเพื่อให้นักศึกษาได้มีเวทีในการแสดงออกถึงความสามารถทางวิชาการ	1	.786
2.	จัดหาเอกสารประกอบการเรียนการสอนที่ตรงกับหลักสูตรเพื่อสนับสนุนคุณภาพทางวิชาการของผู้เรียน	1	.856
3.	ปรับเพิ่ม – ลด ระยะเวลาในการเรียนบางรายวิชาตามความเหมาะสมและความสนใจของนักศึกษา	1	.904
4.	จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษาได้อย่างเหมาะสมกับช่วงอายุของผู้เรียน	1	.889
5.	สร้างแรงจูงใจเพื่อให้นักศึกษาได้เขียนผลงานทางวิชาการ เช่น บทความการวิจัย บทความวิชาการ เพื่อนำลงตีพิมพ์วารสารทางวิชาการต่างๆ	1	.849
Cronbach's Alpha = .948			

4.4) มาตรการตัวแปรบทบาทของชุมชน

บทบาทของชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนซึ่งอาศัยอยู่ในชุมชนรอบสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้ให้การสนับสนุนและส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ด้วยการสนับสนุนทั้งทางด้านวัสดุสิ่งของ งบประมาณ และการสนับสนุนทางด้านกำลังใจ โอกาส การมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชน การให้การยอมรับไว้วางใจต่อการจัดการเรียนการสอนของศูนย์การศึกษา และการให้ความช่วยเหลือด้วยความจริงใจ มีองค์ประกอบดังนี้

1) สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง การที่ประชาชนที่อาศัยในชุมชนรอบสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้ให้การสนับสนุนในด้านวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในระดับโทแก่ศูนย์การศึกษาตามที่ได้ร้องขอ การสนับสนุนให้ใช้สถานที่ของชุมชนเพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน การอำนวยความสะดวกในกรณีที่นักศึกษาและอาจารย์ได้ออกทำการศึกษานอกสถานที่ในบริเวณชุมชน ตลอดจนการเสนอตัวที่จะให้ความช่วยเหลือด้านสถานที่ด้วยความเต็มใจ

2) การยอมรับ หมายถึง การที่ประชาชนที่อาศัยในชุมชนรอบสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้แสดงออกให้เห็นว่า ได้ให้การยอมรับถึงประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ มีทัศนคติในเชิงบวก เห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพของประชาชนในท้องถิ่น การได้พุดถึงศูนย์ศึกษาในแง่ดี ความรู้สึกไว้วางใจต่อการจัดการศึกษานอกสถานที่ว่าจะเป็นการพัฒนาท้องถิ่น ให้การยอมรับนับถือคณาจารย์ที่เดินทางไปสอนในแต่ละครั้ง การให้เกียรติซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนกับศูนย์การศึกษา

3) ให้ความช่วยเหลือ หมายถึง การที่ประชาชนที่อาศัยในชุมชนรอบสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้ออกมาให้ความช่วยเหลือในการทำกิจกรรมต่างๆ ตามที่ศูนย์การศึกษาได้ร้องขอไป การเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมทางวิชาการของศูนย์การศึกษาด้วยความจริงใจ การมอบ การได้เข้าไปร่วมแสดงความคิดเห็นในด้านที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อการเป็นประโยชน์ของคนในชุมชน

การค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดบทบาทของชุมชน พบว่ามีงานวิจัยหลายชิ้นที่ได้ทำการวัดตัวแปรในลักษณะใกล้เคียงกัน เช่น การสนับสนุนของชุมชนต่อการศึกษา การสนับสนุนเทคโนโลยีของชุมชนเพื่อการศึกษา การวางแผนของชุมชนเพื่อการศึกษา เป็นต้น ด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า และการสัมภาษณ์เชิงลึก (Herriot, et al 2002 ; Culp, 2010 ; Phahlamohlaka & Friend, 2004 ; Boaz, S ., Claire & Hilary, 2009) แต่อย่างไรก็ตามการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวัดตัวแปรบทบาทของชุมชนด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อให้ผู้ตอบรายงานตนเอง (Self Report) ตามสภาพความเป็นจริงและการรับรู้ ตั้งแต่ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งได้กำหนดช่วงของการแปลความหมายของคะแนน ดังนี้ 1.00 – 1.50 หมายถึง เป็นจริงน้อยที่สุด 1.51 - 2.50 หมายถึง เป็นจริงน้อย 2.51 - 3.50 หมายถึง เป็นจริงปานกลาง 3.51 - 4.50 หมายถึง เป็นจริงมาก และ 4.51 - 5.00 หมายถึง เป็นจริงมากที่สุด

ตารางที่ 8 ข้อคำถามมาตรวัดตัว และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ของมาตรวัดตัวแปรบทบาทของชุมชน

ข้อที่	รายการข้อคำถาม	Item Objective Congruence : IOC	Corrected Item – total Correlation
สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก			
1.	ชุมชนได้ให้การสนับสนุนด้านสถานที่เพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนด้วยความเต็มใจ	1	.808
2.	ชุมชนได้สนับสนุนด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องเสียง เพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน	1	.821
3.	ชุมชนได้อำนวยความสะดวกในเรื่อง อาหารและเครื่องดื่มให้กับนักศึกษาได้บริโภคระหว่างเรียน	1	.827
4.	ชุมชนได้จัดหาบุคลากรเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษา	1	.823
5.	ชุมชนได้ช่วยเหลือในการพัฒนาสภาพแวดล้อมของศูนย์การศึกษาให้เหมาะสมกับเป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	1	.731
Cronbach's Alpha = .923			

การยอมรับ

1.	ท่านรับรู้ว่าคุณคนในชุมชนรู้สึกชื่นชมต่อสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ แห่งนี้	1	.657
2.	ท่านรับรู้ว่าคุณคนในชุมชนให้การนับถือในความรู้ความสามารถของ ของอาจารย์ที่มาสอนในแต่ละครั้ง	1	.643
3.	ท่านรับรู้ว่าคุณคนในชุมชนมักจะพูดถึงสถานบริการในแง่ดีอยู่เสมอ	1	.563
4.	ท่านรับรู้ว่าคุณคนในชุมชนได้ให้เกียรติแก่นักศึกษาและอาจารย์ที่เดินทางมาสอนด้วยความจริงใจ	1	.655

(ต่อ)

ข้อที่	รายการข้อคำถาม	Item Objective Congruence : IOC	Corrected Item – total Correlation
5.	ท่านรับรู้ว่าคุณคนในชุมชนให้การยอมรับในประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ	1	.577
Cronbach's Alpha = .823			
ให้ความช่วยเหลือ			
1.	ท่านรับรู้ว่าคุณคนในชุมชนได้ให้ความช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์การศึกษาด้วยความเต็มใจ	1	.794
2.	ท่านรับรู้ว่าคุณคนในชุมชนพยายามที่จะแสดงความเป็นมิตรต่อศูนย์การศึกษา	1	.809
3.	ท่านรับรู้ว่าคุณคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อมในการให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงคุณภาพของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ	1	.663
4.	ท่านรับรู้ว่าคุณคนในชุมชนมักจะอำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษาในกรณีที่ออกศึกษาภาคสนามในชุมชน	1	.684
5.	ท่านรับรู้ว่าคุณคนในชุมชนได้ออกมาให้ความช่วยเหลือกิจกรรมที่ศูนย์การศึกษาได้ร้องขอไปอย่างสม่ำเสมอ	1	.558
Cronbach's Alpha = .870			

4.5) มาตรวัดตัวแปรพฤติกรรมการสอน

พฤติกรรมการสอน หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อการถ่ายทอดความรู้ของคณาจารย์ที่เดินทางมาสอนยังสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่แท้จริงในเนื้อหาที่ได้จัดการเรียนการสอน

ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความตั้งใจและการเตรียมการสอน ความเชื่อมั่นในตัวผู้สอนว่าจะสามารถถ่ายทอดความรู้ที่ทันสมัยเทียบเท่ากับการสอนในมหาวิทยาลัยส่วนกลาง การมีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับนักศึกษา มีองค์ประกอบดังนี้

1) องค์ความรู้ผู้สอน หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อการถ่ายทอดความรู้ของคณาจารย์ที่เดินทางมาสอนยังสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในวิชาที่ได้เสนอในเชิงลึก และมีความทันสมัยในเนื้อหาสาระสำคัญของรายวิชา เชื่อมั่นว่าผู้สอนมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาด้วยการวิจัยอย่างต่อเนื่องในเรื่องที่ตนเองได้ทำการสอน เห็นว่าผู้สอนมีความสามารถในการประยุกต์องค์ความรู้เพื่อแก้ไขปัญหาในสถานการณ์จริงได้เป็นอย่างดี สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ให้สูงขึ้น ไปได้อย่างต่อเนื่อง

2) เทคนิคการสอน หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อการถ่ายทอดความรู้ของคณาจารย์ที่เดินทางมาสอนยังสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาว่ามีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจได้อย่างถ่องแท้ สามารถนำเทคนิคการสอนที่มีความหลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษา เน้นการสอนที่เป็นการลงมือปฏิบัติกิจกรรมมากกว่าการฟังบรรยาย

3) มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อการถ่ายทอดความรู้ของคณาจารย์ที่เดินทางมาสอนยังสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาว่าเป็นบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์กับนักศึกษาเป็นอย่างดี มีความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนรอบศูนย์การศึกษา การใช้เวลากับนักศึกษาเพื่อสอบถามความรู้และประสบการณ์จากผู้สอน การมีความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอนตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

การค้นคว้าเอกสารเกี่ยวข้องกับการวัดพฤติกรรมการสอน พบว่ามีงานวิจัยหลายชิ้นที่ได้ทำการวัดตัวแปรในลักษณะเดียวกันและใกล้เคียง เช่น พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอน ทักษะการจัดการเรียนการสอน พฤติกรรมในเชิงเทคนิคการทำงาน เป็นต้น ด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Johnston & Pennypacker, 1971 ; Higgins, Ivey, & Uhlemann, 1970 ; MacLaren & Cohen, 2005) ดังนั้นในการวัดตัวแปรครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ตัดสินใจเลือกทำการวัดตัวแปรพฤติกรรมการสอนด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อให้ผู้ตอบรายงานตนเอง (Self Report) ตามสภาพความเป็นจริงและการรับรู้ ตั้งแต่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งได้กำหนดช่วงของการแปลความหมายของคะแนน ดังนี้ 1.00 – 1.50 หมายถึง เป็นจริงน้อยที่สุด 1.51 - 2.50

หมายถึง เป็นจริงน้อย 2.51 - 3.50 หมายถึง เป็นจริงปานกลาง 3.51 - 4.50 หมายถึง เป็นจริงมาก และ 4.51 - 5.00 หมายถึง เป็นจริงมากที่สุด

ตารางที่ 9 ข้อคำถามมาตรวัดตัวแปร และค่าอำนาจจำแนกรายข้อของมาตรวัดตัวแปรบทบาทของชุมชน

ข้อที่	รายการข้อคำถาม	Item Objective Congruence : IOC	Corrected Item – total Correlation
องค์ความรู้ผู้สอน			
1	อาจารย์ที่มาสอนมีความรู้ ความสามารถในเนื้อหาอย่างแท้จริงและลึกซึ้ง	1	.708
2	อาจารย์ที่มาสอนมีความรู้ที่ทันสมัยต่อเหตุการณ์ในปัจจุบันอย่างแท้จริง	1	.737
3	อาจารย์ที่มาสอนมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา	1	.756
4	อาจารย์ที่มาสอนสามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้เพื่อแก้ปัญหาการทำงานได้เป็นอย่างดี	1	.826
5	อาจารย์ที่มาสอนมีมีความสามารถในการค้นคว้าองค์ความรู้ที่หลากหลาย	1	.830
Cronbach's Alpha = .908			

เทคนิคการสอน

1.	อาจารย์สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษาอย่างเป็นขั้นตอนตามเนื้อหาได้เป็นอย่างดี	1	.737
2.	อาจารย์มีการยกตัวอย่างให้เห็นอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม ระหว่างการจัดการเรียนการสอน	1	.790
3.	อาจารย์เน้นการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยมีอาจารย์เป็นผู้ชี้แนะ	1	.761
4.	อาจารย์พยายามสอบถามนักศึกษาอยู่เสมอถึงความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับ เพื่อเป็นการประเมินระหว่างการสอน	1	.814

(ต่อ)

ข้อที่	รายการข้อคำถาม	Item Objective Congruence : IOC	Corrected Item – total Correlation
5.	อาจารย์มีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนเกิด ความสนใจที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติม	1	.837
Cronbach's Alpha = .916			
มนุษยสัมพันธ์			
1.	อาจารย์ได้แสดงความเป็นกันเองกับผู้เรียน ได้เป็นอย่างดี	1	.783
2.	อาจารย์ได้แสดงให้เห็นว่ามีความเข้าใจในวิถีชีวิต วัฒนธรรมท้องถิ่นของผู้เรียน ได้เป็นอย่างดี	1	.772
3.	อาจารย์มีความยืดหยุ่น สามารถปรับแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ตามสถานการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี	1	.736
4.	อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้าพบ และสอบถามได้ ตลอดเวลา	1	.802
5.	อาจารย์ได้แสดงความเมตตาต่อนักศึกษาอยู่เสมอ	1	.782
Cronbach's Alpha = .911			

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาโทของสถานีนีบริการสารสนเทศทางวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จาก 10 แห่ง รวมจำนวนที่เก็บได้จริง 389 คน มีกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) ทำการติดต่อไปยังมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาส่วนกลาง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาระดับปริญญาโท จากสถานีนีบริการสารสนเทศทางวิชาการ เป้าหมายทั้ง 10 แห่ง ตามที่ได้กำหนดไว้

2) ทำการประสานงานไปยังผู้ประสานงานของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ แต่ละแห่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาตามที่ได้กำหนดไว้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยได้ทำการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3) ผู้วิจัยเดินทางไปยังสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ตามที่ได้กำหนดไว้ในเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยใช้ช่วงเวลาในการพักรับประทานอาหารกลางวันเป็นช่วยแจกแบบสอบถาม โดยได้แจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์สำคัญในการเก็บแบบสอบถามครั้งนี้ว่า เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับปริญญาเอกของผู้วิจัย

4) ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปทั้งสิ้น 450 ฉบับ ซึ่งได้รับกลับคืนมาและมีความสมบูรณ์แบบ กล่าวคือ มีการตอบข้อคำถามครบทุกตัวแปร การตอบคำถามไม่ได้มีลักษณะเป็นคำตอบในมาตรฐานเดียวกันทั้งฉบับ รวมทั้งสิ้นจำนวน 389 ฉบับ

5) การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามครั้งนี้ ดำเนินการ ระหว่างเดือนมีนาคม 2552 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2553

เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ทั้ง 389 ฉบับ ลงบันทึกข้อมูลในโปรแกรม SPSS เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเบื้องต้น พร้อมทั้งทำการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรในแบบจำลอง และทำการวิเคราะห์แบบจำลองสมการ โครงสร้าง (Structural Equation Model) ด้วยโปรแกรม LISREL รายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ทำการศึกษาคือการตรวจสอบข้อมูลที่ขาดหายไป การตรวจสอบค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การหาค่าความถี่ การหาค่าร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง การตรวจสอบการแจกแจงของตัวแปรเชิงประจักษ์

2) ดำเนินการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ทำการศึกษาคือด้วยเทคนิคการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เพื่อตรวจสอบดูว่า ตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ทำการศึกษามีความสัมพันธ์มากจนเกินไป จนก่อให้เกิดปัญหาการทับซ้อนของตัวแปร (Multicollinearity) โดยค่าความสัมพันธ์ของแต่ละคู่ควรไม่เกิน .08

3) ทำการวิเคราะห์แบบจำลององค์ประกอบของตัวแปรแฝงที่ทำการศึกษาในแบบจำลองสมการ โครงสร้างทั้งหมด ด้วยโปรแกรม LISREL เพื่อทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรแฝง (Latent Construct Validity) ด้วยการหาค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Standardize

Factor Loading) และค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อน (Θ) เพื่อนำข้อมูลมาทำการตรวจสอบความเชื่อมั่นของการวัด (Reliability) ด้วยการพิจารณาค่าสัดส่วนความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตที่ได้อธิบายด้วยตัวแปรแฝง (Square Multiple Correlation, R^2) โดยพิจารณาร่วมกับค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง (Construct Reliability, ρ_c) และค่าความแปรปรวนที่สกัดได้ (Average Variable Extracted, ρ_v)

4) ดำเนินการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างที่พัฒนาขึ้น ด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model) โดยเลือกใช้วิธี ประมาณค่าแบบไลค์ลิฮูด (Maximum Likelihood: ML) เพราะวิธีนี้ทำให้โปรแกรมสามารถคำนวณดัชนีความกลมกลืน (Fit Indexes) ได้มากกว่า และถือว่ามีค่าที่เที่ยงตรงกว่าวิธีประมาณค่าแบบเดิมเนื่องจากเป็นวิธีประมาณค่าที่อาศัยข้อมูลจากตัวแปรทั้งหมดในโมเดลสำหรับการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Full-Information Techniques) โดยไม่พิจารณาข้อมูลแยกเป็นส่วนๆ เหมือนแบบเดิม ซึ่งขั้นตอนการวิเคราะห์ดังกล่าว มีดังนี้

4.1) ตรวจสอบการระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของ โมเดลสมมติฐาน (Model Identification) โมเดลสมมติฐานการวิจัยต้องมีลักษณะเป็นโมเดลระบุเกินพอดี (Over Identified Model) คือมีจำนวนสมการไม่น้อยกว่าจำนวนพารามิเตอร์หรือสัมประสิทธิ์ที่จะประมาณค่า หรืออีก นัยหนึ่งคือมีเส้นทางไม่ครบทุกเส้นทางเหมือนกับ โมเดลเต็มรูป (Full Model) ซึ่งเป็นโมเดลระบุพอดี (Just Identified Model) เนื่องจากโมเดลที่ระบุเกินพอดี จะสามารถประมาณค่าพารามิเตอร์ได้ มากกว่า 1 ชุด ทำให้เปรียบเทียบและเลือกค่าพารามิเตอร์ชุดที่ดีกว่ากันได้ ดังนั้นจึงต้องตรวจสอบการระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของโมเดลสมมติฐานเพราะทำให้ทราบล่วงหน้าว่าโมเดลจะสามารถประมาณค่าพารามิเตอร์ได้หรือไม่

4.2) ตรวจสอบความตรงของโมเดลสมมติฐาน (Validation of the Model) การตรวจสอบความตรงของโมเดลสมมติฐาน ก็คือการประเมินผลความถูกต้องของโมเดลสมมติฐานการวิจัย หรือการตรวจสอบความกลมกลืนระหว่างโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งทำได้โดยการวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Measures) ของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นั่นคือหลังจากได้ค่าประมาณสัมประสิทธิ์หรือค่าพารามิเตอร์แล้ว ต้องตรวจสอบว่าโมเดลที่ทดสอบนั้นมีความกลมกลืน (Fit) กับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ โดยเลือกใช้ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนดังกล่าวให้เหมาะสม ซึ่งดัชนีที่ใช้ตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลอง ผู้วิจัยเลือกใช้ดังนี้

4.2.1) ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) คือค่าที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน เป็นการตรวจสอบความกลมกลืนระหว่างโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square goodness of fit index) ถ้าค่าไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือมีค่าความน่าจะเป็น (p)

มากกว่า 0.05 แสดงว่ามีความกลมกลืนระหว่างโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่ถ้าค่าไค-สแควร์มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือมีค่าความน่าจะเป็น (p) น้อยกว่า 0.05 ก็แสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานไม่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่การทดสอบนัยสำคัญด้วยไค-สแควร์นั้นเป็นเกณฑ์ที่เข้มงวดเกินไป เนื่องจากค่าไค-สแควร์จะไม่มีนัยสำคัญก็ต่อเมื่อโมเดลนั้นมีความกลมกลืนโดยสมบูรณ์แบบ (เมื่อนำมาลบกันแล้วความแตกต่างก็คือ 0) ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ยากที่จะหาโมเดลที่มีความกลมกลืนอย่างสมบูรณ์ได้ นอกจากนี้ ค่าไค-สแควร์ ยังได้รับผลกระทบจาก ความซับซ้อนของโมเดล กล่าวคือ ถ้าโมเดลมีเส้นอิทธิพลหรือค่าพารามิเตอร์จำนวนมาก ก็มีแนวโน้มที่จะมีนัยสำคัญ หรือผลกระทบจากขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คือถ้าโมเดลที่ทดสอบได้มาจากกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ ค่าไค-สแควร์ ก็ยังมีแนวโน้มที่จะมีนัยสำคัญ หรือจะเป็นผลกระทบจากการที่ค่าไค-สแควร์มีความไวต่อการละเมิดข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการแจกแจงแบบ Multivariate Normality (Joreskog; & Sorbom, 1996) ด้วยเหตุนี้ โจเรสค็อกจึงแนะนำให้พิจารณาค่าไค-สแควร์ในลักษณะที่เป็นเหมือนดัชนีบ่งบอกความแย่งของโมเดล (Badness of Measure) มากกว่าจะพิจารณาในลักษณะที่เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบนัยสำคัญความกลมกลืนของโมเดล ดังนั้นถ้าค่าไค-สแควร์มีค่ามาก ก็แสดงว่าโมเดลนั้นมีความกลมกลืนต่ำ

4.4.2) ดัชนีอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-Square Ratio) เป็นอัตราส่วนระหว่างค่าไค-สแควร์ กับระดับความเป็นอิสระ (df) ซึ่งควรมีค่าอยู่ระหว่าง 2-5 ซึ่งมูลเลอร์ (เสรี ชัดเข้ม, 2547 ; อ้างอิงจาก Mueller, 1996) เสนอว่า ควรมีค่าน้อยกว่า 3

4.2.3) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน GFI (Goodness of Fit Index) ซึ่ง โจเรสค็อก (Joreskog; & Sorbom. 1996: 121-122) เป็นผู้พัฒนาขึ้น เป็นดัชนีที่บ่งบอกถึงร้อยละของ Observed Covariance Matrix (S) ที่สามารถอธิบายได้ด้วย Implied Covariance Matrix ($\Sigma(\theta)$) การตีความจึงคล้ายกับการตีความค่า R² ในการวิเคราะห์ถดถอย ดังนั้นจึงเกิดความสับสนและ ผิดพลาดในการตีความดัชนี GFI ว่าเป็นร้อยละความแปรปรวนของตัวแปรที่โมเดลสามารถอธิบาย ได้ ค่า GFI มีค่าอยู่ระหว่าง 0-1 ค่ายิ่งเข้าใกล้ 1 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืน และค่าที่ผู้วิจัยส่วนใหญ่ใช้ตัดสินความกลมกลืนของโมเดลก็คือ ต้องมีค่ามากกว่า 0.90

4.2.4) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ AGFI (Adjusted Goodness of Fit Index) เป็นดัชนีที่ทำการปรับค่า GFI ด้วย df เนื่องจากโมเดลหากยิ่งเพิ่มเส้นอิทธิพลหรือค่าพารามิเตอร์ก็มีแนวโน้มที่จะมีความกลมกลืนกับข้อมูลอยู่แล้ว เพราะเป็นการทำให้โมเดลนั้นเข้าใกล้โมเดลแบบ Just-Identified ดังนั้น ดัชนี AGFI จึงเป็นดัชนีที่พิจารณาถึงจำนวนเส้นอิทธิพลที่อยู่ใน โมเดลด้วย โดยมีค่า

อยู่ระหว่าง 0-1 ยิ่งมีค่ามากก็แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูล เกณฑ์ที่ใช้ตัดสินความกลมกลืนของโมเดลก็คือ ต้องมีค่ามากกว่า 0.90 แต่เนื่องจากค่า AGFI จะเป็นค่าที่ต่ำกว่าค่า GFI ดังนั้นจึงมีบางคนแนะนำให้ใช้เกณฑ์ 0.80 หรือ 0.85 แทน ถ้าโมเดลใด ค่า GFI และค่า AGFI แตกต่างกันมาก แสดงว่าโมเดลนั้นมีเส้นอิทธิพลหรือค่าพารามิเตอร์ที่มีความสำคัญต่อ โมเดลน้อยอยู่จำนวนมาก

4.2.5) ดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ RMR (Root Mean Squared Residuals) เป็นดัชนีที่ใช้เปรียบเทียบความกลมกลืนระหว่าง โมเดลสองโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เฉพาะกรณีที่เป็นกรเปรียบเทียบโดยใช้ข้อมูลชุดเดียวกัน ดัชนี RMR จะบอกขนาดของเศษที่เหลือโดยเฉลี่ยจากการเปรียบเทียบความกลมกลืนของ โมเดลสองโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และจะใช้ได้ดีเมื่อตัวแปรภายนอกและตัวแปรสังเกตได้เป็นตัวแปรมาตรฐาน(Standardized RMR) ค่า RMR ควรมีค่าน้อยกว่า 0.05 จึงแสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2537)

4.2.6) ดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือมาตรฐาน SRMR (Standardized Root Mean Squared Residual) เป็นดัชนีบอกความคลาดเคลื่อนจากการเปรียบเทียบความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดัชนี SRMR มีค่าอยู่ระหว่าง 0-1 ถ้ามีค่าน้อยกว่า 0.05 ก็แสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4.2.7) ดัชนีวัดความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ RMSEA (Root Mean Squared Error of Approximation) เป็นดัชนีที่มีความคล้ายคลึงกับ RMR หรือ SRMR ตรงที่คำนวณจากค่าความคลาดเคลื่อน แต่แตกต่างกันตรงที่ RMSEA เป็นการคำนวณเพื่อประมาณค่าความคลาดเคลื่อนของประชากร ไม่ใช่ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นจึงมีนัยถึงการอ้างอิงกลับไปยังประชากรด้วย นอกจากนี้ยังปรับค่า df ด้วย ดังนั้น RMSEA จึงเป็นค่าที่ไม่ได้รับผลกระทบในกรณีที่โมเดลมีค่าพารามิเตอร์จำนวนมาก บราวน์ และคิวเดค (Brown & Cudeck, 1993) ได้แนะนำเกณฑ์การตัดสินความกลมกลืนของโมเดลโดยใช้ดัชนี RMSEA ว่า ถ้ามีค่าน้อยกว่า 0.05 ก็แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนสูงมาก ถ้ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.05-0.08 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนดี ถ้ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.08-0.10 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืน แต่ไม่ค่อยดี มากนัก แต่ถ้ามีค่ามากกว่า 0.10 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนต่ำ

4.2.8) ดัชนี CN (Critical N) เป็นดัชนีที่มีลักษณะแตกต่างจากดัชนีที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด เพราะดัชนีนี้ให้ความสนใจไปที่ความพอเพียงของขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบโมเดลมากกว่าสนใจทดสอบความกลมกลืนของโมเดล วัตถุประสงค์ของการพัฒนาค่า CN ขึ้น ก็เพื่อการ

ประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เพียงพอสำหรับทำให้โมเดลมีความกลมกลืนในการทดสอบไค-สแควร์ ค่า CN ควรมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 200 และน้อยกว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบโมเดล (Bollen, 1989; citing Hoelter, 1983)จากนั้นตรวจสอบความกลมกลืนระหว่างโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ถ้าผลการวิเคราะห์พบว่าโมเดลตามสมมติฐานไม่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จะต้องทำการปรับโมเดลโดยอาศัยเหตุผลเชิงทฤษฎี และดัชนีปรับโมเดล (Model Modification indices) เพื่อให้ได้โมเดลที่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ดีที่สุด

4.2.9) ดัชนี CFI (Comparative Fit Index) เป็นดัชนีที่ เบนท์เลอร์ (Hu & Bentler, 1995; citing Bentler, 1989) พัฒนาขึ้น เพื่อปรับแก้ปัญหาของ RFI ทำให้ดัชนีมีค่าอยู่ระหว่าง 0-1 ดัชนีนี้จึงเป็นดัชนีที่มาจากฐานของค่าไค-สแควร์แบบ Noncentrality ด้วยเช่นกันและเป็นดัชนีหนึ่งที่ได้รับ ความนิยมสูง เนื่องจากเป็นอีกดัชนีที่ไม่ได้รับผลกระทบจากขนาดของกลุ่ม ตัวอย่าง โดยเกณฑ์การ ตัดสินที่นิยมใช้ก็คือ ต้องมีค่ามากกว่า 0.90

5) วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient) ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของแบบจำลองสมการโครงสร้าง ซึ่งเป็นการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (Direct Effect: DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect: IE) และอิทธิพลรวม (Total Effect: TE) เพื่อทราบอิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีต่อตัวแปรผลภายในโมเดลโครงสร้างความสัมพันธ์ โดยถ้าผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้ขนาดค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณหรือค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ (Coefficients of Determination: R^2) สูง แสดงว่า โมเดลตามสมมติฐานมีความตรง เพราะได้รวมตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลในการอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรตามไว้ในโมเดลสมมติฐานแล้ว

การวิจัยเชิงคุณภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการเรียนการสอนคือ นักศึกษาระดับปริญญาโท ที่เป็นหัวหน้ากลุ่มๆ ละ 1 คน จาก 3 สาขาวิชา ทั้ง 10 สถาบันบริการสารสนเทศทางวิชาการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 คน และดำเนินการสังเกตการณ์ภาคสนาม (Field Observation) เพื่อทำการบันทึกสิ่งที่สังเกตได้อย่างเป็นระบบจากศูนย์การศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 10 แห่งๆ ละ 4 ครั้งๆ ละ 8 ชั่วโมง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากภาคสนามมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล และรายงานผลข้อมูลร่วมกัน ด้วยเทคนิคการตีความแบบ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การ

เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เป็นไปเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาทำการสนับสนุนและเสริมความเข้มแข็งให้กับผลการวิจัยในเชิงปริมาณ ข้อมูลเชิงคุณภาพถูกนำมาใช้ใน 3 ส่วนสำคัญ ได้แก่ ส่วนที่ 1 นำข้อมูลเชิงคุณภาพมาพิจารณาประกอบการสร้างมาตรวัดตัวแปรที่ทำการศึกษา ส่วนที่ 2 นำข้อมูลเชิงคุณภาพมาเสริมความเข้มแข็งของข้อค้นพบในเชิงปริมาณตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และส่วนที่ 3 นำข้อมูลเชิงคุณภาพมาเสริมสร้างความเข้มแข็งในการอภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะจากการวิจัย รายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยในเชิงคุณภาพมีดังนี้

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

1) กลุ่มเป้าหมาย

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เก็บข้อมูลจากนักศึกษาระดับปริญญาโท ของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จากจำนวน 10 สถานบริการกลุ่มเป้าหมาย โดยแต่ละสถานบริการจะกำหนดให้หัวหน้ากลุ่มในแต่ละสาขาวิชา เป็นผู้ถูกสัมภาษณ์ รวมแล้วจะได้ศูนย์การศึกษาละ 3 คน รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 10 กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์เชิงลึก

สถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ	หัวหน้ากลุ่ม			รวม กลุ่มเป้าหมาย
	รป.ม	บธ.ม	คม.	
1. สุพรรณบุรี (ร.ร.อุ้มทอง)	1	-	-	1
2. กาญจนบุรี	1	1	-	2
3. วัดไร่จิง	1	1	-	2
4. สมุทรสาคร (พรพิริยะ)	1	1	-	2
5. สมุทรปราการ รร.เบย์ (บางเมือง)	1	1	-	2
6. นครปฐม (โรงแรมเวล)	1	-	-	1
7. บางบัวทอง จ.นนทบุรี	1	1	1	3
8. อ้อมน้อย จ.นครปฐม	1	1	-	2
9. ดำเนินสะดวก (ร.ร.สายธรรมจันทร์)	1	1	-	2
10. สถานีจันทบุรี	1	-	-	1
รวม	10	7	1	18

2) คำถามที่เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึก

การสัมภาษณ์เชิงลึกครั้งนี้ดำเนินการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non structural Interview) เพื่อให้ผู้ตอบได้รายงานความเป็นจริงตามการรับรู้ของตนเองอย่างอิสระ แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยก็ได้ดำเนินการสร้างข้อคำถามสำคัญที่จะเป็นแนวทางสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก มีรายละเอียดดังนี้

2.1) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับตัวที่ทำการศึกษาในแบบจำลอง โดยศึกษาจากการทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 ของการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อเป็นการทำความเข้าใจในเชิงทฤษฎีของตัวแปรที่ทำการศึกษา ตลอดจนศึกษาผลการวิจัยเชิงปริมาณที่ค้นพบในเชิงสถิติ

2.2) สร้างข้อคำถามสำหรับที่จะใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ว่า จะนำมาเป็นข้อมูลเพิ่มเติมให้กับผลการวิจัยในเชิงปริมาณ สนับสนุนผลการค้นพบในเชิงปริมาณ การสร้างข้อคำถามดังกล่าว ได้นำไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก เพื่อตรวจสอบถึงความเหมาะสมของลักษณะของคำถามที่จะใช้

2.3) นำข้อคำถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ในการสัมภาษณ์บุคคลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมายคือ นักศึกษาระดับปริญญาโท ของสถาบันบริการสารสนเทศทางวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา รวมจำนวน 3 คน เพื่อทำการตรวจสอบว่า ข้อคำถามที่สร้างขึ้นเป็นแนวทางดังกล่าวสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาจากความต่อเนื่องของการตอบคำถาม และข้อมูลที่ได้มามีลักษณะของการเป็นข้อมูลในเชิงลึกมากเพียงใด

2.4) ทำการวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพของข้อคำถามที่ใช้เป็นแนวในการสัมภาษณ์เชิงลึกอีกครั้งนี้ แล้วทำการปรับปรุงข้อบกพร่องของข้อคำถามอีกครั้งก่อนที่จะทำการเก็บข้อมูลจริง

3) ข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก

ข้อคำถามที่ใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึก มีลักษณะเป็นข้อคำถามที่เปิดกว้างเพื่อให้ผู้ตอบได้รายงานความคิดเห็น การรับรู้ของตนเอง และข้อเท็จจริงอย่างอิสระ มีลักษณะดังนี้

3.1) ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับ การจัดการศึกษานอกสถานที่ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ และมหาวิทยาลัยทั่วไป ทั้งในด้านที่จะส่งผลดีต่อการศึกษาของประเทศ และด้านที่จะส่งผลกระทบต่อด้านลบของการศึกษาของประเทศ

3.2) ท่านมองว่าประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถาบันบริการสารสนเทศทางวิชาการ ควรจะมีองค์ประกอบในด้านใดบ้าง

3.3) ท่านมีความคิดเห็นต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถาบันบริการสารสนเทศทางวิชาการ บทบาทของชุมชน การสนับสนุนจากส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน และการจัดการ

ด้านศูนย์การศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาเป็นอย่างไรบ้าง มีจุดเด่น จุดด้อยอย่างไรบ้าง

3.4) ผลการวิจัยเชิงปริมาณที่ค้นพบว่าบทบาทของชุมชน การสนับสนุนจาก ส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน และ การจัดการด้านศูนย์การศึกษา ล้วนแล้วแต่มีผลสำคัญทำต่อ ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับปรากฏการณ์จริงที่ท่านได้พบเห็นหรือไม่ อย่างไร

4) ขั้นตอนการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายทั้ง 18 คน ด้วยตนเองทั้งหมด ระหว่าง การสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกเทป รายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินการมีดังนี้

4.1) ติดต่ออย่างไม่เป็นทางการไปยังหัวหน้าของกลุ่มของนักศึกษาในแต่ละหลักสูตร การศึกษา ของแต่ละศูนย์การศึกษาโดยไม่แจ้งถึงวัตถุประสงค์ว่า เป็นไปเพื่อประกอบการวิจัยในระดับ ดุษฎีบัณฑิตของผู้วิจัยเอง

4.2) ทำการนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกกับ กลุ่มเป้าหมายตามที่ได้กำหนดไว้ โดยกำหนดให้การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล

4.3) ทำการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ ซึ่งได้แก่ เทปบันทึกการ สัมภาษณ์ กระดาษสำหรับจดบันทึกข้อมูล และการเตรียมตัวของผู้วิจัยในการสัมภาษณ์เชิงลึก

4.4) ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก ตามข้อคำถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยก่อนที่จะเริ่ม สัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำตัวเองและวัตถุประสงค์หลักอีกครั้งหนึ่ง และขออนุญาตในการบันทึกเสียง ระหว่างการสัมภาษณ์ โดยเลือกสถานที่ ที่เป็นกันเอง อากาศไม่ร้อน และมีเพียงเฉพาะผู้วิจัยกับผู้ถูก สัมภาษณ์เพียงเท่านั้น เพื่อลดความกดดันของการสัมภาษณ์ กระบวนการหลักในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ ดำเนินการตามแนวคิดของ เบอร์แมน และ เบอร์กัส (Bryman & Burgess,1995) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การแนะนำ : ผู้วิจัยดำเนินการแนะนำตนเอง หน่วยงานต้นสังกัด และอธิบาย วัตถุประสงค์ของการวิจัย แจ้งให้ผู้ให้ข้อมูลทราบว่า ความคิดหรือข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล เป็นสิ่งที่ สำคัญมาก และอาจพูดซ้ำระหว่างการสัมภาษณ์ แจ้งระยะเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ และใช้เวลาในการ สัมภาษณ์อย่างมีค่า พร้อมทั้งขอให้ผู้ข้อมูลแนะนำตนเอง ขออนุญาตบันทึกเสียง ทำตัวตามสบายเป็น ธรรมชาติ ให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้ให้ข้อมูลว่าข้อมูลที่ให้จะถูกรักษาเป็นความลับ

ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์ : เป็นขั้นตอนที่ผู้ให้ข้อมูลจะพูดมากกว่าผู้สัมภาษณ์ โดยเริ่มต้นจาก ประเด็นที่มีความอ่อนไหวน้อยกว่าก่อน (Sensitive) หรือประเด็นกว้างๆ ก่อนเจาะลึก อาจใช้คำถาม

เดิมซ้ำมากกว่าหนึ่งครั้ง เก็บข้อมูลที่เป็นคำพูด และไม่เป็นคำพูด เช่น อากัปกริยาในขณะที่พูดให้สัมภาษณ์ อยู่กับผู้ให้ข้อมูลตลอดเวลา ตั้งใจฟัง การใช้เทคนิคต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลมากที่สุด ใช้คำ เช่น ช่วยอธิบายเพิ่ม อะไรเกิดขึ้นต่อไป ต่อไปเป็นยังไง เมื่อไหร่ เมื่อสักครู่คุณบอกว่า เล่าเรื่องเกี่ยวกับ...หรือ ใช้เทคนิคการหยุดเงียบ หากจำเป็น อนุญาตให้ผู้ให้ข้อมูลพักระหว่างสัมภาษณ์ได้ เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้ว สิ้นสุดการสัมภาษณ์ขอบคุณ พยายามใช้เวลาเท่าที่จองไว้ ขออภัย หากใช้เวลานาน และให้เวลาในการพูดคุยเพิ่มเติม จดบันทึกทันทีที่ทำได้ และหากใช้เทปให้เขียนชื่อม้วนเทป ก่อนออกจากที่สัมภาษณ์ แยกแยะสื่อที่เก็บให้ชัดเจน กรณีสัมภาษณ์หลายคน ต้องระวังจะสับสนในการจัดเก็บ

ขั้นตอนที่ 3 การจัดการกับข้อมูล : ทำการถอดเทปคำพูดระหว่างการสนทนาทุกคำพูดอย่างละเอียด พร้อมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับท่าทาง พฤติกรรม ระหว่างการสัมภาษณ์เชิงลึก แล้วทำการอ่าน ทบทวนถึงผลการเก็บข้อมูลที่ได้ หากพบว่าข้อมูลยังคงขาด หรือไม่ครบในประเด็น สงสัยเพิ่ม ผู้วิจัยจะทำการติดต่อไปยังผู้ถูกสัมภาษณ์อีกครั้งหนึ่งเพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติม

ตารางที่ 11 แบบบันทึกการสัมภาษณ์

แบบบันทึกการถอดเทปการสัมภาษณ์	
ชื่อผู้ให้การสัมภาษณ์ :	
วันที่ดำเนินการสัมภาษณ์ :	เวลา :
สถานที่สัมภาษณ์ :	
Q	
A	

หมายเหตุ

- Q หมายถึง ถ้อยคำผู้สัมภาษณ์
- A หมายถึง ถ้อยคำผู้ให้สัมภาษณ์

ตารางที่ 12 แบบสรุปบันทึกการสัมภาษณ์

คำถามที่	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3

การสังเกตการณ์ภาคสนาม (Field Observation)

เป็นเทคนิคการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพอีกรูปแบบหนึ่งที่มีความนิยมมาก เพราะว่าเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ผู้วิจัยได้มองเห็นสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสนามการวิจัยอย่างมีระเบียบแบบแผนด้วยวิธีการ มงคุดูเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นจริง ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นหัวหน้าศูนย์การศึกษาออกสถาบัน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จึงทำให้มีข้อได้เปรียบในการเข้าถึงข้อมูลภาคสนามจากการสังเกตการณ์ภาคสนามเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ แต่ละแห่ง เพราะผู้วิจัยเป็นผู้ที่คอยติดต่อประสานงานเพื่อให้เกิดศูนย์การศึกษาขึ้น อย่งไรก็ตาม ขั้นตอนกระบวนการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมมีรายละเอียดดังนี้

1) พื้นที่เป้าหมายในการสังเกตการณ์

กำหนดพื้นที่เป้าหมายในการสังเกตการณ์ภาคสนามให้เป็นสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ตามที่กำหนดไว้ในการวิจัยเชิงปริมาณ รวมจำนวน 10 แห่ง โดยกำหนดช่วงเวลาในการสังเกตการณ์แห่งละ 4 วัน ตามที่ผู้วิจัยจะไปจัดการเรียนการสอน วันละ 8 ชั่วโมง สถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ได้แก่ สุพรรณบุรี (รร.อุทอง) กาญจนบุรี วัดไร่จิง สมุทรสาคร (พรพิริยะ) สมุทรปราการ รร.เบย์ (บางเมือง) นครปฐม (โรงแรมเวล) บางบัวทอง จ.นนทบุรี อ้อมน้อย จ.นครปฐม ดำเนินสะดวก (ร.ร.สายธรรมจันทร์) และสถานีจันทบุรี โดยผู้วิจัยได้เข้าไปทำการสังเกตการณ์ก่อนข้างที่จะสมัคร กล่าวคือ ในแต่ละศูนย์การศึกษาจะเข้าไปสังเกตการณ์อย่างน้อย 4 ครั้ง แต่ละครั้งใช้เวลาในการสังเกตทั้งวัน คือตั้งแต่เวลา 09.00 น. – 16.00 น. ตลอดจนใช้เวลาบางส่วนในการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ นั้นๆ เช่น นักศึกษา เจ้าหน้าที่ผู้ประสานงาน รวมถึงผู้ชุมชน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตการณ์

เทคนิคนี้ถือว่าผู้วิจัย เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยยังคงได้ทำการกำหนดเครื่องมือสำคัญที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย กล้องถ่ายรูป และ กระดาษสำหรับการจดบันทึกสิ่งที่สังเกตได้

3) หลักการที่ใช้ในการสังเกตการณ์

เพื่อให้การสังเกตการณ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองกับวัตถุประสงค์การวิจัย ได้มากที่สุด ผู้วิจัยได้กำหนดหลักการสำคัญในการสังเกตการณ์แต่ละครั้ง ตามแนวทางของ เคนเนดี (Kennedy, 1983) มีรายละเอียดดังนี้

3.1) กำหนดจุดมุ่งหมายของการสังเกตให้ชัดเจนว่าต้องการสังเกตใคร สังเกตอะไร สังเกตอย่างไร

3.2) มีการวางแผนขั้นตอนการสังเกตให้เป็นระบบ มีการเตรียมสถานการณ์ไว้ล่วงหน้าให้เรียบร้อยเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ ที่จำเป็นในการสังเกตให้พร้อม เช่น นาฬิกาจับเวลา แบบบันทึกข้อมูลจากการสังเกต เป็นต้น

3.3) ศึกษาสถานการณ์ในช่วงเวลาที่จะสังเกตว่า ช่วงนั้น ผู้ถูกสังเกตกำลังทำอะไรอยู่ เช่น ต้องการศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จะต้องทำความเข้าใจบริบทดังกล่าวก่อนว่าเป้าหมายหลักระหว่างเรียนคืออะไร

3.4) การสังเกตควรกระทำอย่างมีจุดมุ่งหมาย สังเกตทีละเรื่อง ไม่ใช่ว่าสังเกตไปเรื่อยๆตามที่มองเห็น

3.5) ไม่ควรรีบร้อนหรือสังเกตพฤติกรรมที่สังเกตได้ในระยะสั้น ควรรอจนกว่ากิจกรรมที่ต้องการสังเกตสิ้นสุดลงเสียก่อน

3.6) พฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นปกติไม่ควรสังเกตเพียงครั้งเดียวเพราะอาจไม่ใช่พฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ที่แท้จริงก็ได้ ควรสังเกตหลายๆครั้ง โดยการสุ่มเวลา และสุ่มสถานที่จะได้ผลแน่นอนกว่า

3.7) ควรมีการบันทึกข้อมูลโดยเร็วที่สุดหากปล่อยเนิ่นนานไปอาจหลงลืมได้

3.8) มีการตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูลที่สังเกตได้ ซึ่งทำได้หลายวิธี เช่น เปรียบเทียบผลการสังเกตกับบุคคลอื่น เปรียบเทียบผลจากการสังเกตหลายๆครั้ง หากผลตรงกันแสดงว่าข้อมูลนั้นเชื่อถือ

4) การเตรียมตัวของผู้สังเกต

ผู้วิจัยได้ทำการเตรียมตนเองเพื่อให้เป็นผู้สังเกตการณ์ที่ดี มีรายละเอียดของการเตรียมตัวดังนี้

4.1) มีความรอบรู้ในเรื่องที่สังเกตเป็นอย่างดี ก่อนลงมือสังเกต ผู้สังเกตได้ศึกษา จุดมุ่งหมายของการสังเกต ความรู้เกี่ยวกับบุคคลหรือปรากฏการณ์ที่จะสังเกต เข้าใจวิธีการสังเกต ตลอดจนวิธีการบันทึกการสังเกตเป็นอย่างดีเสียก่อน ในกรณีที่มีผู้ช่วยวิจัยทำหน้าที่ในการสังเกตด้วย ผู้วิจัยควรได้รับการฝึกฝน อบรมให้ผู้ช่วยวิจัยมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวข้างต้นอย่างดีเสียก่อน หากได้มีการทดลองสังเกตและบันทึกด้วยก็จะเป็นการดี เพื่อจะได้ทราบว่า มีอุปสรรคหรือปัญหา อะไรบ้างจะได้วางแผนแก้ไขไว้ล่วงหน้า

4.2) มีความตั้งใจในการสังเกต ในการสังเกตพฤติกรรมของบุคคล หรือปรากฏการณ์ ใดๆ ผู้สังเกตมีเป้าหมายที่จะสังเกตอะไรก็ต้องตั้งใจแน่วแน่ในการสังเกตสิ่งนั้น สามารถควบคุมสมาธิ ให้จดจ่อกับเรื่องที่สังเกตได้ตลอดเวลา จิตใจไม่ไขว่ไขว่ไปมา จะต้องสังเกตไปทุกอย่างจนครบถ้วน อย่างถูกต้อง

4.3) มีประสาทสัมผัสดี ผู้สังเกตต้องอยู่ในสภาพประสาทสัมผัสดี ไม่มีอาการมึน งง ง่วงนอน หรือเหม่อลอย เป็นต้น เพราะจะทำให้ผลการสังเกตคลาดเคลื่อนได้

4.4) มีการรับรู้ดี ผู้สังเกตที่จะเป็นผู้มีความไวในการรับรู้และสื่อความหมายได้ต้องมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่สังเกตเป็นอย่างดี สามารถแปลความหมายพฤติกรรมและปรากฏการณ์ที่สังเกตได้ถูกต้องและรวดเร็ว

4.5) มีความเป็นกลาง ผู้สังเกตที่ดีต้องวางตัวเป็นกลาง ไม่ลำเอียงหรือมีอคติต่อบุคคล หรือปรากฏการณ์ที่สังเกตได้ เพราะอาจทำให้แปลความหมายของพฤติกรรมหรือปรากฏการณ์นั้นผิดไปได้

5) กรอบของการสังเกตการณ์ภาคสนาม

การสังเกตการณ์ภาคสนามในครั้งนี้มิได้เป็นเพียงการมองปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ณ สถานที่ บริการสารสนเทศทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพียงเท่านั้น แต่เป็นการเข้าไปสังเกตการณ์ในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดปัญหาการวิจัย และทำการตอบสนองต่อปัญหาการวิจัยด้วยเทคนิคการวิจัยเชิงปริมาณแล้ว แต่ผลการวิเคราะห์ยังไม่สามารถที่จะอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้ทั้งหมด โดยเฉพาะรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลจากสถานที่จริงในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ดังนั้นการสังเกตการณ์ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดกรอบในการมองปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามแนวทางของ ลอฟแลนด์ (Lofland, 1971) เพื่อให้ถึงพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาโทของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ พฤติกรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่ พฤติกรรมของชุมชนที่มีต่อสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ รวมทั้งพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ โดยกำหนดกรอบในการสังเกตการณ์ทั้งสิ้น 6 กรอบ ประกอบด้วย

5.1) ฉากและบุคคล (Setting) เป็นการสังเกตสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคมของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ประกอบด้วย บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง บริบททางสังคมของศูนย์การศึกษาแต่ละแห่ง ซึ่งจะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถตอบคำถามว่า ใคร และ ที่ไหน ได้อย่างละเอียด

5.2) พฤติกรรม (acts) เป็นการสังเกตพฤติกรรมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งได้แสดงออกต่อการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษา ซึ่งพึงพิจารณาว่าการสังเกตพฤติกรรมดังกล่าวเป็นพฤติกรรมทางสังคมมิใช่เป็นพฤติกรรมส่วนบุคคล ผู้วิจัยทำการเฝ้าดูสิ่งที่เกิดขึ้นให้ครบถ้วน โดยไม่มีอคติต่อพฤติกรรมของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ไม่คาดหวังให้ตรงกับทฤษฎีที่ได้ศึกษามา เพราะสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น คือความเป็นจริงทางสังคม การสังเกตตัวพฤติกรรมทำให้ผู้ศึกษาวิจัยตอบคำถามว่า ทำอะไร ได้

5.3) แบบแผนพฤติกรรม (Activities) เป็นการนำเอาพฤติกรรมที่เฝ้าดูมาเรียงลำดับด้วยเหตุผลบางประการเพื่อจะได้เรียงเรื่องราวเหล่านั้นให้เป็นเรื่องที่มีความสืบเนื่องกัน เพื่อให้รู้ว่า สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร

5.4) ความสัมพันธ์ (Relationship) เป็นการสังเกตถึงความสัมพันธ์ว่าใครกระทำกับใคร สังเกตถึงโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้คนที่เกี่ยวข้องกับสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ

5.5) การมีส่วนร่วม (Participation) ข้อมูลการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านต่างๆ เป็นการสังเกตเพื่อเข้าใจในภาพรวมของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ

5.6) ความหมาย (Meaning) เป็นการให้ความสำคัญหรือการรับรู้เหตุการณ์ต่างๆ ของผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ การค้นหาความหมายจึงเป็นการหาข้อมูลว่าบุคคลมองตนเองและบุคคลรอบข้างอย่างไร และทำไมจึงมีพฤติกรรมเป็นเช่นนั้น

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่เก็บรวบรวมได้ทั้งจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสังเกตการณ์ภาคสนาม (Field Study) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์และรายงานผลร่วมกัน เพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์การวิจัย ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ของ เบริกต์ (Berg, 2007) จากงานเขียนเรื่อง กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศาสตร์ (Qualitative research method For the social sciences) ได้เสนอว่า การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเป็นกระบวนการวิเคราะห์ถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยปราศจากความคิดเห็นส่วนตัวอย่างมีระบบ เหมาะสมสำหรับการยืนยันผลการวิจัยในเชิงปริมาณ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหานี้ไม่ได้มุ่งการตีความแต่มุ่งเน้นการนำเสนอความจริงที่ปรากฏขึ้นจึงเป็นการวิเคราะห์ที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการวิเคราะห์ (the procedures of analysis) มากกว่าลักษณะของข้อมูลที่ได้ ความยากของการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เป็นผลจากข้อจำกัดของความไม่มีเหตุมีผลงในการวิจัยภาคสนาม โดยการไม่นำมารวมไว้ในกรอบอธิบายการติดต่อสื่อสารทั้งหมดซึ่งไม่อยู่ในรูปของจำนวน เท่ากับว่า การติดต่อสื่อสารเหล่านั้นอาจสูญเสียความหมาย ถ้าลดรูปแบบพวกนี้ไป เช่น การให้คำจำกัดความสัญลักษณ์ (symbols) การอธิบายรายละเอียด รูปถ่าย และสิ่งที่ปรากฏอื่นๆ ตามแนวทางนี้ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เป็นวิธีการประเมินคำพูดจากถ้อยคำ หรือสรุปย่อเรื่องราวของสิ่งที่เราศึกษาแสดงออกมาในทางกลับกันก็เป็น โอกาสของผู้ศึกษาที่จะได้เรียนรู้เกี่ยวกับว่าสิ่งที่เราศึกษา (subjects) มองสังคมโลกของกลุ่มเป้าหมายอย่างไร ดังนั้นจากมุมมองดังกล่าว การวิเคราะห์เนื้อหาจึงไม่เป็นการช่วยลดหรือเป็นวิธีเชิงประจักษ์ (positivistic approach) ถ้าจะพูดให้ถูกมันคือหนทางหรือใบผ่านทาง (passport) เพื่อตั้งใจฟังบริบทของคำพูดต่าง ๆ (words of the text) และเป็นการทำความเข้าใจที่ดีกว่าการมองที่ตัวผู้พูด

ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เชิงเนื้อหานี้ จะนำมาเป็นข้อสนับสนุนผลการศึกษาในเชิงปริมาณและมีส่วนช่วยในการอภิปรายผลและข้อเสนอแนะในการวิจัย

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการดำเนินการแสวงหาความรู้ ความจริง ของคำถามการวิจัยที่ว่า 1) ระดับอิทธิพลของบทบาทของชุมชน และปัจจัยการสนับสนุนจากส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน และการจัดการด้านศูนย์การศึกษา และผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ มีปริมาณอยู่ที่เท่าไร อย่างไร 2) รูปแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของ บทบาทของชุมชน การสนับสนุนจากส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน และการจัดการด้านศูนย์การศึกษา ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการเป็นอย่างไร โดยได้นำเทคนิคการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Method) เข้ามาใช้ เริ่มต้นจากเทคนิคเชิงปริมาณซึ่งเทคนิคเชิงปริมาณ คือ การทำวิจัยเชิงสำรวจและการพัฒนาแบบจำลองสมการ โครงการ (Structural Equation Model, SEM) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม LISREL และทำการศึกษาเชิงลึกด้วยเทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพคือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) การสังเกตการณ์ภาคสนาม (Field Observation) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ทั้งนี้ภาพรวมของการนำเสนอในบทที่ 5 แยกนำเสนอออกเป็น 4 หัวข้อใหญ่ได้แก่ 1) กระบวนการวิจัยโดยสรุป ประกอบด้วย วัตถุประสงค์การวิจัย สมมติฐานการวิจัย ขอบเขตการวิจัย เครื่องมือวัดตัวแปร และการวิเคราะห์ข้อมูล 2) การสรุปผลการวิจัย 3) การอภิปรายผลการวิจัยตามสมมุติฐาน และ 4) ข้อเสนอแนะต่างๆ รายละเอียดของแต่ละหัวข้อมีดังนี้

กระบวนการวิจัย

กระบวนการวิจัยในภาพรวมใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน เริ่มต้นจากเทคนิคเชิงปริมาณคือ การพัฒนาแบบจำลองสมการ โครงสร้าง (Structural Equation Model, SEM) เทคนิคเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) รายละเอียดกระบวนการวิจัย โดยสรุป มีดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) ศึกษาระดับของอิทธิพลของบทบาทชุมชน และปัจจัยการสนับสนุนจากส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน และการจัดการด้านศูนย์การศึกษา และผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ

2) เพื่อพัฒนาแบบจำลองสมการ โครงการความสัมพันธ์ของบทบาทของชุมชน การสนับสนุนจากส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน และการจัดการด้านศูนย์การศึกษา ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ

สมมุติฐานการวิจัย

1) การสนับสนุนจากส่วนกลางส่งผลทางตรงต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ และส่งผลทางอ้อมผ่านบทบาทของชุมชน พฤติกรรมการสอน การจัดการด้านศูนย์การศึกษา

2) การจัดการด้านศูนย์การศึกษาส่งผลทางตรงต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ

3) บทบาทของชุมชนส่งผลทางตรงต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการและส่งผลทางอ้อมผ่านพฤติกรรมการสอน

4) พฤติกรรมการสอนส่งผลทางตรงต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ

ขอบเขตการวิจัย

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาโท ของศูนย์ศึกษานอกสถาบัน 10 แห่ง ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ที่ได้ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 รวมจำนวน 687 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาโท ของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ 10 แห่ง ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ที่ได้ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 รวมจำนวน 389 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling)

3) กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาโท ของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 18 คน

4) ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย ตัวแปรภายนอก และตัวแปรภายใน มีรายละเอียดดังนี้

4.1) ตัวแปรแฝงภายนอก ได้แก่ การสนับสนุนจากส่วนกลาง มีองค์ประกอบคือการสนับสนุนการเงิน การสนับสนุนบุคลากร การสนับสนุนด้านวิชาการ

4.2) ตัวแปรแฝงภายใน ได้แก่

4.2.1) ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ มีองค์ประกอบคือ ความรู้ความสามารถของผู้เรียน ทักษะคิดต่อการเรียนรู้ ความสามารถด้านการวิจัย

4.2.2 การจัดการด้านศูนย์การศึกษา มีองค์ประกอบคือ การจัดการธุรการ การให้บริการของพนักงาน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางสังคม

4.2.3 พฤติกรรมการสอน มีองค์ประกอบได้แก่ องค์ความรู้ผู้สอน เทคนิคการสอน มนุษยสัมพันธ์

4.2.4 บทบาทของชุมชน มีองค์ประกอบคือ สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก การยอมรับ ให้ความช่วยเหลือ

5) เครื่องมือวัดการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 Rating Scale) ตั้งแต่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามแนวทางของลิเคิร์ต (Likert Scale) สำหรับวัดตัวแปรเชิงประจักษ์จำนวน 16 ตัวแปร มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .402 - .897 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามวัดแต่ละตัวแปรเชิงประจักษ์อยู่ระหว่าง .768 - .948

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยดำเนินการสรุปตามข้อค้นพบเรียงลำดับตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ ดังนี้

1) สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบด้านทักษะคิดต่อการเรียนรู้ มีค่าสูงที่สุด อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ความรู้ความสามารถของผู้เรียน และความสามารถด้านการวิจัย อยู่ในระดับมากทั้งคู่

บทบาทของชุมชนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบด้านสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าสูงที่สุด อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การยอมรับ ให้ความช่วยเหลือ อยู่ในระดับมากทั้งคู่

การสนับสนุนจากส่วนกลาง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบด้านการสนับสนุนการเงิน มีค่าสูงที่สุด อยู่ในระดับ รองลงมาคือ การสนับสนุนบุคลากร และการสนับสนุนด้านวิชาการ อยู่ในระดับมากทั้งคู่

พฤติกรรมการสอน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบด้านองค์ความรู้ผู้สอน มีค่าสูงที่สุด อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ เทคนิคการสอน และมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมากทั้งคู่

การจัดการด้านศูนย์การศึกษา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม มีค่าสูงที่สุด อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การให้บริการของพนักงาน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และการจัดการธุรการ อยู่ในระดับมากทั้งหมด

2) สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่าแบบจำลองสมการโครงการ ความสัมพันธ์ของบทบาทของชุมชน การสนับสนุนจากส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน และการจัดการด้านศูนย์การศึกษา ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ที่พัฒนาขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาค่าสถิติคือ Chi-Square= 141.81, df=74, P-value=0.00000, Chi-Square/ df = 1.91, RMSEA=0.049, RMR = 0.0018 : CFI = 1.00 ; AGFI = 0.92 : GFI = 0.96 และ CN = 282.14 ในแบบจำลองมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลระหว่างตัวแปรแฝงดังนี้

2.1) การสนับสนุนจากส่วนกลางไม่ได้ส่งอิทธิพลทางตรงต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการและส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านบทบาทของชุมชน การจัดการด้านศูนย์การศึกษา และพฤติกรรมการสอน ที่ระดับ 0.99 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยเพียงบางส่วน เฉพาะส่วนอิทธิพลทางอ้อม

2.2) การจัดการด้านศูนย์การศึกษาส่งอิทธิพลทางตรงต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการที่ระดับ 0.25 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.45 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

2.3) บทบาทของชุมชนส่งอิทธิพลทางตรงต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการที่ระดับ 0.61 แต่ไม่ได้ส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านพฤติกรรมการสอน สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยเพียงบางส่วน เฉพาะอิทธิพลทางตรง

2.4) พฤติกรรมการสอนส่งอิทธิพลทางตรงต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการที่ระดับ 0.24 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

อภิปรายผล

ผลการวิจัยค้นพบถึงระดับและประมาณของบทบาทของชุมชน การสนับสนุนจากส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน และการจัดการด้านศูนย์การศึกษา และผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ รวมถึงค้นพบปัจจัยที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ การอภิปรายผลการวิจัยเรียงตามลำดับวัตถุประสงค์ดังนี้

อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เป็นผลการวิจัยเชิงสำรวจซึ่งค้นพบว่า ตัวแปรที่ทำการศึกษาทุกตัว ซึ่งประกอบด้วย ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสาธารณสุขทางวิชาการ บทบาทของชุมชน การสนับสนุนจากส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน การจัดการด้านศูนย์การศึกษา มีปริมาณอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยที่พบว่า ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสาธารณสุขทางวิชาการ ทั้งในภาพรวมและรายด้าน คือ ความรู้ความสามารถของผู้เรียน ทักษะคิดต่อการเรียนรู้ ความสามารถด้านการวิจัย อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการศึกษานอกสถาบันเป็นส่วนหนึ่งในการขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับปริญญาโท ไปยังส่วนภูมิภาค ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสที่จะได้พัฒนาศักยภาพในการทำงานของตนเองเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มข้าราชการมีโอกาสที่จะเพิ่มความก้าวหน้าในอาชีพจากคุณวุฒิทางการศึกษาที่สูงขึ้น สอดคล้องกับนโยบายของ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2541) ที่ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า การพัฒนาทางการศึกษาจะต้องเป็นไปอย่างกว้างขวางด้วยกระบวนการกระจายโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพไปยังภาคส่วนต่างๆ ของสังคมอย่างทั่วถึง หากการกระจายโอกาสทางการศึกษาประสบความสำเร็จมากเท่าใดก็ย่อมที่จะเป็นสิ่งที่ดีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเพิ่มมากขึ้น

ผลการวิจัยที่พบว่า บทบาทของชุมชน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน คือ สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก การยอมรับ ให้ความช่วยเหลือ อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า นโยบายในการบริหารงานด้านการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มุ่งเน้นที่จะให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของการจัดการศึกษาอย่างแท้จริงอยู่แล้ว มีกระบวนการหลายอย่างที่ได้อเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายทางการศึกษาของมหาวิทยาลัย จึงส่งผลทำให้ประชาชนในชุมชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ มานิตย์ บุญประเสริฐ และคณะ (มานิตย์ บุญประเสริฐ และคณะ, 2546) ที่ได้เสนอว่า แนวทางในการจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาแนวใหม่ ที่มุ่งเน้นคุณภาพทางการศึกษาจะต้องมีกระบวนการสำคัญที่จะทำให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางในเชิงนโยบายทางการศึกษา

ผลการวิจัยที่พบว่า การสนับสนุนจากส่วนกลาง ทั้งในภาพรวมและรายด้าน คือ การสนับสนุนการเงิน การสนับสนุนบุคลากร การสนับสนุนด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า นโยบายสำคัญของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา อีกอย่างหนึ่งก็คือ เน้นการกระจายโอกาสทางการศึกษาไปยังภูมิภาคเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง ลดการอพยพเข้ามาในสังคมเมืองหลวง และเน้นการนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาใน

มหาวิทยาลัยไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง จึงทำให้ส่วนกลางได้ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างเต็มที่ และได้จัดให้มีหน่วยงานที่เข้ามาดูแลเป็นการเฉพาะ สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา แคมมณี (ทิศนา แคมมณี , 2547) ที่ได้ให้ความสำคัญกับนโยบายในการบริหารจัดการของสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะว่า ระบบการบริหารจัดการจากส่วนกลางจะส่งผลทำให้การทำงานในภาพรวมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยที่พบว่า พฤติกรรมการสอน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน คือ องค์กรความรู้ผู้สอน เทคนิคการสอน มนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า กระบวนการคัดเลือกอาจารย์ที่จะทำการบรรยายตามสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ เป็นไปอย่างเข้มงวด ตามข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จึงทำให้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกันผลการวิจัยของ นุชนาถ ชีวะวุฒานนท์. (นุชนาถ ชีวะวุฒานนท์ 2543) ที่พบว่า การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับนักบริหารในชุมชนและท้องถิ่นในภาพรวมแล้ว กลุ่มนักศึกษามีความพึงพอใจต่อความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์ โดยให้เหตุผลว่า กระบวนการคัดเลือกอาจารย์จากมหาวิทยาลัยส่วนกลางเป็นไปอย่างเข้มงวดจึงส่งผลให้ได้อาจารย์ที่มีประสบการณ์ที่แท้จริงมาสอนตามสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ

ผลการวิจัยพบว่า การจัดการด้านศูนย์การศึกษา ทั้งในภาพรวมและรายด้าน คือ การจัดการธุรการ การให้บริการของพนักงาน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางสังคม อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า ศูนย์การศึกษาแต่ละแห่งจะมีผู้ประสานงานที่คอยทำหน้าที่ติดต่อระหว่างนักศึกษากับมหาวิทยาลัยส่วนกลางเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจนส่งผลทำให้การจัดการของศูนย์ศึกษานอกระบบมีความเป็นเอกภาพ และมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะตอบสนองความต้องการของนักศึกษาได้ เช่นเดียวกับแนวคิดของ พนม พงษ์ไพบูลย์ (พนม พงษ์ไพบูลย์, 2541) ที่เสนอไว้อย่างน่าสนใจว่า การจัดการศึกษาแบบสหวิทยาเขต จะต้องให้ความสำคัญกับ ระบบการบริหารจัดการของศูนย์การศึกษาแต่ละแห่งเป็นอย่างมาก ต้องกำหนดตัวบุคคลที่จะเข้ามาทำหน้าที่ในการดูแล ติดต่อประสานงาน หากการจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพก็จะส่งผลทำให้นักศึกษาตัดความกังวลใจปัญหาในด้านธุรการ ทำให้มีโอกาสที่จะพัฒนาศักยภาพทางด้านวิชาการได้อย่างแท้จริง และยังคงทำให้ได้ข้อมูลเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการตัดสินใจเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพในระยะยาว

อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการ โครงสร้าง ความสัมพันธ์ของบทบาทของชุมชน การสนับสนุนจากส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน และการ

จัดการด้านศูนย์การศึกษา ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ พบว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงให้เห็นว่า แบบจำลองที่ทำการพัฒนาขึ้นมาสามารถนำมาใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์จริงเพื่อตอบคำถามการวิจัยได้อย่างเหมาะสม โดยพบว่ารายละเอียดของเส้นทางสัมพันธ์อิทธิพลของตัวแปรแฝงที่ค้นพบมีความสอดคล้องกับสมมุติฐานที่กำหนดดังนี้

อภิปรายผลการวิจัยตามสมมุติฐานข้อที่ 1 ผลการตรวจสอบค่าเส้นทางสัมพันธ์อิทธิพลความสัมพันธ์ของตัวแปรแฝงพบว่า การสนับสนุนจากส่วนกลางไม่ได้ส่งอิทธิพลทางตรงต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการและส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านบทบาทของชุมชน การจัดการด้านศูนย์การศึกษา และพฤติกรรมการสอน แสดงให้เห็นว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยเพียงบางส่วนเท่านั้น

ผลการวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่า การที่มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาส่วนกลาง ได้ให้การสนับสนุนทั้งทางด้านการจัดการธุรการ การให้บริการของพนักงาน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางสังคม ไม่ได้มีผลโดยตรงที่จะทำให้เกิดผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการได้ แต่การสนับสนุนดังกล่าวนั้นจะส่งผลทางในทิศทางอ้อม โดยจะส่งผลทำให้พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ส่งผลทำให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ และส่งผลทำให้การจัดการของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ก่อนแล้วตัวแปรดังกล่าวถึงจะส่งผลต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการอีกครั้งหนึ่ง

ดังนั้นผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของตัวแปรการสนับสนุนจากส่วนกลางจึงไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่กำหนด เป็นการแสดงให้เห็นว่าแนวคิดและทฤษฎีที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการกำหนดสมมุติฐานนั้นไม่สามารถที่จะอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การสนับสนุนจากส่วนกลางนั้นช่องว่าง หรือ ระยะห่าง จากสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการค่อนข้างมาก จึงทำให้อิทธิพลไม่สามารถส่งผลทางตรงได้ เพื่อเป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ดังกล่าวที่ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย จึงได้ดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงลึกทั้งจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสังเกตการณ์ภาคสนาม (Field observation) เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาหักล้างในเชิงทฤษฎี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพนั้นทำให้ผู้วิจัยค้นพบว่าสาเหตุที่ทำให้การสนับสนุนจากส่วนกลางไม่สามารถที่จะส่งผลโดยตรงทำให้เกิดผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในศูนย์ให้ศึกษานอกสถาบันได้นั้น เป็นเพราะว่า การสนับสนุนดังกล่าวไม่ได้ลงมาถึงกลุ่มนักศึกษาซึ่งถือเป็นเป้าหมายในการผลิตของมหาวิทยาลัยได้อย่างแท้จริง กิจกรรมส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอนจะเป็นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ที่มา

บรรยายเพียงเท่านั้น หากเกิดปัญหาเกี่ยวกับการเรียนหรือปัญหาในเชิงวิชาการ วิธีการจัดการกับปัญหาของนักศึกษาส่วนใหญ่มักจะเป็นการโทรศัพท์สอบถามกับอาจารย์ผู้สอนโดยตรง หรือดำเนินการค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ตแล้วนำความรู้ที่ค้นพบมาทำการสอบถามกับอาจารย์ที่มาสอนในครั้งต่อไป

“...การเชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัยส่วนกลางกับนักศึกษายังห่างไกลกันนะครับ เราจึงรู้สึกว่าการสนับสนุนจากส่วนกลางนั้นไม่ได้มีผลต่อความสำเร็จของเราเท่าที่ควร แต่จะเป็นผลมาจากอาจารย์ผู้สอน ความทุ่มเทของเรา และการให้บริการของสถานี่...”

การให้บริการที่นักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับนั้นจะเป็นจากการจัดการเรียนการสอนของสถานี่บริการสารสนเทศทางวิชาการแต่ละแห่ง ซึ่งทำให้เกิดการรับรู้ในกลุ่มนักศึกษาว่าการบริการดังกล่าวเกิดขึ้นจากความทุ่มเทและมุ่งมั่นของสถานี่บริการเป็นส่วนใหญ่โดยที่มหาวิทยาลัยส่วนกลางไม่ได้มีส่วนในการให้บริการมากนัก หรืออาจจะกล่าวได้ว่าเป็นการบริการที่ได้รับโดยตรงจากสถานี่บริการมากกว่าได้รับจากมหาวิทยาลัยส่วนกลาง

“...การรับรู้ของนักศึกษามองว่าความทุ่มเทของผู้ประสานงานมีความสำคัญมาก หากเขาไม่ประสานงานได้ดีก็จะทำให้มหาวิทยาลัยดูแลเราไม่ดี จึงทำให้ภาพกว้างเห็นว่าส่วนกลางไม่ได้ส่งผลโดยตรงต่อผลลัพธ์เท่าไร...”

ผลจากการสังเกตการณ์ภาคสนามทำให้ผู้วิจัยสามารถตีความจากสิ่งที่พบได้ว่า การกระจายอำนาจในการบริหารจัดการให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานของสถานี่บริการสารสนเทศทางวิชาการแต่ละแห่งเพื่อให้มีอำนาจในการคัดเลือกสถานี่เรียนที่มีความเหมาะสม การคัดเลือกอาจารย์ที่มีคุณวุฒิเหมาะสม มีความเชี่ยวชาญที่เหมาะสมเพื่อไปบรรยายในแต่ละรายวิชา การประสานงานกับนักศึกษาโดยตรง เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้กลุ่มนักศึกษาเกิดการรับรู้ว่า ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองนั้น ไม่ได้เกิดขึ้นเพราะส่วนกลางมีความสนับสนุนเท่าที่ควร แต่เกิดขึ้นจากปัจจัยเบื้องต้นทางด้าน การดูแลของอาจารย์ผู้ประสานงานและการจัดการของสถานี่บริการสารสนเทศทางวิชาการแต่ละแห่งอย่างเต็มความสามารถ โดยที่ขาดการรับรู้ถึงกระบวนการในเชิงนโยบายที่ส่วนกลางจะต้องสั่งการมายังระดับปฏิบัติการ จึงทำให้ดูเหมือนว่ากระบวนการสนับสนุนจากส่วนกลางมีความห่างไกลจากความสำเร็จหรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นนี้ พบว่า สอดคล้องกับแนวคิดของบลูม (Bloom, 1990) นักวิชาการที่ทำการศึกษเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมในระดับต่างๆ โดยเสนอว่า การสนับสนุนทางสังคมในระดับนโยบายต่อผลการดำเนินงานจะมีความห่างไกลกันมากขึ้นไป จนกระทั่งทำให้ผู้รับบริการเกิดความรู้สึกว่า การสนับสนุนในเชิงนโยบายจากส่วนกลางไม่ได้มีผลกระทบต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับตนเองเท่าที่ควร มองเห็นว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นเป็น

เพราะหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่มีความใกล้ชิดกับตนเองเป็นหลัก เช่นเดียวกับแนวคิดของ คูโตรน่า (Cutrona, 1996) ที่เสนอว่า การที่หน่วยงานในระดับนโยบายจะให้การสนับสนุนทางสังคม เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในท้องถิ่นหรือชุมชน เป็นสิ่งที่กระทำได้ค่อนข้างยาก เป็นเพราะว่า ความห่างไกลของสายการบังคับบัญชา ซึ่งจะทำให้ผู้รับบริการในชุมชนต้องเห็นสัมผัสกับหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่มีความมุ่งมั่นที่จะทำการพัฒนาทางสังคม แต่กลับไม่ได้รับรู้ถึงกระบวนการที่หน่วยงานส่วนกลางต้องเป็นผู้ดำเนินการให้กับหน่วยงานระดับปฏิบัติการในเชิงการกระจายอำนาจ การสนับสนุนทรัพยากร เพื่อสนับสนุนหน่วยงานระดับปฏิบัติการ

อภิปรายผลตามสมมุติฐานข้อที่ 2 ผลการตรวจสอบค่าเส้นทางสัมประสิทธิ์

อิทธิพลความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงพบว่า การจัดการด้านศูนย์การศึกษาส่งอิทธิพลทางตรงต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการแสดงให้เห็นว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การดำเนินงานของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผู้รับบริการโดยตรงคือ นักศึกษาระดับปริญญาโท เพราะว่า การบริหารจัดการของศูนย์การศึกษานอกสถานที่นั้น เป็นกระบวนการทำงานที่อยู่ในการรับรู้ของนักศึกษาอยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่กระบวนการจัดหาสถานที่เรียนที่เหมาะสมและอยู่ใกล้กับการเดินทางของนักศึกษา การจัดหาอาจารย์เพื่อมาบรรยายในแต่ละรายวิชาการ การประสานงานยังหน่วยงานส่วนกลาง การดำเนินการด้านธุรการ และการให้บริการอำนวยความสะดวกระหว่างเรียนด้วยการจัดหาอาหาร เครื่องดื่ม จึงทำให้การมีปฏิสัมพันธ์ในระดับปฏิบัติการดังกล่าว ส่งผลโดยตรงทำให้เกิดผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาสถานบริการ

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ครอสโตเฟอร์ (Christopher, 2001) นักวิชาการที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าด้านการจัดการคุณภาพการให้บริการ ได้กล่าวโดยสรุปว่า สำหรับองค์กรขนาดใหญ่ที่ประกอบไปด้วยหน่วยงานย่อยเป็นจำนวนมาก การกำหนดนโยบายในการบริหารงานจะต้องเน้นความสำคัญไปยังหน่วยงานระดับปฏิบัติการขั้นท้ายสุดให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะว่าหน่วยงานระดับปฏิบัติการมีความใกล้ชิดกับผู้รับบริการมากที่สุด หากการปฏิบัติการงาน การให้บริการ เป็นไปอย่างมีคุณภาพย่อมที่จะส่งผลทำให้เกิดความพึงพอใจของผู้รับบริการ และเกิดผลลัพธ์ตามที่กำหนดไว้ได้ แต่ในขณะเดียวกันหากหน่วยงานระดับนโยบายไม่มีการพัฒนาหน่วยงานระดับปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง ไม่มีการประเมินผลการทำงานที่ชัดเจน ก็จะส่งผลกระทบต่อการให้บริการแก่ลูกค้าได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ อินแกรม และลาฟรอก (Ingram & LaForge, 1998) ที่เสนอว่า การจัดการของหน่วยงานบริการย่อยมีความสำคัญกับผลลัพธ์ในระดับนโยบายเป็นอย่างมาก เป็นตัวสำคัญที่จะชี้วัดได้ว่า นโยบายจะประสบความสำเร็จ

หรือไม่ เป็นเพราะว่า หน่วยงานในระดับปฏิบัติการมีบทบาทหลักในการให้บริการเพื่อตอบสนอง ความพึงพอใจของลูกค้า ความใกล้ชิดกับลูกค้าทำให้หน่วยงานระดับปฏิบัติการมีข้อมูลมากเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการที่มีคุณภาพในมุมมองของลูกค้ามากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รุสท์ ซาโอริค และคินนิกัม (Rust, Zahorik, & Keiningham, 1995) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพของการให้บริการทางการตลาด ซึ่งค้นพบว่า การดำเนินงานของหน่วยงานระดับปฏิบัติการมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความสำเร็จทางด้านการเงินและการจัดการเชิงคุณภาพ ซึ่งได้ชี้ให้เห็นว่า งานให้บริการจะต้อง มุ่งเน้นศักยภาพในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ หากพนักงานระดับปฏิบัติการไม่มีความเข้าใจจุดมุ่งหมายขององค์กรที่แท้จริง ก็ย่อมจะส่งผลให้การดำเนินงานไม่สามารถตอบสนอง ความต้องการของลูกค้าได้

เช่นเดียวกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในครั้งนี้ ที่ค้นพบเช่นเดียวกันว่า การดูแล ของเจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานมีความเกี่ยวข้องกับความสำเร็จของการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะว่าคุณประสานจะต้องทำหน้าที่อย่างจริงจัง มีการติดต่อประสานงานจากส่วนของนักศึกษาและ ส่วนกลางเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนทางการเรียนการสอน

“...การจัดการของศูนย์การศึกษามีผลต่อความสำเร็จเป็นอย่างมาก เพราะว่าศูนย์จะต้อง ทำงานอย่างใกล้ชิดกับนักศึกษาซึ่งถือว่าเป็นลูกค้าของมหาวิทยาลัย หากหน่วยงานนี้ไม่มีความ เข้มแข็ง ก็จะทำให้นโยบายขับเคลื่อนไม่ได้แน่นอน ความสำเร็จไม่เกิดขึ้น...”

ข้อมูลดังกล่าวอาจจะสรุปได้ว่า การจัดการของศูนย์การศึกษาที่มีประสิทธิภาพ มีความ มุ่งมั่นทุ่มเทสูง ย่อมจะส่งผลทำให้เกิดผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาสถานบริการสารสนเทศทาง วิชาการของ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาได้ เพราะเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับ นักศึกษามากที่สุด สามารถที่จะนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงการให้บริการที่มีคุณภาพตอบสนอง กับนโยบายของส่วนกลางได้เป็นอย่างดี

อภิปรายผลตามสมมุติฐานข้อที่ 3 ผลการตรวจสอบเส้นทางสัมประสิทธิ์อิทธิพล ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงพบว่า บทบาทของชุมชนส่งอิทธิพลทางตรงต่อผลลัพธ์ของ การจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ แต่ไม่ได้ส่งผลทางอ้อมผ่านพฤติกรรม การสอน แสดงให้เห็นว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยเพียงบางส่วน เท่านั้น

ผลการวิจัยครั้งนี้ได้ชี้ให้เห็นว่า การที่ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการจัดการ เรียนการสอนของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการจะส่งผลโดยตรงทำให้ศูนย์การศึกษาเกิด ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ แต่บทบาทของชุมชนดังกล่าวไม่ได้ส่งผลทำให้พฤติกรรม

การสอนของอาจารย์มีประสิทธิภาพจนกระทั่งส่งผลทำให้เกิดผลลัพธ์ได้ การที่ผลการวิเคราะห์ข้อมูลไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่า แนวคิดและทฤษฎีที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นฐานในการกำหนดสมมุติฐานไม่สามารถอธิบายปรากฏการณ์จริงที่เกิดขึ้นได้ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพิ่มเติมด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสังเกตการณ์ภาคสนาม (Field Observation) เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการหักล้างแนวคิดและทฤษฎีที่เป็นฐานดังกล่าว

ผลการตีความหมายของข้อมูลเชิงคุณภาพในปรากฏการณ์ดังกล่าวผู้วิจัยค้นพบว่า การเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ โดยชุมชน ส่วนใหญ่จะเป็นในรูปแบบของการสนับสนุนทางด้านกายภาพเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ การสนับสนุนสถานที่เรียนในด้านการอำนวยความสะดวกอย่างเต็มที่ การให้การยอมรับนักเรียนและอาจารย์ที่มาสอน การเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นกับมหาวิทยาลัย แต่ความคิดเห็นที่ได้แสดงไปนั้น จะเป็นความคิดเห็นต่อการพัฒนาทางด้านกายภาพไม่มีความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการสอนของอาจารย์

“...คิดว่าบทบาทของชุมชนที่มีต่อสถานบริการนั้น เป็นการส่งเสริมทางด้านกายภาพ การอำนวยความสะดวกมากกว่า ไม่มีใครกล้าไปตรวจสอบกระบวนการสอนของอาจารย์หรอก เพราะว่าชาวบ้านและชุมชนก็มีความรู้ น้อยน้อยกว่าอาจารย์...”

ผู้วิจัยยังวิเคราะห์ต่อไปอีกว่า นอกจากองค์ความรู้ของผู้สนับสนุนจากชุมชนที่น้อยกว่าอาจารย์ทำให้ไม่กล้าที่จะตรวจสอบประสิทธิภาพในการสอนแล้ว การที่อำนาจในการกำหนดความคิดความชอบใจให้กับอาจารย์ผู้สอนก็ไม่ได้เป็นบทบาทโดยตรงของชุมชนด้วย จึงทำให้ภาพรวมแล้ว การสนับสนุนของชุมชนไม่ได้มีผลทำให้อาจารย์มีพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น แต่เป็นการส่งผลทางตรงไปยังผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา

ผลการวิจัยในเชิงอิทธิพลทางตรงของบทบาทของชุมชนที่มีต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา ยังมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เฮร์ร็อต และคณะ (Herriot et al, 2002) ซึ่งได้ทำการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนจากชุมชนที่มีต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษา ซึ่งพบว่า มีความเกี่ยวข้องกันอย่างแยกไม่ออก เนื่องจากสถาบันทางการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่จะต้องจัดการเรียนการสอนให้กับประชาชน เพื่อที่จะได้นำความรู้ในเชิงวิชาการจากสถาบันการศึกษามาใช้เพื่อแก้ปัญหาของหน่วยงาน ซึ่งจะนำมาสู่ความสำเร็จของชุมชนและสถาบันการศึกษาพร้อมกัน การที่ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในระดับสูงต่อการจัดการศึกษาก็ย่อมที่จะเป็นเครื่องยืนยันได้เป็นอย่างดีว่าจะเกิดผลลัพธ์ที่ดีดีกว่า เช่นเดียวกับ ผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการของ พาลาโมฮาคา และเฟรน (Phahlamohlaka & Friend, 2004) ที่ได้้นำกระบวนการมีส่วนร่วมเข้า

มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของประเทศแอฟริกาได้ พบว่า การเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ได้เข้ามามีส่วนสำคัญว่า ชุมชนเป็นส่วนส่วนกับสถานศึกษา เป็นผู้สำคัญในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา จะทำให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จตามที่ได้กำหนดไว้ เพราะว่า การขอร่วมมือไปยังชุมชนจะได้รับผลตอบรับที่รวดเร็ว ประชาชนจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีเพราะว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันและการพัฒนาของท้องถิ่น ซึ่งแตกต่างจากเดิมที่ปล่อยให้ชนบทและหน้าที่ของสถาบันการศึกษาเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ซึ่งทำให้เป็นกระบวนการทำงานที่โคดเคี้ยวเพียงลำดับ

อภิปรายผลตามสมมุติฐานข้อที่ 4 ผลการตรวจสอบค่าเส้นทางสัมประสิทธิ์

อิทธิพลความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงพบว่า พฤติกรรมการสอนส่งอิทธิพลทางตรงต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการแสดงให้เห็นว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า จุดมุ่งหมายหลักของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเป็นไปเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ในเชิงลึก เพื่อที่จะได้นำแนวคิดและทฤษฎีในเชิงวิชาการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงจากการทำงานและชุมชนท้องถิ่น ดังนั้นบุคคลที่มีความสำคัญสูงที่สุดในฐานะของการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เชิงทฤษฎี คือ อาจารย์ หากอาจารย์เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องที่บรรยายอย่างแท้จริง ย่อมที่จะสามารถถ่ายทอดความรู้ในแง่มุมที่หลากหลายให้กับนักศึกษาได้เป็นอย่างดี เพียงพอที่จะสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้นักศึกษาไปทำการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ในชั้นเรียน แต่ในทางตรงกันข้าม หากอาจารย์เป็นผู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ดี ก็จะทำให้นักศึกษาเกิดความรู้ว่า ประเด็นทางวิชาการเป็นเรื่องที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อน ไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตจริงของตนเอง ไม่พยายามที่จะค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อต่อยอดความรู้ที่ได้จากชั้นเรียน และในลำดับท้ายสุดก็จะส่งผลทำให้ความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นจากการจัดการศึกษาไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ แม้ว่าการบริหารจัดการในส่วนอื่นๆ จะมีประสิทธิภาพมากเพียงใดก็ตาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จอห์นสัน และแพนนี่แพคเกอร์ (Johnston & Pennypacker, 1971) ที่ค้นพบว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กับแรงบันดาลใจของนักศึกษาเป็นอย่างมาก การแสดงพฤติกรรมของอาจารย์จะเป็นต้นแบบให้นักศึกษาได้ปฏิบัติตาม หากอาจารย์เป็นบุคคลที่มีความมุ่งมั่นในเชิงวิชาการ มีความทุ่มเทสูง ก็จะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และลอกเลียนแบบพฤติกรรมของอาจารย์ในเชิงสร้างสรรค์ได้ พฤติกรรมการสอนของอาจารย์จึงมีผลสำคัญต่อความสำเร็จของผู้เรียนเป็นอย่างมาก เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ ฮิกกิน และอูลิแมน (Higgins, Ivey & Uhlemann, 1970) ที่ค้นพบว่า ทักษะการสอนของอาจารย์ มีความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างแยกไม่ออก เพราะว่า การ

ถ่ายทอดที่ดีย่อมจะส่งผลทำให้ผู้เรียนมีการรับรู้ในเชิงวิชาการที่เข้มแข็งเพิ่มมากขึ้นด้วย ดังนั้นจึงมักจะพบว่า โปรแกรมการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งหมายถึงองค์ความรู้ของผู้เรียน มักจะถูกออกแบบมาเป็นในลักษณะของการพัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์แทบทั้งสิ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปฏิบัติ

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปัจจัยด้านบทบาทของชุมชนมีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการในระดับมาก มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ควรที่จะกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการในลักษณะที่ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ในฐานะหุ้นส่วน อาจจัดแบ่งผลประโยชน์จากการจัดการศึกษาตามศูนย์การศึกษาให้กับชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อให้ชุมชนเกิดความรู้สึกสถานบริการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่จะต้องช่วยกันดูแลต่อไป

2) ผลการวิจัยวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การสนับสนุนจากส่วนกลางส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในระดับที่สูงมาก มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 1.00 แสดงให้เห็นว่า การควบคุมคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับส่วนกลางเป็นอย่างมาก ดังนั้นส่วนกลางจึงควรที่จะสร้างหน่วยงานย่อยขึ้นมาเพื่อทำการคัดเลือกอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถตรวจสอบผลการทำงานของอาจารย์ เพื่อให้อาจารย์เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนอย่างสูงที่สุด

3) ผลการสำรวจพบชัดเจนว่าผลลัพธ์ของการจัดการเรียนการสอนของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการที่มีระดับน้อยที่สุดคือ ความสามารถของผู้เรียนด้านการวิจัย แสดงให้เห็นชัดเจนว่าความสามารถในด้านดังกล่าวอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงแก้ไข มหาวิทยาลัยควรที่จะหากิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของนักศึกษาให้เป็นรูปธรรมเพิ่มมากขึ้น ด้วยการจัดประชุมวิชาการด้านการวิจัย ณ สถานบริการสารสนเทศทางวิชาการส่งเสริมให้นักศึกษาเขียนงานวิจัยเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ ซึ่งจะสามารถกระตุ้นบรรยากาศการทำวิจัยให้เพิ่มมากขึ้น

4) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การสนับสนุนจากส่วนกลางส่งผลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนในระดับสูง มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาจึงควรที่จะมีมาตรการสำคัญที่จะประสานงานกับผู้นำชุมชนเพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของสถานบริการ ซึ่งจะส่งผลต่อผลลัพธ์ทางการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามที่ได้กำหนดไว้

5) ส่วนกลางไม่ควรที่จะมีบทบาทในการผลักดันผลลัพธ์ของการศึกษาแต่เพียงผู้เดียว เพราะผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การสนับสนุนจากส่วนกลางไม่ได้ส่งผลทางตรงต่อผลลัพธ์ของการศึกษา แต่ส่วนกลางควรที่จะมีบทบาทในการเป็นผู้ผลักดันให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การจัดหาอาจารย์ที่มีคุณภาพ และการควบคุมการให้บริการด้านต่างๆ ของศูนย์การศึกษานอกสถาบันเป็นหลัก ซึ่งจะนำมาสู่การเกิดผลลัพธ์มากกว่าการเข้ามาแสดงบทบาทในทางตรง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) การวิจัยครั้งต่อไป หากต้องการที่จะทำการค้นหาอิทธิพลของตัวแปรที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ควรที่จะทำการศึกษาตัวแปรความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษา ซึ่งเป็นตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะ ในฐานะเป็นตัวแปรเชิงสาเหตุด้วย เพราะว่าผลจากการเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณพบว่าการที่นักศึกษามีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน เป็นผู้ที่อยากพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา เป็นคุณลักษณะที่สำคัญซึ่งน่าจะส่งผลทำให้เกิดผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาได้

2) ควรทำการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของแบบจำลองโดยใช้ตัวแปรสาขาของนักศึกษาเป็นตัวแปรเปรียบเทียบ เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าแบบจำลองดังกล่าวที่ได้พัฒนาขึ้นมาสามารถที่จะอธิบายได้ทั้งในกลุ่มนักศึกษาสาขารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต และศึกษามหาบัณฑิตหรือไม่

3) การวิเคราะห์ถึงอิทธิพลที่มีต่อตัวแปรผลลัพธ์ทางการศึกษาของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ควรคำนึงถึงความแตกต่างของตัวแปรที่มีอยู่ในระดับกลุ่มชั้นที่แตกต่างกัน ได้แก่ กลุ่มชั้นระดับผู้บริหารของมหาวิทยาลัย กลุ่มชั้นระดับสถานบริการ โดยนำเทคนิคการวิจัยแบบการวิเคราะห์หุระดับเข้ามาใช้เพื่อเป็นการตรวจสอบถึงอิทธิพลของตัวแปรที่อยู่ในกลุ่มชั้นที่แตกต่างกันที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม จะทำให้ผลการวิจัยมีความละเอียดมากยิ่งขึ้นในการอธิบายถึงอิทธิพลของตัวแปร

4) การวิเคราะห์แบบจำลองสมการ โครงสร้างเป็นเทคนิคการวิเคราะห์ที่ทำการตรวจสอบทั้งแบบจำลองการวัดและแบบจำลองโครงสร้าง ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีข้อมูลในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบจำลองการวัด ว่าควรจะทำการศึกษาตรวจสอบด้วยเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันที่ละตัวแปร หรือทำการวิเคราะห์แบบจำลองของตัวแปรแฝงทั้งหมดพร้อมกันทีเดียว ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการตรวจสอบแบบจำลองการวัดด้วยเทคนิคการวิเคราะห์แบบจำลองของตัวแปรแฝงทั้งหมดพร้อมกันทีเดียว การวิจัยครั้งต่อไปควรที่จะทำการศึกษาในงานวิจัยระดับสากลเพื่อ

ยืนยันว่า การตรวจสอบแบบจำลองการวัดแบบใดถึงจะมีความเหมาะสมมากที่สุด และให้ความน่าเชื่อถือมากที่สุด

5) ควรนำเทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพในลักษณะของการศึกษาแบบกรณีศึกษาเฉพาะรายบุคคล (Case Study) เข้ามาใช้เพื่อทำการค้นหาตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ทางการศึกษา โดยทำการศึกษาและรายงานผลเป็นรายกรณี ซึ่งจะช่วยให้เห็นถึงความแตกต่างและความคล้ายกับของความคิดเห็นที่ละเอียด ซึ่งเป็นข้อมูลที่เพียงพอในการนำมากำหนดนโยบายการบริหารงานได้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2536). การกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ :

กระทรวงศึกษาธิการ

_____. (2545) 110 ปี กระทรวงศึกษาธิการ : คุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษา.

กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2539). ปฏิรูปการศึกษาสู่ความเป็นเลิศปี 2550. กรุงเทพฯ: สำนักงานประสานการปฏิรูป

การศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). แนวดำเนินงานโรงเรียนสหวิทยาเขต. กรุงเทพฯ :

กรมสามัญศึกษา.

เกษม วัฒนชัย. (2544). การปฏิรูปการเรียนรู้. รายงานการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง การปฏิรูป การเรียน

การสอนและหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา วันที่ 18 กรกฎาคม 2544 ณ ห้องสยามบอลรูม

โรงแรมสยามอินเตอร์-คอนติเนนตัล กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัด

ทบวงมหาวิทยาลัย.

แก้วตา ไทรงาม และคณะ. (2548). ผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้.

สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ.

ชาญชัย ยมดิษฐ์. (2548). เทคนิคและวิธีการสอนร่วมสมัย. กรุงเทพฯ: หลักพิมพ์

ชัยวรรณ สมศรีรัตน์. (2548). การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของพนักงานเชิงภูมิพลในการจัดการ

สิ่งแวดล้อมของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. (2540). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม

ของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์

ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- เชษฐชัย ศรีชูชาติ. (2541). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะ:
กรณีศึกษาการจัดการที่อยู่อาศัยใหม่ให้แก่ชาวชุมชนแออัด ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
ถ่ายเอกสาร.
- ฐิตาพร ประเสริฐสุด. (2548). การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการพัฒนาและรับรองคุณภาพ
โรงพยาบาลของโรงพยาบาลลำลูกกา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหาร
การศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน (2551) การประยุกต์ใช้ SPSS วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย. กฟลินธุ์ : ประสานการพิมพ์
ทัศนาศาสตร์. (2549). ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตามแนวปฏิรูป
การศึกษา กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(เอกสารคำสอนวิชาEA623).
- ทศนา เขมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ทศนา เขมมณี. (2546). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ.
กรุงเทพฯ: เมธีพิปส์.
- ทศนา เขมมณี. (2547). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.
กรุงเทพฯ. : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ครุณี รุจกรกานต์. (2541). การจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาล. มหาสารคาม: โครงการตำรา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2537). ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (LISREL): สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย
ทางสังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2547). การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง. จังหวัด
เชียงใหม่. คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นุชนาถ ชีวะวุฒานนท์. (2543). **การศึกษาการจัดการโครงการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับนักบริหาร ชุมชนและท้องถิ่น**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต . มหาสารคาม. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทาลัยมหาสารคาม,

นิรมล กิตติวิบูลย์.(2540). **กระแสการพัฒนาการศึกษาของประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

นิรันดร์ จงวุฒิเวศ. (2527). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภากการพิมพ์.

บุญสม สุขุมาลพงษ์. (2536). **พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาเอกนาฏศิลป์ในสถาบัน ราชภัฏอุดรธานี ตามทัศนะของนักศึกษา**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

บุญเยี่ยม ตรีะกุลวงษ์. 2535. **“จิตวิทยาสังคมกับการสาธารณสุข”** เอกสารการสอนชุดวิชาสังคมวิทยาการแพทย์หน่วย 9-15 : มหาวิทาลัยสุโขทัยธรรมราช. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์,

เบร์รี่, มาร์ค และวิลเลียมส์ ผดุงกิตติมาลย์.(2542). **การกระจายอำนาจทางการศึกษา : บทบาทของชุมชนในการสนับสนุนเรื่องการเงิน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ประยูทธ์ ตรีชัย. (2544). **การศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ปัญญา อัสวกุลประดิษฐ์. (2544). **การศึกษาเปรียบเทียบการนำแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้มาปฏิบัติระหว่างองค์กรภาครัฐ กับองค์กรภาคเอกชน : กรณีศึกษาราชการอมสิน กับบริษัทยูโนแคลไทยแลนด์ จำกัด**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ปัทมาพร เลียงประเสริฐ. (2549). **ลักษณะการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครตามนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน**. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- ปิยนันท์ ภิรมย์ไกรภักดิ์. (2544). **การส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา**
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี. ปรินูญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
 (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- พงศ์วัช วิวังสุ. (2546). **การศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานและลักษณะทางจิตที่**
เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของบุคคลในการประกันคุณภาพการศึกษา. ปรินูญานิพนธ์
 ศึกษาศาสตรศึกษามหาบัณฑิต (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
 วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระธรรมปิฎก. (ป.อ. ปยุตโต). (2544ก). **พุทธธรรม ฉบับเติม.** กรุงเทพฯ : ธรรมสภา.
- _____. (ป.อ. ปยุตโต). (2547). **วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม.** พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สยาม.
- พระพรหมคุณาภรณ์, 2548. **ผู้การศึกษาแนวพุทธ.** พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม
- พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ. (2549). **การวิจัยเครื่องมือวิจัย.** กรุงเทพฯ : เสมอธรรม
- พนม พงษ์ไพบูลย์. (2541). **“การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชนแบบสหวิทยาเขต”.** มติชนรายวัน.
 13 มิถุนายน
- พิณสุดา สิริธรงค์ศรี (2544). **การกระจายอำนาจการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.**
2542 กรุงเทพฯ .ม.ป.ท. (เอกสารอัดสำเนา)
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2552). **กลยุทธ์การขับเคลื่อนนวัตกรรมการเปลี่ยนผ่านการศึกษา.** กรุงเทพฯ : คณะ
 ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ไพพรรณ เกียรติโชติชัย. (2545). **กระบวนการทัศน์ใหม่แห่งการศึกษาในศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ : บริษัท
 การศึกษา.
- มานิตย์ บุญประเสริฐ และคณะ.(2546). **รายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการศึกษา**
สถาบันอุดมศึกษาแนวใหม่. กรุงเทพฯ. : สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
 กระทรวงศึกษาธิการ
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). **การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชน องค์กรปกครอง**
ท้องถิ่นและราชการกรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์.
- ราตรี อินกัน. (2544). **การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนแบบ "ผู้เรียนเป็น**
สำคัญ". กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ(สกศ.),

- วาด หนูมา. (2540). การศึกษาปัจจัยและกระบวนการที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา โรงเรียน
ประถมศึกษาที่มีประสิทธิผลต่อคุณภาพการศึกษา : ศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะ กรณี
โรงเรียนดีเด่นรางวัลพระราชทานในจังหวัดชัยนาทและอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์การศึกษา
 มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- วรศักดิ์ ทองศิริ (2553).ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมของศูนย์ซ่อมและบำรุงรักษารถยนต์มาตรฐานใน
ประเทศไทย : บุพปัจจัยและผลลัพธ์. ปริญญาานิพนธ์ (ปร.ด. การบริหารการพัฒนา).กรุงเทพฯ.
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- วันเพ็ญ บัวทอง. (2545). การศึกษาการมีส่วนร่วมของแพทย์ในการประกันคุณภาพการศึกษา ศูนย์
แพทย์ศาสตร์ศึกษาชั้นคลินิกโรงพยาบาลสระบุรี. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
 (การบริหารการศึกษา).กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: แอล ที เฟลส.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2544). การพัฒนาการเรียนการสอนทางการอุดมศึกษา.
 กรุงเทพฯ: ภาควิชาการอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ:
 สุวีริยาสาส์น.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2540). กระบวนทัศน์ใหม่ : การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคลกรุงเทพฯ :
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2544). การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization
Development). กรุงเทพฯ ฯ: เอ็ชเปอร์เน็ท.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2542). การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษา : **ขั้นพื้นฐาน.**
 ปริญญาานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สาโรช บัวศิริ. (2544). **ปรัชญาการศึกษาสำหรับประเทศไทย : จุดบรรจบระหว่างพุทธศาสนากับ**
ประชาธิปไตย. แปลโดย สุนทร โคตรบรรเทา. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

สมาน อัสวภูมิ (.2549). การบริหารการศึกษาสมัยใหม่ : แนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติอุบลราชธานี :

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน, (2545). Good governance กับการพัฒนาข้าราชการ.กรุงเทพฯ :

สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน

สมเกียรติ วรรณวัฒน์. (2540). การจัดการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพฯ :

กองการท่องเที่ยว สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร.

สมชาย ไชยเวช. (2534). แนวความคิดบางประการต่องานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์. กรุงเทพฯ :

สำนักงานชุมชน และมวลชนสัมพันธ์ กรมตำรวจ.

สรรค วรรณทร์ และทิพวัลย์ คำคง.(2545). การกระจายอำนาจทางการศึกษา.กรุงเทพฯ : สำนักงาน

ปฏิรูปการศึกษา.

สร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ. (2541). พฤติกรรมองค์การ ทฤษฎีและการประยุกต์.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สังัด อุทรานันท์. (2532). เทคนิคการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ :

ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). การปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด.

กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.

กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548). 6 ปี กับการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงาน

เลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.(2544). การกำหนดดัชนีทางการศึกษา :

กรอบความคิดและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.

สินธุ์ สโรบล. (2546). การท่องเที่ยวโดยชุมชน: แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ.

เชียงใหม่:สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

- สุชาติ จักรพิสูทธิ์. (2547). การศึกษาทางเลือกของชุมชน. วารสารศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2550). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือ
จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2551)แบบจำลองสมการโครงสร้าง : การใช้โปรแกรม LISREL,
PRELIS และ SIMPLIS. กรุงเทพฯ :ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัตรา จารุวัฒนพานิช. (2543). องค์กรแห่งการเรียนรู้ : แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการ
เรียนรู้ด้วยตนเองของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.
ภาคนิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต วท.ม. (การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์) กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุเทพ ลิมอรุณ.(2552). การจัดการคุณภาพที่เอื้อต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. เพชรบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2546). ความคิดและภูมิปัญญาไทย : ด้านการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มูลคำ; อรทัย มูลคำ. (2543).เรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ.(พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : บริษัท ที. พี.พีรินทร์
จำกัด.
- สุรพงษ์ ปนากุล. (2550). หลักการพัฒนาและการสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนา. กรุงเทพฯ:
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สุริย์ กาญจนวงศ์. (2545). รายงานการวิจัยเรื่องความเครียด สุขภาพ และความเจ็บป่วย: แนวคิด
และการศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เสรี ชัดเข้ม. (2548). โมเดลสมการโครงสร้าง (เอกสารคำสอน). ชลบุรี: ภาควิชาการวิจัยและ
วัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2537). **ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหาร การศึกษา**. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. สำนักติดตามและประเมินผลอุดมศึกษา.(2552). **1 ปีที่เต็มเต็ม คุณภาพการศึกษาไทยกรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา**

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2544). **108 คุณ 2 ปัญหาปฏิรูปการศึกษา**.กรุงเทพฯ :สำนักงานปฏิรูป การศึกษา.

เอกรินทร์ สีมหาศาล. (2545). **กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา : แนวคิดสู่ปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : บั๊ก พอยท์.

Amabile, T. M. (1988). **A model of creativity and innovation in organizations. Research in organizational behavior**. 10 (1) : 123–167

Ancona, D. G., & Caldwell, D. (1992). **Bridging the boundary: External activity and performance in organizational teams. Administrative Science Quarterly**. 37 (1): 634–665.

Boaz, S ., Claire, O & Hilary, T. (2009), **Parenting education and support policies and their consequences in selected OECD countries. Children and Youth Services Review**. 31 (5) : 526-532.

Browne, M.W.; & Cudeck, R. (1993). **Alternative Ways of Assessing Model Fit. In: Bollen, K.A.; & Long, J.S. (Eds.) Testing Structural Equation Models. Beverly Hills, CA: Sage**. 136–162.

Bollen, K.A. (1989). **Structural equations with latent variables**. New York: John Wiley & Sons.

Bryman, A & Burgess, R. G. (1995). **Analyzing qualitative data. New York : Rutledge,**

Bloom, J. R. (1990). The relationship of social Support and health. Social Sciences and Medicines. 30 (5).

Cutrona, C. E. (1996). **Social support in couple: Marriage as a resource in time of stress United state of America: SAGE**.

- Christopher, L. (2001). **Managing Service Quality**. Boston: McGraw-Hill.
- Culp, K. M (2010). **Technology as a Support for School–Community Connections**. **International Encyclopedia of Education**, 1 (1): 125-132.
- Cobb, S. 1976. “**Social Support as a Moderator of Life Stress.**” *Psychosomatic Medicine* 38: 300-301.
- Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. (1997). **Rural Development Participation**. Cornell University.
- Dalton, J. H. 2001. *Community Psychology: Linking Individuals and Communities*. Australia: Wadsworth Pub.
- Davis, K. & Newstrom, J. W. (1989). **Human Behavior At work**. 8th ed. New York :Mc-Graw-Hill.
- Dick, W; & Carey, L. (1996). **The Systematic Design of Instruction**. 4 th ed. New York: Longman.
- Drafke, M. W. & S. Kossen. (2002). **The Human Side of Organizations**. 8th ed. New Jersey: Pearson Education, Inc.
- Eisenberger, R., Huntington, R., Hutchison, S., & Sowa, D., (1986). **Perceived organizational support**. *Journal of Applied Psychology* 71(1): 500–507.
- Garvin, D.A. (1993). **Building A Learning Organization**. *Harvard Business Review*, July – August, pp.78-91.
- Gumprecht, B (2007). **The campus as a public space in the American college**. *Journal of Historical Geography*. 33 (1) : 72-103.
- Greenberg, J. & Baron, R. A. (2000). **Behavior in Organizations**. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Gustavo, J (1992). **Rural Development Participation : Concept and Measures For Project Design Implementation and Evaluation**. New York : Rural Development Center, Cornell University.
- Haslam, A. S. (2004). **Psychology in Organizations**. 2nd ed. London: Sage Publications Ltd.
- Hativa, N. (2000). **Teaching for Effective Learning in Higher Education**. Dordrecht: Kluwer Academic.

- Higgins H, W., Ivey, E. A & Uhlemann, R. M (1970). **Media therapy: A programmed approach to teaching behavioral skills.** *Journal of Counseling Psychology.* 17 (1) : 20-26.
- Hersey, P. ; & Blanchard, K. H. (1972). **Management of Organizational Behavior. 2nd ed.** New Jersey: Englewood Cliffs, Prentice Hall.
- Hess, C. 2004. **Social Support and Stress (Online).** <http://health.yahoo.com>, April 4, 2005.
- Hobohm, H. C. (2004). **Knowledge Management.** New York : Prentice-Hall.
- Hoy, K. W. ; & Miskel, C. G. (1991). **Education Administration: Theory. Research and Practice.** New York: McGraw-Hill.
- Herriot, A., Crossley, M., Juma ,M., Waudu, J., Mwiroti, M. & Kamau A.(2002) **The development and operation of head teacher support groups in Kenya: a mechanism to create pockets of excellence, improve the provision of quality education and target positive changes in the community.** *International Journal of Educational Development*, 22 (5) : 509-526.
- Hart, J & Fellabaum, J (2008) **Analyzing Campus Climate Studies: Seeking to Define and Understand .***Journal of Diversity in Higher Education.* 1 (4) : 222-234.
- Hu, L.; & Bentler, P.M. (1995). **Evaluating model fit. In: Hoyle RH, editor. Structural equation modeling: Concepts, issues, and applications.** Newbury Park, CA: Sage. 76–99.
- Ingram, K & LaForge, F (1998). **Output-based effectiveness.** Dryden: Fort Worth.
- Ivancevich, J. M. & Mattteson. M. R. 2002. **Organizational Behavior and Management.** 6th ed. New York: McGraw-Hill Companies, Inc.
- Johnston, M,J & Pennypacker, S. H. (1971). **A behavioral approach to college teaching.** *American Psychologist.* 26 (3) : 219-244.
- Johnson, P. E & Logan, J. (2000). **“Efficacy and Productivity : The Future Of School – Based Decision – Making Councils in Kentucky,** *Journal of School Leadership.* 10 (3) : 311 - 331.
- Joreskog, K.G.; & Sorbom, D. (1993). **LISREL 8: Structural Equation Modeling with the SIMPLIS Command Language.** Chicago: Scientific Software International.

- Kannedy, M.A. (1997). **Developing Measures of Intra-Team Support and Organizational Support of Teams. Master Thesis, M.S. (Management Studies)**. Ontario: Graduate School, Carleton University Ottawa. Photocopied.
- Kaufman, R. (1992). **Mapping Educational Success : strategic thinking and planning for school administrators**. Newbury Park, CA : Corwin Press.
- Kahn, R. L. (1979). “**Aging and Social Support.**” In Riley, M. M. (ed.). *Aging from Birth to Death: Interdisciplinary Perspective*. Colorado: West view Press.
- Kennedy, J. J. (1983). **Analyzing qualitative data : introductory log-linear analysis for behavioral research**. New York : Praeger,
- Kara, C & Matthew, B (2010), **Environmental education evaluation: Time to reflect, time for change** *Evaluation and Program Planning*. 33 (2) : 155-158.
- Kinicki, A. & R. Kreitner. (2001). **Organizational Behavior**. 5th ed. New York: McGraw- Hill Companies, Inc.
- Kinicki, A & Williams, B. K.(2006), **Management**, New York : McGraw-Hill.
- MacLaren, E.J & Cohen,L.L (2005) **Teaching Behavioral Pain Management to Healthcare Professionals: A Systematic Review of Research in Training Programs**. *The Journal of Pain*, 6 (8) : 481-492.
- Marquardt, M.J. (1996). **Building The Learning Organization : A Systems Approach to Quantum improvement and Global Success**. New York : Mc Graw – Hill.
- Marquardt, M.; & Reynolds, A. (1994). **The Global Learning Organization**. New York : Irwin.
- McGrath, S. (2010). **Education and development: Thirty years of continuity and change**. *International Journal of Educational Development*. 30 (6) : 537-543.
- Maclean, R & Pavlova, M (2010).**Planning and Policy Development for Technical Vocational Education and Training Systems**. *International Encyclopedia of Education*. 1(1): 469-475
- Maylor, H. (1996). **Project Management**. London : Pitman Publishing.

- Macdonald, R & Wisdom, J. (2002). **Academic and educational development : research, evaluation and changing practice in higher education** .London : Kogan.
- Nahm, Y. A., Vonderembse, A. M. ; & Koufteros, A.X.(2003.). **The Impact of Organizational Structure on Time-Based Manufacturing an Plant Performance**. *Journal of Operations Management*. 21(3): 281-306.
- O'Reilly, C. A. ; & Chatman, J. A. (1986). **Organizational Commitment and Psychological Attachment: The Effects of Compliance, Identification and Internalization on Prosocial Behavior**. *Journal of Applied Psychology*. 71 (1): 492-499
- Pettit, J. D., Goris. J. R. ; & Vaught, B. C. (1997). **An Examination of Organizational Communication as a Moderator of the Relationship between Job Performance and Job Satisfaction**. *The Journal of Business Communication*. 34 (1) : 81-98.
- Pedler, M., Burgoyne, J.; & Boydell, T. (1991). **The Learning Company : A Strategy for Sustainable Development**. Maidenhead : Mc Graw – Hill
- Phahlamohlaka, J & Friend, J (2004). **Community planning for rural education in South Africa**. *European Journal of Operational Research*.152 (3) : 684-695.
- Ramsden, Paul. (2003). **Learning to Teach in Higher Education**. 2nd ed. London: outledge. Falmer.
- Reeder, W.W. (1974). **Some Aspects of the Information Social Participation of Farm Families**. New York : Cornell University.
- Rhoades, L.; & Eisenberger, R. (2002). **“Perceived Organizational Support: A Review of The Literature”**. *Journal of Applied Psychology*. 87(4): 698-714.
- Rust, R.T., Zahorik, A.J., Keiningham, T.L. (1995) . **Return on quality (ROQ): making service quality financially accountable**. *Journal of Marketing*. 59 (1): 58–70.
- Ryan, Y & Fraser, K. (2010). **Education Development in Higher Education**. *International Encyclopedia of Education*. 1(1): 411-418.

- Senge, Peter M. (1990). **The Fifth Discipline : The Art and Practtice of the Learning Organization**. New York : Doubleday / Currency.
- Stufflebeam, D. L. et al, (1971). **Educational Evaluation and Decision Making**. Itasca : F. E. Peacock.
- Sund, R. B; & Leslie, W. T. (1976). **Teaching Science by Inquiry in the Secondary School**. 2nd ed. Merrial Publishing.
- Thoits, P. A. 1982. “**Conceptual, Methodological and Theoretical Problems in Studying Social Support as a Buffer Against Life Stress.**” *Journal of Health and Social Behavior* 23: 147-148.
- Tolsdorf, C. (1976). “**Social Network, Support, and Coping.**” *Family Process* 15: 407-417.
- Tracey, J. B., Tannenbaum, S. I., & Kavanagh, M. J. (1995). **Applying trained skills on the job: The Importance of the work environment**. *Journal of Applied Psychology*, 80 (1): 239-252.
- Teresa, M. A., Elizabeth, A. S., Giovanni, B. M., & Steven, J. K (2004) **Leader behaviors and the work environment for creativity: Perceived leader support**. *The Leadership Quarterly* 15 (4) :5–32.
- Tigelaar, D. & Tartwijk. V (2010). **The Evaluation of Prospective Teachers in Teacher Education International Encyclopedia of Education**. 1(1) : 511-517
- Zachary, W.B.; & Kuzuhara, L.W. (2005). **Organizational Behavior: Integrated Models and Applications**. USA: South-Western, Thomson.
- Zuber-Skerritt, O (1991). **Action research for change and development** .Alders hot : Avebury.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ศธ.0564.14/พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

๑๑ ก.ค. ๒๕๕๕

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเครื่องมือในการทำคุษฎีนิพนธ์

เรียน ดร.รังสรรค์ อินทร์จันทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายมนัส วัฒนไชยชศ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำลังทำคุษฎีนิพนธ์เรื่อง "อิทธิพลและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสาธารณสุขทางวิชาการ : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา" โดยมีกรรมการที่ปรึกษาคุษฎีนิพนธ์ ดังนี้

1. รศ.ดร.คิลก บุญเรืองรอด ประธานที่ปรึกษา
2. รศ.ดร.พรพิพัฒน์ เพิ่มผล กรรมการที่ปรึกษา
3. ผศ.ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารมย์ กรรมการที่ปรึกษา

ในการทำคุษฎีนิพนธ์ครั้งนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ที่สุด มหาวิทยาลัยเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรายุทธ์ เศรษฐขจร)

รองอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2473-7000 ต่อ 1810

ที่ ศธ.0564.14/พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

๑๑ ก.ค. ๒๕๕๔

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเครื่องมือในการทำคุญฉินิพนธ์

เรียน ดร.ไกร ฤทธิคำรพ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายมนัส วัฒนไชยยศ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรปรัชญาคุญฉินิพนธ์ สาขาการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำลังทำคุญฉินิพนธ์เรื่อง "อิทธิพลและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสาธารณสุขทางวิชาการ : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา" โดยมีกรรมการที่ปรึกษาคุญฉินิพนธ์ ดังนี้

1. รศ.ดร.คิลก บุญเรืองรอด ประธานที่ปรึกษา
2. รศ.ดร.พรพิพัฒน์ เพิ่มผล กรรมการที่ปรึกษา
3. ผศ.ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์ กรรมการที่ปรึกษา

ในการทำคุญฉินิพนธ์ครั้งนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ที่สุด มหาวิทยาลัยเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาคด้วยจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรายุทธ์ เศรษฐขจร)

รองอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

ที่ สธ.0564.14/พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

๓๑ กค ๒๕๕๔

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเครื่องมือในการทำคุษฎีนิพนธ์

เรียน ผศ.วัฒนา เปลี่ยนบางยาง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายมนัส วัฒนไชยยศ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำลังทำคุษฎีนิพนธ์เรื่อง "อิทธิพลและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสาธารณสุขทางวิชาการ : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา" โดยมีกรรมการที่ปรึกษาคุษฎีนิพนธ์ ดังนี้

1. รศ.ดร.คิลก บุญเรืองรอด ประธานที่ปรึกษา
2. รศ.ดร.พรพิพัฒน์ เพิ่มผล กรรมการที่ปรึกษา
3. ผศ.ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์ กรรมการที่ปรึกษา

ในการทำคุษฎีนิพนธ์ครั้งนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ที่สุด มหาวิทยาลัยเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาคือจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรายุทธ์ เศรษฐขจร)
รองอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2473-7000 ต่อ 1810

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการทำดัชนีพันธ

ที่ ศธ.0564.14/พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

๑ ๕ ส.ค. ๒๕๕๕

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการทำคุษฎีนิพนธ์

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลไผ่หนูช้าง

ด้วย นายมนัส วัฒนไชยยศ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำลังทำคุษฎีนิพนธ์เรื่อง "อิทธิพลและปัจจัยที่ส่งผลค่อผลลัษ์ของการจัดการศึกษาในสถานึบริการสารสนเทศทางวิชาการ : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา" โดยมีกรรมกรที่ปรึกษาคุษฎีนิพนธ์ ดังนี้

1. รศ.ดร.คิลก บุญเรืองรอด ประธานที่ปรึกษา
2. รศ.ดร.พรพิพัฒน์ เพิ่มผล กรรมกรที่ปรึกษา
3. ผศ.ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารมย์ กรรมกรที่ปรึกษา

การทำคุษฎีนิพนธ์ครั้งนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้เครื่องมือวิจัย ณ หน่วยงานของท่าน มหาวิทยาลัยจึงขอกความอนุเคราะห์มายังท่านเพื่อให้นักศึกษาได้เก็บข้อมูลในการทำคุษฎีนิพนธ์เพื่อทำการวิจัยค่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้คความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

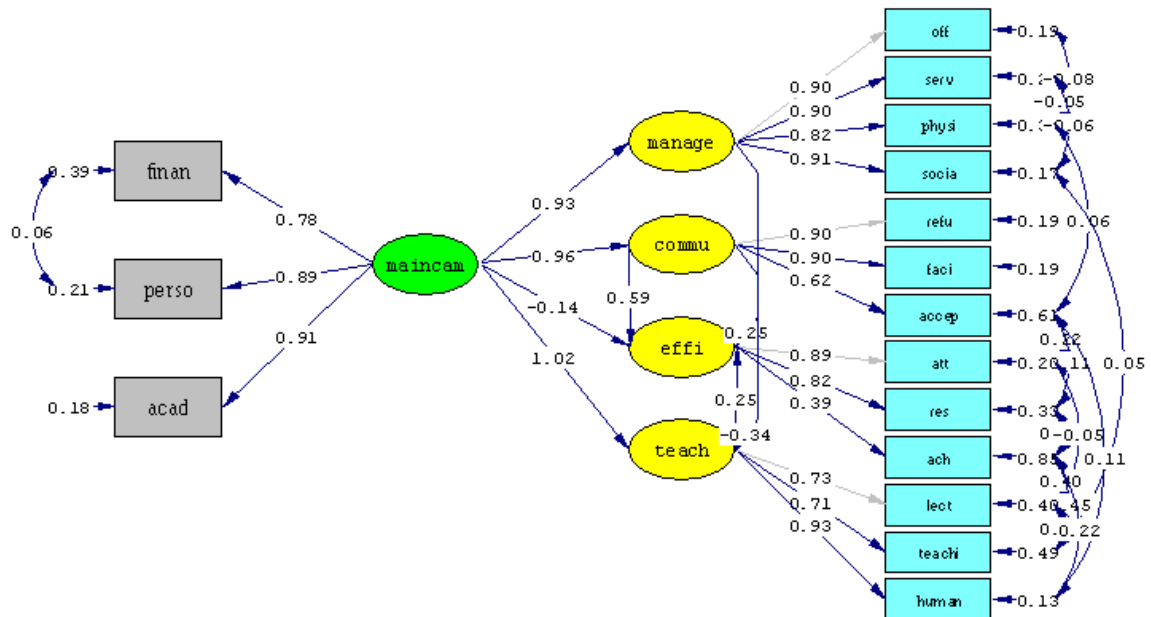
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตราพิทุธ์ เศรษฐชูขจร)
รองอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2473-7000 ค่อ 1810

ภาคผนวก ค
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากโปรแกรม LISREL

ตัวอย่าง (บางส่วน) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรม LISREL

Chi-Square=136.15, df=73, P-value=0.00001, RMSEA=0.047

DATE: 2/10/2006

TIME: 11:21

L I S R E L 8.72

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by
Scientific Software International, Inc.

7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100

Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.

Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140

Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2005

Use of this program is subject to the terms specified in the
Universal Copyright Convention.

Website: www.ssicentral.com

The following lines were read from file D:\university
 effec\path_univer_eff.SPJ:

```

path university model
Observed Variables
off serv physi socia finan perso acad refu faci accep
att res ach lect teachi human
Covariance Matrix from file 'D:\university effec\university_eff.cov'
Sample Size = 389
Latent Variables manage maincam commu effi teach
Relationships
refu = commu
faci = commu
accep = commu
ach = effi
att = effi
res = effi
off = manage
serv = manage
physi = manage
socia = manage
lect = teach
teachi = teach
human = teach
finan = maincam
perso = maincam
acad = maincam
effi = manage teach commu maincam
manage = maincam
teach = commu maincam
commu = maincam
LISREL OUTPUT: ME=ML SS SC EF RS MI AD=OFF
Set Error Covariance of res to ach free
Set Error Covariance of serv to socia free
Set Error Covariance of serv to physi free
Set Error Covariance of ach to teachi free
Set Error Covariance of ach to lect free
Set Error Covariance of accep to att free
Set Error Covariance of lect to teachi free
Set Error Covariance of serv to socia free
Set Error Covariance of finan to perso free
Set Error Covariance of finan to faci free
Set Error Covariance of off to physi free
Set Error Covariance of off to perso free
Set Error Covariance of accep to human free
Set Error Covariance of socia to finan free
Set Error Covariance of accep to res free
Set Error Covariance of ach to human free
Set Error Covariance of serv to acad free
Set Error Covariance of perso to ach free
Set Error Covariance of att to lect free
Set Error Covariance of physi to accep free
Set Error Covariance of socia to teachi free
Set Error Covariance of finan to lect free

```

Set Error Covariance of physi to finan free
 Set Error Covariance of perso to lect free
 Path Diagram
 End of Problem

Squared Multiple Correlations for Structural Equations

manage	commu	effi	teach
----- 0.86	----- 0.93	----- 0.77	----- 0.49

Squared Multiple Correlations for Reduced Form

manage	commu	effi	teach
----- 0.86	----- 0.93	----- 0.71	----- 0.49

Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 73
 Minimum Fit Function Chi-Square = 139.64 (P = 0.00)
 Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 136.15 (P = 0.00)
 Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 63.15
 90 Percent Confidence Interval for NCP = (34.16 ; 99.97)

Minimum Fit Function Value = 0.36
 Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.16
 90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.088 ; 0.26)
 Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.047
 90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.035 ; 0.059)
 P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.63

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.68
 90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.60 ; 0.77)
 ECVI for Saturated Model = 0.70
 ECVI for Independence Model = 42.49

Chi-Square for Independence Model with 120 Degrees of Freedom = 16456.00

Independence AIC = 16488.00
 Model AIC = 262.15
 Saturated AIC = 272.00
 Independence CAIC = 16567.42
 Model CAIC = 574.86
 Saturated CAIC = 947.05

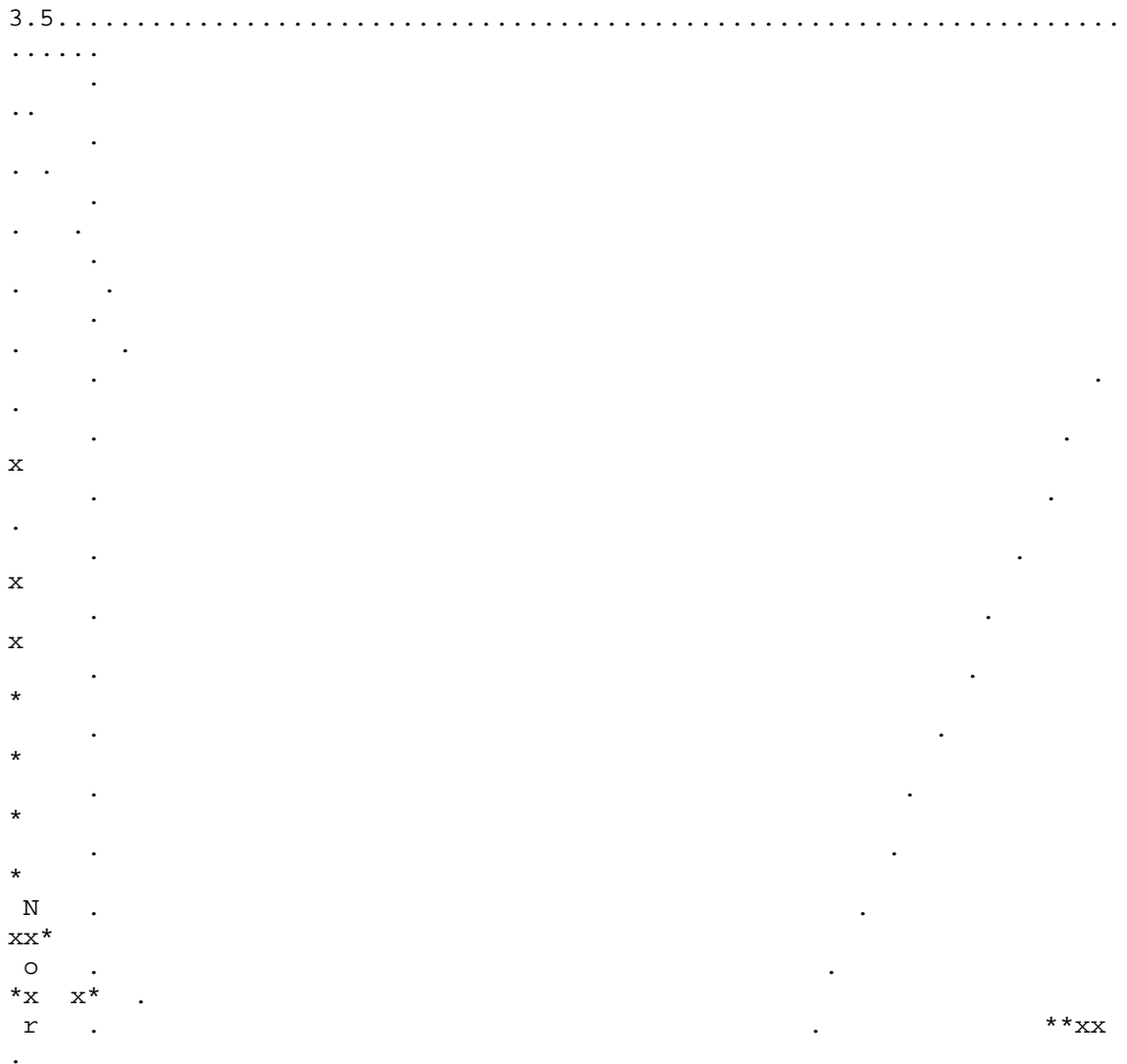
Normed Fit Index (NFI) = 0.99
 Non-Normed Fit Index (NNFI) = 0.99
 Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.60

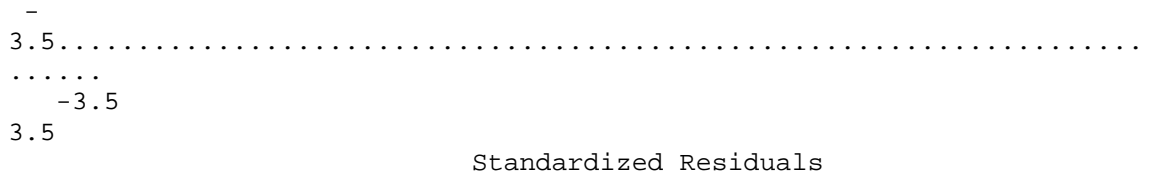
Comparative Fit Index (CFI) = 1.00
Incremental Fit Index (IFI) = 1.00
Relative Fit Index (RFI) = 0.99

Critical N (CN) = 290.00

Root Mean Square Residual (RMR) = 0.017
Standardized RMR = 0.039
Goodness of Fit Index (GFI) = 0.96
Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.92
Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.51

Qplot of Standardized Residuals

Total and Indirect Effects

Total Effects of KSI on ETA

	maincam
manage	0.93 (0.05) 20.16
commu	0.96 (0.05) 21.41
effi	0.84 (0.05) 16.97
teach	0.70 (0.06) 11.20

Indirect Effects of KSI on ETA

	maincam
manage	- -
commu	- -
effi	0.98 (0.31) 3.12
teach	-0.33 (0.30) -1.09

Total Effects of ETA on ETA

manage	commu	effi	teach
-----	-----	-----	-----

manage	- -	- -	- -	- -
commu	- -	- -	- -	- -
effi	0.25 (0.11) 2.34	0.51 (0.25) 2.08	- -	0.25 (0.06) 4.35
teach	- -	-0.34 (0.31) -1.10	- -	- -

Largest Eigenvalue of B*B' (Stability Index) is 0.568

Indirect Effects of ETA on ETA

	manage	commu	effi	teach
	-----	-----	-----	-----
manage	- -	- -	- -	- -
commu	- -	- -	- -	- -
effi	- -	-0.08 (0.08) -1.02	- -	- -
teach	- -	- -	- -	- -

Total Effects of ETA on Y

	manage	commu	effi	teach
	-----	-----	-----	-----
off	0.52	- -	- -	- -
serv	0.50 (0.02) 26.01	- -	- -	- -
physi	0.49 (0.03) 19.46	- -	- -	- -
socia	0.56 (0.02) 27.70	- -	- -	- -
refu	- -	0.51	- -	- -
faci	- -	0.54	- -	- -

		(0.02)		
		27.07		
accep	- -	0.39 (0.03) 14.23	- -	- -
att	0.13 (0.05) 2.34	0.26 (0.13) 2.08	0.51	0.13 (0.03) 4.35
res	0.14 (0.06) 2.33	0.29 (0.14) 2.08	0.56 (0.03) 19.36	0.14 (0.03) 4.33
ach	0.08 (0.04) 2.26	0.16 (0.08) 2.02	0.32 (0.04) 7.57	0.08 (0.02) 3.67
lect	- -	-0.18 (0.16) -1.10	- -	0.53
teachi	- -	-0.17 (0.16) -1.10	- -	0.51 (0.03) 19.49
human	- -	-0.20 (0.19) -1.10	- -	0.60 (0.04) 14.41

Indirect Effects of ETA on Y

	manage	commu	effi	teach
	-----	-----	-----	-----
off	- -	- -	- -	- -
serv	- -	- -	- -	- -
physi	- -	- -	- -	- -
socia	- -	- -	- -	- -
refu	- -	- -	- -	- -
faci	- -	- -	- -	- -
accep	- -	- -	- -	- -
att	0.13	0.26	- -	0.13

	(0.05)	(0.13)		(0.03)
	2.34	2.08		4.35
res	0.14	0.29	- -	0.14
	(0.06)	(0.14)		(0.03)
	2.33	2.08		4.33
ach	0.08	0.16	- -	0.08
	(0.04)	(0.08)		(0.02)
	2.26	2.02		3.67
lect	- -	-0.18	- -	- -
		(0.16)		
		-1.10		
teachi	- -	-0.17	- -	- -
		(0.16)		
		-1.10		
human	- -	-0.20	- -	- -
		(0.19)		
		-1.10		

Total Effects of KSI on Y

	maincam

off	0.48
	(0.02)
	20.16
serv	0.47
	(0.02)
	20.14
physi	0.45
	(0.03)
	17.86
socia	0.52
	(0.03)
	20.63
refu	0.49
	(0.02)
	21.41
faci	0.52
	(0.02)
	21.32

accep	0.37	(0.03)	13.12
att	0.43	(0.03)	16.97
res	0.47	(0.03)	15.33
ach	0.27	(0.04)	7.22
lect	0.37	(0.03)	11.20
teachi	0.36	(0.03)	10.97
human	0.42	(0.03)	14.27

path university model

Standardized Total and Indirect Effects

Standardized Total Effects of KSI on ETA

	maincam
manage	0.93
commu	0.96
effi	0.84
teach	0.70

Standardized Indirect Effects of KSI on ETA

	maincam
manage	- -
commu	- -
effi	0.98
teach	-0.33

Standardized Total Effects of ETA on ETA

	manage -----	commu -----	effi -----	teach -----
manage	- -	- -	- -	- -
commu	- -	- -	- -	- -
effi	0.25	0.51	- -	0.25
teach	- -	-0.34	- -	- -

Standardized Indirect Effects of ETA on ETA

	manage -----	commu -----	effi -----	teach -----
manage	- -	- -	- -	- -
commu	- -	- -	- -	- -
effi	- -	-0.08	- -	- -
teach	- -	- -	- -	- -

Standardized Total Effects of ETA on Y

	manage -----	commu -----	effi -----	teach -----
off	0.52	- -	- -	- -
serv	0.50	- -	- -	- -
physi	0.49	- -	- -	- -
socia	0.56	- -	- -	- -
refu	- -	0.51	- -	- -
faci	- -	0.54	- -	- -
accep	- -	0.39	- -	- -
att	0.13	0.26	0.51	0.13
res	0.14	0.29	0.56	0.14
ach	0.08	0.16	0.32	0.08
lect	- -	-0.18	- -	0.53
teachi	- -	-0.17	- -	0.51
human	- -	-0.20	- -	0.60

Completely Standardized Total Effects of ETA on Y

	manage -----	commu -----	effi -----	teach -----
off	0.90	- -	- -	- -
serv	0.90	- -	- -	- -
physi	0.82	- -	- -	- -
socia	0.91	- -	- -	- -
refu	- -	0.90	- -	- -
faci	- -	0.90	- -	- -
accep	- -	0.62	- -	- -
att	0.22	0.45	0.89	0.22
res	0.21	0.42	0.82	0.20
ach	0.10	0.20	0.39	0.10
lect	- -	-0.25	- -	0.73
teachi	- -	-0.24	- -	0.71
human	- -	-0.32	- -	0.93

Standardized Indirect Effects of ETA on Y

	manage	commu	effi	teach
	-----	-----	-----	-----
off	- -	- -	- -	- -
serv	- -	- -	- -	- -
physi	- -	- -	- -	- -
socia	- -	- -	- -	- -
refu	- -	- -	- -	- -
faci	- -	- -	- -	- -
accep	- -	- -	- -	- -
att	0.13	0.26	- -	0.13
res	0.14	0.29	- -	0.14
ach	0.08	0.16	- -	0.08
lect	- -	-0.18	- -	- -
teachi	- -	-0.17	- -	- -
human	- -	-0.20	- -	- -

Completely Standardized Indirect Effects of ETA on Y

	manage	commu	effi	teach
	-----	-----	-----	-----
off	- -	- -	- -	- -
serv	- -	- -	- -	- -
physi	- -	- -	- -	- -
socia	- -	- -	- -	- -
refu	- -	- -	- -	- -
faci	- -	- -	- -	- -
accep	- -	- -	- -	- -
att	0.22	0.45	- -	0.22
res	0.21	0.42	- -	0.20
ach	0.10	0.20	- -	0.10
lect	- -	-0.25	- -	- -
teachi	- -	-0.24	- -	- -
human	- -	-0.32	- -	- -

Standardized Total Effects of KSI on Y

	maincam

off	0.48
serv	0.47
physi	0.45
socia	0.52
refu	0.49
faci	0.52
accep	0.37
att	0.43
res	0.47
ach	0.27
lect	0.37
teachi	0.36
human	0.42

Completely Standardized Total Effects of KSI on Y

	maincam

off	0.83
serv	0.83
physi	0.76
socia	0.84
refu	0.87
faci	0.87
accep	0.60
att	0.75
res	0.69
ach	0.32
lect	0.51
teachi	0.50
human	0.65

Time used: 0.172 Seconds

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

**แบบสอบถาม เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา
ในสถานบริการสาธารณสุขทางวิชาการ: กรณีศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา**

คำชี้แจง

1) แบบสอบถามมีทั้งสิ้น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ตอนที่ 2 บทบาทของชุมชน การสนับสนุนจากส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน การจัดการด้านศูนย์การศึกษา ผลลัพธ์ของการจัดการสถานบริการสาธารณสุขทางวิชาการ ตอนที่ 3 ข้อคำถามปลายเปิด เพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์และเป็นประโยชน์สูงสุด ขอให้ผู้ตอบได้อ่านข้อคำถามอย่างละเอียดและทำการตอบข้อคำถามให้ครบทุกข้อ

2) การตอบแบบสอบถามครั้งนี้ ตามจรรยาบรรณของนักวิจัยแล้วจะถือว่าผู้ให้ข้อมูลไม่มีความผูกพันกับการตอบใดๆ ทั้งสิ้น ดังนั้นจึงขอให้ทุกท่านตอบข้อคำถามอย่างอิสระ ตามระดับความคิดเห็นของท่านดังมาตรวัดตัวแปรที่ได้กำหนดไว้และข้อมูลการสำรวจและประเมินผลครั้งนี้จะถูกนำไปประมวลผลเป็นภาพรวม เพื่อใช้ประกอบการทำวิจัยระดับคุณวุฒิบัณฑิตต่อไป

3) ขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ✓ ลงหน้าข้อความที่ ตรงกับความเป็นจริงระดับการรับรู้ หรือระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว ดังตัวอย่าง

ประเด็นข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น / การรับรู้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1) ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับอาชีพได้			✓		

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบสอบถามครั้งนี้

มนัส วัฒนไชยยศ

นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

- 1.เพศ 1.ชาย 2. หญิง
- 2.อายุ 1. ต่ำกว่า 30 ปี 2.ระหว่าง 31 – 40 ปี
 3.ระหว่าง 41 – 50 ปี 4. ระหว่าง 51 – 60 ปี
 5.มากกว่า 60 ปี
- 3.ตำแหน่งงานปัจจุบัน/ล่าสุด 1. ราชการ/รัฐวิสาหกิจ 2.ประกอบธุรกิจส่วนตัว
 3.พนักงานบริษัทเอกชน 4.อื่นๆ ระบุ.....
- 4.สาขาที่ท่านเรียน 1.รัฐประศาสนศาสตร์ 2.บริหารธุรกิจ 3.การบริหารการศึกษา

ตอนที่ 2 อิทธิพลและปัจจัยที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของการจัดการสถานีบริการสารสนเทศทางวิชาการ

2.1 ผลลัพธ์ของการจัดการสถานีบริการสารสนเทศทางวิชาการ

ประเด็นข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น / การรับรู้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ความรู้ความสามารถของผู้เรียน คำถามเกริ่นนำ : การเรียนระดับปริญญาโทที่ศูนย์การศึกษานอกสถาบัน ของ มรภ. บ้านสมเด็จเจ้าพระยาทำให้ท่าน.....					
1.มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับอาชีพได้					

ประเด็นข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น / การรับรู้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.สามารถประยุกต์ใช้แนวคิด ทฤษฎีทางวิชาการที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาในองค์กร ได้เหมาะสม					
3.สามารถบูรณาการองค์ความรู้ศาสตร์ต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาระหว่างการทำงานประจำได้เหมาะสม					
4.สามารถวิเคราะห์ปัญหาและปรากฏการณ์ทางสังคมได้อย่างมีหลักวิชาการ					
5.มีความสามารถเพียงพอที่จะนำองค์ความรู้ทางวิชาการไปถ่ายทอดให้กับเพื่อนร่วมงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
ทัศนคติต่อการเรียนรู้ คำถามเกริ่นนำ : การเรียนระดับปริญญาโทที่ศูนย์การศึกษานอกสถาบันของ มรภ. บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยาทำให้ท่าน.....					
6.มองเห็นว่าการพัฒนาสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้ามีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ					
7.มองเห็นว่าการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทำได้ตลอดเวลา					
8.เชื่อว่าพฤติกรรมแสวงหาความรู้เป็นสิ่งที่มีความประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ					
9.มองเห็นถึงความสำคัญของการเข้าร่วมประชุมวิชาการในระดับต่างๆ ว่าจะสามารถเพิ่มพูนศักยภาพของตนเองได้					

(ต่อ)

ประเด็นข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น / การรับรู้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10.พยายามที่จะเป็นแบบอย่างของการเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ให้กับบุคคลรอบข้างได้อย่างเหมาะสม					
ความสามารถด้านการวิจัย คำถามเกริ่นนำ : การเรียนระดับปริญญาโทที่ศูนย์การศึกษานอกสถาบัน ของ มรท. บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยาทำให้ท่าน.....					
11.แปลงปัญหาทั่วไปทางสังคมและการทำงานให้กลายเป็นปัญหาทางการวิจัยที่ชัดเจน มีลักษณะเป็นตัวแปรได้					
12.มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทำวิจัยภาพรวมในระดับที่สามารถใช้งานได้จริง					
13.สามารถแก้ไขปัญหการทำงานด้วยการนำเทคนิคกระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือหลักได้					
14.มีความเข้าใจเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่ชัดเจน					
15.มีความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานวิจัยในระดับสามารถนำไปถ่ายทอดให้กับเพื่อนร่วมงานได้อย่างเหมาะสม					

2.2 การจัดการด้านศูนย์การศึกษา

ประเด็นข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น / การรับรู้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การจัดการธุรการ คำถามเกริ่นนำ : ท่านรับรู้ว่าคุณศูนย์การศึกษาภายนอกสถาบัน ของ มรภ. บ้านสมเด็จเจ้าพระยาแห่งนี้					
1.มีระบบการจัดการเอกสารที่รวดเร็ว ถูกต้อง					
2.การจัดการงานด้านธุรการมีความยืดหยุ่นได้เหมาะสมกับสถานการณ์					
3.ได้นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการจัดการงานด้านเอกสารได้อย่างเหมาะสม รวดเร็ว เช่น การลงทะเบียนทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น					
4.มีระบบการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับงานด้านเอกสารให้นักศึกษาทราบได้อย่างทั่วถึง					
5.มีเอกสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับงานด้านธุรการที่มีความละเอียด แจกจ่ายให้กับนักศึกษา					
การให้บริการของพนักงาน คำถามเกริ่นนำ : ท่านรับรู้ว่าคุณพนักงาน / เจ้าหน้าที่ผู้ประสานงาน ของศูนย์การศึกษาภายนอกสถาบันของ มรภ.บ้านสมเด็จเจ้าพระยา					
6.มีความกระตือรือร้นที่จะให้บริการนักศึกษาด้วยความจริงใจ					
7.พยายามที่จะพัฒนาศักยภาพการทำงานของตนเองอยู่ตลอดเวลา					
8.มีความสุภาพต่อนักศึกษาทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน					
9.มีจำนวนที่เพียงพอแก่การให้บริการการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ					

(ต่อ)

ประเด็นข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น / การรับรู้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10.มีความรู้ความเข้าใจในการติดต่อประสานงานกับมหาวิทยาลัยส่วนกลางได้อย่างรวดเร็ว					
สภาพแวดล้อมทางกายภาพ คำถามเกริ่นนำ : ท่านรับรู้ว่าคุณยการศึกษานอกสถาบัน ของ มรภ. บ้านสมเด็จพระยาแห่งนี้.....					
11.จัดการให้บริการศูนย์การศึกษามีบรรยากาศที่ร่มรื่นเอื้อต่อการเรียนรู้					
12.จัดให้มีห้องเรียนที่กว้างขวาง เพียงพอกับจำนวนของนักศึกษาในแต่ละรายวิชา					
13.จัดให้มีเทคโนโลยีทางการศึกษาที่เหมาะสม เช่น โปรเจ็คเตอร์ คอมพิวเตอร์ อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน					
14.จัดหาหนังสือเชิงวิชาการที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาให้กับนักศึกษาได้อย่างเพียงพอ					
15.จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ห้องน้ำ กาแฟ น้ำดื่ม เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
สภาพแวดล้อมทางสังคม คำถามเกริ่นนำ : ท่านรับรู้ว่าคุณยการศึกษานอกสถาบัน ของ มรภ. บ้านสมเด็จพระยาแห่งนี้.....					

(ต่อ) ประเด็นข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น / การรับรู้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
16.นักศึกษาที่เรียนในหลักสูตรเดียวกันมีความสนิทสนม สามารถสร้างเครือข่ายทางวิชาการร่วมกันได้เป็นอย่างดี					
17.นักศึกษากับอาจารย์มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันได้โดยตรงไปตรงมา					
18.จัดกิจกรรมเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาหลักสูตรต่างๆ ได้เป็นอย่างดี					
19.สร้างบรรยากาศวิชาการให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้ทางวิชาการ					
20.สร้างบรรยากาศของการเป็นศูนย์กลางทางการสื่อสารระหว่างนักศึกษากับมหาวิทยาลัยส่วนกลางได้อย่างเหมาะสม					

2.3 การสนับสนุนจากส่วนกลาง

ประเด็นข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น / การรับรู้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การสนับสนุนการเงิน คำถามเกริ่นนำ : ท่านรับรู้ว่ามี มรภ. บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยาส่วนกลางได้					
1.จัดสรรงบประมาณที่เพียงพอในการดูแลเรื่องสวัสดิการทั่วไป เช่น กาแฟ อาหารว่าง เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษา					

(ต่อ) ประเด็นข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น / การรับรู้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.จัดสรรงบประมาณที่เพียงพอในการจัดหาสถานที่เรียนให้มีความเหมาะสมกับลักษณะของรายวิชา					
3.จัดสรรงบประมาณที่เพียงพอสำหรับการจัดทำเอกสารประกอบการเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆ					
4.จัดสรรงบประมาณที่เพียงพอให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันในระหว่างเรียน					
5.จัดสรรงบประมาณเพื่อให้ศูนย์การศึกษาแห่งนี้ในจำนวนที่เพียงพอเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารงาน					
การสนับสนุนบุคลากร คำถามเกริ่นนำ : ท่านรับรู้ว่ามี มรภ. บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยาส่วนกลางได้					
6.เชิญวิทยากรพิเศษที่มีความเชี่ยวชาญมาบรรยายให้ความรู้แก่นักศึกษาเป็นประจำ					
7.จัดพยายามจัดหาวิทยากรตามที่นักศึกษาได้ร้องขอไป ด้วยความกระตือรือร้น					
8.ทำการประเมินผลการทำงานของอาจารย์ที่เดินทางมาสอนที่ศูนย์การศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
9.ได้ประเมินผลการทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน					
10.ได้สนับสนุนให้อาจารย์ประจำได้รับการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร					

ประเด็นข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น / การรับรู้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การสนับสนุนด้านวิชาการ คำถามเกริ่นนำ : ท่านรับรู้ ว่า มรภ. บ้านสมเด็จเจ้าพระยาส่วนกลางได้					
11.จัดกิจกรรมทางวิชาการเพื่อให้นักศึกษาได้มีเวทีในการแสดงออกถึงความสามารถทางวิชาการ					
12.จัดหาเอกสารประกอบการเรียนการสอนที่ตรงกับหลักสูตรเพื่อสนับสนุนคุณภาพทางวิชาการของผู้เรียน					
13.ปรับเพิ่ม – ลด ระยะเวลาในการเรียนบางรายวิชาตามความเหมาะสมและความสนใจของนักศึกษา					
14.จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการเรียนรู้ใฝ่เรียนของนักศึกษาได้อย่างเหมาะสมกับช่วงอายุของผู้เรียน					
15.สร้างแรงจูงใจเพื่อให้นักศึกษาได้เขียนผลงานทางวิชาการ เช่น บทความการวิจัย บทความวิชาการ เพื่อนำลงตีพิมพ์วารสารทางวิชาการต่างๆ					

2.4 บทบาทของชุมชน

ประเด็นข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น / การรับรู้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.ชุมชนได้ให้การสนับสนุนด้านสถานที่เพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนด้วยความเต็มใจ					
2.ชุมชนได้สนับสนุนด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องเสียง เพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน					

(ต่อ) ประเด็นข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น / การรับรู้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.ชุมชนได้อำนวยความสะดวกในเรื่อง อาหารและ เครื่องดื่ม ให้กับนักศึกษาได้บริโภคระหว่างเรียน					
4.ชุมชนได้จัดหาบุคลากรเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษา					
5.ชุมชนได้ช่วยเหลือในการพัฒนาสภาพแวดล้อมของศูนย์การศึกษาให้เหมาะสมกับเป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้					
6.ท่านรับรู้ว่าคุณคนในชุมชนรู้สึกชื่นชมต่อศูนย์ การศึกษานอกสถานที่แห่งนี้					
7.ท่านรับรู้ว่าคุณคนในชุมชนให้การนับถือในความรู้ ความสามารถของ ของอาจารย์ที่มาสอนในแต่ละครั้ง					
8.ท่านรับรู้ว่าคุณคนในชุมชนมักจะพูดถึงศูนย์การศึกษา ในแง่ดีอยู่เสมอ					
9.ท่านรับรู้ว่าคุณคนสนชุมชน ได้ให้เกียรติแก่นักศึกษา และอาจารย์ที่เดินทางมาสอนด้วยความจริงใจ					
10.ท่านรับรู้ว่าคุณคนในชุมชนให้การยอมรับใน ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของศูนย์ การศึกษา					
11.ท่านรับรู้ว่าคุณคนในชุมชนได้ให้ความช่วยเหลือ กิจกรรมต่างๆ ของศูนย์การศึกษาด้วยความเต็มใจ					
12.ท่านรับรู้ว่าคุณคนในชุมชนพยายามที่จะแสดงความ เป็นมิตรต่อศูนย์การศึกษา					
13.ท่านรับรู้ว่าคุณคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมทั้งทางตรง และทางอ้อมในการให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง					

(ต่อ) ประเด็นข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น / การรับรู้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
คุณภาพของศูนย์การศึกษา					
14.ท่านรับรู้ว่ามีผู้คนในชุมชนมักจะอำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษาในกรณีที่ออกศึกษาภาคสนามในชุมชน					
15.ท่านรับรู้ว่ามีผู้คนในชุมชนได้ออกมาให้ความช่วยเหลือกิจกรรมตามที่ศูนย์การศึกษาได้ร้องขอไปอย่างสม่ำเสมอ					

2.4 พฤติกรรมการสอน

ประเด็นข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น / การรับรู้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.อาจารย์ที่มาสอนมีความรู้ความสามารถในเนื้อหาอย่างแท้จริงและลึกซึ้ง					
2.อาจารย์ที่มาสอนมีความรู้ที่ทันสมัยต่อเหตุการณ์ในปัจจุบันอย่างแท้จริง					
3.อาจารย์ที่มาสอนมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา					
4.อาจารย์ที่มาสอนสามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้เพื่อแก้ปัญหาการทำงานได้เป็นอย่างดี					
5.อาจารย์ที่มาสอนมีมีความสามารถในการค้นคว้าองค์ความรู้ที่หลากหลาย					
6.อาจารย์สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษาอย่างเป็นขั้นตอนตามเนื้อหาได้เป็นอย่างดี					
7.อาจารย์มีการยกตัวอย่างให้เห็นอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม ระหว่างการจัดการเรียนการสอน					

(ต่อ) ประเด็นข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น / การรับรู้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8.อาจารย์เน้นการสอนทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองโดยมีอาจารย์เป็นผู้ชี้แนะ					
9.อาจารย์พยายามสอบถามนักศึกษาอยู่เสมอลงถึงความเข้าใจที่ได้รับ เพื่อเป็นการประเมินระหว่างการสอน					
10.อาจารย์มีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติม					
11.อาจารย์ได้แสดงความเป็นกันเองกับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี					
12.อาจารย์ได้แสดงให้เห็นว่ามีความเข้าใจในวิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่นของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี					
13.อาจารย์มีความยืดหยุ่น สามารถปรับแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามสถานการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี					
14.อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้าพบ และสอบถามได้ตลอดเวลา					
15.อาจารย์ได้แสดงความเมตตาต่อนักศึกษาอยู่เสมอ					

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น ต่อการจัดการศึกษานอกสถาบันของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

.....

.....

ข้อคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก

1) ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับ การจัดการศึกษาศาสนาบริการสารสนเทศทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ และมหาวิทยาลัยทั่วไป ทั้งในด้านที่จะส่งผลดีต่อการศึกษาของ ประเทศและด้านที่จะส่งผลกระทบต่อด้านลบของการศึกษาของประเทศ

2) ท่านมองว่าประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ควรจะมีองค์ประกอบในด้านใดบ้าง

3) ท่านมีความคิดเห็นต่อผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ บทบาทของชุมชน การสนับสนุนจากส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน และ การจัดการด้านศูนย์ การศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาเป็นอย่างไรบ้าง มีจุดเด่น จุดด้อย ใดบ้าง

4) ผลการวิจัยเชิงปริมาณที่ค้นพบว่าบทบาทของชุมชน การสนับสนุนจากส่วนกลาง พฤติกรรมการสอน และ การจัดการด้านศูนย์การศึกษา ล้วนแล้วแต่มีผลสำคัญทำต่อผลลัพธ์ของการ จัดการศึกษาในสถานบริการสารสนเทศทางวิชาการ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ข้อค้นพบดังกล่าว สอดคล้องกับปรากฏการณ์จริงที่ท่านได้พบเห็นหรือไม่ อย่างไร

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อสกุล	นายมนัส วัฒนไชยยศ
วันเดือนปีเกิด	8 มิถุนายน พ.ศ. 2489
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี การศึกษابัณฑิต สาขาครุศึกษาศิลป์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล
ประวัติการทำงาน	หัวหน้าภาควิชาดนตรี สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา หัวหน้าโปรแกรมวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ตำแหน่งทางวิชาการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8 สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา รองศาสตราจารย์ ระดับ 9 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา